

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Εν δυνάμει τομεακές πολιτικές του δήμου

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται μια σειρά δυνητικών από το δήμο Κιλκίς εφαρμόσιμων πολιτικών που συνιστούν την επιτομή των σύγχρονων πολιτικών τοπικής ανάπτυξης σε κρίσιμους τομείς όπως η κοινωνία της γνώσης, η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, η οριζόντια προσέγγιση της καινοτομίας και της ποιότητας, η μετουσίωση του δήμου σε βιο – δήμο, η αξιοποίηση της δια βίου μάθησης, το city και place marketing, οι ευπαθείς ομάδες πληθυσμού, η ισότητα των φύλων κ.ά.

Η παρουσίαση γίνεται με βάση τόσο τις διατυπωμένες πολιτικές όσο και στο πλαίσιο καλών πρακτικών άλλων ευρωπαϊκών ή /και ελληνικών δήμων. Χρειάζεται, βέβαια, η προφανής εναρμόνιση και προσαρμογή στις ιδιαιτερότητες του δήμου μας.

Παράλληλα, η παρουσίαση των δυνητικών αυτών πολιτικών του δήμου –που δεν εξαντλούν σε καμία περίπτωση το σύνολο των απαιτούμενων προς εφαρμογή πολιτικών, αλλά είναι ενδεικτική- σκοπό έχει να δώσει το στίγμα της νέας στρατηγικής του αλλά και, με το γνωσιολογικό υπόβαθρο που προσφέρουν, να υποκινήσουν, παρακινήσουν και εμπνεύσουν τους δημότες στο να συμμετέχουν ενεργά με την καθημερινή τους πρακτική αλλά και τις ιδέες τους στην κατεύθυνση της καθολικής συμμετοχής, της ταχείας και αποτελεσματικής εφαρμογής των πολιτικών αυτών.

1. Ο δήμος Κιλκίς στην «Κοινωνία της Γνώσης»

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ, η «Κοινωνία της Γνώσης» δημιουργεί νέα δεδομένα και νέες ευκαιρίες για την ανάπτυξη, την ευημερία και την ποιότητα ζωής. Οι νέες τεχνολογίες αλλάζουν τον τρόπο εργασίας, διασκέδασης, επικοινωνίας και συναλλαγής, μεταλλάσσοντας τις βάσεις του οικονομικού ανταγωνισμού. Αποτελούν εργαλείο για τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, δημιουργούν νέες δεξιότητες και την ανάγκη συνεχούς μάθησης και μεταβολής του εκπαιδευτικού συστήματος. Παράλληλα, επιτρέπουν τη βελτίωση των υπηρεσιών στην υγεία, την πρόνοια, το περιβάλλον, τις μεταφορές και συμβάλλουν στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στόχος του δήμου Κιλκίς είναι η «Κοινωνία της Γνώσης» που διαμορφώνεται, να είναι μια κοινωνία για όλους, χωρίς κινδύνους ανισοτήτων όπως η ψηφιακή διαίρεση, όπου διαφυλάσσονται τα δικαιώματα του πολίτη, καθώς και η ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης.

Γι' αυτό ο δήμος Κιλκίς προσδοκά, μέσα στη σφαίρα της ευθύνης και των δραστηριοτήτων του, να εξασφαλίσει σταδιακά την αποτελεσματική αναγνώριση και την προστασία των ιδιαίτερων και μετρήσιμων δικαιωμάτων όλων των πολιτών στην «Κοινωνία της Γνώσης» επιδιώκοντας τα παρακάτω:

Παροχή ελεύθερης πρόσβασης στο διαδίκτυο και ασφάλειας των προσωπικών δεδομένων

α) Ο δήμος θα παίρνει πρωτοβουλίες ώστε οι Δημότες να έχουν ελεύθερη πρόσβαση στο διαδίκτυο μέσω δημοτικών υποδομών, κατά προτίμηση μέσω ευρυζωνικών υποδομών. Ιδιαίτερη βαρύτητα πρέπει να δοθεί στη δωρεάν πρόσβαση στο διαδίκτυο.

β) Ο δήμος θα λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των πολιτών και θα προνοεί για την καταπολέμηση του ψηφιακού χάσματος σε όλες του τις μορφές (γεωγραφικές, ηλικιακές, άτομα με αναπηρία).

γ) Ο δήμος θα παρέχει εγγυήσεις για την ασφάλεια και την μυστικότητα όλων των προσωπικών στοιχείων που υπάρχουν και διακινούνται στα δημοτικά πληροφοριακά συστήματα.

Παροχή ψηφιακών υπηρεσιών και περιεχομένου

α) Ο δήμος θα παράγει ψηφιακό περιεχόμενο αναδεικνύοντας το πολιτιστικό απόθεμα, προβάλλοντας τα σημεία τουριστικού ενδιαφέροντος και παρουσιάζοντας την ιστορική διαδρομή της πόλης που αντιπροσωπεύει.

β) Ο δήμος θα παρέχει στους πολίτες και τις επιχειρήσεις ψηφιακές υπηρεσίες όλων των επιπέδων.

γ) Ο δήμος θα φροντίζει ώστε οι πολιτικές, τα πρότυπα και οι τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται στα πληροφοριακά της συστήματα για τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες, τις ηλεκτρονικές πληρωμές και την διαχείριση περιεχομένου είναι σύμφωνα με τα οριζόμενα στο πλαίσιο διαλειτουργικότητας και ηλεκτρονικών συναλλαγών.

δ) Ο δήμος θα συνεργάζεται με τους πολίτες για την διαμόρφωση και υλοποίηση νέων εφαρμογών και υπηρεσιών τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.

Υιοθέτηση ανοικτών προτύπων

α) Ο δήμος θα επιδιώκει την υιοθέτηση ανοικτών προτύπων αποθήκευσης εγγράφων και διακίνησης πληροφορίας στις δημόσιες υπηρεσίες προκειμένου να επιτυγχάνεται ανεξαρτησία από συγκεκριμένους κατασκευαστές λογισμικού, να εξασφαλίζεται η μακροπρόθεσμη διατήρηση της πληροφορίας, και να διευκολύνεται η πρόσβαση σε αυτήν.

β) Ο δήμος θα στηρίζει την χρήση Ελεύθερου Λογισμικού στις δημοτικές υπηρεσίες, και διερευνά τις δυνατότητες μετάβασης όπου αυτό δεν είναι τεχνικά εύκολο, για την επίτευξη αειφορίας, διαφάνειας και διαλειτουργικότητας στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες, αλλά και για την αξιοποίηση του διεθνούς κοινωνικού κεφαλαίου που αντιπροσωπεύει το Ελεύθερο λογισμικό.

Υιοθέτηση πολιτικών πράσινων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών

α) Ο δήμος οφείλει να επενδύσει σε πράσινες ΤΠΕ προμηθευόμενη την ανάλογη τεχνολογία, εκπαιδεύοντας τους πολίτες στη χρήση Δημοτικών πράσινων ΤΠΕ, ερευνώντας την θεσμοθέτηση της τηλε-εργασίας και επεκτείνοντας τις υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

β) Ο δήμος οφείλει να προχωρήσει στην αξιοποίηση των ΤΠΕ για την προστασία του περιβάλλοντος.

Διευκόλυνση της -με ψηφιακό τρόπο- συμμετοχής των πολιτών

α) Ο δήμος υποχρεούται να εξασφαλίσει το δικαίωμα στον πολίτη να διατυπώνει την γνώμη του χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες, τουλάχιστον στα μεγάλα θέματα, πριν την λήψη αποφάσεων.

β) Ο δήμος δεσμεύεται να δημοσιεύει τα τελικά κείμενα των αποφάσεων στο διαδίκτυο ώστε να υπάρχει πλήρης ενημέρωση των πολιτών.

Κατάρτιση στη χρήση νέων τεχνολογιών

α) Ο δήμος θα παίρνει πρωτοβουλίες ώστε οι πολίτες να αποκτούν βασικές γνώσεις και δεξιότητες για την αποτελεσματική χρήση των νέων τεχνολογιών ιδιαίτερα εκείνων που χρησιμοποιούνται στις συναλλαγές των πολιτών με τις Δημοτικές υπηρεσίες.

β) Ο δήμος θα φροντίζει ώστε οι πολίτες να έχουν εξατομικευμένη βοήθεια όταν χρησιμοποιούν δημοτικό εξοπλισμό και εγκαταστάσεις νέων τεχνολογιών.

γ) Ο δήμος δημιουργεί πλατφόρμες ηλεκτρονικής μάθησης, ώστε οι πολίτες να διευκολύνονται στη χρήση δημοτικών ψηφιακών υπηρεσιών και εξοπλισμού.

2. Κυκλός – Ευφυής & Έξυπνη πόλη

Μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για την ΕΕ συνίσταται στη μετατροπή των ευρωπαϊκών πόλεων σε έξυπνους και βιώσιμους τόπους διαβίωσης.

Η έξυπνη πόλη (smart city) χρησιμοποιεί τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών, τη μείωση του κόστους και τη σωστή χρήση των πόρων, ενώ παράλληλα εμπλέκει τους πολίτες στο δημόσιο διάλογο και τη διακυβέρνηση.

Το smart city αποτελεί μια έννοια που εξελίσσεται συνεχώς. Αυτό που παραμένει σταθερό είναι η χρήση της δικτυακής πληροφορίας. Ήτοι η σύνδεση πραγμάτων, συσκευών και ανθρώπων κ.ο.κ. προκειμένου να αντιμετωπιστούν ζητήματα που απασχολούν τις πόλεις και έργα αστικής ανάπτυξης. Στους άλλους ορισμούς του smart city θα δείτε ότι περιλαμβάνεται πάντα η χρήση των ΤΠΕ (Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών), της πληροφορίας, της επικοινωνίας και των ψηφιακών τεχνολογιών για την επιτυχή αντιμετώπιση προβλημάτων -οικονομικών, περιβαλλοντικών, κοινωνικών- που ταλανίζουν τις πόλεις σήμερα.

Για την ανάπτυξη μιας «έξυπνης πόλης» χρειάζονται διορατική ηγεσία, συνεργασία μεταξύ του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, «έξυπνες» ρυθμίσεις, οικοσύστημα και ανοικτά διεθνή στάνταρ. Η πρόκληση είναι να βρεις την κατάλληλη αναλογία όλων των παραπάνω πέντε βασικών συστατικών.

Η Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας για «Έξυπνες Πόλεις και Κοινότητες» είναι μια πρωτοβουλία, που ανέλαβε ήδη από το 2012 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με στόχο την κοινή αξιοποίηση πόρων για την ανάπτυξη και την ολοκλήρωση στους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών και των τεχνολογιών της πληροφορίας και επικοινωνίας στις πόλεις. Οι συμπράξεις είναι μεταξύ βιομηχανίας – επιχειρήσεων, τοπικών αρχών και κοινωνίας και επικεντρώνουν στη βιώσιμη ανάπτυξη, τη βιώσιμη αστική κινητικότητα, τις βιώσιμες γειτονιές, το βιώσιμο δομημένο περιβάλλον, τις τεχνολογίες για υποδομές ενέργειας, μεταφορών, πληροφοριών και επικοινωνίας.

Οι «Έξυπνες πόλεις» είναι ένας νέος τρόπος αστικής διακυβέρνησης και διαχείρισης, στον οποίον, οι ψηφιακές τεχνολογίες θα παίζουν βαρύνοντα ρόλο στη βελτίωση των σχέσεων και των ροών σε μία δεδομένη περιοχή. Αποτελεί παράλληλα μία πρωτοβουλία που διατρέχει όλη τη νέα προγραμματική περίοδο, καθώς, βρίσκουμε σχετικές δράσεις τόσο σε κοινοτικές πρωτοβουλίες, όσο και στο ΕΣΠΑ. Με έναν «έξυπνο» και ευέλικτο σχεδιασμό θα μπορούσε, ο δήμος, να έχει έτοιμες προτάσεις για διαφορετικές προσκλήσεις.

Στο ΕΣΠΑ η πολιτική των έξυπνων πόλεων δεν εμφανίζεται μόνο στο Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» αλλά διατρέχει και τα ΠΕΠ. Στο Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» έχει σχεδιαστεί η Δράση 10 «Πολεοδομικός και Αστικός Σχεδιασμός για την ανάπτυξη βιώσιμων και «έξυπνων Πόλεων» (Smart Cities). Στη δράση αυτή μεταξύ άλλων αναφέρεται:

«Προετοιμασία δράσεων πιλοτικού χαρακτήρα για την ανάπτυξη βιώσιμων και «έξυπνων Πόλεων» (Smart Cities) στο πλαίσιο στην υλοποίηση της Κοινοτικής πολιτικής για το Αστικό Περιβάλλον και για τις Πράσινες-Έξυπνες Πόλεις, καθώς και της αντίστοιχης πολιτικής του ΟΗΕ (UN Habitat) και της Ένωσης για τη Μεσόγειο (Ευρω-Μεσογειακή Συνεργασία της ΕΕ) για βιώσιμες πόλεις του μέλλοντος με καινοτόμες λειτουργίες που μειώνουν τις εκπομπές CO₂, εξοικονομούν ενέργεια, οργανώνουν πιο αποτελεσματικά και βιώσιμα τις μεταφορές, τις επικοινωνίες κλπ». Επίσης, παρακάτω αναφέρεται η «εφαρμογή πολεοδομικού και αστικού σχεδιασμού για την ανάπτυξη βιώσιμων και «έξυπνων Πόλεων» (Smart Cities)».

Οι δύο αυτές χαρακτηριστικές επισημάνσεις από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» αναφέρονται για να τονίσουν τη σημασία της πολιτικής των έξυπνων πόλεων στο νέο ΕΣΠΑ.

Στο πλαίσιο της ΠΣΕΕ (Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης) του ΠΕΠ, αναπτύσσονται και εφαρμόζονται πιλοτικές εφαρμογές περιβαλλοντικής και ενεργειακής διαχείρισης των αστικών λειτουργιών, έξυπνα συστήματα μετακίνησης, διαβίωσης και τοπικής διοίκησης στην

πόλη (Smart Living, Smart Mobile Apps, Smart Local Government, Smart Building, Smart Energy, Smart & Eco Mobility κ.λπ.), διαχείριση ροών επισκεπτών κ.λπ. Περιλαμβάνονται επίσης, ήπιες μορφές επιχειρηματικότητας με τη μορφή «smart city logistics», οι οποίες συνδέονται με τη χρήση κοινών στόλων διανομής προϊόντων με τη χρήση πράσινων τεχνολογιών.

Καθώς η ενίσχυση των ευρυζωνικών υπηρεσιών και των υποδομών δικτύων υψηλών ταχυτήτων και η ανάγκη στήριξης των αναδυόμενων τεχνολογιών και δικτύων στον χώρο της ψηφιακής οικονομίας εντάσσονται στο πεδίο επιλεξιμότητας των τομεακών ΕΠ, το ΠΕΠ επικεντρώνεται στην ανάγκη στήριξης της ανάπτυξης και ενσωμάτωσης ΤΠΕ στους τομείς που αναδεικνύονται από την ΠΣΕΕ, καθώς και στις τεχνολογίες που συμβάλλουν στην αστική αναζωογόνηση, στην ποιότητα ζωής και στη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής στις πόλεις (smart-cities, e-inclusion, social networks). Επιπλέον, η ενίσχυση της ψηφιακής επιχειρηματικότητας και η αύξηση του αριθμού των ΜΜΕ που αναπτύσσουν δραστηριότητες ηλεκτρονικού εμπορίου, αποτελεί βασική ανάγκη της περιφερειακής οικονομίας στον τομέα των ΤΠΕ.

Παράλληλα, στο πλαίσιο του Θεματικού στόχου 2 (ΘΣ 2), επιδιώκεται η στήριξη της ανάπτυξης και ενσωμάτωσης ΤΠΕ στους τομείς που αναδεικνύονται από την ΠΣΕΕ (τουρισμός, πολιτισμός, εμπόριο, ενέργεια, αστικές μεταφορές, έξυπνες εφαρμογές κ.λπ.), στην ποιότητα ζωής και στη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής στις πόλεις (smart-cities, e-inclusion, social networks). Επιδιώκεται, επίσης, η ενίσχυση των ΜΜΕ για την ενσωμάτωση και χρήση ΤΠΕ στην ανάπτυξη και προώθηση του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Επομένως, η προετοιμασία των δήμων για πολιτικές έξυπνων πόλεων δεν είναι μόνο αναγκαία αλλά, με την κατάλληλη ευελιξία, θα μπορούσε να προσαρμοστεί εύκολα σε διαφορετικές προσκλήσεις και με τον τρόπο αυτό να πετύχει οικονομίες κλίμακας και κυρίως να ελαχιστοποιήσει κινδύνους ή καλύτερα να πολλαπλασιάσει πιθανότητες επιτυχίας.

Γιατί όμως ένας δήμος να ασχοληθεί με αυτή την πολιτική; Μήπως η πολιτική των έξυπνων πόλεων αφορά αποκλειστικά σε μητροπολιτικές περιοχές;

Πολλοί ελληνικοί δήμοι έχουν αναλάβει ενδιαφέρουσες πρωτοβουλίες στο επίπεδο εφαρμογής έξυπνων λύσεων με τη χρήση ΤΠΕ. Παρακάτω παρουσιάζονται τρεις ενδεικτικές περιπτώσεις.

Η περίπτωση του e-Ηρ@κλειο

Η δημοτική πύλη του Ηρακλείου Κρήτης (<http://www.heraklion.gr/>) και ειδικότερα το e-Ηρ@κλειο παρέχει στους πολίτες 163 υπηρεσίες πρώτου επιπέδου, 163 δευτέρου επιπέδου, 29 τρίτου επιπέδου, καθώς και 1 υπηρεσία τετάρτου επιπέδου (ηλεκτρονικές πληρωμές). Επιπρόσθετα, η πύλη αυτή παρέχει σε επιχειρήσεις, 27 υπηρεσίες πρώτου επιπέδου, 27 δευτέρου επιπέδου, 1 υπηρεσία τρίτου επιπέδου καθώς και 1 υπηρεσία τετάρτου επιπέδου. Αξίζει να σημειωθεί επίσης, ότι ο Δήμος Ηρακλείου κατάφερε να συμπεριληφθεί από τον οργανισμό Intelligent Community Forum, που εδρεύει στην Νέα Υόρκη και μελετά την επίδραση των νέων τεχνολογιών στην οικονομική και κοινωνική ζωή, στον ετήσιο κατάλογό του για τις 21 πιο «έξυπνες» πόλεις του κόσμου για το 2012, το 2013 και το 2014. Οι κυριότερες υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και συμμετοχής που προσφέρονται μέσα από τη δημοτική πύλη του Ηρακλείου Κρήτης είναι: αιτήματα & παράπονα, πληρωμές οφειλών, δανειστική βιβλιοθήκη, ευρετήριο αποφάσεων συλλογικών οργάνων, newsletters καθώς και ομάδες συζητήσεων (forum).

Η περίπτωση του e-trikalala

Η πόλη των Τρικάλων από το 2004 αξιοποιεί νέες τεχνολογίες. Αξίζει να αναφερθεί πως το 2004 ανακηρύχθηκε, από τον τότε Υπουργό Οικονομίας, «Πρώτη Ψηφιακή πόλη της Ελλάδας» (www.e-trikalala.gr). Έκτοτε, η πόλη των Τρικάλων δημιουργεί υποδομές και παρέχει υπηρεσίες, οι οποίες στοχεύουν στη δημιουργία και υλοποίηση εφαρμογών με βάση τις Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ).

1. e-dialogos

Το e-dialogos είναι μια πρωτοποριακή σελίδα ανοιχτού διαλόγου που δίνει τη δυνατότητα στους δημότες, καθώς και σε όσους ζουν και εργάζονται στο Δήμο Τρικκαίων, να συμμετάσχουν στη διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης πολιτικής και δράσεων της πόλης τους.

2. Τηλε-πρόνοια

Το έργο αυτό δημιούργησε ένα δίκτυο τηλεπρόνοιας, χρησιμοποιώντας υποδομές τηλεματικής, που λειτουργούν στο Δήμο Τρικκαίων, για την παροχή υπηρεσιών υποστήριξης στις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες (ηλικιωμένους, ΑΜΕΑ, άτομα με χρόνιες παθήσεις κλπ).

3. Πρόγραμμα ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

Ο ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ αποτελεί ένα σύστημα εξυπηρέτησης πολιτών για τη διαχείριση παραπόνων που αφορούν τον Δήμο Τρικκαίων. Το εξειδικευμένο προσωπικό δέχεται τα αιτήματα των πολιτών μέσω τηλεφωνικής κλήσης στο 800 1117 800 χωρίς χρέωση, μέσω e-mail στο dimosthenis@e-trikala.gr ή απλά μέσω επίσκεψης στα γραφεία του ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ

4. Ολοκληρωμένο Σύστημα Ευφύων Μεταφορών

Ένα έργο, με άμεσο αντίκτυπο στην καθημερινότητα των πολιτών της πόλης των Τρικάλων, είναι το Σύστημα Ευφύων Μεταφορών. Πλέον, με τη βοήθεια επαγωγικών βρόγχων, γίνεται διαχείριση των κυκλοφοριακών δεδομένων της πόλης και παρακολουθείται ο στόλος και το δίκτυο των αστικών λεωφορείων με αποτέλεσμα την άμεση ενημέρωση των πολιτών για την κυκλοφοριακή κίνηση

5. Δωρεάν Ασύρματο Δίκτυο Τρικάλων

Πρόκειται για μια πρωτοβουλία του Δήμου Τρικκαίων σε συνεργασία με την e-trikala Α.Ε. Η υλοποίηση ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2005 με στόχο να παρέχει ΔΩΡΕΑΝ πρόσβαση στο internet σε όλους τους πολίτες.

6. Λεωφορείο χωρίς οδηγό

Η πόλη των Τρικάλων είναι πρώτη από τις πέντε ευρωπαϊκές περιοχές, στις οποίες θα δοκιμαστούν πιλοτικά (έξι μήνες) τα αυτοματοποιημένα λεωφορεία χωρίς οδηγό (θα λειτουργούν με αισθητήρες) στο πλαίσιο του προγράμματος CityMobil2. Θα είναι χωρητικότητας 4, 12 ή 15 επιβατών, τα οποία θα κινούνται στο δρόμο και όχι σε ράγες με ταχύτητες έως 20 χιλιόμετρα την ώρα αφού θα κινούνται σε διαδρομές με διασταυρώσεις και πεζούς. Η εμφάνιση του πρώτου οχήματος στην πόλη των Τρικάλων έγινε τον Σεπτέμβριο του 2015.

Η περίπτωση του δήμου Πυλαίας-Χορτιάτη

Ο Δήμος Πυλαίας-Χορτιάτη αποτελεί πρότυπο Δήμου για την εφαρμογή σε μεγάλη έκταση της ηλεκτρονικής εξυπηρέτησης αιτημάτων πολιτών, αλλά και Δήμο-μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης και επιχειρηματικής πρωτοβουλίας μέσω συνεργειών και δικτύων.

Διαδραστική πλατφόρμα ενημέρωσης πολιτών σε διάφορα θέματα στον οικείο ιστότοπο. Συνεργατικές εφαρμογές διαμοιρασμού περιεχομένου web 2.0., όπως οι πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης Facebook & Twitter.

RSS-feeds/Newsletter, εφαρμογή ροής ειδήσεων για στιγμιαία ενημέρωση π.χ. μιας απόφασης του Δήμου (ως μήνυμα στο κινητό τηλέφωνο του Δημότη).

Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών (GIS) της Δημοτικής Ενότητας Πυλαίας ως «έξυπνο» σύστημα παροχής γεωχωρικής πληροφόρησης.

Ηλεκτρονικός οδηγός ενημέρωσης για τη χρήση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών του Δήμου. Ειδική πύλη διοικητικών διαδικασιών με στοιχεία πληροφόρησης του κοινού για τις αρμόδιες υπηρεσίες, τις προθεσμίες και την ακολουθητέα διαδικασία.

Εφαρμογή e-Kallikratis 15195 για την καθημερινή εξυπηρέτηση αιτημάτων δημοτών (π.χ. καθαριότητας), μέσω κινητού τηλεφώνου ή tablet, (με ταυτόχρονη αξιοποίηση εφαρμογών GPS, λήψης φωτογραφίας και ασύρματης επικοινωνίας Wi-Fi).

Γραμμή εξυπηρέτησης του Πολίτη 15195 για κάθε είδους καταγγελία εκ μέρους δημοτών για πλημμελή άσκηση αρμοδιοτήτων του δήμου στην καθημερινότητα (πχ. για οδικές κακοτεχνίες, ή την εύρεση αδέσποτου ζώου), για την οποία υπάρχει και ηλεκτρονικός τρόπος επικοινωνίας μέσω του e-mail 15195.panorama@pilea-hortiatis.gr.

Έχουν αναπτυχθεί επίσης δύο πολύ ενδιαφέρουσες καινοτόμες εφαρμογές του ψηφιακού Δήμου Πυλαίας – Χορτιάτη:

Η Υγεία στο Δήμο Πυλαίας- Χορτιάτη. ΚΕΠ Υγείας και e- Βοήθεια στο Σπίτι

Πλατφόρμα Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης

Ο Δήμος αξιοποιώντας το μοντέλο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, δημιούργησε την πλατφόρμα elearning.pilea-hortiatis.gr, η οποία βασισμένη σε ελεύθερο λογισμικό ανοικτού κώδικα δίνει τη δυνατότητα στους δημότες να βελτιώσουν, μέσω διαδραστικών ψηφιακών μαθημάτων τις δεξιότητές τους, στη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, χωρίς οικονομική επιβάρυνση.

Πιθανές εφαρμογές από τον δήμο Κιλκίς

Είναι γεγονός ότι κάτω από την ομπρέλα της έξυπνης πόλης εντάσσονται όλες οι καινοτόμες πρωτοβουλίες που θα ήθελε ο δήμος να αναλάβει και να χρηματοδοτήσει με κοινοτικά κονδύλια. Η συγκρότηση όμως μίας τέτοιας πρότασης, με ολοκληρωμένα μάλιστα χαρακτηριστικά, δεν είναι εύκολη υπόθεση. Για τα λόγο αυτό, ο δήμος θα πρέπει να αρχίσει να προετοιμάζεται. Όπως αναφέρθηκε, η πολιτική των έξυπνων πόλεων δεν αφορά μόνο σε μεγάλους δήμους. Ούτε είναι προνόμιο δήμων που φιλοξενούν διάσημα ερευνητικά κέντρα. Θα πρέπει όμως οι όποιες πρωτοβουλίες να μην είναι αποσπασματικές και να υπακούουν ένα γενικότερο σχεδιασμό.

Φυσικά, ο σχεδιασμός της έξυπνης πόλης είναι διαφορετικός ανάλογα με το μέγεθος, τις δυνατότητες αλλά και τη θέση του δήμου στο διεθνή και εσωτερικό καταμερισμό της εργασίας. Μπορεί τα στοιχεία της ελκυστικότητας και της καλύτερης ποιότητας ζωής να είναι κοινά, αλλά είναι πασιφανές ότι ένας μητροπολιτικός δήμος θα προσπαθήσει να αναδείξει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματά του σχετικά με το διεθνή χωρικό ανταγωνισμό, τη στιγμή που ένας μικρότερος δήμος θα επικεντρωθεί περισσότερο στην καλύτερη εξυπηρέτηση του δημότη και την ανάδειξη των συγκριτικών του πλεονεκτημάτων.

Αναφέρθηκε παραπάνω ότι η στρατηγική για έξυπνες πόλεις θα πρέπει να έχει μία σχετική ευελιξία. Αυτό προκύπτει για δύο λόγους.

Όπως ήδη τονίστηκε, ανάλογες προσκλήσεις περιμένουμε από διάφορους φορείς Horizon, Τομεακά και Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα ή ακόμα και κοινοτικές πρωτοβουλίες που δεν έχουν ακόμη ανακοινωθεί αλλά αναμένεται να έχουν έντονο το στοιχείο των έξυπνων πόλεων. Άρα ο σχεδιασμός θα πρέπει να είναι τέτοιος που να μπορεί σχετικά εύκολα να προσαρμοστεί στις προδιαγραφές της κάθε πρόσκλησης.

Επειδή οι έξυπνες πόλεις περιλαμβάνουν πολυτομεακές – ολοκληρωμένες προτάσεις, ο σχεδιασμός θα πρέπει να είναι σε τέτοιο βαθμό ευέλικτος, ώστε να μπορούν να «σπάσουν» και σε επιμέρους ειδικές προσκλήσεις, είτε των τομεακών προγραμμάτων είτε των ΠΕΠ.

Επειδή το κόστος σχεδιασμού και διατύπωσης μίας τέτοιας πρότασης είναι αρκετά μεγάλο, ακόμα και αν γίνει in house, με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνονται οικονομίες κλίμακας για το δήμο, πολύ απαραίτητες, ιδιαίτερα αυτή την περίοδο.

Το πρόγραμμα Horizon 2020 είναι πολύ ενδιαφέρον και με πολλά λεφτά. Αλλά είναι επίσης πολύ βαρύ και πολύ απαιτητικό. Εάν ο δήμος επιθυμεί να θέσει υποψηφιότητα στη νέα πρόσκληση θα πρέπει από τώρα να προετοιμάζεται. Το πρώτο βήμα που πρέπει να κάνει προς αυτή την κατεύθυνση είναι να αναζητήσει διεθνείς συμμαχίες, οι οποίες θα περιλαμβάνουν δήμους, ερευνητικά κέντρα και καινοτόμες επιχειρήσεις. Επιπλέον, για τη συγκρότηση μίας πρότασης έξυπνης πόλης, βασικές κινήσεις για τον δήμο είναι:

1. Να ορίσει έναν αιρετό και ένα στέλεχος του δήμου, ως υπεύθυνους για τη σύνταξη της πρότασης.
2. Να «σκανάρει» τα ερευνητικά κέντρα, τους μεμονωμένους ερευνητές ή τις καινοτόμες επιχειρήσεις που υπάρχουν στην «επικράτεια» του και να τους καλέσει σε μία διαβούλευση. Η διαβούλευση αυτή θα είναι σύντομη. Σκοπό θα έχει να εξηγήσει, ο

δήμος, τους στόχους του σχετικά με τη στρατηγική της έξυπνης πόλης και να διαγνώσει διαθεσιμότητες.

3. Να αναζητηθούν ανάλογες συμμαχίες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Το κριτήριο για την ένταξη ενός φορέα σε τέτοιου είδους συμμαχίες είναι η εμπειρία του και η επιτυχημένη εφαρμογή ανάλογων πολιτικών.
4. Να αναζητηθούν φορείς, από την τοπική κοινωνία ή οικονομία, από τους οποίους θα μπορούσαν να μοχλευθούν χρηματοδοτικοί πόροι.
5. Να ανατεθεί ο σχεδιασμός είτε in house, είτε σε εξωτερικούς συνεργάτες με στόχο έγκαιρα να συζητηθεί στο Δ.Σ.: το σχήμα, οι προτεραιότητες και το πρόπλασμα του σχεδιασμού. Σε περίπτωση που δοθεί σε εξωτερικούς συνεργάτες θα πρέπει οπωσδήποτε το επιφορτισμένο από το ΔΣ, στέλεχος να παρακολουθεί και να συμμετέχει σε όλες τις διαδικασίες συγκρότησης της πρότασης. Το σημαντικό, σε αυτή την περίπτωση, δεν είναι ο έλεγχος, αλλά η τεχνογνωσία, η μεταφορά της και η παραμονή της στο στελεχικό δυναμικό του δήμου.

3. Κιλκίς – Ευφυής πόλη

Οι ευφυείς πόλεις συγκροτούν ένα νέο παράδειγμα σχεδιασμού των πόλεων που βασίζεται στην καινοτομία και ευρυζωνικότητα. Το παράδειγμα αυτό αναδύεται από τη σύγκλιση δύο μεγάλων ρευμάτων που χαρακτηρίζουν τη σκέψη του 21ου αιώνα για τις πόλεις και την ανάπτυξη: Αφενός από την κατανόηση της πόλης ως περιβάλλοντος γνώσεων και καινοτομίας (πόλεις γνώσεων – πόλεις καινοτομίας – δημιουργικές πόλεις) (Cooke 2001· Florida 2002·Komninos 2002), και αφετέρου από την κατασκευή ευρυζωνικών δικτύων και online υπηρεσιών που υποστηρίζουν την επικοινωνία, αναπαράσταση, λειτουργία και διακυβέρνηση των πόλεων (ψηφιακές / cyber πόλεις) (Graham2003).

Ο όρος 'ευφυείς πόλεις' (intelligent cities) χρησιμοποιείται για να χαρακτηρίσουμε γεωγραφικές ενότητες (πόλεις, περιφέρειες, συνοικίες πόλεων, clusters) στις οποίες το τοπικό σύστημα καινοτομίας ενισχύεται μέσω ψηφιακών δικτύων και online υπηρεσιών. Στο παρόν κείμενο θα εξετάσουμε πώς διασυνδέονται τα στοιχεία του αστικού χώρου (δραστηριότητες, παραγωγικά clusters) με τους θεσμούς διαχείρισης καινοτομίας και τις ψηφιακές υποδομές / υπηρεσίες που προσφέρει η πόλη, και πώς οι εφαρμογές για ευφυείς πόλεις συμβάλλουν στην καινοτομία και βιώσιμη ανάπτυξη.

Στις ευφυείς πόλεις δημιουργείται ένα πιο σύνθετο και εξελιγμένο αστικό σύστημα. Προστίθεται ένα νέο επίπεδο (ψηφιακός χώρος) στο αστικό σύστημα των δραστηριοτήτων, χρήσεων γης, υποδομών και κτισμάτων και στην τοπική οικονομία της γνώσης. Οι ψηφιακές υποδομές (ευρυζωνικές συνδέσεις) και οι ψηφιακές υπηρεσίες που τις συνοδεύουν δημιουργούν μια ομπρέλα επικοινωνίας και διαχείρισης πάνω στην πόλη και το τοπικό σύστημα καινοτομίας.

Ενισχύεται η επικοινωνία σε όλα τα επίπεδα, από το τοπικό μέχρι το παγκόσμιο και προσφέρονται ψηφιακά εργαλεία συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων και στη διακυβέρνηση των πόλεων. Δημιουργούνται καινοτομίες διαδικασίας στη διαχείριση των λειτουργιών της πόλης και καινοτομίες νέων προϊόντων / υπηρεσιών ψηφιακού χαρακτήρα. Το αστικό σύστημα λειτουργεί με μεγαλύτερη συλλογικότητα, κοινωνική ευφυΐα και ευφυέστερες μηχανές.

Ως αποτέλεσμα, ένα πιο σύνθετο και αποτελεσματικό αστικό σύστημα γεννιέται, με μεγαλύτερη ικανότητα διαχείρισης κρίσιμων σήμερα αστικών προβλημάτων, όπως:

1. Ανταγωνιστικότητας, ανάπτυξης, εξωστρέφειας των παραγωγικών clusters των πόλεων, είτε στον τομέα της μεταποίησης είτε των υπηρεσιών.
2. Περιβάλλοντος των πόλεων.
3. Μετακινήσεων στις πόλεις.
4. Ασφάλειας στον αστικό χώρο.

Παράλληλα όμως με την αποτελεσματικότερη διαχείριση των αστικών προβλημάτων αναδύονται και νέα προβλήματα προγραμματισμού και διαχείρισης του αστικού συστήματος, που δημιουργούνται από τη διαφορετική αρχιτεκτονική των ευφυών πόλεων. Θα αναφερθούμε σε μερικά συγκεκριμένα ζητήματα. Τρία είναι τα βασικά επίπεδα συγκρότησης μιας ευφυούς πόλης (Komninos 2008):

1. Μια ευφυής πόλη οικοδομείται πάνω σε μια χωρική συγκέντρωση δραστηριοτήτων έντασης γνώσεων. Συμμετέχουν ο πληθυσμός της πόλης, οι κάτοικοι της πόλης, οι εργαζόμενοι, τα δημιουργικά άτομα, οι παραγωγικές μονάδες σε όλους τους τομείς δραστηριότητας, οι επιχειρήσεις, ιδιαίτερα οι επιχειρήσεις έντασης γνώσεων, τα clusters των επιχειρήσεων. Τα υποκείμενα αυτά συγκεντρώνονται στον φυσικό χώρο της πόλης και οι δραστηριότητές τους φιλοξενούνται στα κτίσματα και εξυπηρετούνται από τις υποδομές και τα βασικά δίκτυα της πόλης. Σημαντικός παράγοντας στο επίπεδο αυτό είναι το **διανοητικό κεφάλαιο** που συγκεντρώνεται στον φυσικό χώρο της πόλης.

2. Μια ευφυής πόλη οικοδομείται πάνω σε θεσμούς και διαδικασίες διαχείρισης πληροφορίας, γνώσεων και καινοτομίας. Οι θεσμοί είναι ιδιαίτερα σημαντικοί στην ανάπτυξη που βασίζεται στη γνώση, καθώς οι καινοτομίες απορρέουν από συστήματα θεσμών και κοινωνικής συνεργασίας. Σημαντικός παράγοντας στο επίπεδο αυτό είναι το **κοινωνικό κεφάλαιο που επιτρέπει τη λειτουργία θεσμών συνεργασίας και συλλογικής ευφυΐας**.

3. Μια ευφυής πόλη οικοδομείται πάνω σε ψηφιακά δίκτυα και υπηρεσίες, είτε υπηρεσίες προς επιχειρήσεις είτε προς τους κατοίκους / καταναλωτές, είτε υπηρεσίες διακυβέρνησης και δημόσιας διοίκησης. Επίσης οικοδομείται πάνω σε ευφυείς εφαρμογές που ενσωματώνουν υπολογιστική ικανότητα στον κτισμένο χώρο της πόλης και υποστηρίζουν διαδραστικές λειτουργίες με τη βοήθεια αισθητήρων, πρακτόρων (agents) και ενεργοποιητών. Σημαντικός παράγοντας στο επίπεδο αυτό είναι το εύρος της επικοινωνίας και η τεχνητή ευφυΐα των ψηφιακών μηχανών.

Δεδομένης αυτής της αρχιτεκτονικής, κεντρικό πρόβλημα των ευφυών πόλεων είναι αυτό της ολοκλήρωσης: (1) Διασύνδεσης του φυσικού, θεσμικού και ψηφιακού χώρου, (2) διασύνδεσης των παραγωγικών δραστηριοτήτων έντασης γνώσεων, του τοπικού συστήματος καινοτομίας και των ψηφιακών υπηρεσιών επικοινωνίας και λήψης αποφάσεων, και (3) διασύνδεσης της ανθρώπινης ευφυΐας που διαθέτει ο πληθυσμός της πόλης, της κοινωνικής ευφυΐας που απορρέει από την κοινότητα της πόλης και της τεχνητής ευφυΐας που προσφέρουν οι ψηφιακές υποδομές και τα υπολογιστικά εργαλεία.

Η σημασία της ολοκλήρωσης βρίσκεται στο γεγονός ότι από αυτήν απορρέουν ενισχυμένες λειτουργίες γνώσεων, όπως συγκέντρωση και επεξεργασία πληροφορίας, μεταφορά και απόκτηση γνώσεων, δημιουργία νέας γνώσης και διάδοση γνώσεων. Οι λειτουργίες αυτές συγκροτούνται κατανεμημένα και δικτυακά, μέσω της συνεργασίας του πληθυσμού της πόλης, αξιοποιώντας τη χωρική συγκέντρωση του πληθυσμού και την ψηφιακή επικοινωνία.

Η επικράτηση των ιδεών της βιώσιμης ανάπτυξης των πόλεων επαναφέρει τον ορθολογισμό στο πεδίο της πολεοδομίας μετά τη σύντομη παρένθεση του μεταμοντερνισμού. Σήμερα, το αστικό σύστημα είναι χώρος βελτιστοποίησης των δραστηριοτήτων, χρήσεων γης, υποδομών, μετακινήσεων, περιβάλλοντος, ενέργειας, παραγωγικότητας και ανάπτυξης. Στα πεδία αυτά ο πολεοδομικός σχεδιασμός επανέρχεται στη λογική της ποσοτικής ανάλυσης, των δεικτών, των μετρήσεων απόδοσης, της ορθολογικής χρήσης του χώρου, της εξοικονόμησης υλικών και ενέργειας.

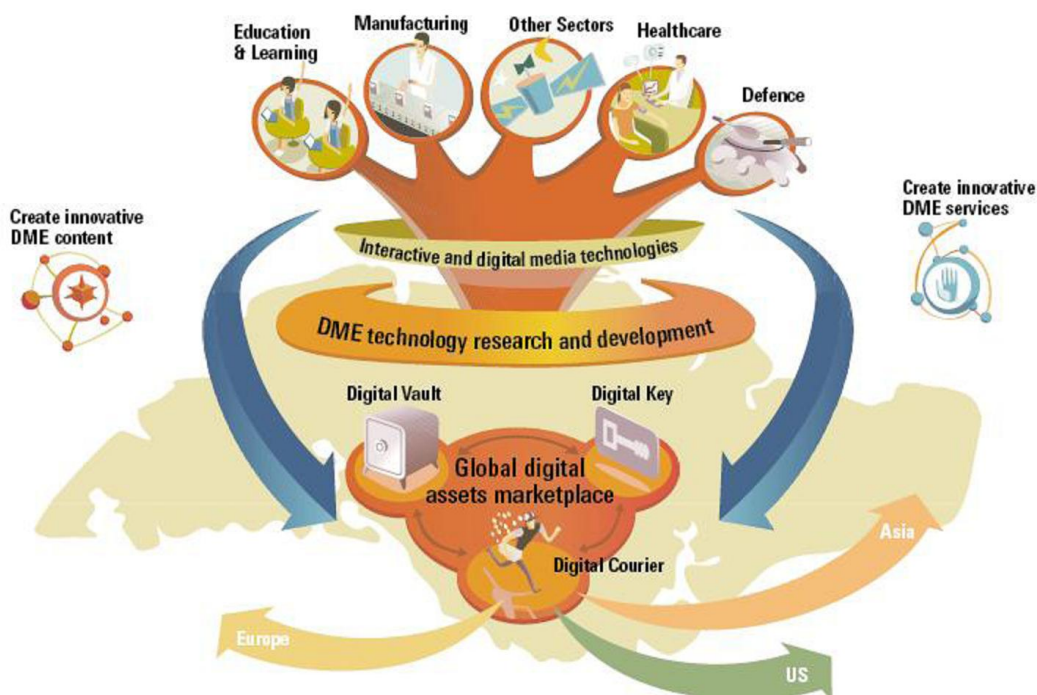
Δομές 'ευφυών πόλεων' και 'ευφυών συνοικιών' προσφέρουν την καθολική 'μηχανή' βελτιστοποίησης του αστικού συστήματος. **Σε κάθε περιοχή της πόλης συγκεντρώνονται ανθρώπινες ικανότητες, λειτουργούν θεσμοί διαχείρισης της πληροφορίας και των γνώσεων και ψηφιακά δίκτυα επικοινωνίας και συνεργασίας.** Κύριο πρόβλημα είναι πώς τα συστήματα αυτά θα έλθουν σε επικοινωνία, θα θέσουν σε κίνηση λειτουργίες γνώσεων και θα προσφέρουν ένα υψηλότερο επίπεδο επίλυσης προβλημάτων, που είναι και το τελικό κριτήριο της ευφυΐας μιας περιοχής. Βασική χωρική ενότητα ολοκλήρωσης του φυσικού, θεσμικού και ψηφιακού

χώρου είναι αυτή της συνοικίας. Η χωρική ενότητα της συνοικίας προσφέρει τη λειτουργική διαφοροποίηση και τη θεσμική ικανότητα που απαιτούνται για την ανάπτυξη ευφυούς περιβάλλοντος. Ήδη, πολλές συνοικίες πόλεων έχουν αναπτύξει αυτοτελείς θεσμούς διαχείρισης: Λιμάνια, αεροδρόμια, πανεπιστημιακά campus, τεχνολογικές συνοικίες, βιομηχανικές περιοχές, shoppingmalls, χώροι αναψυχής κ.ά. έχουν δικά τους συστήματα διαχείρισης δραστηριοτήτων και υποδομών. Σε κάθε συνοικία συνδυασμοί εικονικών δικτύων, ψηφιακών υπηρεσιών και εφαρμογών ευφυούς περιβάλλοντος δημιουργούν υβριδικούς χώρους που ενισχύουν τη συνεργασία, τον πειραματισμό και την καινοτομία (Komninos 2009).

Το νέο παράδειγμα σχεδιασμού πόλεων που αναδύεται σήμερα συνδυάζει τους στόχους της αστικής βιωσιμότητας, της συλλογικής ευφυΐας και της αυτοτελούς διαχείρισης των συνοικιών των πόλεων. Η 'ευφυής πόλη' συγκροτείται ως δυναμικό άθροισμα 'ευφύων συνοικιών'.

iN2015 Digital Media and Entertainment Goal:

Establish Singapore as a digital media and entertainment capital offering innovative content, services and technologies to the world

Ο δήμος Κιλκίς, ξεκινώντας έγκαιρα και οργανωμένα, συμπορευόμενος με τις εξελίξεις της Κοινωνίας της Γνώσης, μπορεί να αναπτύξει σταδιακά τις κατάλληλες υποδομές αλλά κυρίως την απαραίτητη κουλτούρα ώστε να μετεξελιχθεί σε μια έξυπνη - ευφυή πόλη χωρίς αυτό να συνιστά ουτοπία ή να είναι ανεδαφικό.

4. Δήμος Κιλκίς και δημιουργία ταυτότητας (Place / City branding)

Πριν γίνει συγκεκριμένη αναφορά για το πώς ο δήμος Κιλκίς πρέπει και μπορεί να αξιοποιήσει το place branding, είναι χρήσιμο να αναφερθούν ορισμένα στοιχεία για τις έννοιες αυτή καθόσον δεν είναι και τόσο γνωστή (στην Ελλάδα τουλάχιστον).

Γενικά, ως Place branding θεωρείται η σφυρηλάτηση της επωνυμίας, της ταυτότητας ενός τόπου (πόλη, περιοχή ή χώρα) μέσα από ένα στρατηγικό πλάνο για τη βελτίωση της εικόνας του. Πρέπει να είναι κατανοητό μεταφορικά καθώς δεν είναι στη πραγματικότητα μάρκετινγκ ή διαχείριση προϊόντος (branding).

Η εικόνα ενός τόπου είναι μια ομάδα νοητικών συσχετισμών που έχουν οι άνθρωποι για ένα τόπο. Είναι όλες οι λεπτομέρειες που έρχονται συνειρμικά στο μυαλό κάποιου όταν ακούει το όνομα του τόπου. Είναι ένα σύνολο εικόνων που αναφέρεται σε εξωτερικά στοιχεία όπως κτήρια, ιδιότητες της πόλης, χρώματα, φαγητό ή πρακτικές αλλά και αντικατοπτρίζει και τον εσωτερικό κόσμο: αισθήματα, επιθυμίες, κτλ. που προβάλλουν για να ένα τόπο. Π.χ. όλα τα στοιχεία που ξεπετάγονται από το μυαλό κάποιου όταν ακούει το όνομα «Παρίσι»: Πύργος του Άιφελ, ο Σηκουάνας, αρώματα, ρομαντισμός αλλά και ενός είδους «προσωπικής μυθολογίας», από διηγήματα ή ταινίες που περιμένει να ζήσει κάποιος εκεί. Χρησιμοποιούμε τον όρο «εικόνα ενός τόπου» σαν συνώνυμο της «επωνυμίας ενός τόπου» με το τελευταίο μεταφορικά.

Οι τόποι δεν έχουν σταθερή εικόνα. Από τη στιγμή που οι εικόνες υπάρχουν στο μυαλό των ανθρώπων πάντα θα υπάρχουν τόσες εικόνες όσο τον αριθμό των ανθρώπων. Όμως, πολύ συχνά υπάρχει επικάλυψη μεταξύ των εικόνων δημιουργώντας κάποιου είδους «κεντρικής εικόνας» κοινή για όλους.

Βέβαια, υπάρχει διαχωρισμός μεταξύ της εσωτερικής και της εξωτερικής εικόνας, π.χ. μεταξύ της εικόνας που έχουν οι κάτοικοι με αυτή που έχουν οι επισκέπτες, αν και είναι δύσκολο να το διαχωρίσεις αυτό. Είναι αναμενόμενο από τους ανθρώπους που είναι σε συνεχή επαφή με ένα μέρος – οι κάτοικοι συγκεκριμένα – να έχουν μια πιο λεπτομερή και διαφοροποιημένη εικόνα, ενώ αυτοί που είναι μακριά θα έχουν μια πιο απλοποιημένη, ομοιογενή και επηρεασμένη από έμμεση γνώση, όπως αυτή διαδίδεται από τα Μ.Μ.Ε..

Η λέξη «ταυτότητα» είναι παραπλανητική όταν χρησιμοποιείται για περιγραφή ενός τόπου επειδή υποδηλώνει ανθρώπινη υπόσταση. Έχοντας αυτό τον περιορισμό η επωνυμία ενός τόπου αναφέρεται σε δύο πράγματα: α) Τι κάνει ένα τόπο αυτό που είναι (A=A) και β) τι διαφοροποιεί β) π.χ. η διαφορετικότητα. Η εικόνα του είναι ένα≠ένα τόπο από τα άλλα (A στοιχείο της ταυτότητας του. Τα άλλα στοιχεία είναι: 1) Υλικά (σπίτια, δρόμοι, πλατείες κτλ), 2) Ιδρύματα (νόμοι, κανονισμοί, οργανισμοί, κτλ), 3) Σχέσεις (τάξης, φύλου, παραγωγή κτλ.) και 4) Άνθρωποι και πρακτικές (επαναλαμβανόμενες ενέργειες).

Η επωνυμία τόπου είναι μια διαδικασία θεμελιωμένη από το χρόνο. Παρεμβαίνοντας στην εικόνα ενός τόπου ουσιαστικά παρεμβαίνουμε στην ταυτότητα του.

Η φήμη ενός τόπου είναι ένα στοιχείο της εικόνας του. Καθώς η εικόνα είναι συνήθως γενική και συνειρμική χωρίς απαραίτητα να επηρεάζει την κρίση μας (το Colloseum της Ρώμης είναι μέρος της εικόνας της αλλά δεν είναι καλό ή κακό). Η φήμη αναφέρεται σε συγκεκριμένα στοιχεία και πάντα διαχωρίζεται σε θετική ή αρνητική. Έτσι, ένας τόπος μπορεί να έχει τη φήμη του φιλικού προς τους επενδυτές αλλά παράλληλα να έχει τη κακή φήμη του πολύ ακριβού για τους τουρίστες.

Τόσο το place branding όσο και το marketing χρησιμοποιούνται εναλλακτικά και είναι δύσκολο να τα διαχωρίσουμε. Ενώ στη δεκαετία του 1990 υπήρχαν πολλές αναφορές για μάρκετινγκ ενός μέρους, στη νέα χιλιετία πλέον αναφέρεται σαν place branding. Το place branding αφορά ένα συγκεκριμένο στρατηγικό σχέδιο ενώ το μάρκετινγκ ενός μέρους αφορά την εφαρμογή πρακτικών που βασίζονται σε εργαλεία του μάρκετινγκ. Κατά μια έννοια, και οι δύο ορισμοί είναι λάθος. Τα μέρη δεν είναι προϊόντα. Όπως είπα παραπάνω, οι λέξεις «branding» και «marketing» πρέπει να ερμηνευτούν με την μεταφορική τους έννοια.

Οι τόποι χρειάζονται το place branding εάν υπάρχει έλλειψη στους προκαθορισμένους στόχους-περιοχές τους όπως στην αναγνώριση των κατοίκων τους με το μέρος που κατοικούν στις εσωτερικές επενδύσεις ή / και στον τουρισμό. Αναφέρονται προκαθορισμένοι στόχοι-περιοχές επειδή κανένα από τα παραπάνω δεν είναι καθ' αυτό θέμα. Π.χ. αν ο τουρισμός δεν «χρειάζεται» σε ένα μέρος, τότε η μη ύπαρξή του δεν μπορεί να αποτελέσει υπαρκτό πρόβλημα για εκείνο το μέρος. Το έλλειμμα αυτό μπορεί να έχει διαφορετικές αιτίες και δεν μπορεί σε όλες τις περιπτώσεις να αντιμετωπιστεί με την επωνυμία μέρους. Η επωνυμία μέρους μπορεί να βοηθήσει σε περιπτώσεις όπου α) η εικόνα του μέρους είναι χειρότερη από την πραγματικότητα και β) η εικόνα είναι τόσο ασθενής που το μέρος είναι ουσιαστικά δυσδιάκριτο.

Όμως και σε περιπτώσεις που δεν υπάρχει έλλειμμα, ένα μέρος μπορεί να κερδίσει όταν η εικόνα του παρακολουθείται και διαχειρίζεται. Κατά αυτή την έννοια η επωνυμία ενός μέρους μετατρέπεται σε «επένδυση της εικόνας» του.

Το place branding είναι ουσιαστικά δημιουργία πολιτικής. Δημιουργείς επωνυμία όσο γρήγορα μπορείς να πάρεις μια πολιτική απόφαση. Δημιουργείς επωνυμία για ένα μέρος όσο γρήγορα αποφασίζεις για την αρχιτεκτονική του, για τις ώρες λειτουργίας των καταστημάτων, για την αποκομιδή των σκουπιδιών. Συνεχίζοντας, δημιουργείς επωνυμία όταν αποφασίζεις να απαγορεύσεις μια Gay εκδήλωση ή να φιλοξενήσεις ένα αθλητικό γεγονός. Δημιουργείς επωνυμία όταν αποφασίζεις να μειώσεις την ηχορύπανση ή να πεζοδρομήσεις ένα μέρος της πόλης.

Κάθε πολιτική απόφαση «κουβαλάει» ένα μήνυμα και το μήνυμα αυτό επηρεάζει τις αντιλήψεις μας για την πόλη. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι κάποιες αποφάσεις δεν πρέπει να λαμβάνονται απλώς και μόνο για τις θετικές εντυπώσεις. Τα κέντρα αποφάσεων απλώς θα πρέπει να το γνωρίζουν και να συμπεριφέρονται αναλόγως. Ακόμη, πρέπει να είμαστε συνειδητοποιημένοι για το γεγονός ότι η δύναμη της επωνυμίας ενός μέρους είναι περιορισμένη. Δεν αντικαθιστά τις σοβαρές πολιτικές αποφάσεις και δεν είναι και δικαιολογία για να μην γίνουν κάποια σοβαρά πράγματα.

Η κουλτούρα έχει μια προνομιακή θέση στην επωνυμία ενός μέρους. Η κουλτούρα ταξιδεύει μια χαρά. Δημιουργεί επίσης μια υποδήλωση που μπορεί να επηρεάσει άλλες πτυχές όπως την ποιότητα ζωής, τον τουρισμό ή το επιχειρηματικό κλίμα. Αυτός είναι και ο λόγος (όχι ο μόνος λόγος) που η επωνυμία ενός μέρους σχετίζεται με την κουλτούρα του. Η «**διπλωματία κουλτούρας**» μπορεί να είναι ένα πολύ αποτελεσματικό εργαλείο προς αυτή τη κατεύθυνση, αν και εύκολα μπορεί να εκφυλιστεί και να μετατραπεί σε προπαγάνδα κουλτούρας. Η αρχιτεκτονική και ο αστικός σχεδιασμός έχουν μια προνομιά θέση. Αυτά τα φυσικά στοιχεία ενός μέρους δημιουργούν νοητικές συσχετίσεις που μπορούν να είναι εξαιρετικά επίμονες. Δεν χρειάζεται, βέβαια, ένα συνονθύλευμα από μεγαλεπήβολα σχέδια. Τακτικές παρεμβάσεις ή απλά η βελτίωση ενός αστικού χώρου μπορεί να είναι εξίσου αποτελεσματικές. Για παράδειγμα, παρεμβάσεις στις γειτονιές του Κιλκίς μπορούν να κάνουν περισσότερα για την εικόνα της πόλης από ότι θα κάνει μια μεγάλη κατασκευή.

Το place branding με το τουριστικό μάρκετινγκ είναι μακρινά ξαδέρφια. Η επιτυχημένη διαχείριση της επωνυμίας ενός τόπου θα προσελκύσει περισσότερους τουρίστες, αλλά κατά κάποιον τρόπο μπορεί να δημιουργήσει ένα θετικό επενδυτικό κλίμα ή μια δυνατότερη αναγνώριση των κατοίκων του μέρους κατοικίας τους.

Η σχέση του **place branding με τα λογότυπα δεν είναι απαραίτητη.** Υπάρχει, βέβαια, μια σχέση στο βαθμό που το λογότυπο και οι αξιώσεις εισχωρούν στο πεδίο της εικόνας (της επωνυμίας). Ακόμα και τώρα δεν υπάρχουν πολλές αποδείξεις ότι συμβαίνει συχνά αυτό. Δημιουργώντας ένα λογότυπο της πόλης μπορεί να είναι μια πολύ ενδιαφέρουσα άσκηση για τα ενδιαφερόμενα μέρη, με τη σκέψη για τα στοιχεία που απαρτίζουν τη ταυτότητα του μέρους. Πολύ συχνά, όμως, η στρατηγική επωνυμίας ενός μέρους ξεκινάει και τελειώνει με το λογότυπο και με μια οπτική επικοινωνιακή στρατηγική, κάτι που αποδεικνύεται αναποτελεσματικό και χωρίς ουσία.

Το place branding δεν σχετίζεται άμεσα με τη διαφήμιση. Η διαφήμιση μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να επικοινωνήσει μεμονωμένα στοιχεία της ταυτότητας ενός μέρους. Ένα

φεστιβάλ ή μια εκδήλωση μπορεί να διαφημιστεί επιτυχημένα όπως και οι τουριστικές υπηρεσίες, αλλά δεν είναι βέβαια η ίδια επιτυχία της διαφήμισης του τόπου σαν σύνολο.

Ποιος, όμως, δημιουργεί επωνυμία για ένα τόπο; Η διαδικασία δεν αφορά μόνο τη δημοτική αρχή ενός δήμου. Αντίθετα, όλοι μπορούν να δημιουργήσουν ή επηρεάζουν μια επωνυμία για ένα τόπο δημιουργώντας εικόνες του τόπου. Κάθε φορά που μιλάμε ή γράφουμε για τις εμπειρίες μας για ένα τόπο (ακόμα και το δικό μας), προσθέτουμε στοιχεία στην οικοδομή της εικόνας του. Μια στρατηγική επωνυμίας ενός τόπου πρέπει να «γνωρίζει» και να συμπεριλάβει όσο πιο πολλά άτομα είναι πιθανό στην σχεδίαση του.

5. City branding (επωνυμία της πόλης)

Όταν το place branding αναφέρεται στη σφυρηλάτηση της επωνυμίας μιας πόλης, τότε μιλάμε για το city branding. Η αστική ανάπτυξη είναι μια συνεχώς εξελισσόμενη έννοια. Αρχικά επικεντρώθηκε χωροταξικά, στην ασφάλεια, και σε θέματα υγιεινής, ενώ πλέον συμπεριλαμβάνει και μια οικονομική διάσταση, με στόχο την αύξηση της ελκυστικότητας μιας πόλης και τη διεθνή της προβολή. Σε μια παγκόσμια οικονομία, οι πόλεις ανταγωνίζονται για την προσέλκυση ταλέντων, επενδυτών, σε εκδηλώσεις και στους τουρίστες. Για την αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης, οι πόλεις επιδίδονται στο μάρκετινγκ και στο branding για να βελτιώσουν την εικόνα τους και τη θέση τους στη διεθνή σκηνή.

Το city Branding έχει μετατραπεί σε βασικό αστικό εργαλείο ανάπτυξης, οπότε οι υπεύθυνοι ανάπτυξης της πόλης έρχονται αντιμέτωποι με ένα πλήθος από νέα ερωτήματα: Τι είναι η επωνυμία της πόλης; Πώς πρέπει να αναπτυχθεί και με ποιον; Ποια μέσα επικοινωνίας πρέπει να χρησιμοποιούνται; Πώς θα πρέπει να γίνεται η διαχείριση της επωνυμίας (brand);

Οι πόλεις αντιμετωπίζουν τον ανταγωνισμό σε διεθνή κλίμακα. Για να προσελκύσει νέους κάτοικους, επενδυτές, νέες επιχειρήσεις αλλά και τουρίστες, μια πόλη πρέπει να είναι γνωστή και να κατέχει τη θέση που της αναλογεί στον παγκόσμιο χάρτη των ελκυστικών πόλεων. Μια στρατηγική επωνυμίας (branding) της πόλης είναι λοιπόν σημαντικό εργαλείο για τη δημιουργία μιας επιτυχούς επωνυμίας (brand) της πόλης με σκοπό να προσελκύσει κόσμο από τις παραπάνω ομάδες. Η επιτυχής διαχείριση της επωνυμίας μιας πόλης μπορεί να τονώσει:

- Την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, με αποτέλεσμα τη θετική επίπτωση στις επενδύσεις, στους κάτοικους, στους επισκέπτες και στα τρέχοντα συμβάντα στη πόλη
- Υψηλότερες αποδόσεις σε επενδύσεις σε ακίνητα, στις υποδομές και στις διάφορες εκδηλώσεις της πόλης
- Συνεκτική ανάπτυξη της πόλης, καθώς οι φυσικές, οι κοινωνικές, οι οικονομικές και πολιτιστικές πτυχές συνδυάζονται για να προσφέρουν αυτά που υπόσχεται η επωνυμία της πόλης
- Μεγάλη δόση υπερηφάνειας για την πόλη, αφού οι κάτοικοι, οι επιχειρήσεις και τα θεσμικά όργανα αντιμετωπίζουν μια νέα αίσθηση του σκοπού και της κατεύθυνσης.

Με νέα λογότυπα και με νέες διαφημιστικές εκστρατείες, το branding και το μάρκετινγκ μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της πόλης. Αλλά κάποια ερωτήματα παραμένουν – πως θα έπρεπε να είναι μια στρατηγική επωνυμίας (branding strategy) και ποια μηνύματα θέλει η πόλη να διαδώσει;

Οι πόλεις συχνά προσπαθούν να αναπτύξουν μια επωνυμία που διαφοροποιεί τη δική τους πόλη από τις άλλες πόλεις. Συλλαμβάνοντας το πνεύμα της πόλης και τα χαρακτηριστικά της, η επωνυμία της επιτρέπει να δείξει τα διακριτικά της πλεονεκτήματα, να μεταδώσει ένα σαφές μήνυμα, και για να προσελκύσει επενδυτές, επιχειρήσεις, τουρίστες και εκδηλώσεις, τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Ένα καθαρό και ευθύ λογότυπο – επωνυμίας μιας πόλης βοηθά τους κατοίκους όσο και τους ανθρώπους από άλλα μέρη να κατανοήσουν τον χαρακτήρα μιας πόλης. Για παράδειγμα: Μια επωνυμία μπορεί να βοηθήσει στη δημιουργία μιας νέας εικόνας της πόλης, τονίζοντας το όραμα της για το μέλλον. Μια επωνυμία μπορεί να επιβεβαιώσει την υπάρχουσα εικόνα της πόλης, ενισχύοντας τα θετικά σημεία της, και να αποσπάσει την προσοχή από οποιαδήποτε αρνητικά σημεία.

Η συμφωνία σε μια «στρατηγική επωνυμίας πόλης» ως μέρος των εργασιών ανάπτυξης της επωνυμίας είναι χρήσιμη:

- ✓ Στο να επιτρέψει στις πόλεις να αναπτύξουν ένα μακροπρόθεσμο όραμα για τον εαυτό τους – σκεπτόμενες για το τι είναι η πόλη, τι θέλει η πόλη να γίνει, και πώς θέλει να φτάσει εκεί
- ✓ Στο να βοηθήσει τις πόλεις να επικεντρωθούν στο πώς επιθυμούν να αναπτυχθούν στο μέλλον
- ✓ Στο να ενθαρρύνει τις πόλεις να σκέφτονται πέρα από τη σημερινή τους κατάσταση προκειμένου να δημιουργηθούν νέες ευκαιρίες
- ✓ Στο να δημιουργήσει ένα δυναμικό περιβάλλον, που θα προσελκύσει και θα διατηρήσει τα συλλογικά ή ατομικά ταλέντα.

To city branding του Κιλκίς

Η διαδικασία του city branding για την πόλη του Κιλκίς μπορεί να αποτελέσει «μονοπάτι» διαφυγής από την κρίση, οποιουδήποτε μεγέθους και αν είναι αυτή, μια διαπίστωση περισσότερο επίκαιρη παρά ποτέ εξαιτίας της οικονομικής κρίσης που ταλανίζει τη χώρα μας και επομένως κάθε πόλη σε αυτή, σε μικρό ή μεγαλύτερο βαθμό. Επομένως, για το Κιλκίς, αυτό που έχει σημασία είναι να δούμε σε τι κατάσταση βρίσκεται σήμερα σε όλους τους τομείς και να κατανοηθεί πως θα μπορούσε να βοηθήσει το Κιλκίς η εφαρμογή μιας τέτοιας διαδικασίας, όπως το city branding.

Το Κιλκίς θεωρητικά μπορεί να εφαρμόσει city branding επειδή είναι ένας τόπος που αντιμετωπίζει έντονο και αυξανόμενο ανταγωνισμό, λόγω της εγγύτητάς του με τη Θεσσαλονίκη κυρίως αλλά και εξαιτίας των πολυάριθμων συγκριτικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει η περιοχή, τα οποία κάνουν τον τόπο ανταγωνιστικό τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Σημασία όμως έχει πως θα μπορέσει ο δήμος να εκμεταλλευτεί τα πλεονεκτήματα που ήδη έχει και σε ποια κατεύθυνση θα οδηγηθεί για να διαφέρει τελικά από τους άλλους τόπους.

Θα πρέπει λοιπόν να γίνουν οι απαραίτητες κινήσεις για την βελτίωση του ανταγωνιστικού του πλεονεκτήματος και της θέσης του στην «αγορά».

Στην ουσία αυτό που κάνει το Κιλκίς ικανό να εφαρμόσει μια στρατηγική διαχείρισης της επωνυμίας του είναι η κατάσταση της περιοχής, η οποία με τα μέχρι πρότινος στοιχεία, χαρακτηρίζεται από έντονη ανάπτυξη και εξέλιξη σε επίπεδο πολεοδομικό, υποδομών, τουριστικό.

Γενικά η διαδικασία του branding θα βοηθήσει το Κιλκίς να επαναπροσδιορίσει την εικόνα και ταυτότητα του και τι θέλει τελικά να γίνει ως προορισμός, είτε τουριστικός, είτε επενδυτικός, είτε οικιστικός. Διότι όταν έχεις ισχυρή αίσθηση του τι επιθυμείς να γίνεις, τι επιθυμείς να προσφέρεις και πώς θα λειτουργήσεις, είναι πολύ σημαντικό στις μέρες μας όπου ο ανταγωνισμός των πόλεων είναι τόσο έντονος καθώς μπορεί να βρίσκεται πλέον όχι μόνο στην γειτονική πόλη αλλά και στην άλλη άκρη του κόσμου.

Η διαδικασία του city branding για μια πόλη είναι σίγουρα μια μακροπρόθεσμη διαδικασία, η οποία απαιτεί αρκετά χρόνια συνεπούς και επίμονης προσπάθειας για την ταυτότητα να δημιουργηθεί. Λέγεται ακόμα πως οι ταυτότητες δε χτίζονται (και σπάνια καταστρέφονται) σε μια μέρα και γ' αυτό όσο περισσότερο έχει προχωρήσει η διαδικασία απόκτησης ταυτότητας από μια πόλη τόσο δυσκολότερο είναι να υποκύψει σε μια ενδεχόμενη κρίση.

Δόμηση της ανταγωνιστικής ταυτότητας του δήμου

Σύμφωνα με την υφιστάμενη κατάσταση του Κιλκίς, φαίνεται πως βρίσκεται ακόμα σε κατάσταση ανάπτυξης και δημιουργίας. Οι δυνατότητες και οι ευκαιρίες που προσφέρει στους επισκέπτες και τους κατοίκους του, δίνουν την αίσθηση μιας πόλης με δυνατά χαρακτηριστικά που όμως ακόμα δεν έχουν αξιοποιηθεί σωστά. Στην ουσία βρίσκεται ακόμα υπό κατασκευή.

Αυτό καθιστά αμέσως το Κιλκίς σε μια πόλη με πολλές νέες δυνατότητες και ευκαιρίες σημαντικές που θα βοηθήσουν στη μελλοντική του ανάπτυξη. Σημασία τώρα έχει προς τα πού θα κινείται αυτή η κατεύθυνση. Χρειάζεται τώρα επαναπροσδιορισμός της κατεύθυνσης και εμπλουτισμός της ταυτότητας για να φανεί ξεκάθαρα προς τα πού οδηγείται η νέα πόλη.

Σημαντικό είναι πως η ιστορία του Κιλκίς έχει δείξει ότι είναι μια πόλη που δεν σταματάει ποτέ και ξέρει να βγαίνει γρήγορα από τα δύσκολα. Έτσι βελτιώθηκε γρήγορα στην πάροδο των χρόνων και, από χωριό που ήταν, έγινε πόλη και δη Πρωτεύουσα Νομού. Βέβαια έχει ακόμα να δώσει πολλά στους επισκέπτες και τους κατοίκους του καθώς πρέπει να προχωρήσει μπροστά με σταθερά επαγγελματικά και στρατηγικά βήματα.

Η επιβεβαίωση της παραδοσιακής εικόνας που έχουν ήδη κάτοικοι και επισκέπτες για το Κιλκίς πρόκειται να δώσει το στίγμα της ταυτότητας του και να προσδιορίσει τους στόχους του οδηγώντας προς μια πολύ συγκεκριμένη κατεύθυνση, αυτή της «ποιότητας ζωής». Η δημιουργία μιας ελκυστικής και αναπτυσσόμενης πόλης, ελκυστικής για επίσκεψη ή κατοίκηση, σε συνδυασμό με την «πράσινη» οικονομία και τη νέα τεχνολογία ως εργαλείο εξυπηρέτησης των ίδιων των πολιτών του, πρόκειται να αποτελέσουν τα στοιχεία της δομημένης ταυτότητας του Κιλκίς.

Το μίγμα όλων των παραπάνω μπορεί να δώσει νέα κατεύθυνση στην πόλη στοχεύοντας πάντα στην καλύτερη «ποιότητα ζωής». Αναπτύσσοντας αυτό το μοντέλο δόμησης της ανταγωνιστικής ταυτότητας, ικανοποιούνται αυτόματα δύο βασικές ανάγκες του σύγχρονου ανθρώπου, η χαλάρωση και η ψυχαγωγία σε συνδυασμό με την «ήσυχη» περιβαλλοντική συνείδηση. Κάτι πολύ επίκαιρο στις μέρες μας που όμως δεν είναι εύκολο να υιοθετήσουν όλες οι πόλεις, καθώς είναι πολύ πιθανόν ένας από τους τρεις τομείς να μην ευνοείται (π.χ. ο τουρισμός) ή μπορεί να έχει δοθεί από το στρατηγικό σχεδιασμό της πόλης έμφαση στην ανάπτυξη ενός μόνο τομέα (π.χ. η πόλη των Τρικάλων που έδωσε έμφαση μόνο στην ψηφιακή τεχνολογία). Επομένως η υιοθέτηση αυτού του μοντέλου μίγματος στο Κιλκίς μπορεί να δώσει την αίσθηση ενός μοναδικού και ξεχωριστού χαρακτήρα που είναι και η ουσία του city branding.

Η ανταγωνιστική ταυτότητα του Κιλκίς μπορεί να θεμελιωθεί στα εξής:

- στη γεωγραφική θέση
- τις επικρατούσες κλιματολογικές συνθήκες
- στους ανθρώπους του
- στα αρχαιολογικά- πολιτιστικά μνημεία
- στα μουσεία και τους χώρους πολιτισμού
- στις αθλητικές υποδομές
- στους χώρους αναψυχής
- στην αγορά
- στις σύγχρονες ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις
- στις δυνατότητες που παρέχονται από το συνεδριακό τουρισμό
- τα σημαντικά έργα υποδομής που βρίσκονται σε εξέλιξη και τα οποία θα δώσουν μια νέα πνοή στην πόλη και την ευρύτερη περιοχή

Επιχειρησιακοί στόχοι και επικοινωνιακή στρατηγική

Βασικοί επιχειρησιακοί στόχοι του Κιλκίς city branding θα πρέπει να είναι η βελτίωση όσο το δυνατόν περισσότερο των συνθηκών διαβίωσης των πολιτών του, η πρόωθηση και

αποτελεσματική αξιοποίηση των συγκριτικών του πλεονεκτημάτων, στοχεύοντας πάντα στην πράσινη και βιώσιμη ανάπτυξη του δήμου συνολικά.

Να γίνει δηλαδή το Κιλκίς ένας σύγχρονος «πράσινος» και «έξυπνος» δήμος, με υψηλή «ποιότητα ζωής» σε όλες τις εκφάνσεις του. Να γίνει ένας προορισμός διαμονής και αναψυχής με υψηλή περιβαλλοντική συνείδηση, αποκτώντας έτσι ένα ισχυρό και δυνατό Brand Name.

Σημαντικό προς αυτή την κατεύθυνση είναι η αποτελεσματική αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της πόλης και του δήμου συνολικά αναφορικά με:

- τα όμορφα τοπία του,
- τη γεωγραφική θέση και το κλίμα του,
- τις ειδικές μορφές τουρισμού,
- την πολιτιστική κληρονομιά του,
- τις σύγχρονες εγκαταστάσεις,
- τις παραδόσεις του,
- την μεσογειακή διατροφή του.

Βασική επιδίωξη της στρατηγικής επικοινωνίας του δήμου πρέπει να είναι η δημιουργία μιας φιλικής προς τον άνθρωπό πόλη, η οποία θα ενισχύσει και θα επαναπροσδιορίσει το προϊόν της, δημιουργώντας έτσι ευκαιρίες απασχόλησης κυρίως προς τους νέους ανθρώπους, που θα ήθελαν να ζήσουν μόνιμα σε αυτήν.

Βασικές αρχές αυτής της ανάπτυξης θα πρέπει να είναι:

- Η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου σε επίπεδο άυλων και υλικών υποδομών
- Ο εκσυγχρονισμός και βελτίωση των υπηρεσιών
- Η πράσινη ανάπτυξη
- Η ψηφιακή ανάπτυξη
- Η προσέλκυση επενδύσεων
- Η εμπέδωση του «τουριστικού κλίματος» στην κοινωνία
- Η διάχυση της ανάπτυξης παντού

6. Πολιτική για τα Άτομα με Αναπηρία (ΑμεΑ)

Το ζητούμενο για την δημόσια διοίκηση και την τοπική αυτοδιοίκηση είναι να λειτουργήσει ως προωθητική δύναμη της νέας προσέγγισης για την αναπηρία που συνδέει πολιτικές που αφορούν τόσο στην ανάδειξη των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων όσο και στην δημιουργία κοινωνικού ιστού ασφάλειας και προστασίας μέσω του σχεδιασμού και της εφαρμογής συγκεκριμένων θετικών δράσεων.

Ιδιαίτερα η τοπική αυτοδιοίκηση μπορ να διαδραματίσει σημαντικό και ουσιαστικό ρόλο στην ποιοτική αναβάθμιση της ζωής και στην πρωτοβάθμια υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία σε τοπικό επίπεδο. Οι τοπικές αρχές πρέπει να εντάξουν τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία στην πολιτική τους, έχοντας κατά νου την ανομοιογένεια που παρουσιάζουν τα άτομα με αναπηρία ως ομάδα πληθυσμού.

Ο ν. 3852/10 συνιστά μια εξαιρετικά θεσμική ευκαιρία να τεθούν οι βάσεις για νέες δημόσιες πολιτικές για τα άτομα με αναπηρία σε επίπεδο Περιφέρειας και Δήμου. Οι νέες αποκεντρωμένες μονάδες διοίκησης, τόσο σε επίπεδο Περιφέρειας όσο και Δήμου, πρέπει να αναδειχθούν σε πυρήνες κοινωνικής συνοχής και ισότητας όλων των πολιτών, με στόχο τη δημιουργία κοινωνικών κυττάρων βιώσιμης ανάπτυξης, στα οποία θα συμμετέχουν ισότιμα και οι πολίτες με αναπηρία αλλά και ηλικιωμένοι πολίτες, δυο κατηγορίες με παρόμοιες ανάγκες που- όπως αναδεικνύεται μέσα από ευρωπαϊκές μελέτες- μέχρι το 2050 θα αποτελούν το 40% του συνολικού πληθυσμού!

Η νέα αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και Αποκεντρωμένης Διοίκησης μπορεί και πρέπει να αναδειχθεί σε βασικό εργαλείο υλοποίησης για «την υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους να ζήσουν ανεξάρτητα και αξιοπρεπώς».

Μέσα από το Στρατηγικό Σχέδιο του δήμου Κιλκίς επιχειρείται να γίνει μια σαφής αναφορά στην λήψη μέτρων για την άρση των εμποδίων που οδηγούν στη διάκριση σε βάρος των πολιτών με αναπηρία στους τομείς αρμοδιότητας των Δήμων (πρόνοια, προάσπιση δημόσιας υγείας, ανέγερση σχολικών κτιρίων, καταπολέμηση κοινωνικού αποκλεισμού, κ.λ.π.). Συγκεκριμένα, προτείνεται:

1. Η κατάρτιση Τοπικού Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης για την διάχυση της διάστασης της αναπηρίας και της προσβασιμότητας σε όλες τις πολιτικές, διαδικασίες και προγράμματα που αφορούν στους τομείς αρμοδιότητας των Δήμων και για την κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία. Το τοπικό σχέδιο δράσης πρέπει να θέτει μετρήσιμους και αξιολογήσιμους στόχους, συγκεκριμένα μέτρα και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης μεσοπρόθεσμης διάρκειας.
2. Η υποχρεωτική τήρηση των προδιαγραφών προσβασιμότητας στους πολίτες με αναπηρία σε όλες τις υποδομές (π.χ. σε δημοτικά κτίρια, σχολεία, κοινόχρηστους εξωτερικούς χώρους, όπως πλατείες, πεζοδρόμια, άλση, ανάπτυξη δικτύου ειδικών θέσεων στάσης / στάθμευσης οχημάτων ΑμεΑ στον αστικό ιστό και πλησίον των δημοτικών υπηρεσιών κ.λ.π.) όσο και σε όλες τις υπηρεσίες υφιστάμενες και νέες. Ιδιαίτερα όσον αφορά στην προσβασιμότητα των υπηρεσιών αυτή περιλαμβάνει το σχεδιασμό εναλλακτικών τρόπων εξυπηρέτησης πολιτών με αναπηρία (π.χ. μέσω internet), την πρόβλεψη προσβάσιμων μορφών επικοινωνίας (ηχητική και οπτική) την καθιέρωση συνοδών, διερμηνέων νοηματικής αναγνώστων κ.λ.π.
3. Η ανάπτυξη συμπράξεων μεταξύ δήμου και αναπηρικών οργανώσεων με στόχο τη αναβάθμιση της λειτουργίας των Προνοιακών Δομών Κοινωνικής Φροντίδας που λειτουργούν στο δήμο (Προγράμματα «Βοήθεια στο Σπίτι», «ΚΔΑΠμεΑ» κ.λπ.). Οι δομές αυτές πρέπει να αναδειχθούν σε πυρήνα τοπικών δικτύων κοινωνικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών στο δήμο.
4. Η διασφάλιση της προστασίας και ασφάλειας των ατόμων με αναπηρία σε καταστάσεις κινδύνου.
5. Η διασφάλιση της προσβασιμότητας της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.
6. Η δημιουργία δημοτικού e-ΚΕΠ.
7. Η αυτόματη εξυπηρέτηση (δημοτικά ΑΤΜ).

8. Η διασφάλιση της ενεργού συμμετοχής των ίδιων των ατόμων με αναπηρία και των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για πολιτικές και προγράμματα, ιδιαίτερα εκείνων που τα αφορούν.

9. Η παρακολούθηση της εφαρμογής της κείμενης νομοθεσίας και της νομιμότητας των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών όσον αφορά τις τεχνικές προδιαγραφές για την προσβασιμότητα στα άτομα με αναπηρία.

Η οικονομική και επιχειρησιακή ένταξη της διάστασης της αναπηρίας στη νέα αρχιτεκτονική μπορεί να διασφαλιστεί μέσω:

α) Οριζόντια διάχυση της αναπηρίας – «Σχεδιασμός για όλους» - Ισοτίμη ένταξη των ΑμεΑ στο κοινωνικό σύνολο. Η μεγάλη διαφορά προς όφελος των ατόμων με αναπηρία θα προέλθει από την οριζόντια διάχυση της διάστασης της αναπηρίας, δηλαδή τη συμπερίληψη των ιδιαίτερων αναγκών των ατόμων με αναπηρία, σε όλα τα μέτρα από τις δράσεις που αφορούν στο γενικό πληθυσμό και υλοποιούνται από την Περιφέρεια/ Δήμο ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησης τους (πόροι αυτοδιοίκησης, χρηματοδότηση Ευρωπαϊκών Ταμείων κ.λ.π.). Η εφαρμογή των αρχών του «Σχεδιασμού για Όλους» σε όλα τα μέτρα και τις δράσεις, είτε αφορούν σε έργα υποδομής είτε σε υπηρεσίες, από τα αρχικά στάδια του σχεδιασμού επιβαρύνει ελάχιστα έως καθόλου τον προϋπολογισμό υλοποίησης τους και διασφαλίζει τη χρήση τους από όλους τους πολίτες ανεξάρτητα από τις φυσικές τους ικανότητες, την ύπαρξη αναπηρίας κ.λ.π.

β) Αξιοποίηση του Ε.Σ.Π.Α. και των λοιπών αναπτυξιακών προγραμμάτων. Η υιοθέτηση του κριτηρίου της προσβασιμότητας ως κριτηρίου επιλεξιμότητας (δηλαδή ως απαραίτητης προϋπόθεσης για την λήψη κοινοτικής χρηματοδότησης), μετά την έγκριση των αναθεωρημένων Κανονισμών των Ευρωπαϊκών Ταμείων και κυρίως του άρθρου 16 του Γενικού Κανονισμού, κατέστησε το ΕΣΠΑ 2007-2013 αλλά και το νέο Σ.Ε.Σ. ως βασικό εργαλείο χρηματοδότησης δράσεων για τη προώθηση της προσβασιμότητας υποδομών και υπηρεσιών (συμβατικών και ηλεκτρονικών), την εξάλειψη των διακρίσεων και την διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Συνεπώς, οι πόροι που προέρχονται από το νέο ΕΣΠΑ αλλά και οι πόροι που προέρχονται από άλλα εθνικά αναπτυξιακά προγράμματα μπορούν να χρησιμοποιήσουν για την υποστήριξη της διάχυσης της αναπηρίας και την προώθηση της προσβασιμότητας.

Ιδιαίτερα επισημαίνεται ότι ο σχεδιασμός και υλοποίηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων για την αποκατάσταση της προσβασιμότητας υποδομών και υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο, εντασσόμενων μάλιστα σε προγράμματα αειφόρου ανάπτυξης, μπορεί να λειτουργήσει ως μοχλός αναζωογόνησης και τόνωσης της τοπικής οικονομίας (αφού προϋποθέτουν κινητοποίηση του κατασκευαστικού κλάδου, των επιχειρήσεων εμπορίας βοηθητικού εξοπλισμού π.χ. αναβατορίων και παράλληλα επιτυγχάνουν διεύρυνση του αγοραστικού κοινού δεδομένου ότι οι καταναλωτές με αναπηρία αποκτούν πρόσβαση στις επιχειρήσεις) παράλληλα με τη θεμελίωση κοινοτήτων που μπορούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες όλων των πολιτών σε όλα τα στάδια της ζωής τους.

Προβλήματα απασχολησιμότητας των ΑμεΑ

Τα άτομα με αναπηρία, ως επί το πλείστον δεν είναι ανίκανα για να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα, ούτε να εργασθούν στον ευρύτερο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα. Δυστυχώς όμως το εργασιακό περιβάλλον στην Ελλάδα είναι σχεδόν απροσπέλαστο για τους ανθρώπους αυτούς. Ως βασικές αιτίες θα μπορούσαν να αναφερθούν, μεταξύ άλλων: η νοοτροπία των εργοδοτών, οι προκαταλήψεις, οι φοβίες, η έλλειψη ευαισθησίας, ο ελλιπής κρατικός έλεγχος, και η μη

επιβολή κυρώσεων στους φορείς, που παρότι υποχρεούνται στην πρόσληψη ποσοστού αναπήρων εργαζομένων, δεν το κάνουν, παραβλέποντας τους σχετικούς νόμους.

Άσκηση ολοκληρωμένων πολιτικών

Τα διάφορα χρηματοδοτικά προγράμματα για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των ατόμων με αναπηρία συνιστούν, ασφαλώς, μία εξαιρετικά θετική πολιτική. Ωστόσο, ουσιαστικά, πρόκειται για αποσπασματικά μέτρα, εφόσον εξαντλούνται σε ορισμένα ευνοϊκότερα οικονομικά κίνητρα. Όσο καλά και αν υλοποιηθούν τα συγκεκριμένα προγράμματα, δεν είναι δυνατόν μόνο με την αυξημένη επιχορήγηση να υπερκερασθούν τα συσσωρευμένα προβλήματα των ατόμων με αναπηρία. Τη διαπίστωση αυτή στηρίζει ο περιορισμένος αριθμός αιτήσεων και ο ακόμη πιο περιορισμένος αριθμός επιχειρηματικών σχεδίων που ολοκληρώθηκαν, ή βρίσκονται στο στάδιο της ολοκλήρωσης. Συνεπώς, η πολιτική αυτή, παρά τη θετική συμβολή της, απέχει από ένα συγκροτημένο – ολοκληρωμένο -εξειδικευμένο πρόγραμμα που μπορεί με αξιώσεις να στηρίζει την επιχειρηματικότητα των ΑμεΑ.

Συνακόλουθα, αυτό που χρειάζεται είναι μία ολοκληρωμένη πολιτική αντιμετώπισης της αναπηρίας και μέσα σε αυτή μία επίσης ολοκληρωμένη και ενιαία πολιτική ενίσχυσης της ένταξης των ΑμεΑ στην παραγωγική διαδικασία με κάθε δυνατή μορφή (εξαρτημένη απασχόληση, αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα, συνεταιριστική δραστηριότητα).

Δημιουργία Θερμοκοιτίδας Επιχειρηματικότητας ΑμεΑ

Με στόχο την υποστήριξη της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας η δημιουργία μιας Θερμοκοιτίδας Επιχειρηματικότητας ΑμεΑ σκοπό θα έχει την δημιουργία και ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου περιβάλλοντος που θα παρέχει υπηρεσίες επιχειρηματικής και τεχνικής υποστήριξης, εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και πληροφόρησης για την βιώσιμη λειτουργία επιχειρήσεων Ατόμων με Αναπηρίες, παραγωγικών εργαστηρίων και κοινωνικών φορέων όπως το Κέντρο Κοινωνικής Στήριξης, ο Σύλλογος Αναπήρων και ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων Παιδιών με Αναπηρίες. Ανάμεσα στις δράσεις της Θερμοκοιτίδας Επιχειρηματικότητας μπορούν να είναι η δημιουργία:

- ✓ Δικτύου συνεργασίας όλων των εμπλεκόμενων φορέων
- ✓ Βάσης δεδομένων που αφορά τα ΑμεΑ
- ✓ Διαδικτυακής πύλης προσαρμοσμένης στις ανάγκες των ΑμεΑ
- ✓ Προγραμμάτων τηλεκατάρτισης σε συνεργασία με το τμήμα Δια Βίου Μάθησης του δήμου και τα τοπικά Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης
- ✓ Συστήματος Ηλεκτρονικού Εμπορίου αξιοποιώντας τις Τ.Π.Ε.
- ✓ Συστήματος προβολής και προώθησης των προϊόντων / υπηρεσιών των επιχειρήσεων και των εργαστηρίων.

Ένα τέτοιο εγχείρημα θα μπορούσε να αναλάβει ο δήμος σε συνεργασία με με άλλους δημόσιους ή/και ιδιωτικούς φορείς.

7. Κοινωνική Οικονομία - Κοινωνική Επιχειρηματικότητα – Κοινωνική Καινοτομία

Ανάμεσα στο Κράτος και στην αγορά έχει αρχίσει να αναπτύσσεται σε πολλές προηγμένες αλλά και σε αναπτυσσόμενες οικονομίες ένας τρίτος τομέας, ο επονομαζόμενος τομέας της Κοινωνικής Οικονομίας. Η έννοια της Κοινωνικής Οικονομίας αναφέρεται στο σύνολο των οικονομικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, οι οποίες αναλαμβάνονται από νομικά πρόσωπα, όπως κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις, ΜΚΟ, ιδρύματα κ.ά., με στόχο το συλλογικό οικονομικό και κοινωνικό συμφέρον αλλά και τη διασφάλιση του συλλογικού συμφέροντος των ίδιων των μελών των κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων, ΜΚΟ κ.λπ. Η εφαρμογή της Κοινωνικής Οικονομίας βασίζεται:

- Στην απασχόληση ευπαθών και ευάλωτων κοινωνικά ομάδων.
- Στην επανεπένδυση των κερδών σε σκοπούς της επιχείρησης με έμφαση στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.
- Στον κοινωνικού χαρακτήρα καταστατικό σκοπό.
- Στην περιορισμένη διανομή κερδών βάσει της συμβολής των εργαζομένων στο έργο και τις υπηρεσίες της κοινωνικής επιχείρησης και όχι βάσει της συμβολής τους στο μετοχικό κεφάλαιο.

Η Κοινωνική Οικονομία έχει ήδη αναπτυχθεί ιδιαίτερα στην Ευρώπη, με εντυπωσιακά αποτελέσματα, τόσο στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας όσο και στην παροχή ποιοτικών κοινωνικών υπηρεσιών. Μάλιστα, σήμερα αντιπροσωπεύει περίπου το 10% των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και απασχολεί περίπου 11 εκατ. εργαζομένους, ενώ αντιπροσωπεύει περίπου το 5,9% της συνολικής απασχόλησης και το 6,7% της μισθωτής απασχόλησης. Συγκεκριμένα:

- Στην Ισπανία, τη δεκαετία 1990-2000, η αύξηση της απασχόλησης στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας είναι της τάξης του 57,95% (από 224.000 θέσεις εργασίας σε περίπου 354.000 το 2000).
- Στην Ιταλία, μεταξύ 1991 και 2001 η αύξηση στην απασχόληση για τους κοινωνικούς συνεταιρισμούς ανέρχεται στο 400% (από 27.000 θέσεις το 1991 σε 149.000 το 2001).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρεί σήμερα τον τομέα αυτό ως προνομιακό πεδίο εφαρμογής πολιτικών για την απασχόληση, την τοπική ανάπτυξη, την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού ο οποίος ανοίγει νέες διεξόδους επιχειρηματικής δράσης ενώ δημιουργεί προϋποθέσεις επένδυσης στο λεγόμενο «κοινωνικό κεφάλαιο» και στην κοινωνική καινοτομία. Στο πλαίσιο της Στρατηγικής για την «Ευρώπη 2020», η κοινωνική καινοτομία αποτελεί ξεχωριστή πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με στόχο τη συγκέντρωση όλων των φορέων της κοινωνίας των πολιτών και την αξιοποίησή τους προς μια δυναμική, επιχειρηματική και καινοτόμο Ευρώπη.

Μέχρι πρότινος, στο ελληνικό θεσμικό πλαίσιο δεν υπήρχε καμία αναγνώριση του τομέα της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας. Η έλλειψη θεσμικού πλαισίου δημιουργούσε σοβαρά προβλήματα στην ανάπτυξη του τομέα. Πέρα από τη γραφειοκρατία και την έλλειψη ενός βιώσιμου μοντέλου λειτουργίας τους, την έλλειψη επιχειρηματικής τεχνογνωσίας και ανάλογης εκπαίδευσης των στελεχών τους, και τη δυσκολία δικτύωσης και προώθησης των προϊόντων και υπηρεσιών τους, η βιωσιμότητα, πόσο μάλλον η ανάπτυξη τέτοιου είδους δράσεων στη χώρα μας δεν καθίσταται δυνατή. Επιπλέον, οι θεσμοί της ανταγωνιστικής οικονομίας – όπως τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα – δεν αναγνωρίζουν τις ιδιαίτερες συνθήκες που διέπουν την κοινωνική επιχειρηματικότητα με αποτέλεσμα τη δυσχερή πρόσβαση των φορέων σε αυτές τις πηγές χρηματοδότησης. Συνεπώς, η επιβίωσή τους καθίσταται δέσμια της κρατικής χρηματοδότησης ενώ εξαρτάται και από την «ευαισθησία» ή την «καλή πίστη» του ιδιωτικού τομέα και των πολιτών.

Δεν αποτελεί συνεπώς έκπληξη ότι, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, η συνεισφορά του τομέα στην απασχόληση στην Ελλάδα – συγκριτικά με ό, τι ισχύει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες – συνεχίζει να παραμένει σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Συγκεκριμένα, η χώρα μας εμφανίζει τα μικρότερα ποσοστά μεταξύ των 15 κρατών μελών της Ε.Ε. που έχουν τη σχετική εμπειρία. Η

απασχόληση στον τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας αντιπροσωπεύει μόλις το 1,8% της συνολικής απασχόλησης και το 2,9% της μισθωτής εργασίας. Στην Ελλάδα υπολογίζονται:

- 8.400 περίπου συνεταιρισμοί με 950.000 περίπου μέλη.
- 1.500-2.000 οργανώσεις εθελοντισμού, από τις οποίες 200-300 έχουν ενεργό δράση, εκ των οποίων 115-200 δραστηριοποιούνται στο χώρο του περιβάλλοντος και της οικολογίας.
- Μικτές οργανώσεις, εθελοντικές οργανώσεις με στοιχεία συνηγορίας με νομικές μορφές σωματείων, σωματείων ειδικώς αναγνωρισμένων ως φιλανθρωπικών, αστικών μη κερδοσκοπικών εταιρειών, ιδρυμάτων, και ενώσεων προσώπων, οργανώσεις ή και εταιρικά σχήματα που αναπτύσσουν δραστηριότητες ένταξης αποκλεισμένων ομάδων του πληθυσμού στην αγορά εργασίας και έχουν οικονομικό αντικείμενο.
- 71 γυναικείοι συνεταιρισμοί με 1.903 μέλη (κανείς στο Κιλκίς).
- 68 συνεταιριστικές θεραπευτικές μονάδες στα ψυχιατρικά νοσοκομεία.
- 15 ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. με αντικείμενο την ένταξη των ψυχικά ασθενών στην αγορά εργασίας, αλλά και την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών.

Παρόλα αυτά, οι αναπτυξιακές προοπτικές του τομέα στην Ελλάδα διαφαίνονται σημαντικές. Σύμφωνα με μελέτη του IOBE «Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2009-2010: Αναζητώντας διέξοδο από την κρίση» όπου για πρώτη φορά εξετάζεται η δυναμική της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, τα συμπεράσματα είναι ιδιαίτερος ενθαρρυντικά, τόσο όσον αφορά στη συμβολή τους στην απασχόληση, όσο και στην καινοτομία.

Το νέο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των Κοινωνικών Επιχειρήσεων

Με το νέο θεσμικό πλαίσιο Ν. 4019/2011, δημιουργούνται προϋποθέσεις για την δραστηριοποίηση της κοινωνικής οικονομίας στο πεδίο της απασχόλησης ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, την κοινωνική και οικονομική επανένταξη αποκλεισμένων κοινωνικά ομάδων, την καταπολέμηση των διακρίσεων, την μείωση της ανεργίας σε περιοχές που πλήττονται ιδιαίτερα από την τρέχουσα οικονομική κρίση, καθώς και στην τοπική ανάπτυξη με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, την παροχή ποιοτικών κοινωνικών υπηρεσιών και την προώθηση των εναλλακτικών μορφών επιχειρηματικότητας.

Α) Θεσμοθέτηση του χώρου της Κοινωνικής Οικονομίας και της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας και καταγραφή των φορέων της.

Το νέο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα (Νόμος 4019 του 2011 (ΦΕΚ 216 Α/30-9-2011) του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, με τίτλο «Κοινωνική Οικονομία, Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και λοιπές διατάξεις») στοχεύει στη νομική κατοχύρωση του χώρου της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την κοινωνική ένταξη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, την κάλυψη κοινωνικών αναγκών μέσω της ενίσχυσης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της κοινωνικής καινοτομίας και την ενίσχυση της τοπικής ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής.

Β) Θεσμοθέτηση μιας νέας μορφής κοινωνικής επιχείρησης που βασίζεται στον αστικό συνεταιρισμό, της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης, η οποία μπορεί να ενισχύεται από πόρους που προέρχονται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και λειτουργεί με τις εξής βασικές αρχές: την ελεύθερη συμμετοχή, τη δημοκρατική διοίκηση: «ένα πρόσωπο, μια ψήφος», τη δίκαιη (περιορισμένη) διανομή των κερδών και την έμφαση στην επανεπένδυσή, τους, το αδιαίρετο, ολικώς ή μερικώς, του ιδίου κεφαλαίου, την αλληλεγγύη, την ανεξαρτησία από τις κρατικές δομές.

Γ) Αναγνώριση των υφιστάμενων φορέων κοινωνικής οικονομίας υπό το βασικό περιορισμό ότι είναι πάροχοι υπηρεσιών ή αγαθών προς το κοινωνικό σύνολο χωρίς να επιδιώκουν πρωτίστως το κέρδος (π.χ. συνεταιρισμοί, ΜΚΟ, σωματεία, ιδρύματα, εθελοντικές οργανώσεις, προστατευμένα παραγωγικά εργαστήρια, κ.α.)

Γενικό Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας

Σύμφωνα τον Ν.4019/2011, συστήνεται Γενικό Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας, το οποίο αποτελείται από δύο επιμέρους μητρώα: 1. το Μητρώο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, στο οποίο εγγράφονται υποχρεωτικά: α) οι Κοιν.Σ.Επ. οι οποίες συστήνονται με βάση τον Ν.4019/2011 και β) οι Κοι.Σ.Π.Ε. του Ν. 2716/1999 και 2. το Ειδικό Μητρώο άλλων Φορέων Κοινωνικής Οικονομίας.

Χρηματοδοτικά εργαλεία Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων

Με την εγγραφή τους οι Κοιν.Σ.Επ. και οι Κοι.Σ.Π.Ε αποκτούν πρόσβαση στα χρηματοδοτικά εργαλεία του Ν.4019/11 και δύνανται να έχουν πρόσβαση: α) στη χρηματοδότηση από το Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας, β) στη χρηματοδότηση από το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ΕΤΕΑΝ), στον Επενδυτικό Νόμο.

Κοινωνικά Οφέλη από την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα

Με την θεσμοθετημένη πλέον κατοχυρωμένη έννοια της Κοινωνικής Οικονομίας εισάγεται μια νέα νομική μορφή κοινωνικής επιχείρησης. Επίσης, τίθενται οι προϋποθέσεις για την αναγνώριση υφιστάμενων νομικών μορφών, φορέων κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας. Με το νέο θεσμικό πλαίσιο δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την:

- Συμβολή της κοινωνικής οικονομίας στο πεδίο της απασχόλησης ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού (διευκόλυνση πρόσβασης, ευκαιρίες απασχόλησης).
- Κοινωνικο-οικονομική επανένταξη αποκλεισμένων κοινωνικά ομάδων και καταπολέμηση των διακρίσεων.
- Ανάσχεση της ανεργίας σε περιοχές έντονης οικονομικής κρίσης και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.
- Παροχή σύγχρονων, ποιοτικών κοινωνικών υπηρεσιών.
- Προώθηση και ενδυνάμωση των εναλλακτικών μορφών επιχειρηματικότητας και τοπικής ανάπτυξης.

Κίνητρα για την δραστηριοποίηση στην Κοινωνική Οικονομία

Ασφαλιστικά-Φορολογικά: Περιλαμβάνονται διατάξεις που προβλέπουν μέτρα στήριξης των ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. μέσω της διατήρησης των επιδομάτων και των συντάξεων για τα μέλη ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού που θα απασχολούνται σε αυτές Επίσης, προβλέπονται φορολογικές ελαφρύνσεις κατά την αναδιανομή των κερδών των Κοιν.Σ.Ε.Π.

Χρηματοδοτικά Εργαλεία: Προβλέπεται πρόσβαση των ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. και των Κοι.Σ.Π.Ε. στη χρηματοδότηση από το Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας. Οι άλλοι φορείς Κοινωνικής Οικονομίας και ειδικότερα οι υφιστάμενες νομικές μορφές κοινωνικών επιχειρήσεων έχουν πρόσβαση στο ΕΤΕΑΝ και στον Αναπτυξιακό Νόμο, τις ισχύει για τις επιχειρήσεις.

Κοινωνική Καινοτομία και νέες μορφές αντιμετώπισης της ανεργίας

Τέλος, ο δήμος θα επενδύσει και στην "**Κοινωνική Καινοτομία**" η οποία αφορά την κοινωνική διάσταση των τεχνολογικών και επιχειρηματικών καινοτομιών. Παρόλο που δεν πρόκειται για νέα έννοια, μόλις πρόσφατα έχει αναδειχθεί σε βασική πτυχή της συζήτησης για τις ευρωπαϊκές πολιτικές για την καινοτομία. Οι κοινωνικές καινοτομίες είναι νέες ιδέες και μέτρα για την επίλυση κοινωνικών προκλήσεων, που υιοθετούνται από τις ενδιαφερόμενες κοινωνικές ομάδες.

Αξιοποιώντας το ανωτέρω νέο θεσμικό πλαίσιο ο δήμος Κιλκίς εντάσσει στο στρατηγικό του σχεδιασμό την πολιτική ανάπτυξης της Κοινωνικής Οικονομίας ως μία από τις προτεραιότητές του καθώς κρίνει ότι ιδιαίτερα υπό τις συνθήκες οικονομικής και κοινωνικής κρίσης ο τομέας όχι μόνο έχει τα περιθώρια και τις προοπτικές για να αναπτυχθεί αλλά επιβάλλεται και η στήριξή του με κάθε τρόπο. Στο πλαίσιο αυτό ο δήμος θα αναπτύξει δράσεις ευαισθητοποίησης, εμπύχωσης, πληροφόρησης, κινητοποίησης, συμβουλευτικής υποστήριξης δημοτών για να δημιουργηθούν οι πρώτες κοινωνικές επιχειρήσεις στο δήμο.

8. Η πόλη του Κιλκίς στην υπηρεσία της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής

Όλο και περισσότερες πόλεις θεωρούνται μάλλον κινητήριες δυνάμεις των εθνικών και περιφερειακών οικονομιών παρά οικονομικό βάρος — «ο πλούτος των εθνών». Όμως, οι πόλεις δεν αποτελούν μόνο οικονομικά στοιχεία ενεργητικού ούτε απλές αγορές. Διαθέτουν μια μεγάλη ικανότητα να προωθούν την ανάπτυξη κοινοτήτων, την κοινωνική συνοχή και την κοινωνική και πολιτιστική ταυτότητα.

Η περίοδος που διανύουμε είναι συναρπαστική για τις πόλεις. Αναπτύσσεται μεγάλος διάλογος σχετικά με τη σημασία που έχουν οι πόλεις για την επιτυχία της Ευρώπης και των χωρών της. Την προηγούμενη δεκαετία, μέσα από μια μεταβατική περίοδο, πολλές πόλεις ανέπτυξαν νέα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά.

Πολλές πόλεις διαθέτουν πλεονεκτήματα που τις κάνουν περισσότερο και όχι λιγότερο σημαντικές σε συνθήκες αυξανόμενης παγκοσμιοποίησης. Ορισμένες πόλεις είναι κέντρα λήψης στρατηγικών αποφάσεων, ανταλλαγών και επικοινωνιών. Σε πολλές από αυτές υπάρχει μεγάλη συγκέντρωση διανοητικών πόρων στα πανεπιστήμια και σε ερευνητικά ιδρύματα που συμβάλλουν στην ανάπτυξη μεγάλων καινοτομιών. Σε πολλές πόλεις έχουν γίνει σημαντικά έργα ανάπλασης, ιδίως στο κέντρο των πόλεων, γεγονός που εξασφαλίζει εντυπωσιακές δυνατότητες για εμπορικές συναλλαγές και χρήσεις κατοικίας. Πολλές πόλεις διαθέτουν σημαντικούς πολιτιστικούς πόρους που όλο και περισσότερο αποτελούν πηγή οικονομικής μεγέθυνσης και δημιουργίας απασχόλησης. Όμως, παρά τη δυνατότητα ολοκληρωμένης ανάπτυξης, πολλές κοινότητες και άτομα σε πολλές πόλεις εξακολουθούν να είναι αποκλεισμένα από το οικονομικό και κοινωνικό γίγνεσθαι. Η ανάπτυξη οικονομικά ανταγωνιστικών, κοινωνικά συνεκτικών και βιώσιμων πόλεων εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση για ολόκληρη την Ευρώπη.

Αυτός ο μεγάλος διάλογος για το μέλλον των πόλεων αντικατοπτρίζεται και στο διάλογο ο οποίος αναπτύσσεται για το μέλλον της πολιτικής συνοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η σημασία που προσδίδει στις πόλεις η περιφερειακή πολιτική της ΕΕ ήταν αποτέλεσμα ενδελεχούς επεξεργασίας κατά την τελευταία δεκαετία. Ορισμένες πόλεις έχουν αναβαθμιστεί εντυπωσιακά και ορισμένες άλλες έχουν μάλλον παραμεληθεί. Αυτό που είναι απόλυτα σαφές είναι ότι, κατά το τελευταίο διάστημα, αυτό το θέμα έχει αναχθεί σε ένα από τα πρώτα θέματα του πολιτικού διαλόγου της Ευρώπης. Αυτό επισημαίνεται, μεταξύ άλλων, στην απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του 2005 για την ανταγωνιστικότητα και τη συνοχή, στα συμπεράσματα της άτυπης συνόδου υπουργών της ΕΕ στο Ρόττερταμ το 2004 και στο Μπρίστολ το 2005, αλλά και σε βασικά ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2005. Έχει επίσης επισημανθεί σε έγγραφα πολιτικής της Επιτροπής των Περιφερειών, του δικτύου Eurocities και σε πολλά συνέδρια της ΕΕ, κυρίως στο συνέδριο του Noordwijk του 2004 στις Κάτω Χώρες. Όλες αυτές οι αναφορές τονίζουν, η καθεμία με το δικό της τρόπο, τη σημασία των πόλεων για την επιτυχή πορεία της Ευρώπης και των κρατών της καθώς και την πολιτική σημασία τους.

Πολιτική συνοχής και πόλεις: η συμβολή της αστικής ανάπτυξης στην οικονομική μεγέθυνση και τη δημιουργία απασχόλησης στις περιφέρειες

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει σήμερα δύο στόχους: να συμπληρώσει τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας για την περίοδο 2007–2013, ενισχύοντας τη συνιστώσα της αστικής ανάπτυξης αυτών των κατευθυντήριων γραμμών και υποβάλλοντας σημαντικές προτάσεις για την προετοιμασία της δράσης των διαρθρωτικών ταμείων. Η Επιτροπή επιθυμεί τα κράτη μέλη να προετοιμάσουν τη νέα πολιτική συνοχής και δίνει εξαιρετικά μεγάλη σημασία στην ενεργό συμμετοχή των τοπικών αρχών σε αυτή την προετοιμασία. Η πολιτική είναι ένας συνδυασμός γενικών πολιτικών φιλοδοξιών, βασικών αρχών υλοποίησης προγραμμάτων και ειδικών δράσεων πολιτικής. Καλύπτει κυρίως τρεις βασικούς τομείς.

Πρώτον, εξηγεί γιατί οι πόλεις είναι σημαντικές για την Ευρώπη, επισημαίνοντας τη σημασία της αειφόρου αστικής ανάπτυξης για την Ευρωπαϊκή Περιφερειακή Πολιτική. Δεύτερον, εξηγεί τέσσερις βασικές φιλοδοξίες της πολιτικής για την αστική ανάπτυξη στην Ευρώπη. Τρίτον, προσδιορίζει ειδικά μέσα υλοποίησης αυτών των γενικών στόχων σε δύο τομείς: της χρηματοδότησης και της διακυβέρνησης.

Η αειφόρος αστική ανάπτυξη έχει σημασία για την ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική

Οι πόλεις έχουν πολλές από τις ιδιότητες που χαρακτηρίζουν τις επιτυχημένες σύγχρονες οικονομίες οι οποίες βασίζονται στη γνώση: δημιουργικότητα, καινοτομία, πολιτισμός και επιχειρηματικότητα. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι οι επιτυχημένες πόλεις έχουν την ικανότητα να προσελκύουν εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό το οποίο έχει καθοριστική σημασία για μια ανταγωνιστική συνολική οικονομία. Οι πόλεις έχουν επίσης καθοριστική σημασία για τη βελτίωση των περιφερειακών επιδόσεων. Δεν υπάρχουν επιτυχημένες περιφέρειες στην Ευρώπη που να μην έχουν στον πυρήνα τους επιτυχημένες πόλεις.

Με τη σωστή διαχείριση, οι πόλεις μπορεί να συμβάλουν σε μια περισσότερο βιώσιμη ανάπτυξη και στην αειφορία του περιβάλλοντος. Εάν συνεργαστούν περισσότερο μεταξύ τους και δημιουργήσουν στρατηγικές συμμαχίες με τις περιφέρειες οι οποίες τις περιβάλλουν και με άλλες πόλεις, τότε μπορούν να περιορίσουν τον περιττό ανταγωνισμό και να συμβάλουν σε μια περισσότερο ισόρροπη ανάπτυξη σε όλη την Ευρώπη.

Τι είδους πόλη πρέπει να προσπαθήσει να δημιουργήσει ο δήμος

Υποστηρίζεται ότι η πολιτική ανάπτυξης της πόλης του Κιλκίς πρέπει να έχει τέσσερις γενικούς στόχους: να γίνει η πόλη περισσότερο ανταγωνιστική, να συμβάλει περισσότερο στην καινοτομία, την επιχειρηματικότητα και την οικονομία της γνώσης, να παράγει περισσότερες και καλύτερες θέσεις απασχόλησης και να συμβάλει στη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων στους κόλπους τους.

Η δημιουργία ελκυστικής πόλης

Η προσπάθεια να καταστεί η πόλη του Κιλκίς ελκυστική πρέπει –μεταξύ άλλων- να εστιαστεί σε τέσσερα ζητήματα: υποδομές μεταφορών και κινητικότητα, ποιότητα υπηρεσιών, ποιότητα περιβάλλοντος και πολιτιστική δημιουργία.

Υποδομές μεταφορών, δυνατότητα πρόσβασης και κινητικότητα

Η βασική πρόκληση είναι να δοθεί στην πόλη η δυνατότητα να βελτιώσει την πρόσβαση σε μεγαλύτερα κέντρα και πέρα από αυτήν και να αυξήσει την κινητικότητα στο εσωτερικό της. Δήμος Κιλκίς και τοπικοί εταίροι πρέπει να ενθαρρύνουν:

- τις καλές συνδέσεις και άξονες μεταφορών,
- την καλύτερη συνεργασία ανάμεσα στους φορείς,
- την παροχή οικονομικότερων, αποδοτικότερων και αποτελεσματικότερων και ολοκληρωμένων δημόσιων υπηρεσιών,
- την προώθηση εναλλακτικών ή ηπιότερων για το περιβάλλον μεταφορικών μέσων,
- τη βελτίωση της κινητικότητας και της πρόσβασης για τους πολίτες που δεν διαθέτουν δικό τους όχημα.

Πρόσβαση σε υπηρεσίες ποιότητας και ανέσεις

Οι υπηρεσίες υψηλής ποιότητας θα κάνουν το Κιλκίς περισσότερο ελκυστικό και βιώσιμο, θα προσφέρουν απασχόληση και θα αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα του εργατικού δυναμικού. Για το λόγο αυτό η πόλη πρέπει να παρέχει:

- επαρκείς και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες υγείας, κοινωνικές υπηρεσίες, κατάρτιση και διοίκηση,

- υπηρεσίες φροντίδας παιδιών για την προώθηση της ισότητας των φύλων,
- καλές υπηρεσίες σε ολόκληρη την αστική περιοχή, δυνατότητα πρόσβασης για μετανάστες και ομάδες ατόμων που πολιτιστικά και κινητικά βρίσκονται σε μειονεκτική θέση.

Καλό φυσικό περιβάλλον και υποδομές

Η πόλη πρέπει να αντιμετωπίζει τις προκλήσεις της υποβάθμισης του περιβάλλοντος λόγω της εξάπλωσης των αστικών οικισμών. Οφείλει:

- να προωθήσει την ανάπλαση υποβαθμισμένων εγκαταλειμμένων χώρων και να προστατεύει το πράσινο,
- να συντονίζει τις πολιτικές για τη χρήση της γης και τις άλλες πολιτικές στα διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης,
- να επενδύει σε υλικές υποδομές,
- να διαχειρίζεται σωστά τις μεταφορές και
- να προωθεί την ενεργειακή απόδοση.

Βελτίωση της προσφοράς πολιτιστικών υπηρεσιών

Οι ευνοϊκοί όροι εγκατάστασης αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία για τις επενδυτικές αποφάσεις του ιδιωτικού τομέα και για τις αποφάσεις εγκατάστασης εργατικού δυναμικού υψηλής ειδίκευσης και δυνατότητας κινητικότητας. Οι πολιτιστικές υπηρεσίες και ο τουρισμός αποτελούν επίσης σημαντικές δυναμικές πηγές θέσεων απασχόλησης. Οι πολιτιστικές υποδομές αποτελούν σημαντικό μέσο για την ανάπτυξη κοινωνικής και πολιτιστικής ταυτότητας. Το Κιλκίς πρέπει, συνεπώς, να προωθεί μια έντονη πολιτιστική ζωή, παρέχοντας διευκολύνσεις για πολιτιστικές και κοινωνικές εκδηλώσεις για τη δημιουργία δεσμών στο εσωτερικό και μεταξύ των διαφόρων κοινοτήτων.

Στήριξη της καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας και της οικονομίας της γνώσης

Ο ρόλος της πόλης στον τομέα της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας έχει καθοριστική σημασία. Η πόλη οφείλει: να παρέχει ενθαρρυντικό περιβάλλον για καινοτομία και επιχειρηματική δραστηριότητα, να απλουστεύσει τις διαδικασίες της δημόσιας διοίκησης και να ενθαρρύνει τη δημιουργία δικτύων μεταξύ πανεπιστημίων, ερευνητικών ιδρυμάτων και του ιδιωτικού τομέα.

Παροχή βοήθειας στις ΜΜΕ

Για το σκοπό αυτόν ο δήμος οφείλει:

- να βελτιώσει τη συνολική οικονομική υποδομή της περιοχής,
- να παρέχει συμβουλές και υπηρεσίες στήριξης στις επιχειρήσεις,
- να προωθεί τη δημιουργία δικτύων μεταξύ οικονομικών εταίρων,
- να βελτιώνει την πρόσβαση στη χρηματοδότηση,
- να χειρίζεται τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι και οι γυναίκες επιχειρηματίες και οι κοινότητες εθνοτικών μειονοτήτων και παλινοστούντων.

Καινοτομία και οικονομία της γνώσης

Στην κατεύθυνση ανάπτυξης της καινοτομίας και της οικονομίας της γνώσης ο δήμος και ειδικότερα η πόλη του Κιλκίς οφείλει:

- να προσελκύει εργατικό δυναμικό με δυνατότητα κινητικότητας, βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής στην περιοχή αλλά και να πρωτοστατήσει στην προετοιμασία καινοτόμων στρατηγικών για ολόκληρη την περιφέρεια,
- να κάνει αποτελεσματικότερες τις υπηρεσίες Ε&ΤΑ και εκπαίδευσης και να βελτιώσει την πρόσβαση των ΜΜΕ σε αυτές,

- να ενθαρρύνει τη δημιουργία δικτύων μεταξύ πανεπιστημίων, δημόσιου και ιδιωτικού τομέα,
- να αναπτύξει ολοκληρωμένη στρατηγική ενημέρωσης και να εφαρμόσουν οικολογικές καινοτομίες και φιλικά προς το περιβάλλον συστήματα διαχείρισης.

Δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων απασχόλησης

Η πόλη του Κιλκίς μπορεί να δημιουργήσει τεράστιες οικονομικές ευκαιρίες, αλλά και τεράστιες κοινωνικές προκλήσεις. Διαθέτει ήδη περισσότερο ανθρώπινο δυναμικό με υψηλό βαθμό ειδίκευσης και επαγγελματικά προσόντα, αλλά και περισσότερα άτομα με λιγότερα προσόντα. Η πόλη επηρεάζεται από τις διαρθρωτικές δυνάμεις και τις μακροοικονομικές πολιτικές στις οποίες δεν έχει μεγάλη δυνατότητα ελέγχου. Οφείλει, όμως, να αξιοποιεί τις δυνατότητες που πράγματι έχει. Όλοι οι φορείς σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης πρέπει να συνεργάζονται για να προβλέπουν και να αντιμετωπίζουν τις οικονομικές αλλαγές. Ο δήμος πρέπει να δημιουργεί εταιρικές σχέσεις ανάμεσα σε βασικούς οικονομικούς και κοινωνικούς φορείς και οφείλει να καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια να βελτιώσει την απασχολησιμότητα των ομάδων του πληθυσμού τους που βρίσκονται στην πλέον δυσχερή θέση.

Η βελτίωση της απασχολησιμότητας μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης

Ο δήμος Κιλκίς έχει να αντιμετωπίσει την εξής πρόκληση:

- να στηρίξει την ανάπτυξη συστημάτων διά βίου μάθησης,
- να πραγματοποιεί μεγαλύτερες επενδύσεις στις υποδομές μάθησης,
- να στηρίζει τις ομάδες ατόμων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση στην αγορά εργασίας,
- να προσελκύει ειδικευμένους εργαζόμενους και αυτούς που απασχολούνται στις υπηρεσίες στήριξης,
- να καταρτίζει προγράμματα κατάρτισης και ένταξης κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων στην απασχόληση και την επιχειρηματικότητα.

Μείωση των ανισοτήτων στο εσωτερικό της πόλης

Σε μικρό βέβαια βαθμό η πόλη του Κιλκίς εμπεριέχει περιοχές και κοινότητες αποκλεισμένες από την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική δραστηριότητα. Αυτό επηρεάζει κατ' εξοχήν τις κοινότητες μειονοτήτων, τις γυναίκες και τους νέους. Για να αντιμετωπίσει αυτές τις προκλήσεις, ο δήμος πρέπει να προωθήσει ταυτόχρονα την κοινωνική ένταξη και την ισότητα ευκαιριών και να αυξήσει την ασφάλεια των πολιτών.

Η προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της ισότητας ευκαιριών

Μια ακόμη πρόκληση που αντιμετωπίζει ο δήμος και ιδιαίτερα η πόλη του Κιλκίς είναι:

- να ενθαρρύνει την ένταξη των ομάδων μεταναστών και παλιννοστούντων παρέχοντάς τους γλωσσική και γενικότερη κατάρτιση,
- να ενθαρρύνει τη συνεργασία ανάμεσα στις πόλεις, τα σχολεία και τις τοπικές κοινότητες για την παροχή εκπαίδευσης σε νέους,
- να βελτιώσει τις κοινωνικές υπηρεσίες για την αντιμετώπιση των κινδύνων της φτώχειας των παιδιών και για να προληφθεί το φαινόμενο των παιδιών του δρόμου,
- να βελτιώσει τις δεξιότητες και τα επαγγελματικά προσόντα των γυναικών, να ενθαρρύνει τη συμμετοχή τους στην αγορά εργασίας και στην επιχειρηματικότητα,
- να προσφέρει εγκαταστάσεις φροντίδας παιδιών για τις γυναίκες που επανεντάσσονται στην αγορά εργασίας.

Περισσότερη ασφάλεια για τους πολίτες

Είναι δεδομένο ότι τα ποσοστά εγκληματικότητας και φόβου εξαιτίας της εγκληματικότητας είναι υψηλότερα στις πόλεις. Η βελτίωση της ασφάλειας είναι καθοριστικό στοιχείο της ελκυστικότητας της πόλης. Σε αυτό τον τομέα, ο δήμος οφείλει:

- να υιοθετήσει μια «κοινή» ενεργό προσέγγιση για τη μείωση της εγκληματικότητας, περιλαμβανομένου του σχεδιασμού για τη δημιουργία και διατήρηση δημόσιων χώρων για την εξάλειψη της εγκληματικότητας,
- να δίνει έμφαση στους νέους που διατρέχουν κίνδυνο και ιδίως να συλλαμβάνουν τους εν δυνάμει εγκληματίες στην αρχή της δραστηριότητάς τους,
- να δημιουργεί θέσεις εργασίας και προγράμματα υψηλών επαγγελματικών προτύπων στον τομέα της τοπικής ασφάλειας σε συνεργασία με τις αστυνομικές αρχές (π.χ. πεζές περιπολίες και προγράμματα αστυνόμευσης στις γειτονιές).

Βασικές παράμετροι δημιουργίας μιας επιτυχημένης πόλης

Προφανώς, δεν είναι αρκετό να θέλουμε να δούμε το Κιλκίς ως επιτυχημένη πόλη. Πρέπει να βρούμε τα μέσα για το δημιουργήσουμε. Σε κάθε περίπτωση, η διάθεση πόρων και η λήψη αποφάσεων έχουν μεγάλη σημασία. Οι βασικότερες παράμετροι επίτευξης του επιθυμητού στόχου είναι:

- √ Χρηματοδότηση της αστικής ανάπτυξης
- √ Ανάπτυξη της χρηματοοικονομικής τεχνικής
- √ Εταιρικές σχέσεις δημόσιου – ιδιωτικού τομέα
- √ Βελτίωση της διακυβέρνησης
- √ Προώθηση συνεργασίας πόλης – περιφέρειας
- √ Υιοθέτηση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης για την αειφόρο αστική ανάπτυξη
- √ Συμμετοχή των πολιτών
- √ Δημιουργία δικτύων και ανταλλαγή τεχνογνωσίας

9. Πολιτιστική πολιτική

Γίνεται όλο και περισσότερο κατανοητό ότι μια αναπτυγμένη και δυναμική πολιτιστική ζωή συνεισφέρει ουσιαστικά στην δημιουργία βιώσιμων και ακμάζουσων κοινοτήτων. Παράλληλα, με την συνειδητοποίηση της συμβολής του πολιτισμού σε αυτούς τους στόχους, έχει αυξηθεί η πολυπλοκότητα των ζητημάτων προγραμματισμού και λήψης αποφάσεων σε καθημερινό επίπεδο. Ο πολιτιστικός προγραμματισμός (cultural planning) είναι μια απάντηση σε αυτά τα ζητήματα, παρέχει δηλαδή τις στρατηγικές για την δημιουργία ενός ενιαίου πλαισίου διατήρησης και αξιοποίησης των πολιτιστικών πόρων. Ο πολιτιστικός προγραμματισμός είναι μια πολύπλευρη προσέγγιση, και μπορεί να γίνει κατανοητός καλύτερα ως:

1. Η στρατηγική χρήση των πολιτιστικών πόρων για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των κοινοτήτων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.
2. Μια προσέγγιση βασισμένη στους ευρείς ορισμούς "του πολιτισμού" και των "πολιτιστικών πόρων", οι οποίοι καλύπτουν την κληρονομιά, τις τοπικές παραδόσεις, τις τέχνες, τα πολυμέσα, τις τέχνες, την τοπογραφία, την αρχιτεκτονική, το αστικό σχέδιο, την αναψυχή, τον αθλητισμό, την ψυχαγωγία, και τον τουρισμό.
3. Μια πολιτιστικά ευαίσθητη προσέγγιση στον αστικό και περιφερειακό προγραμματισμό και στην χάραξη περιβαλλοντικής, κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής.

Ταυτόχρονα, τα ψηφιακά πολιτιστικά αγαθά διέπονται από πρωτοφανή χαρακτηριστικά, ενδεικτικά αναφέρουμε, την (σχεδόν) ανέξοδη άπειρη διαιρετότητα, την μηδενικού κόστους άμεση μεταφορά και την δυνατότητα μαζικής χρήσης.

Παρά το γεγονός ότι οι νεοπαγείς αυτές ιδιότητες έχουν αυξήσει σημαντικά την παραγωγή και την κατανάλωση πολιτιστικών προϊόντων, μόνο σχετικά πρόσφατα άρχισαν να ασχολούνται σοβαρά με το θέμα οι οικονομολόγοι, δημιουργώντας ξεχωριστό κλάδο γνωστό ως "πολιτιστικά οικονομικά" ή "οικονομικά των τεχνών" (cultural economics). Στα πλαίσια αυτού του κλάδου εξετάζονται οι ιδιαιτερότητες και οι προσαρμογές οι οποίες πρέπει να γίνουν στην κλασική οικονομική θεώρηση για την μελέτη των πολιτιστικών αγαθών.

Ο πολιτισμός ως κινητήρια δύναμη για τη δημιουργικότητα και την καινοτομία

Ως άτομα, η ικανότητά μας να δημιουργούμε και να καινοτομούμε γεννά μέσα μας μια αίσθηση ικανοποίησης, πράγμα που μας επιτρέπει να εκφραστούμε καλύτερα. Η μουσική, η τέχνη, το θέατρο, ο κινηματογράφος και η λογοτεχνία παρέχουν μια διέξοδο για τη δημιουργική μας έκφραση σε τόσο πολλές διαφορετικές μορφές. Η εμπειρία αυτή είναι ιδιαίτερα επωφελής σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο.

Ταυτόχρονα ο πολιτισμός συνεπάγεται, επίσης, οικονομικά οφέλη και μπορεί να λειτουργήσει ως κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη μιας κοινωνίας ή /και την αναγέννηση υποβαθμισμένων περιοχών. Η επιχειρηματική λογική της προώθησης πολιτιστικών προγραμμάτων και της στήριξης για την ανάπτυξη τοπικών οικονομιών μέσω του πολιτισμού είναι ακλόνητη. Όχι μόνο ενθαρρύνεται η δημιουργικότητα και η καινοτομία μεταξύ των συμμετεχόντων, αλλά επίσης υποστηρίζονται η κινητικότητα και οι παραγωγικές ανταλλαγές μεταξύ των επιχειρήσεων.

Ο πολιτισμός στον πυρήνα της οικονομίας και της κοινωνίας

Η κατάδειξη των δεσμών μεταξύ του πολιτισμού, της δημιουργικότητας και της καινοτομίας είναι θεμελιώδης αρχή της **ευρωπαϊκής ατζέντας για τον πολιτισμό**, του πρώτου πολιτικού πλαισίου για την ένταξη του πολιτισμού στα ευρωπαϊκά θέματα. Ταυτόχρονα προωθούνται επίσης και άλλες πολιτικές προτεραιότητες, όπως η ενθάρρυνση νέων δεξιοτήτων και επαγγελματικών ευκαιριών, η διά βίου μάθηση, η καινοτομία στη βιομηχανία και η δραστηριοποίηση των δυνατών σημείων του πολιτισμού σε μια παγκόσμια αγορά. Πρόκειται

κατ' εξοχήν για τη χρήση δημιουργικών και καινοτόμων ιδεών για την απόκτηση οικονομικής δύναμης, καθώς και την εξασφάλιση της ατομικής και κοινωνικής ευημερίας.

Ενσωμάτωση της πολιτιστικής εμπειρίας σε όλους τους τομείς

Η πραγματική πρόκληση είναι να μετατραπεί αυτό το όραμα σε πραγματικότητα εισάγοντας στον επιχειρηματικό κλάδο άλλες δημιουργικές δεξιότητες που έχουν βελτιωθεί μέσω του πολιτισμού και ενθαρρύνοντας νέες εταιρικές σχέσεις μεταξύ των τομέων του πολιτισμού, της εκπαίδευσης, της έρευνας και τεχνολογίας, των επιχειρήσεων, των δημόσιων υπηρεσιών και της κοινωνίας μας συνολικά.

Νέες ενδείξεις για τα οφέλη του πολιτισμού και της δημιουργικότητας

Μια πρόσφατη μελέτη με τίτλο «Η οικονομία του πολιτισμού στην Ευρώπη» ήταν η πρώτη που μέτρησε τον άμεσο οικονομικό αντίκτυπο της πολιτιστικής και δημιουργικής βιομηχανίας, καθώς και το έμμεσο κέρδος για τις περιφέρειες και τις επιχειρήσεις της Ε.Ε. Μια νέα μελέτη για τον αντίκτυπο του πολιτισμού στη δημιουργικότητα εξετάζει τους σε μεγάλο βαθμό υποτιμημένους δεσμούς μεταξύ πολιτισμού, δημιουργικότητας, καινοτομίας και ευρύτερης οικονομίας.

Από οικονομική άποψη, **ο τομέας του πολιτισμού είναι πρωτοπόρος στη θετική συμβολή προς την απασχόληση και την ανάπτυξη.** Όμως αυτό που έχει ιδιαίτερη σημασία είναι ότι τροφοδοτεί με δημιουργικές ικανότητες άλλα τμήματα της οικονομίας, ειδικά όσα σχετίζονται με τις ΤΠΕ, βελτιώνοντας την απόδοσή τους και οδηγώντας τα επαγγέλματα σε πιο ενδιαφέρουσες κατευθύνσεις. Οι εταιρείες αποκτούν περισσότερα εφόδια για την ανάπτυξη καινοτόμων ειδών απασχόλησης και πιο βιώσιμους τύπους παραγωγής. Η ανάπτυξη αυτή είναι εμφανής σε όλες τις περιφέρειες της ΕΕ.

Η πολιτιστική καινοτομία, που εκ φύσεως εξαλείφει τους αποκλεισμούς, δημιουργεί στενούς δεσμούς ανάμεσα στις κοινότητες και τους παρέχει ένα συγκεκριμένο όραμα του τρόπου με τον οποίο η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση μπορεί να φέρει την οικονομική ευημερία.

Γενικές αρχές πολιτιστικής πολιτικής του δήμου

Μέσα από τον πολιτισμό εκφράζεται η συλλογική ταυτότητα και στηρίζεται η ιστορική συνέχεια ενός λαού. Ταυτόχρονα αποτελεί κι ένα μέσο επικοινωνίας ανάμεσα στα κύτταρα του κοινωνικού ιστού, μία βασική προϋπόθεση για την εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής. Κάτω από το πρίσμα αυτό ο πολιτισμός σαν ιστορία και παράδοση αλλά και σαν σύγχρονη πρακτική και δημιουργία γίνεται ένα ξεχωριστό κεφάλαιο στη ζωή της κοινωνίας και απαιτεί μια ανάλογη πολιτική διαχείριση. Μια πολιτιστική πολιτική που θα ανταποκρίνεται στις πραγματικές σημερινές ανάγκες αλλά θα περικλείει και το όραμα του αύριο. Η πολιτιστική πολιτική του δήμου θα μπορούσε να συνίσταται με την ακόλουθη τριπλή υπόσταση:

- Θεματοφύλακας της παράδοσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- «Παραγωγός» πολιτισμού ενισχύοντας και προβάλλοντας το έργο των σύγχρονων δημιουργών.
- Οικονομική δραστηριότητα που θα αποτελεί μοχλό αύξησης της απασχόλησης και ανάπτυξης κυρίως των περιφερειών.

Είναι χρέος του δήμου, ο οποίος και έχει την ευθύνη χάραξης πολιτιστικής πολιτικής, να υλοποιήσει συστηματικό πολιτιστικό προγραμματισμό. Μια πολιτική που σε γενικές γραμμές θα πρέπει να εξασφαλίζει:

- την οικονομική ενίσχυση των δημιουργών και των πολιτιστικών δραστηριοτήτων,
- τις κατάλληλες προϋποθέσεις και συνθήκες ανάπτυξης γραμμάτων και τεχνών,
- τη διατήρηση και ανάδειξη της πλούσιας πολιτιστικής μας κληρονομιάς,

- την προβολή των έργων στο ημεδαπό και αλλοδαπό κοινό,
- την ισχυρότερη δυνατόν σύνδεση μεταξύ πολιτισμού, εκπαίδευσης και απασχόλησης,
- την ενίσχυση των πολιτιστικών φορέων,
- τη σύνδεση του πολιτισμού με τον τουρισμό και την αγροτική παραγωγή,
- την ενίσχυση της εθνικής και ιστορικής συνείδησης και γνώσης των πολιτών,
- την πολιτιστική αποκέντρωση και
- την αναβάθμιση της καλλιτεχνικής παιδείας ώστε να συμβάλλει στην ανάδειξη μελλοντικών καλλιτεχνών αλλά και να δημιουργήσει ένα καταρτισμένο κοινό.

Η οικονομική διάσταση του πολιτισμού

Το ψήφισμα Β50417 του 2001 του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου ρητά αναφέρει: Ο πολιτισμός θα μπορούσε να επηρεάσει σημαντικά την ανάπτυξη της Ευρώπης με την δημιουργία μεγάλου αριθμού θέσεων εργασίας. Το ζητούμενο είναι το πώς;

Μέχρι πρόσφατα ο πολιτισμός δεν λαμβανόταν καθόλου υπόψη στις πρωτοβουλίες και τα προγράμματα οικονομικής ανάπτυξης και στα προγράμματα αναθέρμανσης της απασχόλησης. Ωστόσο όπως αποδεικνύουν πάρα πολλά παραδείγματα τα πολιτιστικά προγράμματα συμβάλλουν με άμεσο και έμμεσο τρόπο στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης. Οι άμεσες επιπτώσεις: τα πολιτιστικά προγράμματα είτε πρόκειται για αναπαλαίωση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, για διατήρηση φυσικών τοποθεσιών, για πολιτιστικό τουρισμό είτε για προώθηση των πάσης φύσεως τεχνών ή των πολυμέσων δημιουργούν απασχόληση. Η υλοποίηση αυτών των προγραμμάτων οδηγεί στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας ή δε δημιουργούμενες θέσεις στους τομείς αυτούς είναι τις περισσότερες φορές θέσεις για ειδικευμένο προσωπικό και για μεγάλο χρονικό διάστημα. Είναι προφανές ότι η εκπαίδευση και η κατάρτιση στον πολιτιστικό τομέα ενισχύει το εργασιακό δυναμικό μιας περιοχής. Όμως τα πράγματα στην εποχή μας είναι πολύ πιο σύνθετα. Κατά τις τελευταίες δεκαετίες υπήρξαμε μάρτυρες σημαντικών εξελίξεων στον πολιτιστικό τομέα. Η παγκοσμιοποίηση, οι νέες τεχνολογίες, η οικονομική ανάπτυξη, ο ρόλος των μέσων ενημέρωσης, οι αλλαγές στην καθημερινή ζωή των πολιτών συνέβαλλαν στη μεταμόρφωση της σχέσης μεταξύ πολιτισμού, κοινωνίας και οικονομίας. Ο πολιτισμός έχει πλέον και μια οικονομική διάσταση που συμβάλλει στο ΑΕΠ και παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της υπαίθρου και των αστικών περιοχών και τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.

Βασικοί άξονες

Η πολιτιστική πολιτική έχει σχετικά πρόσφατα νομιμοποιηθεί και κατοχυρώσει, σε ένα βαθμό, τη θέση της στο σύστημα διακυβέρνησης. Στις σημερινές συνθήκες της παγκοσμιοποίησης των αγορών και των κοινωνικών φαινομένων, η πολιτιστική πολιτική ενός σύγχρονου δήμου οφείλει να αντιμετωπίσει τα σύγχρονα δεδομένα: τους στενούς δεσμούς οικονομίας και πολιτισμού, την αναδυόμενη πολιτιστική βιομηχανία, τις διεθνείς ροές πολιτιστικών προϊόντων και υπηρεσιών, τη σχέση δημόσιου και ιδιωτικού καθώς και τις αλλαγές που έχει επιφέρει στον πολιτισμό η εξέλιξη των τεχνολογιών και η αυξημένη επίδραση των ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας στη διαμόρφωση της μαζικής κουλτούρας. Οι βασικοί στόχοι της πολιτιστικής πολιτικής πρέπει να εντοπίζονται στα παρακάτω σημεία:

1. Να εξασφαλίσουμε σε όλους τους πολίτες ίσες ευκαιρίες και δυνατότητες συμμετοχής και κατανάλωσης ποιοτικού πολιτιστικού προϊόντος.
2. Να δώσουμε ίσες δυνατότητες και ευκαιρίες δημιουργίας πολιτιστικών αξιών σε όλους τους καλλιτέχνες και πνευματικούς ανθρώπους, ιδιαίτερα στους πρωτοεμφανιζόμενους.
3. Να συνδέσουμε την πολιτιστική πολιτική με τον αναπτυξιακό περιφερειακό σχεδιασμό και την αειφόρο ανάπτυξη.
4. Να στηρίξουμε την πολιτιστική πολυφωνία και τον πλουραλισμό.

5. Να συμβάλλουμε στην ανάπτυξη της πολιτιστικής διάστασης σε όλες τις πολιτικές και δράσεις.
6. Να συμβάλλουμε στην πολιτιστική επικοινωνία του Κιλκίς με την υπόλοιπη Ελλάδα, την υπόλοιπη Ευρώπη και τις άλλες χώρες, στην ανάπτυξη πολιτιστικής διπλωματίας και στην προβολή του ελληνικού πολιτισμού στο εξωτερικό.

Ο ιδιαίτερος ρόλος του δήμου

Η αποκέντρωση και η διαμόρφωση προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής και κοινωνικών υπηρεσιών από την Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτέλεσε ζητούμενο και προοπτική επί πολλές δεκαετίες. Όμως η έλευση της φάνηκε σαν να ήταν απρόσμενη και ετεροπροσδιορισμένη. Υπαγορεύθηκε από τη μετατόπιση του κέντρου βάρους άσκησης της πολιτιστικής πολιτικής από τον κρατικό τομέα στην τοπική αυτοδιοίκηση, συνέπεσε με την εκ μέρους της διαχείριση των προεπιλεγμένων, χρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση προγραμμάτων και επιβαρύνθηκε από την απουσία ή υποστελέχωση των φορέων Α΄ βάριας και Β΄ βάριας αυτοδιοίκησης.

Μια σύγχρονη τοπική πολιτιστική πολιτική ή εναλλακτικά ένας τοπικός πολιτιστικός προγραμματισμός είναι σημαντικό να στηρίζεται σε ένα πολύ ευρύ και ανθρωπολογικό ορισμό του πολιτισμού ως τρόπου ζωής ο οποίος ενσωματώνει την τέχνη σε πολλές πτυχές και συνήθειες της καθημερινής ζωής, συνεισφέρει στην κοινωνική συνοχή και συμβάλλει στην ποιότητα ζωής των πολιτών.

Οι τοπικές πολιτιστικές πολιτικές διατηρούν δεσπόζουσα θέση στις στρατηγικές οικονομικής ανάπτυξης μόνο στο βαθμό που συνδέονται και συντονίζονται με τις αντίστοιχες πολιτικές για την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση, το περιβάλλον και την αρχιτεκτονική, την έρευνα και την ανάπτυξη.

Πολιτιστικές πολιτικές που συμβάλλουν στην ανάπτυξη διατηρώντας και δίνοντας προοπτική στις αξίες της αυτενέργειας, της ανοχής στη διαφορετικότητα, της αλληλεγγύης.

Ο πολιτισμός δημιουργεί ένα περιβάλλον συμμετοχής και αναπτύσσει δυναμικές που δεν εξαντλούνται στα πεδία της οικονομικής ζωής. Η συμμετοχή σε πολιτιστικές δραστηριότητες:

- Δίνει στους συμμετέχοντες την ευκαιρία να δημιουργούν δεσμούς επαφής και επικοινωνίας.
- Δημιουργεί την «αίσθηση του ανήκειν».
- Υπερβαίνει σύνορα και διαχωριστικές γραμμές.
- Αντιμάχεται τον κοινωνικό αποκλεισμό.
- Αποτελεί τον κατάλληλο συνεκτικό ιστό για ισχυρή κοινωνική συνοχή.

Οι δυνατότητες του δήμου στη χάραξη και άσκηση πολιτιστικών πολιτικών που συνεισφέρουν στην κοινωνική συνοχή είναι σημαντικές. Η ουσιαστική διαφορά βρίσκεται μεταξύ της έννοιας του "ασκώ τη δική μου αρμοδιότητα ή εξουσία" και της έννοιας του "διοικώ από κοινού μια αρμοδιότητα ή μια εξουσία".

Ο δήμος αποτελεί πολιτιστική οντότητα – τόπο και ως μορφή και έκφραση τοπικότητας αποτελεί βασική συνιστώσα για την προώθηση της συνέργειας. Η τέχνη της διοίκησης ενός δήμου επιτυγχάνεται με τη συμμετοχή όλων των θεσμικών εκφράσεων και των "ζωντανών" δυνάμεων όπως:

- Οι εκλεγμένες τοπικές αρχές και οι φορείς του δημόσιου τομέα.
- Οι τοπικές επιχειρήσεις, οι δυνάμεις της αγοράς και του ιδιωτικού τομέα.
- Οι εκφάνσεις της κοινωνίας των πολιτών και οι συλλογικότητες του εθελοντικού τομέα.
- Οι κοινωνικές οργανώσεις του ενδιαμέσου χώρου και του τρίτου τομέα.
- Οι συλλογικότητες εθελοντικής πρωτοβουλίας και δράσης.
- Τα ανεπίσημα πλέγματα και τα πρωτογενή τοπικά δίκτυα.

Ενώ παράλληλα είναι δυνατόν να δοθεί η δυνατότητα "επανένταξης" σε όσους, για διάφορους λόγους, δεν βρίσκουν κοινωνικό πλαίσιο αναφοράς.

Για να προωθηθούν δυναμικές οργανικές σχέσεις συνέργειας, μεταξύ του δημόσιου, του ιδιωτικού και εθελοντικού τομέα:

- Προϋποτίθεται η αλλαγή κατεστημένων νοοτροπιών.
- Επιβάλλεται η μετεξέλιξη παραδοσιακών συμπεριφορών.
- Απαιτείται η εθελοντική αυτοδέσμευση των εμπλεκομένων μερών.

Μόνον έτσι είναι δυνατόν να επιτευχθούν:

- Η αναδιάταξη υφιστάμενων ιεραρχικών σχέσεων.
- Η ανακατανομή των εξουσιών.
- Η αναδιάρθρωση των αρμοδιοτήτων.
- Ο επανακαθορισμός των συμφερόντων που δεν συντίθενται στη βάση ιδιοτελών επιδιώξεων.

Σήμερα, πιο πολύ από ποτέ στον τομέα του πολιτισμού ο όρος «αυτοδιοίκηση» επιβάλλεται και μπορεί να αποκτήσει ουσιαστικό περιεχόμενο. Ο πολιτισμός για τον δήμο Κιλκίς είναι στην ουσία κύρια προτεραιότητα, μέγιστη παραγωγική επένδυση. Η μέχρι σήμερα πλούσια πείρα από τη δράση του δήμου, από την πολύμορφη παρέμβασή του στον τομέα του πολιτισμού (εκδηλώσεις, πολιτιστικά-πνευματικά κέντρα, κέντρα νεότητας, ωδείο, δημοτικό θέατρο κλπ.), είναι πολύτιμη και μπορεί να τον βοηθήσει να προχωρήσουν πιο σταθερά και αποφασιστικά με πιο συγκεκριμένους στόχους.

Σε έναν τόπο που τον βαραίνει ένα συγκλονιστικό παρελθόν πολιτισμού είναι καιρός για μια υπεύθυνη πολιτιστική πολιτική από τον δήμο. Πολιτιστική πολιτική που δεν θα εξαντλείται στη διοργάνωση κάποιων καλλιτεχνικών-ψυχαγωγικών εκδηλώσεων και γενικότερα σε ευκαιριακού τύπου παρεμβάσεις.

Γιατί ο δήμος είναι ο θεσμός της Πολιτείας που εξ' ολοκλήρου έχει τη δυνατότητα να ενεργοποιεί όλες τις τοπικές πολιτιστικές δυνάμεις και να τις εντάσσει σε μια λογική πολιτιστικής ανάπτυξης.

Στον 21ο αιώνα, μέσα σε συνθήκες εθνικού και ευρωπαϊκού ανταγωνισμού, η αναζήτηση του πολιτιστικού προσώπου κάθε πόλης, κάθε δήμου όπως αυτός του Κιλκίς είναι υπόθεση του παρόντος, είναι αναζήτηση ζωτικής ανάγκης και όχι πολυτέλεια.

10. Πράσινη Ανάπτυξη

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ, οφείλουμε να υιοθετήσουμε ένα νέο πρότυπο ανάπτυξης για τη χώρα και για το δήμο μας. Ένα πρότυπο ανάπτυξης που υπηρετεί τον άνθρωπο και τις πραγματικές του ανάγκες. Η πράσινη ανάπτυξη, αυτή που σέβεται το περιβάλλον και το αντιμετωπίζει ως αναπτυξιακό απόθεμα είναι η μόνη εφικτή και βιώσιμη λύση για τον τόπο.

Οι αλληπάλληλες κρίσεις – επισιτιστική, ενεργειακή, χρηματοπιστωτική, εντείνονται, ενώ παράλληλα εξελίσσεται και η περιβαλλοντική κρίση. Η αντιμετώπισή της μπορεί να αποτελέσει διέξοδο και από την κοινωνικοοικονομική κρίση.

Η πράσινη ανάπτυξη αποτελεί μια νέα στρατηγική για την έξοδο από αυτήν την κρίση επιδιώκοντας την ανασυγκρότηση της παραγωγικής βάσης, την ισόρροπη τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Όλα αυτά δεν μπορεί να γίνουν χωρίς επένδυση στην παιδεία, τη γνώση, την καινοτομία, τις νέες τεχνολογίες. Η ανάδειξη αυτού του νέου αναπτυξιακού προτύπου ανοίγει νέες δυνατότητες από τον αγροτικό μέχρι τον τουριστικό τομέα, δημιουργώντας νέες προοπτικές στον κλάδο της μεταποίησης, στον κατασκευαστικό τομέα, στον τομέα της ενέργειας. Προτεραιότητες αποτελούν το κλίμα και η ενέργεια, η αναδιάρθρωση στους παραγωγικούς τομείς και η εξοικονόμηση των φυσικών πόρων.

Σ' έναν προικισμένο από τη φύση τόπο σαν το Κιλκίς, η μετάβαση σ' ένα πρότυπο που θα βασίζεται στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, στην εξοικονόμηση ενέργειας και στη διαχείριση της ενεργειακής ζήτησης είναι εφικτή. Άλλωστε, η εξοικονόμηση της ενέργειας –και λόγω οικονομικής κρίσης- τίθεται στο κέντρο της ενεργειακής πολιτικής τα επόμενα χρόνια. Η εξοικονόμηση και η ορθή διαχείριση της ενέργειας αποτελούν το πιο σημαντικό, οικολογικά βέλτιστο, εγχώριο «κοίτασμα» ενέργειας του δήμου μας. Γι' αυτό, **η εξοικονόμηση της ενέργειας και η προώθηση των ΑΠΕ, με παράλληλη ανάπτυξη τεχνογνωσίας και τεχνολογίας και με προϋπόθεση την αύξηση της απασχόλησης και της προστιθέμενης αξίας στην οικονομία μας, αποτελούν προτεραιότητες.**

Στον τομέα της διαχείρισης των φυσικών πόρων, προτεραιότητα δίνεται στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και στη διαχείριση των υδάτινων πόρων. Οι πολιτικές για τα δάση αφορούν στη διαφύλαξή τους, αλλά και στην ανάπτυξή τους. Εάν διαχειριστούμε συνετά και αποτελεσματικά τα δάση του Μπέλλης, θα δημιουργήσουμε ένα πλεονέκτημα για μια ανάπτυξη συμβατή με το περιβάλλον και μάλιστα σε μια περιοχή γεωγραφικά αποκλεισμένη, τα οφέλη της οποίας θα διαχέονται σε όλο τον τοπικό πληθυσμό. Απαιτείται βέβαια η συνεργασία με τις δασικές αρχές, δασοπονικό σχέδιο για κάθε δασικό σύμπλεγμα, ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης των δασικών χαρτών και σύνταξη δασολογίου για τη χώρα.

Η επανεξέταση της υδατικής πολιτικής, η ορθή εφαρμογή του προγράμματος προστασίας και διαχείρισης των υδάτων και η αντιμετώπιση προβλημάτων όπως η λειψυδρία και η ξηρασία που αναμένεται να αυξηθούν λόγω κλιματικών αλλαγών, αναδεικνύονται ως τα πιο σημαντικά. Η εξοικονόμηση του πόσιμου νερού και η εφαρμογή προγραμμάτων προστασίας για τις λίμνες Δοϊράνη και Πικρολίμνη προέχουν. Απαιτούνται πολιτικές και τεχνικές εξοικονόμησης νερού, οι οποίες θα εφαρμοστούν στον αγροτικό, τουριστικό, βιομηχανικό και αστικό τομέα.

Η ολοκληρωμένη διαχείριση στερεών αποβλήτων με μείωση της παραγωγής τους, η ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση υλικών διαχείρισης δημιουργεί μια αγορά και ποιοτικές θέσεις εργασίας στην έρευνα και την ανάπτυξη τεχνολογίας, στην παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, στα προγράμματα ανακύκλωσης, στην κατασκευή και τη λειτουργία μονάδων επεξεργασίας και εγκαταστάσεων διάθεσης αποβλήτων.

Η αναβάθμιση της ζωής της πόλης μέσα από τις αστικές αναπλάσεις και τη δημιουργία ελεύθερων χώρων πρασίνου αποσκοπούν να μετατρέψουν τις πόλεις σε ασφαλείς και βιώσιμες. Η Πράσινη Ανάπτυξη αναδεικνύεται για τον δήμο Κιλκίς ως ένα νέο μοντέλο με εφαρμογή σε όλους τους τομείς της κοινωνίας και των δραστηριοτήτων του. Είναι ταυτόχρονα ένας πολυδιάστατος στόχος για το μέλλον, για το σύγχρονο τοπίο που διαμορφώνεται. Απαιτείται

άμεσα η στροφή προς την πράσινη κατεύθυνση για να πετύχουμε τη βελτίωση της ποιότητας ζωής αλλά και για να έχουμε βιώσιμη αναπτυξιακή πορεία. Κι αυτό μπορεί να ξεκινήσει από τα απλά πράγματα όπως η αντικατάσταση λαμπτήρων με χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης, μέχρι να φθάσουμε στην εφαρμογή ολοκληρωμένων περιβαλλοντικών πολιτικών.

Πράσινη επιχειρηματικότητα

Μια ιδιαίτερη διάσταση της πράσινης ανάπτυξης αφορά την πράσινη επιχειρηματικότητα η οποία αναγνωρίζεται σήμερα σε παγκόσμιο επίπεδο ως η βασική προϋπόθεση για την αειφορία και βιώσιμη ανάπτυξη, μπροστά στην απειλή της οικολογικής κατάρρευσης του πλανήτη από τις ρυπογόνες δραστηριότητες του ανθρώπου και το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Θεωρείται μάλιστα ως η μόνη λύση ριζικής αντιμετώπισης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης που στοχεύει στην πρόληψη πριν είναι αργά για την “θεραπεία”.

Είναι το κλειδί για το μέλλον της οικονομίας, καθώς συνδυάζει το τερπνόν της οικοπροστασίας μετά του ωφελίμου της οικονομίας και της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας. Η πράσινη επιχειρηματικότητα (Π.Ε.) ξεκινάει από την πρόσφατα εκφραζόμενη ανθρώπινη ανάγκη για ποιότητα της ζωής που μοιραία προϋποθέτει την καλή κατάσταση του περιβάλλοντος. Αυτή η ανάγκη οδηγεί σε ζήτηση νέων προϊόντων και υπηρεσιών και απαιτεί γενική αλλαγή της οικονομίας.

Στην Π.Ε. εμπλέκονται πολλοί εταίροι ακόμη και το κράτος, με κυρίαρχο όμως τον ρόλο του ιδιωτικού τομέα και της αυτοδιοίκησης. Για τον δήμο Κιλκίς, η πράσινη επιχειρηματικότητα αφορά σε δυο κατευθύνσεις αναπτυξιακής πολιτικής: α) τη δημιουργία νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και ποιοτικών θέσεων εργασίας στους τομείς της ενέργειας, της διαχείρισης των απορριμμάτων και των νερών, στον αγροδιατροφικό τομέα, και β) τον τρόπο που οι υφιστάμενες επιχειρήσεις θα προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα, ελαχιστοποιώντας τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον και ταυτόχρονα κερδίζοντας ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα στην παγκόσμια αγορά. Την πράσινη επιχειρηματικότητα πρώτα απ’ όλα την κινεί:

- α) η επείγουσα αναγκαιότητα αντιμετώπισης των κλιματικών αλλαγών και η μετάβαση από τα ορυκτά καύσιμα στις ήπιες και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας,
- β) η αυξανόμενη ζήτηση της αγοράς σε πράσινα προϊόντα και υπηρεσίες,
- γ) το ηθικό πλεονέκτημα της πράσινης επιχειρηματικότητας απέναντι σε κάθε μορφή ζωής,
- δ) η εφαρμογή των νέων προηγμένων πράσινων τεχνολογιών που προσφέρει πλεονεκτήματα στους επενδυτές της πράσινης επιχειρηματικότητας,
- ε) το αδιέξοδο της υπερκατανάλωσης χημικών φαρμάκων και φυτοφαρμάκων και η ανάγκη, αλλά και οι δυνατότητες που υπάρχουν για την χρήση οικοθεραπευτικών μεθόδων και σκευασμάτων.

Οι δραστηριότητες των πράσινων επιχειρήσεων μπορούν να καλύπτουν όλους τους τομείς της οικονομίας: α) Πρωτογενή (βιολογικά προϊόντα, βιοποικιλότητα), β) Δευτερογενή (Τρόφιμα, Χειροτεχνία, Ανακύκλωση), γ) Τριτογενή (εμπόριο πράσινων προϊόντων) και δ) Τεταρτογενή (επικοινωνία, προβολή, πιστοποίηση).

Τα “πράσινα προϊόντα” αποδεικνύονται περισσότερο δημοφιλή σύμφωνα με τελευταίες έρευνες μέσα από τις οποίες διακρίνεται μια συνεχώς αυξανόμενη τάση παρά την απότομη παγκόσμια οικονομική κρίση. Η πράσινη ετικέτα αποτελεί ένδειξη υγιεινής και ασφάλειας για πολλά προϊόντα (π.χ τρόφιμα) και θα συνεχίσει να απασχολεί τους καταναλωτές. Περίπου το 34% των Ευρωπαίων δήλωσε ότι την περασμένη χρονιά η αγορά των πράσινων προϊόντων αποτέλεσε συνήθεια ρουτίνας, το 20% των Ιταλών συμμετέχει ενεργά στην αγορά και την αναζήτηση ενώ στη Μεγάλη Βρετανία μόλις το 15%. Επιπλέον το 16% των ερωτηθέντων στις ΗΠΑ ανέφερε ότι αγοράζει συστηματικά οικολογικά προϊόντα, ενώ στην Ιαπωνία το 11%. Παγκοσμίως ως δημοφιλέστερα πράσινα προϊόντα παρουσιάζονται τα βιολογικά τρόφιμα τα οποία

χαρακτηρίζονται καλύτερης ποιότητας σε σχέση με τα επικρατέστερα προϊόντα της γραμμής παραγωγής.

Ο δήμος Κιλκίς στο πλαίσιο της υποστήριξης και ενθάρρυνσης της επιχειρηματικότητας αλλά και της φιλοπεριβαλλοντικής πολιτικής του, θέτει ως μια από τις προτεραιότητές του την πράσινη ανάπτυξη και την πράσινη επιχειρηματικότητα.

Ήδη, συμμετέχει στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας «Ανάπτυξη και διαχείριση πράσινης ενέργειας Κιλκίς Α.Ε.» η οποία αναμένεται να υλοποιήσει επένδυση ύψους 19.850.000 €.

Αρχές και προϋποθέσεις μετεξέλιξης του δήμου Κιλκίς σε ένα πράσινο Βιο-Δήμο

Όταν πριν από 27 περίπου χρόνια συντασσόταν η περίφημη Τοπική Ατζέντα 21 η οικολογική κρίση και τα επακόλουθα της είχαν φέρει στο προσκήνιο την έννοια της «βιώσιμης ανάπτυξης», ή της ανάπτυξης μέσω ενός σφαιρικού προγραμματισμού, συνδεδεμένου με τις κοινωνικές, τις οικονομικές και τις περιβαλλοντικές συνιστώσες της ποιότητας ζωής και την ανάγκη ανάληψης πρωταγωνιστικού ρόλου από την τοπικότητα για την αντιμετώπιση τους. Η Τοπική Ατζέντα 21 αποτέλεσε την πρώτη πρόταση συγκροτημένου μοντέλου τοπικότητας και τοπικής αυτοδιοίκησης από αυτή την οπτική, οικολογική, γωνία. Η ενεργειακή εξοικονόμηση και η παραγωγή της απαιτούμενης ενέργειας, η εξοικονόμηση υδάτινων πόρων, η ολική, οικολογική, διαχείριση του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και ένα οικολογικά «υπεύθυνο» στυλ διαχείρισης και διαβίωσης - εκμηδενισμός των απόβλητων, «υπεύθυνη» κατανάλωση, μεταλλαγή του κύκλου παραγωγής- κατανάλωσης κ.λπ. – τέθηκαν κάτω από την καινοτομική οπτική γωνία της συμμετοχικής διαχείρισης των «κοινών».

Η εφαρμογή της Τοπικής Ατζέντα 21 εκκίνησε άμεσα με πρωτοβουλία μίας πλειάδας τοπικών αυτοδιοικήσεων για να αποδειχθεί γρήγορα περισσότερο «άσκηση επί χάρτου» παρά καθημερινή πρακτική. Ίσως λόγω της απαιτούμενης γραφειοκρατίας, ίσως γιατί η ερμηνεία της «βιώσιμης ανάπτυξης» στόχευσε περισσότερο στο πεδίο της ανάπτυξης και λιγότερο σε εκείνο των περιβαλλοντικών και κοινωνικών συνιστωσών της κρίσης που καλούνταν να αναπροσανατολίσει. Ίσως γιατί το μοντέλο τοπικότητας και τοπικής αυτοδιοίκησης το οποίο σκιαγραφούσε παρέμενε ακόμη ένα «ανοικτό», γραμμικό, μοντέλο, όπως εκείνο της κλασικής ανάπτυξης και όχι το «κλειστό» μοντέλο «αυτο-βιωσιμότητας» που απαιτούσαν και απαιτούν ακόμη οι περιστάσεις.

Είκοσι επτά χρόνια μετά την σύνταξη της Τοπικής Ατζέντα 21 η προοδευτική επιβάρυνση της οικολογικής και της κοινωνικο-οικονομικής κρίσης, φέρει σταθερά την κουλτούρα της τοπικότητας στην υιοθέτηση ενός νέου, υποχρεωτικά «ολοκληρωμένου», μοντέλου τοπικής αυτοδιοίκησης, βασισμένου ως επί το πλείστον σε ποιοτικά-οικολογικά κριτήρια «ήθους» και αρχών διαχείρισης, μέσων και εργαλείων. Ενός μοντέλου περιβαλλοντικά ισορροπημένου χάριν της ανάδειξης της τοπικότητας σε περιουσιακό αγαθό, της πριμοδότησης της διαχειριστικής ικανότητας της τοπικής κοινωνίας, της υιοθέτησης της συμμετοχικής διακυβέρνησης και της αποδοχής της αρχής της «αυτο-βιωσιμότητας», ή σχέσης αυτόνομης και οικολογικά ισορροπημένης συνέργειας μεταξύ χώρου και τοπικής κοινωνίας.

Το νέο μοντέλο της τοπικής αυτοδιοίκησης αναπτύσσεται βαθιά στην σφαίρα της οικολογίας και της κουλτούρας «βιο-», στην σφαίρα των συστημάτων «closed loop», της πολιτικής και διαχειριστικής αυτονομίας, της αμοιβαιότητας και της «οικονομίας των ορίων», ή «οικονομίας κλίμακας». Θεμελιώδης του αρχή το «μέτρο», βασικά του εργαλεία οι περίφημες 8 αρχές της οικολογικής «αυτο-βιωσιμότητας» και στόχος του ο προοδευτικός μηδενισμός του «οικολογικού αποτυπώματος» της τοπικότητας μέσω της βελτιστοποίησης του «συμμετοχικού αποτυπώματος» της τοπικής κοινωνίας. Απώτερος σκοπός, η επίτευξη του υψηλότερου δυνατού βαθμού ποιότητας ζωής στα πλαίσια της ισορροπίας των τοπικών οικοσυστημάτων.

Στη βάση αυτού του μοντέλου δημιουργήθηκε το αρχέτυπο του «Βιο-Δήμου» και, ταυτόχρονα, ο κánaβος των παρεμβάσεων, επεμβάσεων και προγραμματικών μεταλλαγών, που οριοθετούν τον

μετασχηματισμό του συμβατικού μοντέλου τοπικής αυτοδιοίκησης σε ολοκληρωμένο μοντέλο «βιο-».

Ο δήμος Κιλκίς θα μπορούσε υπό προϋποθέσεις να υιοθετήσει το μοντέλο και να μετεξελιχθεί σε Βιο-Δήμο επιδιώκοντας –σταδιακά αλλά συστηματικά- τα παρακάτω:

1. Υιοθέτηση των αρχών, των εργαλείων, των στόχων και των σκοπών που σηματοδοτούν και εγγυώνται την μετάβαση σε ένα «ολοκληρωμένο» μοντέλο τοπικής αυτοδιοίκησης, γνήσια οικολογικού-αυτοβιώσιμου χαρακτήρα.
2. Υιοθέτηση του ρυθμιστικού και του πολεοδομικού σχεδίου εν είδη «κοινωνικού συμβολαίου», στα πλαίσια μιας γνήσια συμμετοχικής διαχείρισης του χώρου της τοπικότητας, από την σκοπιά του οικο-βιοκλιματικού σχεδιασμού και της οικο-βιοκλιματικής δόμησης.
3. Εύρωστη ενεργειακή πολιτική και άψογη ενεργειακή απόδοση της αυτοδιοικητικής μηχανής, σύμφωνα με την αρχή «πρώτα μείωση της ζήτησης και μετά διαφοροποίηση της προσφοράς», σε όλα τα επίπεδα της τοπικής αυτοδιοίκησης, - δημόσιος φωτισμός, δημόσια κτίρια, δημόσιοι ανοικτοί χώροι - δρόμοι, πλατείες, ελεύθεροι χώροι κ.λ.π.
4. Αποτελεσματική πολιτική και απόδοση της αυτοδιοικητικής μηχανής στο πεδίο της εξοικονόμησης και της άριστης χρήσης των υδάτινων πόρων.
5. «Οικολογία» της κίνησης, της μετακίνησης και των μεταφορών (ποδηλατόδρομοι, πεζοδρομήσεις κ.λπ.).
6. «Αστική αναδάσωση» με την μορφή «οικολογικού δικτύου» σε αστικό περιβάλλον - «πράσινη υποδομή» - με πολλαπλά οφέλη.
7. «Ανακύκλωση και υποστηρικτικές δράσεις (οικιακή κομποστοποίηση, μείωση απορριμμάτων κ.ά.).
8. Μεταλλαγή του τοπικού παραγωγικού- καταναλωτικού κύκλου στα πλαίσια της αρχής «κατανάλωση από μηδέν απόσταση».
9. Κατάρτιση προγράμματος υιοθέτησης «πράσινων» προμηθειών, ή κοινωνικά και περιβαλλοντικά «υπεύθυνων» προμηθειών, σε όλους τους τομείς της αυτοδιοικητικής διαχείρισης - «Green Public Procurement» (οικολογικές προδιαγραφές, επανάχρηση κ.λπ.).
10. Μεταλλαγή της αυτοδιοικητικής μηχανής από ενδιάμεσο παράγοντα διανομής χρήματος σε παραγωγό χρήματος στην κατεύθυνση της αυτονομίας και της «αυτο-βιωσιμότητας» της τοπικής κοινωνίας (π.χ. σύσταση συνεργατικών εταιρειών Ενεργειακών Υπηρεσιών στο πεδίο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ή μικρο-μονάδας κομποστοποίησης των οργανικών απορριμμάτων - οικιακών και προϊόντων κ.ά.).
11. «Οικο-αλφαριθμητισμός» της τοπικής κοινωνίας και των θεσμικών της εκπροσώπων, με στόχο την παιδεία σε ένα αυτο-βιώσιμο στυλ ζωής και την προώθηση του οικολογικού, «αυτο-βιώσιμου» , παραδείγματος που θα συσχετίζει την «εμπειρία» με τις πλέον προχωρημένες τάσεις της κουλτούρας και της επιστήμης και την μεγάλη κληρονομιά γνώσης που διαφυλάσσει το παρελθόν μας.
12. Άμεση αποδοχή του ρόλου της ελεύθερης πρόσβασης στην πληροφόρηση του διαδικτύου στα πλαίσια της προοδευτικής κατάκτησης μιας γνήσια «συμμετοχικής δημοκρατίας» (π.χ. δωρεάν παροχή σύνδεσης ίντερνετ wi-fi σε όλη την χωρική οντότητα του δήμου).
13. Διαρκής, παραδειγματική, παρότρυνση του πολίτη και της τοπικής κοινωνίας στην υιοθέτηση ενός «άλλου» στυλ ζωής, γνήσια ανταποκρινόμενου στην δραματική προβληματική της εξοικονόμησης πόρων και της εξοικονόμησης ενέργειας, της ουσιαστικής μείωσης των αποβλήτων και της περιβαλλοντικής μόλυνσης, ενός στυλ καταναλωτικά «υπεύθυνου», συνδυασμού σημαντικής οικονομίας και ουσιαστικής βελτίωσης της ποιότητας ζωής.
14. «Εύρωστη Δημοκρατία», ή διαρκής συμμετοχή στην διαμόρφωση και στην λήψη των αποφάσεων (π.χ. υιοθέτηση του μοντέλου του «συμμετοχικού προϋπολογισμού», παροχή όσων δημοτικών υπηρεσιών το επιτρέπουν και μέσω διαδικτύου, μετάδοση μέσω webTV όλων των συνεδριών των αυτοδιοικητικών συμβουλίων).

15. Μεταλλαγή της τοπικής αγοράς εργασίας μέσω της δημιουργίας «πράσινων» θέσεων εργασίας, σαν αποτέλεσμα της υιοθέτησης του «ολοκληρωμένου» μοντέλου τοπικής αυτοδιοίκησης «βιο-».

16. Θεσμοθέτηση πρωτοβουλιών, όπως η «τράπεζα χρόνου», οι «αστικοί κήποι», ή και η «αλληλέγγυα οικονομία», που ενισχύουν σημαντικά την συνοχή της τοπικής κοινωνίας, την τοπική οικονομία και την αύξηση της ποιότητας ζωής.

17. Υιοθέτηση της διαδικασίας απονομής βραβείων στις κατοικίες ή και στις επιχειρήσεις που αριστεύουν στο πεδίο της απόκτησης οικολογικού προφίλ – ενεργειακή εξοικονόμηση, εξοικονόμηση υδάτινων πόρων, διαχείριση απορριμμάτων, αριθμός οχημάτων κ.λ.π.

Η εφαρμογή των ανωτέρω θα καθιστούσε το δήμο Κιλκίς πρωτοπόρο, ξεπερνώντας τους προσδιορισμούς της προβληματικής της «πράσινης» ανάπτυξης, στα όρια μιας γνήσια από-αναπτυξιακής πολιτικής, για μία τοπικότητα «αυτόνομη» και «οικονομική», ή οικολογικά «αυτοβιώσιμη».

«Βλέπω μία μόνο δυνατότητα», έγραφε πρόσφατα ο Ιταλός Μπέπε Γκρίλλο αναφορικά ως προς την επιτακτική ανάγκη οικολογικού και κοινωνικού - συμμετοχικού αυτοπροσδιορισμού της τοπικότητας. «Να ξαναπάρουμε πίσω τα φυσικά μας δικαιώματα. Την γεωγραφία μας, το νερό, τον αέρα, το φως, την υγεία μας, την ελευθερία μετακίνησης, το περιβάλλον. Πράγματα που μας ανήκουν, που μας τα απαλλοτρίωσε η κομματοκρατία. Πρέπει να ξεκινήσουμε από τους δήμους. Με ένα πρόγραμμα που να προστατεύει εσάς, τα παιδιά σας, το μέλλον... Να μην επιτρέψετε ούτε για μια στιγμή να παρθεί έστω και μία απόφαση δίχως να διαβούλευση με εσάς. Και σε αυτό πρέπει να είστε ξεκάθαροι, σκληροί και αδιάλλακτοι...».

11. Δήμος Κιλκίς και Περιβαλλοντική διαχείριση

Η προστασία, η διαφύλαξη και η βελτίωση του περιβάλλοντος θα πρέπει να αποτελεί μία από τις βασικές προτεραιότητες για τις σημερινές αλλά και τις μελλοντικές γενιές. Η αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών, η ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας, η αξιοποίηση των φυσικών πόρων και η ορθολογική τους χρήση, η διαχείριση των απορριμμάτων και η ανακύκλωση, αποτελούν πλέον ζητήματα που απασχολούν, σε μεγάλο βαθμό, το μεγαλύτερο μέρος της καθημερινότητάς μας.

Το σύνολο αυτών των προβλημάτων με τις κοινωνικές και οικονομικές συνιστώσες τους, που γίνονται ολοένα και πιο εμφανείς, μα περισσότερο όλων η πλημμυλής διαχείρισή τους έχουν επιτείνει την ανάγκη για μία πιο οργανωμένη και σφαιρική στρατηγική αντιμετώπισής τους.

Η προστασία του περιβάλλοντος, η οικονομική μεγέθυνση και η κοινωνική συνοχή αποτελούν ουσιαστικά τομείς που συμβαδίζουν και αλληλοσυμπληρώνονται, στο πλαίσιο μια αναπτυξιακής φιλοσοφίας όπως είναι η βιώσιμη ανάπτυξη. Όπως και να ονομαστεί - βιώσιμη, έξυπνη ή ολοκληρωμένη - η περιβαλλοντική διαχείριση που σέβεται και διαφυλάσσει το περιβάλλον και εισάγει καινοτόμες λύσεις για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων, αντιμετωπίζοντας το παράλληλα ως αναπτυξιακό απόθεμα που μπορεί να προωθήσει την ανταγωνιστικότητα και την οικονομική μεγέθυνση, μέσω της δημιουργίας νέων μορφών απασχόλησης, δεν μπορεί παρά να αποτελεί μονόδρομο στην προσπάθεια σχεδιασμού μίας σφαιρικής στρατηγικής για το περιβάλλον.

Οι πρακτικές της ολοκληρωμένης ανάπτυξης προωθούν τα στοιχεία εκείνα που ενισχύουν τις τοπικές αρχές, την οικονομία, τη δημόσια υγεία και το περιβάλλον. Οι αρχές της ενθαρρύνουν εκτός των άλλων την ολοκληρωμένη ανάπτυξη και την ενίσχυση των, μέχρι τώρα, ανεπαρκών χρηματοδοτικών πόρων, ώστε να βελτιωθούν οι υπάρχουσες υποδομές. Στη συνέχεια αναφέρονται ενδεικτικά και οι αρχές που διέπουν μια ολοκληρωμένη περιβαλλοντική ανάπτυξη, όπως θα παρουσιαστούν και μέσα από τα κείμενα που ακολουθούν και τις οποίες θα επιδιώξει να εφαρμόσει στο μέλλον ο δήμος Κιλκίς.

Οι Αρχές της Έξυπνης Ανάπτυξης

- Μεικτή Χρήση Γης
- Αξιοποίηση του ολοκληρωμένου σχεδιασμού κτιρίων
- Δημιουργία ευρείας κλίμακας οικιστικών επιλογών και ευκαιριών
- Δημιουργία γειτονιών που ευνοούν την πεζοπορία
- Ενίσχυση της ανάπτυξης και προσανατολισμός της προς τους Ο.Τ.Α.
- Διατήρηση ανοιχτών χώρων, χώρων φυσικής ομορφιάς και περιοχών κρίσιμης περιβαλλοντικής σημασίας
- Παροχή πολλαπλών επιλογών σχετικά με τη μεταφορά
- Προβλέψιμες και οικονομικά συμφέρουσες αναπτυξιακές πρωτοβουλίες

Ο δήμος Κιλκίς, ως η πιο κοντινή στον πολίτη εξουσία, δεν μπορεί παρά να μην έχει καθοριστικό ρόλο στη βελτίωση και διαφύλαξη του τοπικού, αλλά και κατ' επέκταση του ευρύτερου περιβάλλοντος. Γνωρίζει τις τοπικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες και μπορεί επομένως να αναλάβει πρωτοβουλίες προς την κατεύθυνση μιας ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής διαχείρισης σε τοπικό επίπεδο, πρωτοβουλίες που θα αποτελέσουν στη συνέχεια πρότυπες πρακτικές. Άλλωστε, η Τοπική Αυτοδιοίκηση γενικότερα πρέπει να είναι ο καλύτερος εκφραστής της κίνησης «Σκέψου Παγκόσμια. Δράσε Τοπικά», υποστηρίζοντας τοπικές δράσεις που μπορούν να έχουν περιβαλλοντικό όφελος που θα ξεπερνά τα στενά τοπικά όρια.

Μία τέτοια πορεία έχει χαράξει τα τελευταία χρόνια η Τοπική Αυτοδιοίκηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με την ενεργό συμμετοχή της και τη συμβολή να γίνεται της ολοένα και πιο σημαντική καθώς ένας μεγάλος αριθμός αρμοδιοτήτων που αφορούν στο περιβάλλον έχουν μεταφερθεί

στο τοπικό επίπεδο. Στην ίδια κατεύθυνση κινείται πλέον και ο δήμος Κιλκίς με τις νέες αρμοδιότητες που του μεταβιβάστηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος «Καλλικράτης». Είναι επομένως αναμενόμενο η αποτελεσματικότητα, η αποδοτικότητα και η αξιολόγηση της αποκέντρωσης της περιβαλλοντικής προστασίας και της βιώσιμης διαχείρισης να είναι ορισμένα από τα θέματα που βρίσκονται πολύ ψηλά στην ατζέντα τόσο του επιστημονικού διαλόγου όσο και των συζητήσεων μεταξύ αιρετών και στελεχών του δήμου Κιλκίς.

Διαχείριση στερεών αποβλήτων

Το θέμα της διαχείρισης των απορριμμάτων αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα του α' βαθμού αυτοδιοίκησης. Η διαχείριση των αστικών αποβλήτων στο εθνικό δίκαιο αποτελεί ευθύνη και αρμοδιότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης. Με βάση τους νόμους 3852/2010 και 4071/2012, η αρμοδιότητα συλλογής και μεταφοράς (δηλαδή αποκομιδής, συμπεριλαμβανομένης της διαλογής στην πηγή) ανήκει στους Δήμους, ενώ η αρμοδιότητα μεταφόρτωσης, ανάκτησης και διάθεσης ανήκει στους Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ). Οι ΦοΔΣΑ συγκροτούνται ως Σύνδεσμοι ή Ανώνυμες Εταιρείες των Δήμων σε κλίμακα Περιφέρειας. Μόνο στην Αττική ο Σύνδεσμος είναι Διαβαθμιδικός, δηλαδή συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο και η Περιφέρεια παρότι είχε εκφράσει τις αντιρρήσεις της η ΠΕΔΑ.

Οι φορείς αυτοί, δηλαδή η τοπική αυτοδιοίκηση μέσω των ΦοΔΣΑ, είναι επίσης αρμόδιοι και για την εκπόνηση των Περιφερειακών Σχεδιασμών Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) που αποτελούν τα εξειδικευμένα επιχειρησιακά σχέδια διαχείρισης για τα απόβλητα κάθε Περιφέρειας, προς υλοποίηση των στόχων και κατευθύνσεων της νομοθεσίας και του εθνικού σχεδιασμού. Αν δεν υφίσταται ή δεν λειτουργεί περιφερειακός ΦοΔΣΑ, το ΠΕΣΔΑ εκπονείται και υλοποιείται από την οικεία Περιφέρεια. Ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης εκδίδει σχετική διαπιστωτική πράξη.

Συνεπώς, ο σχεδιασμός και η διαχείριση των αστικών αποβλήτων αποτελεί το κατ' εξοχήν πεδίο ευθύνης και δραστηριοποίησης της τοπικής αυτοδιοίκησης, η οποία και εισπράττει από τους πολίτες ανταποδοτικά τέλη για τις υπηρεσίες διαχείρισης που παρέχει.

Ο δημόσιος χαρακτήρας της διαχείρισης των αστικών αποβλήτων είναι συνταγματικά κατοχυρωμένος και προφανώς δεν συναρτάται από τον τρόπο υλοποίησης και λειτουργίας των επιμέρους εγκαταστάσεων και δράσεων που προβλέπονται στους οικείους περιφερειακούς σχεδιασμούς.

Είτε πρόκειται για πρόγραμμα διαλογής στην πηγή είτε για δημοτική κομποστοποίηση είτε για πράσινο σημείο είτε για κεντρική μονάδα επεξεργασίας, φορέας σχεδιασμού, υλοποίησης και λειτουργίας παραμένει ο κατά περίπτωση αρμόδιος δημόσιος φορέας της τοπικής αυτοδιοίκησης. Και αυτό παραμένει ως θεμελιώδης αρχή.

Η σχέση των τοπικών σχεδίων με τον ΠΕΣΔΑ και τα εθνικά σχέδια

Η ανάγκη διαμόρφωσης των τοπικών σχεδίων διαχείρισης δεν αναιρεί την ανάγκη ύπαρξης ενός σαφούς εθνικού σχεδίου διαχείρισης (συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης των ειδικών ρευμάτων αποβλήτων), που θα καθορίζει τους κανόνες, τους εθνικούς στόχους και τις αντίστοιχες υποδομές διαχείρισης (αν και όπου αυτό χρειάζεται). Το ίδιο και για τα περιφερειακά σχέδια διαχείρισης, που πρέπει να τεθούν σε διαδικασία ριζικής αναθεώρησης, με σκοπό να γίνουν ουσιαστικά, να θέσουν στόχους, να μεριμνήσουν για τις περιφερειακές υποδομές διαχείρισης και να προσαρμοστούν στις νέες απαιτήσεις της νομοθεσίας. Τα σχέδια διαφοροποιούνται μεταξύ τους από το γεγονός ότι το καθένα αναφέρεται σε δράσεις και υποδομές που αναπτύσσονται σε διαφορετικά γεωγραφικά και διοικητικά επίπεδα.

Κατά συνέπεια, τα τοπικά σχέδια διαχείρισης (ΤΟΣΔΑ) έχουν συμπληρωματικό χαρακτήρα στον περιφερειακό σχεδιασμό και στα εθνικά σχέδια διαχείρισης αποβλήτων (ΕΣΔΑ) και πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων (ΕΣΠΔΑ), με τα οποία οφείλουν να συνεργάζονται, στο βαθμό που:

- Ένα μέρος των αποβλήτων ή των προϊόντων της επεξεργασίας τους, στο πλαίσιο της αποκεντρωμένης διαχείρισης, θα οδεύει αναγκαστικά στις περιφερειακές υποδομές ή στις υποδομές των εθνικών συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης.
- Οι στόχοι των τοπικών σχεδίων διαχείρισης δεν πρέπει να υπολείπονται, σε καμία περίπτωση, των αντίστοιχων στόχων των περιφερειακών και του εθνικού σχεδίου διαχείρισης.

Προτάσεις για την διαχείριση στερεών αποβλήτων σε επίπεδο Τ.Α.

- Να γίνει επικαιροποίηση των ΠΕΣΔΑ και παράλληλη αντιμετώπιση όλων των γραφειοκρατικών διαδικασιών και προβλημάτων που ανακύπτουν.
- Οι Διαχειριστικές Ενότητες (τοπικά σχέδια δράσης) θα πρέπει να κατηγοριοποιηθούν με κριτήρια χωρικά και πληθυσμιακά, ώστε να εφαρμοστούν κατάλληλα προσαρμοσμένες μέθοδοι επεξεργασίας σε κάθε περιοχή.
- Να οριστούν κριτήρια για τα τοπικά σχέδια δράσης διαχείρισης των ΑΣΑ, όπως οικονομοτεχνικά, περιβαλλοντικά σε τουριστικές περιοχές, αγροτικές, βιομηχανικές κλπ.
- Να αξιολογηθούν μέθοδοι (πχ. καύση, αερόβια, αναερόβια ζύμωση, πυρόλυση, αεριοποίηση κλπ) και παράμετροι διαχείρισης των ΑΣΑ ανά περιοχή, με στόχο την προώθηση των καλών πρακτικών.
- Να αξιολογηθούν τα οικονομικά μεγέθη διαχείρισης ΑΣΑ, οι λειτουργικές δαπάνες των ΣΔΙΤ και να γίνει αναφορά πετυχημένων ΣΔΙΤ.
- Να εξεταστεί η δυνατότητα η ΚΕΔΕ ή κάποιος συνεργαζόμενος φορέας (ΕΕΤΑΑ, ΠΕΤΑ), να λειτουργήσει μια δομή διάχυσης τεχνογνωσίας και υποστήριξης στη διαχείριση απορριμμάτων
- Να οριστικοποιηθεί το πλαίσιο λειτουργίας των ΦΟΔΣΑ, ανεξαρτήτως νομικής μορφής, ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματική λειτουργία τους (θέματα προμηθειών, προσωπικού, συμβάσεων, αλλά και διοικητικού μοντέλου)
- Να διαμορφωθεί πλαίσιο συνεργασίας της Επιτροπής με τους προέδρους των ΦΟΔΣΑ, σε μια διαδικασία αλληλοενημέρωσης στο πλαίσιο της εξέλιξης των περιφερειακών σχεδίων, όχι μόνο ως μελέτη, αλλά ως υλοποίηση.
- Να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η διαχείριση βιομηχανικών και τοξικών αποβλήτων, καθώς και αποβλήτων που προέρχονται από μονάδες του αγροτικού και κτηνοτροφικού τομέα

Αναδείχθηκε η ανάγκη: α) ενημέρωσης για το ότι όσο δεν λύνεται το θέμα της διαχείρισης απορριμμάτων, τα μοναδιαία κόστη αυξάνουν υπέρμετρα, λόγω των προστίμων, β) οριστικής αντιμετώπισης του θέματος των ΧΑΔΑ, παρότι μειώθηκαν τα πρόστιμα, γ) να είναι βασικό κριτήριο η μείωση του κόστους, ανεξαρτήτως τεχνολογίας διαχείρισης και δ) να μην χαθεί η ευκαιρία αξιοποίησης των Ευρωπαϊκών Χρηματοδοτικών Πόρων

12. Δήμος Κιλκίς και (μελλοντική) στρατηγική διαχείρισης απορριμμάτων

Ένας σημαντικός πλέον αριθμός Ο.Τ.Α., σε ευρωπαϊκό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο, επικεντρώνει το ενδιαφέρον του στον περιορισμό του όγκου των απορριμμάτων, αλλά και του κόστους διαχείρισής τους. Οι τοπικοί άρχοντες και οι υπεύθυνοι για την αστική διαχείριση μελετούν πιθανές στρατηγικές που στοχεύουν στην ενίσχυση των πρωτοβουλιών σχετικά με την ανακύκλωση και την κομποστοποίηση, όπως επίσης και στην αύξηση των υλικών που μπορούν να ανακυκλωθούν.

Μέχρι σήμερα τα έσοδα των Ο.Τ.Α. από τα τέλη καθαριότητας είναι ανάλογα με τα τετραγωνικά του ακινήτου που φορολογείται. Το σύστημα δηλαδή της τιμολόγησης δεν λαμβάνει υπόψη του τον όγκο των απορριμμάτων που παράγεται ούτε επίσης παρέχει κίνητρα για τον περιορισμό του όγκου. Με βάση τις διεθνείς και κοινοτικές υποχρεώσεις της χώρας, θα πρέπει αφενός να περιορίσουμε τον όγκο των απορριμμάτων και αφετέρου να μεταβούμε από τους Χώρους Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (Χ.Υ.Τ.Α.) στους Χώρους Υγειονομικής Ταφής Υπολειμμάτων (Χ.Υ.Τ.Υ.). Είναι πολύ σημαντικό σε αυτή την πολιτική να ενταχθούν όσο το δυνατόν γρηγορότερα οι Ο.Τ.Α. της χώρας και να ληφθούν μέτρα και δράσεις προς αυτήν την κατεύθυνση.

Η σχετική διεθνής εμπειρία είναι πολύ πλούσια. Μία πολύ καλή πρακτική τιμολόγησης των υπηρεσιών καθαριότητας, με μεγάλη επιτυχία σε Ευρωπαϊκούς και Βόρειο - Αμερικάνικους Ο.Τ.Α., είναι τα προγράμματα Pay as you Throw (PAYT), «Πληρώνω ανάλογα με το τι απορρίπτω». Η τιμολόγηση με μεταβλητές τιμές ή αλλιώς το σύστημα, «πληρώνω ανάλογα με το πόσο ρυπαίνω», (PAYT), είναι μία στρατηγική με συνεχώς αυξανόμενους υπερασπιστές. Σε ένα τέτοιο σύστημα, οι καταναλωτές έχουν ένα επιπλέον κίνητρο να περιορίσουν τα απορρίμματά τους καθώς ο λογαριασμός τους εξαρτάται από τον όγκο ή το βάρος των απορριμμάτων τους. Τα προγράμματα PAYT προσφέρουν μια σειρά πλεονεκτημάτων τόσο για τους Ο.Τ.Α. που τα εφαρμόζουν όσο και για τους πολίτες που λαμβάνουν μέρος στην εφαρμογή τους. Το αντίτιμο που καταβάλλουν οι καταναλωτές για τις υπηρεσίες καθαριότητας διαμορφώνεται ανάλογα με τον όγκο των απορριμμάτων που παράγουν, αλλά τα πλεονεκτήματα των PAYT δεν σταματούν εκεί προωθώντας, ανάμεσα σε άλλα:

- Την αίσθηση δικαιοσύνης. Οι κάτοικοι χρεώνονται μόνο για το ποσό των απορριμμάτων που παράγουν. Τα νοικοκυριά που παράγουν λιγότερα απορρίμματα χρεώνονται επομένως λιγότερο σε σχέση με όσα νοικοκυριά παράγουν περισσότερα απορρίμματα.
- Την ανακύκλωση, την κομποστοποίηση και τον παράλληλο περιορισμό του όγκου των απορριμμάτων. Στόχος του προγράμματος είναι να κατανοήσει ο δημότης - κάτοικος ότι θα πληρώσει λιγότερα, αν και εφόσον καταφέρει να απορρίψει μικρότερη ποσότητα απορριμμάτων, κάτι που σημαίνει ότι είναι πιθανό να προχωρήσει σε μία διαδικασία ανακύκλωσης και κομποστοποίησης πολύ πιο εύκολα.
- Τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος. Τα προγράμματα PAYT μπορούν να βελτιώσουν τα τοπικά προγράμματα ανακύκλωσης και με τον τρόπο αυτό να βελτιώσουν την ποιότητα του περιβάλλοντος. Η ανακύκλωση περιορίζει την ανάγκη για τη δημιουργία νέων Χ.Υ.Τ.Α, εξοικονομεί φυσικούς πόρους και ενέργεια, ενώ επιβαρύνει λιγότερο το περιβάλλον, με τη μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου.
- Την οικονομική βιωσιμότητα. Τα προγράμματα PAYT μπορεί να αποτελέσουν ένα αποτελεσματικό εργαλείο για τις τοπικές αρχές. Ένα καλά διαμορφωμένο πρόγραμμα μπορεί να γίνει αφορμή για νέα έσοδα τα οποία στη συνέχεια θα χρησιμοποιηθούν για να καλύψουν το κόστος για τη διαχείριση των απορριμμάτων. Τα προγράμματα PAYT μπορούν επίσης να συμβάλλουν στον περιορισμό του κόστους αποκομιδής και διάθεσης, αλλά και να μειώσουν το κόστος μεταφοράς των απορριμμάτων.

Παράπλευρα Προγράμματα

A. Αποκομιδή ειδικών απορριμμάτων

Σε πολλές περιπτώσεις οι τοπικές αρχές των περιοχών που εφαρμόζουν τα ΡΑΥΤ έχουν συστήσει ειδικά συστήματα για την αποκομιδή συγκεκριμένων τύπων απορριμμάτων. Στο πλαίσιο των συστημάτων αυτών οι Ο.Τ.Α. συλλέγουν «εποχιακά» απορρίμματα, όπως είναι για παράδειγμα τα Χριστουγεννιάτικα δένδρα, χωρίς επιπλέον χρέωση, σε προκαθορισμένες περιοχές του δήμου.

Με τον ίδιο τρόπο, συλλέγονται επίσης ηλεκτρικές οικιακές συσκευές, έπιπλα, ογκώδη αντικείμενα αλλά και άλλα οικιακά αντικείμενα που μπορούν στη συνέχεια να επαναχρησιμοποιηθούν. Η συχνότητα αποκομιδής ποικίλλει από εβδομαδιαία έως και μηνιαία βάση.

B. Εκπαίδευση – Ενημέρωση

Για να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών στην ολοκληρωμένη διαχείριση στερεών απορριμμάτων οι Ο.Τ.Α. του προγράμματος έχουν αναπτύξει μία σειρά από εκπαιδευτικές δράσεις. Οι δράσεις αυτές περιλαμβάνουν εκτός των άλλων δημοσιεύσεις σε τοπικές εφημερίδες, έντυπο ενημερωτικό υλικό, το οποίο και μοιράζεται (μέσω ταχυδρομείου) στο σύνολο της τοπικής κοινωνίας, αλλά και ενημερωτικές εκπομπές στα τοπικά μέσα ενημέρωσης. Επιπλέον, εκπρόσωποι του δήμου διοργανώνουν συναντήσεις ανάμεσα στους κατοίκους και στα σχολεία με στόχο την καλύτερη ενημέρωση σχετικά με τα χαρακτηριστικά του προγράμματος, τον τρόπο υλοποίησής του και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Τέλος, διοργανώνονται σεμινάρια για την εκπαίδευση των κατοίκων σχετικά με τους εναλλακτικούς τρόπους διαχείρισης των στερεών απορριμμάτων.

13. Δήμος Κιλκίς και Ενέργεια

Η παραγωγή και η διάθεση της ενέργειας ξεπερνάει τα τοπικά όρια και πολλές φορές τα εθνικά. Σχετίζεται με θέματα που άπτονται της εθνικής ανεξαρτησίας. Το ύψος των επενδύσεων είναι πολύ μεγάλο και παρουσιάζει έντονα φαινόμενα οικονομικών κλίμακας. Αυτοί είναι μερικοί από τους λόγους για τους οποίους ο στρατηγικός σχεδιασμός και η επιτελική παρακολούθηση της ενεργειακής πολιτικής δεν μπορεί να είναι παρά μόνο κεντρική.

Το σημερινό ενεργειακό μοντέλο οδηγεί τις περισσότερες φορές στην ανεξέλεγκτη κατανάλωση της ενέργειας, στην ταχεία εξάντληση των ενεργειακών πόρων και στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Με αυτά τα δεδομένα μπορεί κανείς να αναγνωρίσει πλέον την ανάγκη ενός νέου τρόπου διαχείρισης της ενέργειας. Οι προσπάθειες πρέπει όχι μόνο να ενταθούν αλλά και να συγκλίνουν προς τον περιορισμό της αλόγιστης ενεργειακής κατανάλωσης. Το νέο αυτό μοντέλο διαχείρισης θα πρέπει να στηρίζεται στην ορθολογική χρήση των ενεργειακών πόρων, στην εξοικονόμηση της ενέργειας, αλλά και στην προστασία του περιβάλλοντος.

Στο νέο αυτό μοντέλο διαχείρισης, η πλησιέστερη προς τον πολίτη εξουσία δεν θα μπορούσε να απουσιάζει. Δεν είναι τυχαίο ότι σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι Ο.Τ.Α. κατέχουν πρωταγωνιστικό ρόλο όσον αφορά στις δράσεις που σχετίζονται με την ενεργειακή πολιτική και το περιβάλλον σε τοπικό επίπεδο. Σε χώρες όπως η Αυστρία, το Βέλγιο, η Δανία, η Φιλανδία, η Γερμανία, η Ολλανδία, η Πορτογαλία, η Σουηδία, η Τσεχία, η Εσθονία, η Λιθουανία, η Πολωνία και η Σλοβενία οι δημοτικές επιχειρήσεις είναι άμεσα εμπλεκόμενες στην αποκεντρωμένη παραγωγή ενέργειας. Η συμβολή όμως των Ο.Τ.Α. και της Τ.Α. γενικότερα δεν εξαντλείται μόνο στη διαμόρφωση πολιτικών που αφορούν στο περιβάλλον και στην ενέργεια, αλλά αντίθετα είναι πολυδιάστατη, καθώς **ο δήμος κατέχει πλέον ρόλο καταναλωτή, εμψυχωτή, διαμορφωτή της κοινής γνώμης προγραμματιστή και υπεύθυνου για την τοπική ανάπτυξη.**

1. Ο δήμος Κιλκίς ως καταναλωτής και υπεύθυνος για την παροχή υπηρεσιών

1.α. Η ενεργειακή διαχείριση στο δήμο

Η εφαρμογή προγραμμάτων ορθολογικής χρήσης ενέργειας μπορεί να οδηγήσει σε σημαντική εξοικονόμηση τόσο ενέργειας όσο και χρηματικών πόρων. Εξοικονομώντας όμως χρόνο και χρήμα ο δήμος δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την περαιτέρω αξιοποίηση των νέων αυτών πόρων. Τα έσοδα από τις δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας θα πρέπει να τηρούνται σε ξεχωριστό «πράσινο» λογαριασμό, ώστε να επανεπενδυθούν αργότερα σε μέτρα βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης.

Ένα δεύτερο μέτρο που θα βοηθούσε στην αποτελεσματικότερη ενεργειακή διαχείριση είναι η δημιουργία ενός δικτύου προωθητών βιώσιμης ενεργειακής διαχείρισης στο δήμο. Τα στελέχη αυτά θα έχουν ως αντικείμενο την υποστήριξη και παρακολούθηση της ενεργειακής πολιτικής του, τη διάχυση τεχνογνωσίας, αλλά και τον εντοπισμό και την επίλυση τυχόν προβλημάτων.

1.β. Ενεργειακή απόδοση δημοτικών κτιρίων

Μεγάλο μέρος των κτιρίων που βρίσκονται στα γεωγραφικά όρια του δήμου αποτελούν την ακίνητη περιουσία του. Ταυτόχρονα όμως είναι και από τους βασικούς καταναλωτές ενέργειας που χρησιμοποιείται για θέρμανση, ψύξη, ηλεκτροφωτισμό και άλλες δραστηριότητες. Για το λόγο αυτό, η μέτρηση και ο έλεγχος της κατανάλωσης ενέργειας στα κτίρια αυτά συνιστά μια από τις σημαντικότερες προτεραιότητες του δήμου Κιλκίς.

1.γ. Δημοτικός φωτισμός

Τα έξοδα και η κατανάλωση ενέργειας για τον ηλεκτροφωτισμό του δήμου είναι σημαντικά. Για το λόγο αυτό, είναι πολύ σημαντικό να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες εξοικονόμησης πόρων μέσω:

α) της σωστής συντήρησης του δικτύου,
β) της εκμετάλλευσης του φυσικού φωτισμού, όπου αυτό είναι δυνατό. Η πολιτική αυτή μπορεί να μην μειώνει τον αριθμό των ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, περιορίζει ωστόσο την κατανάλωση της ενέργειας εφόσον μειώνεται η χρήση τους,
γ) της χρήσης λαμπτήρων χαμηλής κατανάλωσης,
δ) του φωτισμού με αισθητήρες κίνησης που ενεργοποιούν το μηχανισμό μόνο όταν υπάρχει κίνηση και για το χρόνο που καθορίζει ο χρήστης και τέλος
ε) της ορθολογικότερης χρήσης ενέργειας με την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών τόξων, τα οποία επιτρέπουν την άμεση μετατροπή της ηλιακής ενέργειας σε ηλεκτρική.
Παρόλο που οι αποτελεσματικές ενεργειακά εναλλακτικές λύσεις που υπάρχουν έχουν μεγαλύτερο αρχικό κόστος, μακροχρόνια αποδεικνύονται οικονομικά πιο συμφέρουσες, εξαιτίας της καλύτερης απόδοσής τους.

1.δ. Τοπικές Δημόσιες Προμήθειες

Η εξοικονόμηση ενέργειας και οικονομικών πόρων δεν επιτυγχάνεται μόνο με τις παρεμβάσεις που μπορεί να πραγματοποιήσει ο δήμος, όσον αφορά τα δημοτικά κτίρια, ή τον εξοπλισμό του. Αντιθέτως, μπορεί να επεκταθεί και σε άλλες δραστηριότητες όπως είναι η επιλογή συμβολαίων αγοράς προϊόντων με ενεργειακές προδιαγραφές, ανάμεσα στις οποίες μπορεί να είναι και η απαίτηση της μεγαλύτερης δυνατής ενεργειακής αποδοτικότητάς τους. Η δημιουργία των προδιαγραφών για τις «**πράσινες προμήθειες**» (βλ. άλλο κεφάλαιο) του δήμου θα αποτελούσε ένα πρώτο, πολύ αποτελεσματικό βήμα.

1.ε. Δημοτικά οχήματα και μέσα μεταφοράς

Η κατανάλωση ενέργειας στον τομέα των μεταφορών αντιστοιχεί σε ένα διόλου ευκαταφρόνητο ποσοστό της συνολικής κατανάλωσης ενέργειας. Για το λόγο αυτό, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι οι μεταφορές είναι ένας τομέας στον οποίον ο δήμος μπορεί και πρέπει να επέμβει στην προσπάθειά του να λάβει μέτρα για την εξοικονόμηση ενέργειας.

Στο πλαίσιο ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης στον ενεργειακό σχεδιασμό των μεταφορών ο δήμος πρέπει να προχωρήσει στον τακτικό και ουσιαστικό έλεγχο των δημοτικών οχημάτων ακόμη και στον εκσυγχρονισμό του στόλου του, ώστε να περιορίσει τη χρήση οχημάτων που επιβαρύνουν το περιβάλλον.

2. Ο δήμος ως φορέας σχεδιασμού, ανάπτυξης και ρύθμισης

2.α. Σχεδιασμός

Στρατηγικές αποφάσεις του δήμου σχετικά με την πολεοδομία και την οικιστική επέκταση, μπορούν να μειώσουν την κατανάλωση ενέργειας στις μεταφορές. Συνδυάζοντας τους οικιστικούς χώρους με τους χώρους εργασίας και υπηρεσιών και προωθώντας με τον τρόπο αυτό τη μικτή χρήση στον πολεοδομικό σχεδιασμό, βελτιώνεται η κινητικότητα των πολιτών και μειώνεται η κατανάλωση ενέργειας.

Επιπλέον, ο δήμος μπορεί να αναπτύξει ένα πρόγραμμα βιώσιμης κινητικότητας με στόχο την καλύτερη διαχείριση της κυκλοφορίας στο κέντρο του και την προτεραιότητα στους ποδηλατιστές και τους πεζούς, ενθαρρύνοντας τους δημότες του προς την κατεύθυνση αυτή.

2.β. Ανάπτυξη

Όπως έχει προαναφερθεί το καίριο ζήτημα είναι ότι ο δήμος, στο πλαίσιο μίας ουσιαστικής αποκέντρωσης, θα πρέπει να αναλάβει σημαντικότερο ρόλο όσον αφορά στην τοπική βιώσιμη ανάπτυξη. Προς αυτήν την κατεύθυνση θα μπορούσε να δημιουργηθεί ένα σύστημα κινήτρων και υποστηρικτικών μηχανισμών, ώστε ο δήμος να κατευθύνει τις τοπικές αναπτυξιακές του δράσεις προς την «**πράσινη**» ενέργεια.

Η «πράσινη» ενέργεια μπορεί να συνδυαστεί με την ελκυστικότητα της περιοχής σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Σε αυτή την περίπτωση η αρωγή του δήμου είναι σημαντική τόσο στο επίπεδο της μόχλευσης κεφαλαίων, όσο και στο επίπεδο προσέλκυσης χρηματοδοτικών πόρων από εθνικά και κοινοτικά προγράμματα, από δημοτικά ομόλογα και Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (Σ.Δ.Ι.Τ.).

3. Ο δήμος ως σύμβουλος και εμψυχωτής

3.α. Σύμβουλος

Ο δήμος Κιλκίς πρέπει να μπορεί να πληροφορήσει και να παρέχει κίνητρα σε κατοίκους και επιχειρήσεις για τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν την ενέργεια πιο αποτελεσματικά, με στόχο όχι μόνο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους, αλλά και το μεγαλύτερο οικονομικό τους όφελος.

Επιπλέον, ο δήμος αναλαμβάνοντας και ενεργά το ρόλο του συμβούλου μπορεί να ενημερώσει τους δημότες σχετικά με την επιλογή ανανεώσιμων ενεργειακών πηγών σε τοπικό επίπεδο, όπως είναι για παράδειγμα η γεωθερμική και η αιολική ενέργεια.

3.β. Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση

Οι παράγοντες που επηρεάζουν την επιτυχή έκβαση μίας περιβαλλοντικής πολιτικής είναι πολλοί. Σημαντικό ρόλο μεταξύ αυτών παίζει το εκπαιδευτικό επίπεδο των πολιτών. Σε περιοχές, δηλαδή, με χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερο βάρος σε παρεμβάσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης.

Για το λόγο αυτό, η εφαρμογή ενός κεντρικού προγράμματος περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης στηριγμένου σε μέσους όρους, είναι καταδικασμένο σε αποτυχία. Σε αυτό το επίπεδο, ο δήμος μπορεί να συμβάλλει σημαντικά όχι μόνο ως η πλησιέστερη προς στον πολίτη εξουσία, αλλά κυρίως ως ο θεσμός που γνωρίζει καλύτερα και μπορεί να εκφράσει τις τοπικές ιδιαιτερότητες και προτιμήσεις.

3.γ. Περιβαλλοντική εκπαίδευση

Το βάρος της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, σε αυτή την περίπτωση, είναι ιδιαίτερα σημαντικό. Θα πρέπει με τη συνεργασία δασκάλων-καθηγητών, του Κέντρου Περιβαλλοντικής Προστασίας, δήμου και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων να δημιουργηθούν ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα για την «πράσινη» ενέργεια, που θα «κουμπώνουν» στις τοπικές αναζητήσεις και προοπτικές.

4. Ο δήμος ως παραγωγός και προμηθευτής

4.α. Τοπική παραγωγή ενέργειας και Α.Π.Ε.

Θα πρέπει να αποτελεί ρεαλιστική και ορθολογική επιλογή για τον δήμο η προώθηση της τοπικής παραγωγής ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η χρήση βιομάζας αντί πετρελαίου στα συστήματα που συνδυάζουν την κεντρική θέρμανση με την ηλεκτρική ενέργεια, αποτελεί ένα καλό παράδειγμα. Η τοπική παραγωγή ενέργειας θα έχει θετικά αποτελέσματα τόσο στην ανάπτυξη της τοπικής απασχόλησης όσο και στην κοινωνική ανάπτυξη. Θα βοηθήσει ακόμη στη μείωση της εξάρτησης του δήμου από άλλες ενεργειακές πηγές. Για το λόγο αυτό, ο δήμος οφείλει όχι μόνο να ενθαρρύνει τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις τοπικές κοινωνίες αλλά και να παρακολουθεί τόσο τη χρήση όσο και την κατανάλωσή της από τον ίδιο και από τους δημότες του.

4.β. Διαδικασίες ελέγχου

Η πρόοδος που επιτυγχάνεται στην ενεργειακή διαχείριση είναι καλό να εποπτεύεται ώστε να αποφεύγονται περιπτώσεις μεγάλων αποκλίσεων στην κατανάλωση της ενέργειας. Η χρήση κατάλληλων δεικτών μπορεί να διευκολύνει το δήμο στην αξιολόγηση των μέχρι τώρα δράσεων του και στον επανακαθορισμό των στόχων και των τοπικών ενεργειακών πολιτικών του. Μερικοί τέτοιοι δείκτες είναι η κατανάλωση ενέργειας στα δημοτικά κτίρια, η συνολική κατανάλωση ηλεκτρικού, ακόμη και ο προϋπολογισμός της δημοτικής ενεργειακής διαχείρισης.

Ενεργειακές πολιτικές που μπορούν να συνδυαστούν με άλλες μεταρρυθμίσεις

2. Ενέργεια και διαχείριση υδατικών πόρων

Είναι προφανές ότι η διαχείριση των υδατικών πόρων συνδυάζεται και πρέπει να συνδυαστεί με τη διαχείριση της ενέργειας. Ένα μεγάλο κόστος στο δήμο προκαλείται από τα πεπαλαιωμένα συστήματα άντλησης.

3. Ενέργεια από την αποτελεσματική διαχείριση απορριμμάτων

Η παροχή ενέργειας από την αξιοποίηση των απορριμμάτων είτε με τη μορφή ηλεκτρικής ενέργειας είτε με τη μορφή θέρμανσης ή ψύξης είναι πλέον κοινή πρακτική στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες.

4. Ενεργειακή πολιτική και «κοινωνική οικονομία»

Σε περιοχές που για τεχνικούς ή γεωμορφολογικούς-πληθυσμιακούς λόγους δεν μπορούν να αξιοποιηθούν οικονομίες κλίμακας (όπως οι ορεινές ή οι οικοτουριστικές περιοχές) θα μπορούσαν να αναληφθούν ενεργειακές επενδύσεις από φορείς που θα είχαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και θα γνώριζαν τα τοπικά χαρακτηριστικά από φορείς όπως η Ένωση Ξενοδόχων, ο δήμος, άλλες τοπικές επαγγελματικές ενώσεις και Μ.Κ.Ο. οι οποίες θα μπορούσαν να διαμορφώσουν ένα εναλλακτικό σχήμα προμήθειας και διαχείρισης ενέργειας.

5. Ενεργειακή συμπεριφορά-κατανάλωση κτιρίου και σύνδεσή της με κίνητρα-αντικίνητρα στο Τέλος Ακίνητης Περιουσίας (Τ.Α.Π.)

Η ενεργειακή συμπεριφορά του κτιρίου μπορεί να ελεγχθεί, απλά και γρήγορα, μέσω της ενεργειακής του κατανάλωσης σε βάθος χρόνου. Υπενθυμίζεται ότι το Τ.Α.Π. εισπράττεται για λογαριασμό των Ο.Τ.Α. από τη Δ.Ε.Η.. Ως φορολογική του βάση θεωρείται το εμβαδόν του ακινήτου. Θα μπορούσε να μελετηθεί ένα απλό και κατανοητό σύστημα μείωσης του Τ.Α.Π., σε περίπτωση επιτυχούς περιορισμού της ενεργειακής κατανάλωσης ή αντίθετα αύξησής του στην περίπτωση αδικαιολόγητης αύξησης της κατανάλωσης ή υπέρβασης της «πρότυπης» ή μέσης καταναλωτικής συμπεριφοράς.

6. Πρότυπα κτίρια «πιλότοι» ενεργειακής αυτονομίας

Ο δήμος θα μπορούσε να κατασκευάσει πρότυπα κτίρια που θα λειτουργήσουν ως καλές πρακτικές ή πιλότοι σε ένα κατασκευαστικό πρόγραμμα ενεργειακής αυτονομίας. Σε ένα δεύτερο επίπεδο και με βάση την παραπάνω εμπειρία, θα μπορούσε να θεσμοθετηθεί ότι σε όλα τα κτίρια των οποίων το 70% της πρόσοψής τους καλύπτεται με υαλοπίνακες, αυτοί να είναι διαφανή φωτοβολταϊκά τόξα.

9+1 πρώτα βήματα του δήμου για την εξοικονόμηση ενέργειας & χρήματος

Με βάση τα ανωτέρω και τη στρατηγική περιβαλλοντικής διαχείρισης, ο δήμος Κιλκίς θα μπορούσε να υλοποιήσει σε βάθος χρόνου τα ακόλουθα πρώτα βήματα:

1. Καθορισμός οράματος, στόχων και στρατηγικής, όπως δημιουργία θέσεων εργασίας, μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και της ρύπανσης, σταθερή και αυτάρκης οικονομία.
 2. Ανάπτυξη σχεδίου δράσης με μετρήσιμους και ρεαλιστικούς στόχους, χρονοδιάγραμμα και αρμοδιότητες. Παρακολούθηση της προόδου των δράσεων σε τακτά χρονικά διαστήματα και ανάδραση.
 3. Χρέωση υπευθύνου για την προώθηση της πολιτικής βιώσιμης ενέργειας στην τοπική κοινωνία.
 4. Ορθολογική χρήση ενέργειας και μέτρα μείωσής της στα δημοτικά κτίρια και εγκαταστάσεις, ώστε ο Ο.Τ.Α. να αποτελεί πρότυπο για τους κατοίκους του.
 5. Προώθηση μέτρων ενεργειακής εξοικονόμησης και στα ιδιωτικά κτίρια, εφαρμογή κτιριακών ελέγχων.
 6. Ενθάρρυνση χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στον Ο.Τ.Α..
 7. Καλύτερη συντήρηση και ανανέωση των οχημάτων του Ο.Τ.Α., εφαρμογή σχεδίου πράσινης κινητικότητας.
 8. Πληροφόρηση και ενημέρωση των κατοίκων (χρήση διαδικτύου και μέσων μαζικής ενημέρωσης). Συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στο έργο του Ο.Τ.Α. για βιώσιμη ενέργεια.
 9. Συνεργασία και ανταλλαγή εμπειριών μέσω δικτύων.
- +1. Επανεπένδυση των πόρων που έχουν εξοικονομηθεί σε οίκο-επενδύσεις και κυρίως στην αύξηση πρασίνου.

Προτάσεις πολιτικής σε επίπεδο Τ.Α.

- Ολοκληρωμένος Ενεργειακός Σχεδιασμός Δήμων – Σύνδεση με το ΕΣΠΑ 2014-2020 Ε.Π. ΥΜΕΠΠΕΡΑΑ και τα 13 ΠΕΠ
- Ανάγκη για τη δημιουργία Ενεργειακού Παρατηρητηρίου των Δήμων της χώρας
- Διαρκής καταγραφή επικαιροποίηση θεσμικού πλαισίου
Καταναλώσεις τεχνολογίας – εφαρμογής εξοικονόμησης. Καλές πρακτικές
- Δομή στήριξης του Συμφώνου των Δημάρχων
Τεχνική βοήθεια για τον ενεργειακό Σχεδιασμό των Δήμων και την εκπόνηση των ΣΔΑΕ
- Ωρίμανση έργων ενεργειακής αποδοτικότητας. Τεχνική Υποστήριξη - Πρότυπα εγχειρίδια
- Οριζόντια υποστήριξη / ενεργοποίηση και ουσιαστική λειτουργία του θεσμού ενεργειακού υπεύθυνου κτιρίου (ΚΥΑ Δ6/3/14826/2008/ΦΕΚ 1122/Β/2008 και εγκύκλιος ΥΠΕΚΑ 6706/3-12-2014)
- Δημιουργία Πρότυπων Προδιαγραφών και Τευχών Δημοπράτησης Δημοτικών Ενεργειακών Έργων με χρηματοδότηση από τρίτους και μηχανισμού εγγυοδοσίας του Δημοσίου για άντληση δανειακών κεφαλαίων με χαμηλό επιτόκιο ώστε να επιταχυνθεί ο ρυθμός αποπληρωμής.
- Δημιουργία Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων Ενεργειακής Αποδοτικότητας σε Δήμους

14. Δήμος Κιλκίς και Δομημένο Περιβάλλον

1. Η αστική περιοχή

Περισσότερος από τον μισό πληθυσμό του πλανήτη (σχεδόν 6,4 δις άνθρωποι) ζούνε σε αστικές περιοχές. Τέσσερις στους πέντε ευρωπαίους πολίτες ζουν σε αστικές περιοχές και η ποιότητα ζωής τους επηρεάζεται άμεσα από την κατάσταση του αστικού περιβάλλοντος. Οι σύγχρονες διαδικασίες παγκοσμιοποίησης δημιουργούν βασικές μεταμορφώσεις στη μορφή, στη δομή και στην οργάνωση της πόλης του σήμερα. Ως αποτέλεσμα, οι πόλεις σε όλο τον κόσμο λειτουργούν ως τοποθεσίες μαζικής οικονομικής παραγωγής και κατανάλωσης.

Οι πόλεις πρωτοπορούν στην οικονομική δραστηριότητα, παρουσιάζουν ωστόσο μια προβληματική κατάσταση όσον αφορά στην ποιότητα ζωής που προσφέρουν κυρίως σε σχέση με την περιβαλλοντική, κοινωνική και πολιτιστική τους ανάπτυξη. Τα περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν έχουν σοβαρές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία, στην ποιότητα ζωής των κατοίκων των πόλεων και στις οικονομικές επιδόσεις των ίδιων των πόλεων.

Οι περισσότερες πόλεις αντιμετωπίζουν παρόμοια περιβαλλοντικά προβλήματα, όπως είναι η κακή ποιότητα του αέρα, η αυξημένη κυκλοφορία και η συμφόρηση, η ηχορύπανση, η κακή ποιότητα του δομημένου περιβάλλοντος, οι εγκαταλελειμμένες περιοχές, οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, η άναρχη δόμηση και η δημιουργία αποβλήτων και λυμάτων. Οι αιτίες των προβλημάτων αυτών περιλαμβάνουν, εκτός των άλλων, αλλαγές του τρόπου ζωής (αυξανόμενη εξάρτηση από το ιδιωτικό αυτοκίνητο, αύξηση των νοικοκυριών ενός ατόμου, αύξηση της κατά κεφαλήν χρήσης των πόρων) και δημογραφικές μεταβολές, οι οποίες πρέπει να ληφθούν υπόψη στις πιθανές λύσεις.

Οι λύσεις οφείλουν να έχουν μακροπρόθεσμους στόχους και να περιλαμβάνουν την πρόληψη των κινδύνων, όπως την πρόβλεψη των επιπτώσεων των κλιματικών μεταβολών ή την προοδευτική μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα.

Η διεθνής εμπειρία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Τ.Α.), σχετικά με πρωτοβουλίες και παρεμβάσεις στο δομημένο περιβάλλον είναι πολύ μεγάλη και ενδιαφέρουσα. Οι «καλές πρακτικές» σχετίζονται με ολοκληρωμένες προσεγγίσεις στη διαχείριση του αστικού περιβάλλοντος, υιοθετώντας μακροπρόθεσμα στρατηγικά σχέδια δράσης. Ωστόσο, το αστικό περιβάλλον χρειάζεται δράση σε όλα τα επίπεδα. Οι εθνικές και περιφερειακές αρχές, όπως και οι τοπικές, έχουν ρόλο και με βάση την άποψη αυτή, σημαντικό πρόβλημα αλλά και πρόκληση είναι το ζήτημα του συντονισμού, του καθορισμού των αρμοδιοτήτων και των χώρων ευθύνης.

Η παροχή μιας ποιότητας ζωής που να περιλαμβάνει όσα προαναφέρθηκαν απαιτεί ένα σύστημα διακυβέρνησης ικανό να επιδρά στις ανάγκες και στις επιθυμίες των κατοίκων, ώστε να προωθεί ένα πιο βιώσιμο περιβάλλον διαβίωσης με απώτερο στόχο φυσικά τη «βιώσιμη πόλη».

2. Βιώσιμες Πόλεις

Αν και η βιωσιμότητα ως όρος και έννοια χρησιμοποιείται συχνά πλέον στον αστικό σχεδιασμό, η αποτελεσματικότητά της ως διαχειριστική στρατηγική είναι προβληματική λόγω του διφορούμενου ορισμού της, της λανθασμένης αντίληψης ότι η ίδια έρχεται σε αντίθεση με την οικονομική ανάπτυξη, αλλά και των πολιτικών αντιδράσεων. Ο όρος αστική βιωσιμότητα είναι ακόμη πιο περίπλοκος από την έννοια της βιωσιμότητας. Οι προσπάθειες για αστική βιωσιμότητα, όπως ξεκίνησαν στο πλαίσιο της Τοπικής Ατζέντας 21, μπορούν να αξιολογηθούν στο πέρασμα του χρόνου. Οι δραστηριότητες αυτές είναι πλέον συγκεκριμένες μέσα στα όρια της κοινωνίας και σε πολλές περιπτώσεις παρουσιάζουν θετικά αποτελέσματα. Επομένως, οι προσπάθειες για αστική βιωσιμότητα έχουν συνδυαστεί με συζητήσεις που υποστηρίζουν την πιο αποτελεσματική χρήση των πόρων μέσω της εφαρμογής νέων κυβερνητικών δομών, όπως είναι θέματα που αφορούν στην ποιότητα ζωής, στην ανακύκλωση, στην αύξηση των ανοιχτών χώρων κ.α. Οι απόπειρες βιωσιμότητας τέτοιου είδους παραμένουν ασαφώς καθορισμένες και

μη επαρκώς υλοποιημένες, ενώ σε πολλές περιπτώσεις οι δράσεις που πραγματοποιούνται στο όνομα της βιωσιμότητας καταλήγουν πολλές φορές σε απλοϊκά και περιορισμένα αποτελέσματα, έχοντας αναλωθεί σε έντονες προσπάθειες.

Οι δράσεις αυτές δεν απαιτούν γενικά σημαντικές αλλαγές, υποχρεώσεις ή κοινωνικό κόστος. Τα περισσότερα σχέδια αστικής βιωσιμότητας εστιάζουν σε μικρής κλίμακας προγράμματα, σχεδιάζοντας γειτονιές ή και κτίρια, αντί να αναλαμβάνουν δράσεις μεγαλύτερης κλίμακας, με μεγαλύτερο αντίκτυπο για τις πόλεις. Γενικά, η ώθηση για αυξημένη ενεργειακή αποδοτικότητα και η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου είναι οι δύο κυριότερες περιοχές στις οποίες εστιάζουν μέχρι τώρα οι δράσεις που αφορούν την αστική βιωσιμότητα.

Αντίθετα με προγράμματα δομών μεγάλης κλίμακας, οι οικολογικές ρυθμίσεις έχουν πολύ συχνά τοπικό χαρακτήρα. Η Πράσινη Αστυφιλία, όπως εμφανίζεται στις ευρωπαϊκές πόλεις, περιλαμβάνει πρωτοβουλίες όπως είναι οι πράσινες οροφές, οι κοινοτικοί κήποι, η παθητική ηλιακή θερμότητα και η συστέγαση, ενώ πολλές από αυτές τις πρωτοβουλίες έχουν ήδη κάνει την εμφάνισή τους και σε πόλεις της Αμερικής. Κάποιες από τις στρατηγικές αυτές που έχουν καταγραφεί και από το Πρόγραμμα Οικολογικών Πόλεων και μπορεί να υιοθετήσει ο δήμος Κιλκίς περιλαμβάνουν:

- την αποκατάσταση, αναβάθμιση υφιστάμενων και τη δημιουργία νέων πάρκων και αστικών χώρων πρασίνου,
- την προστασία υδροτόπων και άλλων ευαίσθητων περιοχών,
- τη δημιουργία πράσινων ζωνών,
- τον πράσινο σχεδιασμό κτιρίων,
- τα εκπαιδευτικά προγράμματα που αφορούν το δομημένο περιβάλλον,
- τα εκπαιδευτικά προγράμματα που αφορούν την περιβαλλοντική δικαιοσύνη.

Μια τέτοια στρατηγική του δήμου μπορεί να βρει υποστηρικτές τις τοπικές Μ.Κ.Ο., οι οποίες παρέχουν το όραμα, την επιμονή και πολλές φορές την εθελοντική εργασία που είναι απαραίτητη στο πεδίο αυτό. Οι υπηρεσίες του δήμου κατέχουν υποστηρικτικό, κυρίως ρόλο παρέχοντας χρηματοδότηση, προσωπικό και τεχνογνωσία. Επιπλέον χρηματοδότηση μπορεί να ληφθεί σε αρκετές περιπτώσεις από επιχειρήσεις, ιδρύματα και από πολίτες, ιδιαίτερα σε προγράμματα που άπτονται της τοπικής κοινωνίας και ενδεχομένως ενδιαφέρουν σε μεγάλο ποσοστό τους διάφορους δωρητές. Ερευνητές στα πανεπιστήμια, δημόσιες υπηρεσίες και μη κυβερνητικές οργανώσεις μπορούν να βοηθήσουν στον καθορισμό των επιστημονικών και κοινωνικών σκοπών και μέσων.

Οι δραστηριότητες στις οικολογικές πόλεις είναι συνήθως άνισα κατανομημένες και με ελλιπή χρηματοδότηση. Ωστόσο, όμοια με τους οικολογικούς οργανισμούς βρίθουν από ιδιαιτερότητες και ποικιλομορφία στους στόχους, στα μέσα, στους συμμετέχοντες, στις αρχές, αλλά και στις απόψεις. Κάποιες από αυτές σχετίζονται με παράλληλες κινήσεις που αφορούν την κοινωνική και περιβαλλοντική δικαιοσύνη και πολύ συχνά εξαρτώνται από τον αυθορμητισμό και τον εθελοντισμό της τοπικής ηγεσίας. Είναι ρεαλιστικές ως προς το να συνδυάζουν τους υπαρκτούς πόρους ενός προγράμματος με τις διαθέσιμες επιχορηγήσεις και δωρεές, τόσο χρημάτων όσο και χρόνου. Οι περισσότερες εμπλέκουν τις Σ.Δ.Ι.Τ. στην υλοποίησή τους με στόχο την επίτευξη ενός συγκεκριμένου προγράμματος, όπως είναι για παράδειγμα η περιβαλλοντική εκπαίδευση ή οι αστικοί κήποι.

15. Δήμος Κιλκίς και Διαχείριση Υδατικών Πόρων

Η πρόσβαση σε καθαρό και οικονομικά προσιτό πόσιμο νερό αποτελεί βασικό δικαίωμα κάθε ανθρώπου, όπως ορίζεται άλλωστε στον Κώδικα Υδάτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Αρχές Λισσαβόνας). Αν και έχει σημειωθεί πρόοδος σε όλα τα επίπεδα και η ίδια η Τοπική Αυτοδιοίκηση (Τ.Α.) έχει επιτύχει σημαντικά βήματα στον τομέα αυτό, έντονη είναι ακόμη η ανησυχία ότι δεν ευνοούνται από τις συγκεκριμένες προσπάθειες όλοι οι τομείς της κοινωνίας. Ο δήμος Κιλκίς μπορεί να λάβει σειρά μέτρων προκειμένου να εξασφαλιστεί η ορθολογικότερη διαχείριση των υδατικών πόρων, αλλά και η βελτίωση της ποιότητας του νερού σε λίμνες και ποτάμια. Η ανάπτυξη ενός κατάλληλου μηχανισμού ελέγχου της ρύπανσης των υδάτων είναι απαραίτητη. Ο μηχανισμός αυτός θα πρέπει να περιλαμβάνει εκτός των άλλων:

- τη διαχείριση των υδατικών λυμάτων και την παροχή υποδομών υγιεινής,
- τη σύναψη τοπικών συμφωνιών για τη διαχείριση και διάθεση των αποβλήτων και των απορριμμάτων,
- την εφαρμογή των κανονισμών που ρυθμίζουν τη διαχείριση του βρόχινου νερού, ώστε να αποφευχθεί η διάβρωση,
- τη διαμόρφωση πολιτικών για τη διαχείριση της χρήσης χημικών και παρασιτοκτόνων από τις βιομηχανίες αλλά και τις αγροτικές εκμεταλλεύσεις.

Η ποσότητα του νερού

Ένα από τα ουσιαστικότερα προβλήματα είναι η ανεπαρκής ποσότητα νερού. Τα τελευταία χρόνια παρατηρούνται σημαντικές αλλαγές στις κλιματικές συνθήκες. Αν και η συνολική ποσότητα των βροχοπτώσεων δεν φαίνεται να περιορίζεται, αυτό που όντως περιορίζεται αισθητά είναι η χρονική διάρκεια της βροχόπτωσης. Τα έντονα καιρικά φαινόμενα συνοδεύονται από μεγάλες περιόδους ξηρασίας ή και ανομβρίας με αποτέλεσμα τη μικρή δυνατότητα συγκράτησης των υδάτων και του εμπλουτισμού του υδροφόρου ορίζοντα, τη στιγμή που οι ανάγκες για κατανάλωση υδατικών πόρων παραμένουν ίδιες ή και αυξάνονται. Για το λόγο αυτό τίθεται ένα πολύ σημαντικό ζήτημα βιώσιμης διαχείρισης των υδατικών πόρων.

Οι Ο.Τ.Α. έχουν αποδείξει στη πράξη ότι μπορούν καλύτερα από κάθε άλλον να υλοποιήσουν σχετικές πολιτικές. Ως η πλησιέστερη εξουσία στον πολίτη, ο δήμος Κιλκίς μπορεί να τον κινητοποιήσει καλύτερα ενώ παράλληλα βρίσκεται σε θέση να γνωρίζει τοπικά προβλήματα και ιδιομορφίες, κάτι που θα αποδειχθεί πολλές φορές χρήσιμο καθώς η διαχείριση των υδατικών αποθεμάτων παρουσιάζει πολλές ιδιαιτερότητες.

Άλλα είναι τα προβλήματα σε μία ορεινή περιοχή του δήμου, άλλα σε μια πεδινή, διαφορετικά στην αγροτική περιοχή και διαφορετικά στην πόλη του Κιλκίς. Άλλου είδους ζήτηση υπάρχει σε μία βιομηχανική περιοχή και άλλου είδους, με έντονη εποχικότητα, στις υπό ανάπτυξη τουριστικές περιοχές του δήμου. Μία συνολική κεντρική πολιτική διαχείρισης δεν μπορεί, εκ των πραγμάτων, να γνωρίζει όλες τις τοπικές ιδιαιτερότητες και επομένως η εφαρμογή της θα λειτουργήσει αναγκαστικά με βάση το «μέσο όρο», αφήνοντας ανικανοποίητο μεγάλο μέρος του πληθυσμού.

Ερημοποίηση

Σύμφωνα με τις τελευταίες μελέτες του Ο.Η.Ε., η ερημοποίηση επηρεάζει, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, τη ζωή περισσότερων από 900 εκατομμυρίων ανθρώπων στον πλανήτη. Υπάρχουν τρεις (3) διαφορετικές διαδικασίες ερημοποίησης που, αν και συνδέονται στενά, ωστόσο δεν πρέπει να συγχέονται:

- Ξηρασία: η περίοδος ενός ή δύο ετών με βροχοπτώσεις χαμηλότερες του μέσου όρου.

- Αφυδάτωση: περίοδος που μπορεί να κρατήσει μια ή περισσότερες δεκαετίες, κατά την οποία οι βροχοπτώσεις είναι πολύ χαμηλότερες του μέσου όρου.
- Υποβάθμιση των ξηρών περιοχών: μια επίμονη φθορά των βιολογικών δυνατοτήτων του εδάφους και της βλάστησης, που οφείλεται κυρίως στις μεθόδους διαχείρισης και χρήσης της γης, υπό συνθήκες χαμηλών βροχοπτώσεων.

Οι προβλέψεις τόσο για τη χώρα μας όσο και πιο συγκεκριμένα για το νομό Κιλκίς είναι δυσοίωνες. Περιοχές όπως του δήμου Κιλκίς υπάρχει πιθανότητα, εάν δεν ληφθούν έγκαιρα μέτρα, να αντιμετωπίσουν φαινόμενα ερημοποίησης.

Κύριοι παράγοντες που προκαλούν την ερημοποίηση είναι:

- Μη βιώσιμες αγροτικές πρακτικές.
- Μη βιώσιμες πρακτικές διαχείρισης των υδατικών πόρων.
- Αλλαγές στη χρήση γης.
- Αποψίλωση και απώλεια βλαστικής αναπαραγωγής.
- Απόρριψη τοξικών αποβλήτων στο περιβάλλον.
- Δημογραφικές πιέσεις.
- Ανομβρία και υποβάθμιση του εδάφους.

Στο επίπεδο της Τ.Α., και ιδιαίτερα όσον αφορά κατοίκους αγροτικών περιοχών, υπάρχουν ήδη δράσεις που θα μπορούσε να εφαρμόσει ο δήμος Κιλκίς στοχεύοντας στην καλύτερη προσαρμογή των τοπικών κοινωνιών στις μεταβαλλόμενες κλιματικές, περιβαλλοντικές, οικονομικές και θεσμικές αλλαγές. Οι δράσεις αυτές ήδη πραγματοποιούνται από τους άλλους Ο.Τ.Α. και αποδεικνύουν με τον καλύτερο τρόπο τη δύναμη των τοπικών κοινωνιών όχι μόνο στο να αναλύουν τις αλλαγές, αλλά ταυτόχρονα να αναπτύσσουν νέα συστήματα για να αντεπεξέλθουν σε αυτές. Οι αγροτικοί πληθυσμοί έχουν αναγκαστεί να αναπτύξουν μεθόδους για να αντιμετωπίσουν τις συνθήκες που κάθε φορά διαμορφώνονται και να εξασφαλίσουν με τον τρόπο αυτό νέες πηγές εσόδων αλλά και ασφάλειας. Παραδείγματα τέτοιων μεθόδων των τοπικών κοινωνιών είναι:

- Η ανάπτυξη τοπικών συστημάτων συλλογής βρόχινου νερού
- Η καλλιέργεια σοδειάς με μικρό κύκλο, ώστε να μην είναι τόσο ευάλωτη στις περιορισμένες βροχοπτώσεις.

Όμως, μεγάλη προσοχή πρέπει να δοθεί στον τρόπο με τον οποίο εκτός από την Τ.Α. και η κεντρική κυβέρνηση μπορεί να υποστηρίξει τις πρωτοβουλίες της τοπικής κοινωνίας στην προσπάθειά της να αντιμετωπίσει το φαινόμενο της ερημοποίησης.

Ενσωματώνοντας τη διαχείριση των υδατικών πόρων στη γενικότερη στρατηγική παρέμβαση του δήμου

Το πλεονέκτημα μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης είναι ότι επιτρέπει την αξιοποίηση και τη χρήση των πόρων με τρόπο τέτοιο ώστε να εξισορροπεί τις ανάγκες όλων των χρηστών (αγροτών, κατοίκων πόλης, βιομηχανικού και ενεργειακού τομέα). Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση εξασφαλίζει ότι τα οφέλη που θα παρατηρηθούν σε έναν τομέα δεν θα επηρεάσουν αρνητικά κάποιον άλλον. Επιπλέον, διασφαλίζεται η ύπαρξη υποστηρικτικών ρυθμίσεων για την προστασία των πόρων.

Η ολοκληρωμένη διαχείριση γης και ο σχεδιασμός για τη χρήση των υδατικών πόρων είναι επίσης απαραίτητες για την αποτελεσματική και βιώσιμη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων. Υπάρχουν δύο επίπεδα ενσωμάτωσης της διαχείρισης των υδατικών πόρων, στη σφαίρα του δήμου, μακροπρόθεσμα.

Πρέπει από τη μια να δεσμευτεί, σε μεγαλύτερο βαθμό, στους γειτονικούς της δήμους σχετικά με την, από κοινού, διαχείριση των λεκανών απορροής και από την άλλη να συνεργαστεί με την περιφερειακή και εθνική κυβέρνηση που συντονίζουν τις δραστηριότητες στις περιοχές αυτές. Τα Υπουργεία Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος είναι συνήθως υπεύθυνα για το συντονισμό του εθνικού σχεδιασμού που αφορά τους υδατικούς πόρους.

Σε τοπικό επίπεδο, ο δήμος πρέπει να συντονίσει τις δραστηριότητές του με τους δικούς του θεσμούς έτσι ώστε οι δραστηριότητες του ενός τομέα να μην επιβαρύνουν τις αντίστοιχες κάποιου άλλου. Για παράδειγμα, είναι σύνηθες το φαινόμενο οι υδατικοί πόροι μιας πόλης να γίνονται αποδέκτες των λυμάτων της.

Άμεσα μέτρα διαχείρισης υδατικών πόρων

Σε παγκόσμιο επίπεδο, ο όγκος υδάτων που καταναλώνει η Τοπική Αυτοδιοίκηση αντιστοιχεί σε ένα πολύ μικρό μόνο ποσοστό της συνολικής κατανάλωσης. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι, ακόμη και σε περιπτώσεις πόλεων που υποφέρουν από χρόνια λειψυδρία, σχεδόν το 50% του επεξεργασμένου νερού χάνεται κυρίως λόγω διαρροών σε βαλβίδες και σωλήνες, εξαιτίας της κακής συντήρησης. Η ανάγκη για τη λήψη μέτρων, με στόχο τη βελτίωση των υποδομών, υπογραμμίζεται σε όλες τις αποφάσεις, διεθνούς επιπέδου, που αφορούν τη διαχείριση των υδάτων. Τέτοια μέτρα πρέπει να υιοθετούνται μέσα στο ενοποιημένο πλαίσιο του σχεδίου για τη χρήση γης και υδάτων. Οι ίδιες αποφάσεις ενισχύουν τη δυνατότητα των τοπικών αρχών να επιβλέπουν και να διαχειρίζονται τη γη και τους υδατικούς πόρους, πάντοτε σε συμφωνία με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης. Πολλές είναι οι επιλογές που είναι άμεσα διαθέσιμες για τον δήμο Κιλκίς, όπως φαίνεται και παρακάτω:

- Διαμόρφωση χώρων με χαμηλή ζήτηση υδάτων.
- Ανακύκλωση νερού.
- Συντήρηση των βαλβίδων και των αντλιών του συστήματος ύδρευσης για να περιοριστούν οι διαρροές.
- Εκπαίδευση των πολιτών σχετικά με την ορθή χρήση των υδατικών αποθεμάτων.
- Τιμολόγηση των υδάτων για να ενθαρρυνθεί η ορθολογική τους διαχείριση.

16. Πολιτική ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας στο δήμο Κιλκίς

Η οικονομική κρίση που μαίνεται στην Ελλάδα ωθεί τα τελευταία χρόνια τους Έλληνες στην ανακάλυψη της επιχειρηματικότητας σε νέες βάσεις, είτε ως επιχειρηματικότητα ευκαιρίας είτε ως επιχειρηματικότητα ανάγκης, αλλά σε κάθε περίπτωση όχι πλέον ως μια επιδοτούμενη δραστηριότητα με εξασφαλισμένη πελατεία, ούτε φυσικά, ως μόδα.

Αποτελεί λοιπόν για όλους κοινό τόπο ότι η Ελλάδα και ο δήμος Κιλκίς φυσικά πρέπει να ενθαρρύνουν ακόμη περισσότερο την επιχειρηματικότητα. Χρειάζεται, σήμερα περισσότερο από ποτέ, περισσότερες νέες και βιώσιμες επιχειρήσεις που θα είναι έτοιμες να αξιοποιήσουν το άνοιγμα των αγορών και θα ξεκινήσουν δημιουργικές ή καινοτόμες προσπάθειες εμπορικής εκμετάλλευσης νέων ιδεών σε τοπική ή και μεγαλύτερη κλίμακα.

Ο λόγος είναι απλός: ο Δήμος Κιλκίς, με τις υπηρεσίες και τη γνώση των τοπικών συνθηκών, των φυσικών και ανθρώπινων πόρων, γνωρίζει με ακρίβεια (ή μπορεί να προσεγγίσει πιο εύκολα) το δυναμικό που διαθέτει, το πολιτιστικό του απόθεμα, τα δίκτυα που μπορεί να διαμορφωθούν, την κατάσταση των υποδομών, τον τουρισμό και τα αξιοθέατα της περιοχής του, την προϊστορία και την εξέλιξη των ομόλογων επιχειρήσεων που ενεργοποιούνται στα όριά του, τους ανέργους και τις ευπαθείς ομάδες.

Ο Δήμος Κιλκίς, εφοδιασμένος με τις ανάλογες μελέτες και με τη συσσωρευμένη εμπειρία των στελεχών του αλλά και των λοιπών φορέων όπως το Επιμελητήριο Κιλκίς και η Αναπτυξιακή Κιλκίς Α.Ε., είναι σε θέση να οδηγήσει τον επενδυτή, μέσα από τις προκαθορισμένες επιχειρησιακές διαδρομές που καθορίζει το κράτος μέσω των Υπουργείων και της Περιφέρειας, προς τον κατάλληλο άξονα, πάνω στον οποίο κινηθεί με ασφάλεια και βεβαιότητα.

Ο δήμος για να ενισχύσει την επιχειρηματικότητα υποστηρίζοντας τον δυνητικό επενδυτή:

- Εκτιμά τις προθέσεις του επενδυτή και του γνωστοποιεί μέσα από το επιχειρησιακό του πρόγραμμα, τις προγραμματισμένες δράσεις που μπορούν να αναπτυχθούν και κατά πόσον οι προθέσεις του είναι συμβατές με την πραγματικότητα. Οι οχλούσες χρήσεις, οι αρχαιολογικοί χώροι, οι ζώνες περιβαλλοντικής προστασίας, οι όροι δόμησης και οι επιμέρους διατάξεις, είναι πληροφορίες που απαλλάσσουν τον επενδυτή από μάταιες προσπάθειες, ή τον κατευθύνουν ανάλογα.
- Παρέχει στους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς επενδύσεων, αντικειμενικά επίσημα στοιχεία, ώστε να μειωθεί το κόστος αναζήτησης αυτών των στοιχείων και επομένως, οι παρεχόμενες υπηρεσίες. Ως αποτέλεσμα, οι σύμβουλοι θα μπορούν πιο άνετα να οδηγήσουν τους πελάτες τους σε ξεκάθαρες λύσεις που προέρχονται από ακριβή και επικαιροποιημένα στοιχεία.
- Λειτουργεί ως βάση εξειδίκευσης του συντονιστικού έργου της Περιφέρειας, παρέχοντας υλικό από αυτοψίες, κατόπιν ανάλυσης και επεξεργασίας των οδηγιών και τισων προτεραιοτήτων της.
- Κυρίως, είναι ο μοναδικός φορέας που μπορεί να συντονίσει τοπικά ένα σύνολο δράσεων, καταγράφοντας και αναλύοντας τη δυνατότητα και πιθανότητα ίδρυσης clusters στα όρια του Δήμου, αλλά και πέρα από αυτά, με συνέργειες άλλων δήμων και φορέων.

Τέλος, ο Δήμος είναι πολύ σπουδαίος συντελεστής μεταξύ παραγωγών, επενδυτών, αυτοδιοίκησης και Δημοσίου, ώστε να επιτευχθούν οι απαραίτητες συνέργειες που στο μέλλον θα αναδείξουν τη χώρα μας σε βασικό προορισμό. Είναι ο βασικός ευεργετούμενος φορέας, που μπορεί να δημιουργήσει τις συνθήκες για τη συνεργασία μεταξύ επιχειρηματιών, παραγωγούς και άλλους ενδιαφερόμενους για να συμφωνηθεί ένα Σύμφωνο Ποιότητας, ένας παραγωγικός κόμβος σε ένα υπάρχον δίκτυο, να συμβάλει θετικά στην κατεύθυνση της συμβολιακής γεωργίας, ή να αναπτύξει περιβαλλοντικές δράσεις σε συνεννόηση με την Περιφέρεια, για έμμεση στήριξη επιλεγμένων κλάδων οικονομικής δραστηριότητας, μέσα από την ένταξη σε προγράμματα υποδομών, κατασκευών και εργαλείων ανάπτυξης μέσω του επιχειρησιακού προγράμματός του.

Γιατί είναι σημαντική η επιχειρηματικότητα για το δήμο

i. Η επιχειρηματικότητα συμβάλλει στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην ανάπτυξη

Οι νέες και μικρές επιχειρήσεις δημιουργούν όλο και περισσότερες θέσεις εργασίας έναντι των μεγάλων επιχειρήσεων. Οι χώρες που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη αύξηση στα ποσοστά επιχειρηματικότητας τείνουν να παρουσιάζουν και τη μεγαλύτερη μείωση των ποσοστών ανεργίας. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών, οι ταχέως αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις συνέβαλαν σημαντικά στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Από έρευνα προκύπτει ότι η επιχειρηματικότητα συμβάλλει σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη παρόλο που η αύξηση του ΑΕΠ επηρεάζεται και από πολλούς άλλους παράγοντες. Η επιχειρηματικότητα μπορεί, επίσης, να συμβάλλει στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στις περιφέρειες εκείνες που παρουσιάζουν υστέρηση στην ανάπτυξη, στην ενθάρρυνση της οικονομικής δραστηριότητας και δημιουργίας θέσεων εργασίας ή στην ένταξη ανέργων ή μειονεκτούντων ατόμων στην ενεργό ζωή.

ii. Η επιχειρηματικότητα βασικός παράγοντας ανταγωνιστικότητας

Νέες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες, που αφορούν την ίδρυση μιας νέας επιχείρησης ή τον αναπροσανατολισμό μιας υπάρχουσας (π.χ. μετά τη μεταβίβαση μιας επιχείρησης σε ένα νέο ιδιοκτήτη), δίνουν ώθηση στην παραγωγικότητα. Αυξάνουν την ανταγωνιστική πίεση, καινοτομώντας. Οι υψηλότερες επιδόσεις ή καινοτομία των επιχειρήσεων σε επίπεδο οργάνωσης, μεθόδων, προϊόντων, υπηρεσιών ή αγορών, βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας συνολικά. Η διαδικασία αυτή προσφέρει στους καταναλωτές πλεονεκτήματα χάρη στην αύξηση των επιλογών και στη μείωση των τιμών.

iii. Η επιχειρηματικότητα απελευθερώνει το δυναμικό του ατόμου.

Η άσκηση ενός επαγγέλματος δεν αποτελεί απλά και μόνο μέσο προσπορισμού χρημάτων. Υπάρχουν και άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή επαγγελματικής σταδιοδρομίας όπως είναι η ασφάλεια, το επίπεδο ανεξαρτησίας, η ποικιλία καθηκόντων και το ενδιαφέρον που παρέχει η εργασία. Η επιδίωξη υψηλότερων εισοδηματικών επιπέδων μπορεί να παρακινήσει τα άτομα να θέσουν «υψηλότερους στόχους», όπως η αυτοπραγμάτωση και η ανεξαρτησία, μέσω της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Από τη βρετανική έρευνα οικογενειακών προϋπολογισμών προκύπτει ότι, εκτός από τα υλικά κίνητρα (χρήματα και κοινωνική θέση), η επιλογή του να γίνει κάποιος επιχειρηματίας βασίζεται και στην αυτοπραγμάτωση (ελευθερία, ανεξαρτησία και πρόκληση).

Για ορισμένους, οι οποίοι δεν επιτυγχάνουν να βρουν μία "συνήθη" θέση εργασίας που να τους καλύπτει, η επιλογή να γίνουν επιχειρηματίες ενδεχομένως να οφείλεται εν μέρει ή και εξ ολοκλήρου σε οικονομική ανάγκη. Το να γίνουν επιχειρηματίες ίσως τους δίνει την ελπίδα ότι θα μπορέσουν να βελτιώσουν τη θέση τους.

Η επαγγελματική ικανοποίηση μεταξύ επιχειρηματιών είναι υψηλότερη από ό,τι μεταξύ μισθωτών. Σε μία έρευνα, το 33% των αυτοαπασχολούμενων χωρίς μισθωτούς και το 45% των αυτοαπασχολούμενων με μισθωτούς δήλωναν πολύ ικανοποιημένοι από τις συνθήκες εργασίας τους έναντι μόνο 27% των μισθωτών.

iv. Επιχειρηματικότητα και κοινωνικές επιταγές

Οι επιχειρηματίες αποτελούν την κινητήριο δύναμη της οικονομίας της αγοράς και τα επιτεύγματά τους προσφέρουν στην κοινωνία πλούτο, θέσεις εργασίας και στους καταναλωτές ποικιλία επιλογών. Ανταποκρινόμενες στις αυξανόμενες προσδοκίες της κοινής γνώμης όσον

αφορά τον αντίκτυπο των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στην κοινωνία και στο περιβάλλον, πολλές μεγάλες εταιρείες υιοθέτησαν επίσημες στρατηγικές για την εταιρική κοινωνική ευθύνη, που συνεπάγεται την προαιρετική ενσωμάτωση κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραμέτρων στην επιχειρηματική πρακτική και στη συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη εφόσον οι επιχειρήσεις αναγνωρίζουν πλέον ότι η υπεύθυνη επιχειρηματική στάση συμβάλλει στην επιχειρηματική επιτυχία. Η στάση αυτή μπορεί να περιλαμβάνει, για παράδειγμα, τη δέσμευση για την αύξηση της παραγωγικής δραστηριότητας κατά έναν φιλικό προς το περιβάλλον τρόπο ('οικολογική αποδοτικότητα') ή για το σεβασμό των θεμάτων που συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον των καταναλωτών και για την προώθηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας κατά έναν φιλικό προς τους καταναλωτές τρόπο. Οι ΜΜΕ επιδεικνύουν «υπεύθυνο επιχειρηματικό πνεύμα» με έναν πιο άτυπο τρόπο αλλά ωστόσο αποτελούν τον κεντρικό ιστό για πολλές κοινωνίες. Η επιχειρηματικότητα μπορεί επίσης να διαδραματίσει θετικό ρόλο στην αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών στον τομέα της υγείας, της εκπαίδευσης και της κοινωνικής πρόνοιας. Οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών στη διαχείριση και παροχή παρόμοιων υπηρεσιών, βελτιώνοντας την καινοτομία και τον προσανατολισμό προς τους πελάτες. Μια παρόμοια προσέγγιση μπορεί να συμπληρώσει τους δημόσιους πόρους και να επεκτείνει το φάσμα των υπηρεσιών που προσφέρονται στους καταναλωτές.

Επιχειρηματικότητα και πολιτικές επιλογές

Η πολιτική μπορεί να συμβάλει στην αύξηση των επιπέδων επιχειρηματικότητας. Εκτός από τις οικονομικές ευκαιρίες, υπάρχουν και πολλοί άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν την απόφαση ενός ατόμου να ξεκινήσει μια επιχείρηση καθώς και τη βούληση ενός επιχειρηματία να αναλάβει κινδύνους ή να επεκτείνει τις δραστηριότητές του. Περισσότερες οικονομικές ευκαιρίες δεν οδηγούν αυτόματα σε μεγαλύτερη επιχειρηματικότητα. Κάτι τέτοιο εξαρτάται και από τις προτιμήσεις των ανθρώπων, τις δεξιότητες και τις υπάρχουσες εναλλακτικές λύσεις. Ακόμη και όταν κάποιος εξετάζει την πιθανότητα να γίνει επιχειρηματίας, υπολογίζει τα υπέρ και τα κατά της επιχειρηματικότητας έναντι των πλεονεκτημάτων και της ασφάλειας που θα του προσέφερε ένα άλλο επαγγελματικό πλαίσιο.

Μια συνεκτική προσέγγιση για την προώθηση της επιχειρηματικότητας πρέπει να αναπτύσσεται σε τρία επίπεδα - φυσικών προσώπων, επιχείρησης και κοινωνίας.

– Για να παρακινηθούν τα **φυσικά πρόσωπα** να γίνουν επιχειρηματίες, πρέπει να έχουν συνειδητοποιήσει την έννοια της «επιχειρηματικότητας», και η έννοια αυτή θα πρέπει να αποτελεί μια αρκετά ελκυστική δυνατότητα. Επίσης, τα φυσικά πρόσωπα πρέπει να διαθέτουν τις κατάλληλες δεξιότητες που θα τους επιτρέψουν να μετατρέψουν τους στόχους τους σε επιτυχή εγχειρήματα.

– Προκειμένου τα επιχειρηματικά σχέδια να εξελίσσονται σε υγιείς **επιχειρήσεις**, πρέπει να υπάρχει ένα κατάλληλο πλαίσιο στήριξης που θα επιτρέπει στις επιχειρήσεις να αναπτύσσονται και να αυξάνονται χωρίς να παρεμποδίζεται η δυνατότητα σμίκρυνσης και παύσης της λειτουργίας τους.

– Η επιχειρηματική δραστηριότητα εξαρτάται από τη θετική στάση της **κοινωνίας** απέναντι στους επιχειρηματίες. Η επιχειρηματική επιτυχία θα πρέπει να προβάλλεται και να περιορίζεται ο κοινωνικός στιγματισμός σε περίπτωση αποτυχίας.

Η ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων, το άνοιγμα της επιχειρηματικότητας σε όλα τα μέλη της κοινωνίας και ο συντονισμός της πολιτικής για την επιχειρηματικότητα μεταξύ όλων των υπεύθυνων χάραξης πολιτικής **συνιστούν το τρίπτυχο της επιτυχίας για τη στρατηγική του δήμου στον τομέα ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας** η οποία μάλιστα πρέπει να ενισχυθεί σε μεγάλο βαθμό και να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στις γυναίκες και σε άλλες ομάδες που δεν εκπροσωπούνται επαρκώς (π.χ. ΑμεΑ).

Η επιχειρηματικότητα στην ύπαιθρο

Σε μια αγροτική περιοχή όπως αυτή του δήμου Κιλκίς, η οικονομική ανάπτυξη της υπαίθρου είναι στενά συνυφασμένη με το επιχειρηματικό πνεύμα του τοπικού πληθυσμού. Ωστόσο, η παρουσία επιχειρηματιών ικανών να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα και να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες που εμφανίζονται στην ύπαιθρο, δεν είναι σε καμία περίπτωση δεδομένη. Αυτό οφείλεται στο απλό γεγονός ότι τα άτομα που προσδοκείται ότι θα επιτελέσουν αυτές τις λειτουργίες, είναι πολύ πιθανό να εγκαταλείψουν τις περιοχές αυτές για τα πιο φιλόξενα αστικά κέντρα. Έτσι, το πρόβλημα αυτό γίνεται μέρος ενός ευρύτερου ζητήματος στη βιβλιογραφία, που απευθύνεται στο ερώτημα σχετικά με τη δόμηση μιας «κρίσιμης μάζας» επιχειρηματικότητας.

Πιο πρόσφατα, οι περιφερειακές περιοχές της υπαίθρου κάποιων ευρωπαϊκών χωρών (όπως της Μ. Βρετανίας, αλλά και της Ισπανίας και της Πορτογαλίας και πρόσφατα της Ελλάδας) έχουν γίνει αποδέκτες ενός κύματος εσωτερικής μετανάστευσης αποτελούμενου από σχετικά εύπορους πρώην κάτοικους αστικών περιοχών (in migrants). Αυτή η ροή πληθυσμού από τις αστικές περιοχές προς τις περιοχές της υπαίθρου δεν είναι το αποτέλεσμα αναζήτησης νέων εργασιακών ευκαιριών, αλλά περισσότερο ελκυστικού οικιστικού περιβάλλοντος, σε αντίδραση στα έντονα κοινωνικά και περιβαλλοντικά προβλήματα των σύγχρονων πόλεων (Clout, 1993). Οι νέοι αυτοί κάτοικοι μεταβάλλουν ποιοτικά τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού της υπαίθρου. Πολύ συχνά, έχουν μεγάλη εμπειρία στη διαχείριση επιχειρήσεων, καθώς και πρόσβαση σε δίκτυα πληροφοριών, επαφών, καθώς και πηγών χρηματοδότησης, που αποτελούν πολύ χρήσιμους, και δύσκολα μεταβιβάσιμους πόρους για την έναρξη νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Έτσι, μια αξιοσημείωτη μερίδα αυτών των νέων κατοίκων σύντομα εμπλέκεται σε επιχειρηματικές δραστηριότητες, αυξάνοντας με αυτόν τον τρόπο το συνολικό αριθμό των επιχειρήσεων στην ύπαιθρο.

Οι γυναίκες αποτελούν έναν ακόμη εν δυνάμει σημαντικό παράγοντα αλλαγής, όσον αφορά την επιχειρηματικότητα στην ύπαιθρο. Η γενική τάση προς τη σταδιακή μείωση της γυναικείας απασχόλησης σε παραδοσιακές αγροτικές εργασίες συνδυάζεται με μεγαλύτερη γυναικεία επιχειρηματικότητα σε πιο σύγχρονες δραστηριότητες. Στην πραγματικότητα, στην ΕΕ ο ρόλος των γυναικών είναι πολύ πιο σημαντικός στις μικρές εκμεταλλεύσεις, με αποτέλεσμα η αύξηση της συμμετοχής τους να είναι πολύ πιο έντονη στις χώρες της Ν. Ευρώπης. Παρότι αυτή η μεταβίβαση ισχύος είναι σε πολλές περιπτώσεις εικονική, στις περιπτώσεις που είναι πραγματική, η γυναικεία παρουσία στις επιχειρηματικές δραστηριότητες στη γεωργία είναι πολύ βασική, καθώς οι γυναίκες τείνουν να υιοθετούν ευκολότερα νέες αντιλήψεις για τις επιχειρηματικές λειτουργίες (π.χ. εναλλακτικές μορφές καλλιέργειών και, πώληση νωπών ή επεξεργασμένων προϊόντων μέσα από το ίδιο το αγρόκτημα).

Τα προηγούμενα, σε συνδυασμό με τον αγροτουρισμό, προσφέρουν πολλές ευκαιρίες στις γυναίκες επιχειρηματίες και στον επαναπροσδιορισμό των ανισοτήτων στην ύπαιθρο ανάμεσα στα φύλα, αρκετοί ερευνητές υποστηρίζουν ότι η γνώση συνιστά τη σημαντικότερη πηγή τοπικού οικονομικού μετασχηματισμού. Οι θεσμοί, που βασίζονται στη γνώση που είναι ενσωματωμένη στις περιοχές της υπαίθρου, παίζουν επίσης σημαντικό ρόλο.

Τέλος, ένας άλλος παράγοντας, που ήταν καθοριστικός στη διαδικασία επαναπροσδιορισμού της υπαίθρου, υπήρξε η αλματώδης αύξηση του αριθμού των φορέων που αναμειγνύονται στη διαμόρφωση πολιτικών. Η αυξανόμενη συνειδητοποίηση των ιδιαιτεροτήτων, καθώς και των προβλημάτων που σχετίζονται με την ύπαιθρο, αλλά και η υιοθέτηση μιας ενεργητικής (proactive) προσέγγισης σε όλα τα επίπεδα της λήψης αποφάσεων, μεταφράζεται σε αυξανόμενη βαρύτητα του ρόλου των φορέων πολιτικής. Η επιρροή τους στις ιστορικές εξελικτικές πορείες της ευρωπαϊκής υπαίθρου αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα ενότητας, αλλά και διαφοροποίησης. Πιο συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου, η ΕΕ, ως υπερεθνικός φορέας πολιτικής, έπαιξε και παίζει ακόμη πρωτεύοντα ρόλο στη διαμόρφωση πρωτοβουλιών και δράσεων που υπερέβαιναν τα εθνικά σύνορα. Ταυτόχρονα, οι

εθνικοί και περιφερειακοί φορείς πολιτικής, που αντικατοπτρίζουν τις ιδιαίτερες ιστορικές διεργασίες, ήταν σημαντικοί στη διαμόρφωση της διαφοροποίησης στην ΕΕ.

Στρατηγικές κατευθύνσεις του δήμου Κιλκίς για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας

- Δημιουργία υποστηρικτικού μηχανισμού / δομής παροχής υπηρεσιών σε νέες και υφιστάμενες επιχειρήσεις (π.χ. εμπύχωση, συμβουλευτική υποστήριξη, πληροφόρηση, ενημέρωση).
- Μείωση των γραφειοκρατικών διαδικασιών ευθύνης του δήμου.
- Διαμόρφωση μιας νέας επιχειρηματικής κουλτούρας.
- Διατύπωση πλέγματος προτάσεων για αναθεώρηση/εμπλουτισμό του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου.
- Πληροφόρηση και ενημέρωση σε θέματα δημιουργίας και λειτουργίας επιχειρήσεων.
- Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και δικτύωση της τοπικής κοινωνίας και των φορέων.
- Δράσεις προσέλκυσης νέων επενδύσεων.
- Ενημέρωση & Διάδοση Γνώσεων με ατομικές συνεδρίες, υλοποίηση ημερίδων, επισκέψεις μελέτης, ανταλλαγής εμπειριών και παρουσίασης καλών πρακτικών.
- Δράσεις συνεχιζόμενης κατάρτισης για τη βελτίωση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων αλλά και την προσαρμογή των προσόντων ανέργων & εργαζομένων στις νέες συνθήκες.
- Διάδοση και διάχυση καλών πρακτικών.
- Ανάπτυξη και διάχυση καινοτομίας.
- Ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ ακαδημαϊκής και επιχειρηματικής κοινότητας.
- Ενθάρρυνση ανάπτυξης επιχειρηματικών συστάδων (clusters)

17. Πολιτική δια βίου μάθησης

Η διεθνοποίηση των αγορών και των νέων τεχνολογιών καθιστούν ολοένα και περισσότερο αναγκαία τη συνεχή ανανέωση των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού. Στην Ελλάδα η δια βίου μάθηση δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη. Είναι χαρακτηριστικό ότι η Ελλάδα κατέχει την τελευταία θέση μεταξύ των χωρών της Ευρώπης των 25, ως προς τη συμμετοχή των πολιτών ηλικίας 25-64 ετών σε προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης, αντανακλώντας την ύπαρξη περιορισμένων ευκαιριών εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων, καθώς και την ασύμμετρη κατανομή αντίστοιχων ευκαιριών για τις κοινωνικά ευάλωτες ομάδες.

Η διεύρυνση της συμμετοχής του ανθρώπινου δυναμικού σε δράσεις δια βίου εκπαίδευσης για την απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, που θα προωθήσουν την προσωπική ανάπτυξη, συμβάλλει στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, μειώνοντας τον κοινωνικό αποκλεισμό και διευκολύνοντας την πρόσβαση στην εκπαίδευση.

Η δια βίου μάθηση ως «όλη η δραστηριότητα εκμάθησης που πραγματοποιείται κατά την διάρκεια της ζωής ενός ανθρώπου, με στόχο την αύξηση της, γνώσης των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων του, μέσω ενός προσωπικού, πολιτιστικού, κοινωνικού πλαισίου ή/και σχετικά με την επαγγελματική του προοπτική» αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαιδευτικής πολιτικής της ΕΕ.

Η Ελλάδα εμφανίζει το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής στη δια βίου μάθηση σε σύγκριση ακόμα και με νέα κράτη μέλη. Η υστέρηση με τον μέσο ευρωπαϊκό ποσοστό συμμετοχής φτάνει τις 9 ποσοστιαίες μονάδες, καταδεικνύοντας με τον καλύτερο τρόπο την ανάγκη ενίσχυσης της δια βίου μάθησης σε όλες τις παραγωγικές ηλικιακές ομάδες και σε όλες τις κατηγορίες του εργατικού δυναμικού της χώρας με ευέλικτα προγράμματα κατάρτισης.

Η ανάγκη να αυξηθούν τα ποσοστά συμμετοχής στη δια βίου μάθηση παραμένει σημαντική πρόκληση για την Ευρώπη, ιδίως στις νότιες ευρωπαϊκές χώρες και τα νέα κράτη μέλη. Τα χαμηλά ποσοστά αποτελούν εμπόδιο στην αυξανόμενη συμμετοχή του εργατικού δυναμικού, και επομένως κοστίζουν στην οικονομία και την κοινωνία συνολικά, ενώ υπονομεύουν τη βιωσιμότητα του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου.

Οι τρέχουσες ανάγκες του δήμου σε δράσεις κατάρτισης με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του παραγωγικού του συστήματος.

Η ανάλυση του εξωτερικού περιβάλλοντος αλλά και, κυρίως, η συνειδητοποίηση της ρεαλιστικής σημερινής εικόνας του δήμου Κιλκίς τεκμαίρουν την ύπαρξη ποικίλων προβλημάτων αναδιάρθρωσης της παραγωγικής βάσης. Είναι από όλους αποδεκτό και προβλέπεται σε όλα τα επιχειρησιακά προγράμματα ότι θα πρέπει να δοθεί έμφαση:

α) σε δράσεις αντιμετώπισης ομαδικών απωλειών θέσεων εργασίας, σε δράσεις προώθησης νέων και καινοτόμων μορφών απασχόλησης, καθώς και σε δράσεις νέων μορφών οργάνωσης της εργασίας

β) σε δράσεις επανακατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού των επιχειρήσεων των κλάδων της μεταποίησης για να τονωθεί η ανταγωνιστικότητά του, που μπορεί, λόγω του σημαντικού αστικού κέντρου της Θεσσαλονίκης, να αποτελέσει σημαντικό πόλο ανάπτυξης.

Πολιτική και χρηματοδοτικά μέσα του ΕΣΠΑ 2007-2013 που αφορούν την συνεχιζόμενη κατάρτιση

Η σημασία της δια βίου μάθησης στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής είναι έκδηλη μέσα σε όλο το προγραμματικό πλαίσιο του ΕΣΠΑ το οποίο και προσδιορίζει τις πολλαπλές δυνατότητες χρηματοδότησης δράσεων συνεχιζόμενης κατάρτισης.

Αρχικά θα πρέπει να αναφερθεί ότι στην προγραμματική περίοδο 2007-2013 η συνολική στρατηγική για την συνεχιζόμενη κατάρτιση χρηματοδοτείται από τέσσερις πυλώνες χρηματοδότησης:

- i. το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το οποίο συγχρηματοδοτεί το τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης,
- ii. το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το οποίο συγχρηματοδοτεί στα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα υποδομές και εξοπλισμό σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης & της δια βίου μάθησης,
- iii. Αμιγώς εθνικοί πόροι μέσα από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και τον τακτικό προϋπολογισμό (Τοπικές Πρωτοβουλίες Απασχόλησης, Προγράμματα του Ο.Α.Ε.Δ. κ.ά.),
- iv. Κοινοτικά προγράμματα (Progress, INTERREG κ.ά.).

Πιο συγκεκριμένα:

α. Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μακεδονίας – Θράκης προβλέπεται στον προσδιορισμό των αναγκών της Μακεδονίας – Θράκης, η βελτίωση και αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού με γνώμονα τις ανάγκες των επιχειρήσεων και τις προοπτικές ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας με τις ακόλουθες κατηγορίες παρέμβασης:

α1. «Προωθώντας την προσαρμοστικότητα εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών»:

- Ανάπτυξη στρατηγικών και συστημάτων δια βίου εκμάθησης στις επιχειρήσεις, εκπαίδευση και παροχή υπηρεσιών στους απασχολούμενους και τους προϊσταμένους, για την επιτάχυνση της προσαρμοστικότητας τους στις αλλαγές.
- Σχεδιασμός και προώθηση καινοτόμων και περισσότερο παραγωγικών τρόπων οργάνωσης της εργασίας.
- Ανάπτυξη ειδικών υπηρεσιών για την απασχόληση, την εκπαίδευση και την παροχή υποστήριξης, σε συνάφεια με την αναδιάρθρωση παραγωγικών τομέων και επιχειρήσεων και την ανάπτυξη συστημάτων αντιμετώπισης των οικονομικών αλλαγών και των μελλοντικών απαιτήσεων σχετικά με θέσεις εργασίας και δεξιότητες.

α2. «Βελτιώνοντας το ανθρώπινο κεφάλαιο»: Μέτρα για την αύξηση της δια βίου συμμετοχής στην εκπαίδευση και την κατάρτιση συμπεριλαμβάνοντας δράσεις για μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης από το σχολείο, του διαχωρισμού στα γνωστικά αντικείμενα με διακρίσεις φύλου, και για διεύρυνση της πρόσβασης στα αντικείμενα και στην ποιότητα της υποχρεωτικής/επαγγελματικής και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και κατάρτισης

β. Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση» στον Άξονα Προτεραιότητας 8: «Ενίσχυση της δια βίου εκπαίδευσης ενηλίκων στις 3 Περιφέρειες Σταδιακής Εξόδου» προβλέπεται «Η διεύρυνση της συμμετοχής του ανθρώπινου δυναμικού σε δράσεις δια βίου εκπαίδευσης για την απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, που θα προωθήσουν την προσωπική ανάπτυξη, θα αυξήσουν την ενεργό συμμετοχή στην αγορά εργασίας, ιδιαίτερα των γυναικών, και θα συμβάλουν στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, μειώνοντας τον κοινωνικό αποκλεισμό και διευκολύνοντας την πρόσβαση στην εκπαίδευση. Προς την κατεύθυνση αυτή δίνεται έμφαση στην συμμετοχή των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, των ατόμων με αναπηρία και των γυναικών σε δράσεις δια βίου εκπαίδευσης».

Στόχος του άξονα είναι η ανάπτυξη και εφαρμογή ενός αρθρωτού συστήματος δια βίου εκπαίδευσης, ο σχεδιασμός ευέλικτων προγραμμάτων που να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες των ατόμων που συμμετέχουν σε αυτά, καθώς και η χρήση μεθόδων, όπως η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, που θα επιτρέπουν τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων χωρίς την παρακώλυση άλλων δραστηριοτήτων και υποχρεώσεων τους.

Η ανάπτυξη επίσης ενός μόνιμου και ανοικτού συστήματος επικύρωσης πιστωτικών μονάδων και εκπαιδευτικών ενοτήτων, που θα διευκολύνουν και θα παρακινούν τα άτομα να συνθέτουν μόνα τους την εκπαίδευσή τους ανάλογα με την πρότερη εμπειρία τους και τις ελλείψεις τους σε γνώσεις και σε δεξιότητες, καθώς και η θεσμοθέτηση της διαδικασίας αναγνώρισης της πρότερης εμπειρίας και γνώσης.

Στους Ειδικούς Στόχους του άξονα 8.1. προβλέπεται η «Ενίσχυση του συστήματος και των υπηρεσιών δια βίου εκπαίδευσης και της ίσης πρόσβασης σε αυτή -αύξηση της συμμετοχής μέσω παροχής ειδικών κινήτρων».

Συγκεκριμένα προβλέπεται η επέκταση και ενίσχυση των δομών δια βίου εκπαίδευσης ώστε να διευρυνθούν οι παρεχόμενες υπηρεσίες και οι δυνατότητες πρόσβασης σε ενέργειες δια βίου εκπαίδευσης μέσα από ένα συνεκτικό δίκτυο φορέων και υπηρεσιών, με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στο πλαίσιο στοχευμένων μελετών και ερευνών.

Σχεδιάζεται επίσης η δυνατότητα εναλλακτικών τρόπων χρηματοδότησης με κατάλληλες θεσμικές παρεμβάσεις, όπως, η παροχή άτοκων δανείων στους ενδιαφερόμενους, η χορήγηση εκπαιδευτικών κουπονιών (vouchers) ή εκπαιδευτικών αδειών, με πρωταρχικούς σκοπούς την αύξηση των επενδύσεων στη δια βίου εκπαίδευση και την προσέλκυση περισσότερων ατόμων σε ενέργειες δια βίου μάθησης, ιδιαίτερα των γυναικών, καθώς επίσης των ατόμων με αναπηρία και των ατόμων που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όπως οι μετανάστες, πρόσφυγες, άτομα εθνικών μειονοτήτων κλπ. Στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό θα επιδιωχθεί και η υποστήριξη δράσεων διακρατικού χαρακτήρα.

Μια από τις επιμέρους παρεμβάσεις που θα συμβάλλουν στην επίτευξη του στόχου είναι και οι «Δράσεις δια βίου μάθησης για την υποστήριξη γονέων και της τοπικής Κοινωνίας» (8.1.5.).

Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» καταγράφεται ότι «...έμφαση θα δοθεί σε δράσεις επανακατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού των επιχειρήσεων των κλάδων της μεταποίησης για να τονωθεί η ανταγωνιστικότητα του που μπορεί, εξαιτίας του σημαντικού αστικού κέντρου της Θεσσαλονίκης να αποτελέσει σημαντικό πόλο ανάπτυξης. Ακόμα σχετικές δράσεις υποστήριξης της δια βίου μάθησης θα πρέπει να εστιάσουν στην ενδυνάμωση των δραστηριοτήτων που συνδέονται με την πρωτογενή παραγωγή των δυτικών περιοχών της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας».

Στρατηγική δια βίου μάθησης από το δήμο Κιλκίς

Σύμφωνα με τον ν. 3852/10 οι δήμοι αναλαμβάνουν συγκεκριμένες αρμοδιότητες στον τομέα της Δια βίου Μάθησης με την εκτέλεση σχετικών προγραμμάτων κατάρτισης στο πλαίσιο του αντίστοιχου εθνικού και περιφερειακού σχεδιασμού.

Στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος του δήμου στον τομέα αυτό θα αποτελέσει η επιδίωξη της διεύρυνσης της συμμετοχής του ανθρώπινου δυναμικού σε δράσεις δια βίου εκπαίδευσης για την απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, που θα προωθήσουν την προσωπική ανάπτυξη, θα αυξήσουν την ενεργό συμμετοχή στην αγορά εργασίας, ιδιαίτερα των γυναικών, και θα συμβάλουν στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, μειώνοντας τον κοινωνικό αποκλεισμό και διευκολύνοντας την πρόσβαση στην εκπαίδευση. Προς την κατεύθυνση αυτή θα δοθεί έμφαση στην συμμετοχή των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, των ατόμων με αναπηρία και των γυναικών σε δράσεις δια βίου εκπαίδευσης.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής αυτής και της επίτευξης του ειδικού στόχου, οι προβλεπόμενες δράσεις που θα περιληφθούν στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2015 – 2019 του δήμου θα πρέπει να εστιάσουν:

- Στην ανάλυση ή διάγνωση των εκάστοτε αναγκών.
- Στη διαρκή ανανέωση και αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων, σύμφωνα με τα εθνικά και ευρωπαϊκά πλαίσια και κατά τρόπο ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και των σύγχρονων κοινωνικοοικονομικών συνθηκών καθώς και να ενισχύουν την ικανότητα προσαρμογής των ατόμων στις αλλαγές.
- Στη δημιουργία ανοικτών συστημάτων εκπαίδευσης, προσαρμοσμένων στις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων, ώστε να παρέχονται ευκαιρίες για τη συμπλήρωση των γνώσεων/δεξιοτήτων.

- Στη δυνατότητα συμμετοχής των ευάλωτων κοινωνικά και ευαίσθητων οικονομικά ομάδων και των ατόμων με αναπηρία σε δράσεις δια βίου εκπαίδευσης, έτσι ώστε αφενός να δοθούν τα κατάλληλα εφόδια στα εν λόγω άτομα στο πλαίσιο της επαγγελματικής τους εξέλιξης, αφετέρου να αποτραπούν φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού.
- Στην ενίσχυση της συμμετοχής των εκπαιδευτικά υποεκπροσωπούμενων ομάδων (όπως τα άτομα με ειδικές ανάγκες, οι μετανάστες κτλ.) με τη βοήθεια ευέλικτων τρόπων παροχής εκπαίδευσης και σε συνδυασμό με υπηρεσίες οικογενειακής υποστήριξης, με εξατομικευμένη συμβουλευτική και προσανατολισμό.
- Στη δημιουργία συνθηκών για την προσέλκυση γυναικών σε τομείς όπου η παρουσία τους είναι περιορισμένη.
- Στο σχεδιασμό ευέλικτων συστημάτων δια βίου εκπαίδευσης όπως η μέθοδος της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, που θα επιτρέπουν τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων χωρίς την παρακώλυση άλλων δραστηριοτήτων και λοιπών υποχρεώσεών τους.
- Στην ενίσχυση της αξιοποίησης των σύγχρονων Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) με στόχο την επαγγελματική ανέλιξη αλλά και την προσωπική ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

18. Διασυνοριακότητα και δήμος Κιλκίς

Η γεωγραφική, παραμεθόριος θέση του νομού Κιλκίς και ειδικότερα τα κοινά σύνορα αλλά και η εγγύτητα του δήμου Κιλκίς με τη FYROM, τη Βουλγαρία και την Αλβανία και γενικότερα τη Νοτιοανατολική Ευρώπη, συνιστούν σημαντική παράμετρο διαμόρφωσης της στρατηγικής του καθόσον η διασυνοριακότητα αποτελεί ταυτόχρονα, κίνδυνο, ευκαιρία αλλά και πρόκληση για διασυνοριακή συνεργασία σε πολλαπλά επίπεδα.

Σύμφωνα με την υπ' αριθμόν C – 192/37-12.8.2002 Γνωμοδότηση της «Επιτροπής Περιφερειών» (Ε.τ.Π.), η Διασυνοριακή Συνεργασία, και όχι μόνο, έχει «απόλυτη προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Ένωση, στα πλαίσια της επιδίωξης μεγαλύτερης ολοκλήρωσης αλλά και του περιορισμού του οικονομικού και κοινωνικού κατακερματισμού που συνεπάγεται η ύπαρξη εθνικών συνόρων. Αυτό επιβεβαιώνεται και στη δεύτερη έκθεση για τη συνοχή. Πρόκειται για μια συνεργασία μεταξύ: α) των τοπικών και περιφερειακών αρχών των σημερινών κρατών μελών, β) των τοπικών και περιφερειακών αρχών των σημερινών και των υποψηφίων κρατών μελών, γ) των τοπικών και περιφερειακών αρχών των σημερινών κρατών μελών και χωρών που συνορεύουν με τα ανατολικά και νότια όρια της διευρυμένης Ένωσης.

Σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα η θέση των νησιωτικών, των ορεινών και των παραμεθόριων περιοχών, καθώς και των περιφερειών στα σημερινά σύνορα της Ε.Ε. με τις υποψήφιες χώρες.

Η διασυνοριακή συνεργασία συμβάλει στην υλοποίηση της «Ευρώπης των πολιτών», μιας Ευρώπης στην οποία οι πολίτες της γνωρίζουν καλύτερα οι μεν τους δε και μαθαίνουν να κατανοούν τις διαφορές τους: «Se connaître pour se comprendre». Το σημαντικότερο δεν είναι να επιτευχθεί η προσέγγιση των κρατών αλλά των ανθρώπων.

«Η διασυνοριακή συνεργασία εξασφαλίζεται στην περίπτωση που όλοι οι ενδιαφερόμενοι ωφελούνται από την άποψη της διοίκησης, της κοινωνίας, της οικονομίας, του πολιτισμού, των υποδομών ή της τεχνολογίας. Για να υπάρξει μια βιώσιμη συνεργασία, αυτό που χρειάζεται είναι λαϊκό έρεισμα και η συνεργασία όλων των ενδιαφερόμενων μερών», αναφέρει η ίδια Γνωμοδότηση.

«Ως Διασυνοριακή Συνεργασία νοείται η διμερής, τριμερής ή πολυμερής συνεργασία τοπικών και περιφερειακών αρχών (στις οποίες μπορούν να προστεθούν ημικρατικοί και ιδιωτικοί φορείς), οι οποίες βρίσκονται σε περιοχές με κοινά σύνορα.». Οι παράγοντες που προάγουν τη διασυνοριακή συνεργασία είναι:

- η μακρά παράδοση και πείρα στη διασυνοριακή συνεργασία,
- η αμοιβαία εμπιστοσύνη, η συνεργασία με βάση τις αρχές της εταιρικής σχέσης και της επικουρικότητας,
- η ύπαρξη κατάλληλων κοινών διαρθρώσεων (μηχανισμών) για τις περιφερειακές και τοπικές αρχές στα πλαίσια των οποίων θα υλοποιείται η διασυνοριακή συνεργασία σε στρατηγικό και προγραμματικό επίπεδο,
- το διασυνοριακό σχέδιο ή το πρόγραμμα ανάπτυξης,
- η διάθεση επαρκών οικονομικών πόρων.

Οι παράγοντες που εμποδίζουν τη διασυνοριακή συνεργασία:

- οι νομικοί περιορισμοί που τίθενται μέσω της εθνικής και της κοινοτικής νομοθεσίας,
- οι διαφορές σχετικά με τις διαρθρώσεις και τις αρμοδιότητες των επιμέρους διοικητικών βαθμίδων και από τις δύο πλευρές των συνόρων.
- η απουσία πολιτικής βούλησης ιδιαίτερα σε εθνικό επίπεδο, όσον αφορά την εξάλειψη των υφιστάμενων εμποδίων ή την υπέρβασή τους μέσω νέας νομοθεσίας ή διμερών συμφωνιών,
- η περιορισμένη εμπειρία των τοπικών και περιφερειακών αρχών όσον αφορά την εφαρμογή αναπτυξιακών και διαχειριστικών προγραμμάτων,

- τα προβλήματα όσον αφορά τη προσαρμογή των επιμέρους οικονομικών πόρων (π.χ. έλλειψη διαλειτουργικότητας των προγραμμάτων του Interreg III, του Phare / CBC και TACIS / CBC,
- οι πολιτιστικές διαφορές και οι γλωσσικοί φραγμοί,
- οι νομοθετικές διατάξεις σε επίπεδο Ε.Ε. οι οποίες δεν ανταποκρίνονται στα δεδομένα (π.χ. κανονισμοί Phare / CBC, TACIS / CBC και ΕΤΠΑ σε σχέση με το Interreg III Α).

Οι κατευθυντήριες αρχές μιας γόνιμης Διασυνοριακής Συνεργασίας

Μια γόνιμη Διασυνοριακή Συνεργασία χρειάζεται αλληλοκατανόηση των δυο πλευρών και εσωτερική ανάπτυξη μέσω συνεργασίας με τρίτους. Η συνεργασία πρέπει καταρχήν να προωθείται «από τη βάση προς τα πάνω». Ο ρόλος των «ανώτερων» διοικητικών βαθμίδων (περιφερειών και κεντρικής εξουσίας) πρέπει να είναι κυρίως η δημιουργία των κατάλληλων νομικών και χρηματοδοτικών προϋποθέσεων για την προαγωγή της Διασυνοριακής Συνεργασίας.

Μείζων στόχος της Συνεργασίας πρέπει να είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στις μεθοριακές περιοχές εκατέρωθεν των συνόρων. Γι' αυτό, οι ισχύουσες περίπλοκες διοικητικές διατάξεις στην εφαρμογή των κανονισμών του Interreg και των διαρθρωτικών ταμείων πρέπει να απλοποιηθούν για τη διασυνοριακή συνεργασία. Μια πολύ σημαντική κοινή δράση είναι ο συντονισμός όλων των κοινών προσπαθειών προς υποστήριξη της ανάπτυξης των συνοριακών περιφερειών εκατέρωθεν των συνόρων της Ε.Ε. (να υπάρξουν δηλαδή πιο συμπυκνωμένα και συντονισμένα συστήματα υποστήριξης).

Η κατάσταση σήμερα

Εν έτη 2011, έντονο προβληματισμό, ανησυχία αλλά και προσδοκίες προκαλούν στην επιχειρηματική –και όχι μόνο– κοινότητα της Βόρειας Ελλάδας οι αμφιλεγόμενες διαστάσεις της διασυνοριακότητας. Η έλλειψη κεντρικού πολιτικού σχεδιασμού της χώρας μας για την αξιοποίηση της διασυνοριακότητας, ο οποίος στηρίχθηκε κατά τεκμήριο σε αυτοσχεδιασμούς της ιδιωτικής πρωτοβουλίας αλλά και οι ευκαιρίες που παρέχει η σαφώς μεγαλύτερη και πιο προσοδοφόρα αγορά της Βόρειας Ελλάδας στις γειτονικές χώρες έχουν διαμορφώσει μία νέα μορφή «ασύμμετρου» ανταγωνισμού εις βάρος της περιοχής. Οι συνθήκες που οδηγούν σε αυτήν την κρίσιμη κατάσταση εντάθηκαν από επιχειρήσεις που λειτουργούν κοντά στα ελληνικά σύνορα και δεν δεσμεύονται από το ρυθμιστικό πλαίσιο της ελληνικής αγοράς.

Ο «ασύμμετρος» ανταγωνισμός επηρεάζει κυρίως τη Βόρεια Ελλάδα και βέβαια το Κιλκίς, καθιστώντας τη διασυνοριακότητα μια δυσμενή πραγματικότητα, στο πλαίσιο της οποίας η οικονομία της περιοχής απαξιώνεται, η βιωσιμότητα των επιχειρήσεων της απειλείται και σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα οι οικονομικές δυνατότητες των πολιτών της μειώνονται. **Το ζητούμενο σήμερα είναι πώς η διασυνοριακότητα από δυνατότητα μπορεί να γίνει πραγματικότητα.**

Αυτή η έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού από την ελληνική πλευρά για την πολιτική αντιμετώπισης, αλλά και την επιχειρηματική εκμετάλλευση της διασυνοριακότητας έχει μετατρέψει τη συγκεκριμένη πραγματικότητα **από δυναμικό πεδίο ευκαιριών σε υπαρκτό πεδίο απειλών.** Ευκαίτιο είναι η διασυνοριακότητα να αποβεί θετική για όλους, την Ελλάδα αλλά και τις γειτονικές χώρες. Αυτή την πρόκληση καλούνται όλοι, πολίτες, παραγωγοί, επαγγελματίες επιχειρηματίες, πολιτικοί, τοπική αυτοδιοίκηση, κυβέρνηση και κράτος να αντιμετωπίσουν.

Σε κάθε περίπτωση, η αξιοποίηση των δυνατοτήτων και η ελαχιστοποίηση των συνεπειών της διασυνοριακότητας είναι στο χέρι της Ελλάδας, των ελληνικών επιχειρήσεων αλλά και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η ελληνική αγορά, αν και πλήρως ενταγμένη στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, δεν είναι δυνατόν να λειτουργεί χωρίς κανόνες. Η απουσία προδιαγραφών για τα προϊόντα, η γραφειοκρατία, η πολυνομία και η έλλειψη ελέγχων είναι ορισμένα από τα βασικά

προβλήματα της ελληνικής αγοράς που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν προκειμένου να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα των εγχώριων επιχειρήσεων, ώστε να τους δοθεί η άνεση να ασχοληθούν με μεγαλύτερη επιμέλεια με θέματα εξωστρέφειας, ένα εκ των οποίων είναι η διασυνοριακότητα.

Σήμερα ο επιχειρηματίας αντιμετωπίζει δυστυχώς το δίλημμα να παραμείνει ενεργός στη Βόρεια Ελλάδα τη στιγμή που σε μια πολύ κοντινή απόσταση του δίνονται ελκυστικές δυνατότητες (από πλευράς φοροτεχνικού περιβάλλοντος, από νομοθετικές ρυθμίσεις για αγορά και ενοικίαση γραφείων και αποθηκευτικών χώρων, ακόμη από εργασιακές συνθήκες και λοιπές δομές), οι οποίες είναι στο 1/3 της αξίας του κόστους που έχουμε στη Βόρεια Ελλάδα. Αυτό σημαίνει ότι αν δεν βρεθεί τρόπος από την κυβέρνηση σήμερα να βρει όχι χρηματικά κίνητρα, αλλά νομοθετικά, ικανά να αντισταθμίσουν τα προαναφερθέντα και τα οποία θα βοηθήσουν τον επιχειρηματία, τότε το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρηματιών που ζουν στη Θεσσαλονίκη θα κινηθούν 70 χιλιόμετρα βορείως. Αυτό γίνεται για πάρα πολλά χρόνια και σήμερα, λόγω συνθηκών, αναμένεται να γίνει με μεγαλύτερη ταχύτητα μειώνοντας περαιτέρω το ΑΕΠ της Βόρειας Ελλάδας και του νομού Κιλκίς.

Είκοσι ένα χρόνια μετά την πτώση των συνόρων και οκτώ χρόνια μετά την τελευταία διεύρυνση της Ε.Ε., το τοπίο της διασυνοριακής συνεργασίας εξακολουθεί να έχει αρνητικό ισοζύγιο για τις απομακρυσμένες περιφέρειες. Έχει αποδειχθεί ότι από τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης δεν κερδίζουν το ίδιο όλες οι ευρωπαϊκές περιφέρειες. Στο ευρωπαϊκό επίπεδο κάνουν την εμφάνισή τους δύο νέοι τύποι συνοριακών περιφερειών, οι κεντρικές και οι περιμετρικές. Οι κεντρικές απολαμβάνουν καλύτερο progress στις αγορές και ευσίωνες αναπτυξιακές προοπτικές. Μια νέα διαχωριστική γραμμή διαμορφώνεται μεταξύ των χωρών της Ν.Α. Ευρώπης και αυτών της Κεντρικής Ευρώπης με έντονη διαφοροποίηση στην ελκυστικότητα σε ό,τι αφορά την προσέλκυση Άμεσων Ξένων Επενδύσεων.

Όπως προκύπτει από μελέτη του ESPON, **το έτος 2030 είναι πολύ ιδιαίτερα υψηλός ο κίνδυνος αποκλεισμού της Ελλάδας από τη νέα ευρωπαϊκή χωροταξία** και ιδιαίτερα των περιφερειών που έχουν χερσαία σύνορα, καθώς στην περιοχή αναπτύσσεται ένα μεγάλο δυναμικό κέντρο στην Κωνσταντινούπολη και τα δίκτυα που το ενώνουν με την Κεντρική Ευρώπη, δεν διέρχονται από το ελληνικό έδαφος.

Η απουσία σύνδεσης της Εγνατίας Οδού με τους κάθετους άξονες, δημιουργεί τον κίνδυνο να μείνει η Εγνατία Οδός ένας κλειστός εσωτερικός δρόμος. Σε ό,τι αφορά τη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων, η απουσία ώριμου τραπεζικού συστήματος και η ατομία εφαρμογής καινούργιων μεθόδων διαχείρισης, οδήγησε στην αχρήστευση των δυνατοτήτων που θα είχαν πολυμερείς τραπεζικοί οργανισμούς, όπως η Τράπεζα Ανάπτυξης και Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου (να αξιοποιηθεί ως ενδιάμεσος φορέας ή φορέας σφαιρικής επιχορήγησης για τα προγράμματα Ελλάδας-Βουλγαρίας, Ελλάδας-Σκοπίων) ή να μην χρησιμοποιηθούν καθόλου νέα χρηματοδοτικά μέσα όπως ο κανονισμός Jeremie, για τη δημιουργία κοινού περιφερειακού, επενδυτικού αναπτυξιακού Ταμείου.

Το φαινόμενο της «καταναλωτικής μετανάστευσης»

Λόγω των πολλαπλών και πολυδιάστατων αρνητικών επιπτώσεων, γίνεται στη συνέχεια ιδιαίτερη αναφορά στο θέμα της καταναλωτικής μετανάστευσης καθώς τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα τα δύο τελευταία με την μεγάλη οικονομική κρίση, οι αγορές των Σκοπίων και της Βουλγαρίας έχουν καταστεί "καταναλωτικός παράδεισος" για τους κατοίκους παραμεθόριων περιοχών της Βόρειας Ελλάδας και φυσικά του Κιλκίς.

Καθημερινά «κύμα» καταναλωτών ταξιδεύει έως εκεί, συνδυάζοντας τα ψώνια με τη διασκέδαση. Στην κορυφή των προτιμήσεων των ελλήνων καταναλωτών που επιλέγουν για τις αγορές τους τις δύο χώρες είναι τα προϊόντα ένδυσης και υπόδησης, η βενζίνη, οι οδοντιατρικές υπηρεσίες και οι υπηρεσίες κομμωτηρίου, ενώ πολλοί είναι αυτοί που αγοράζουν ακόμη και τα τρόφιμα της εβδομάδας. Παράλληλα, συνεχίζεται η μεγάλη πληγή του τζόγου στα διαρκώς

αυξανόμενα καζίνο της περιοχής, με χιλιάδες επισκέπτες που οδηγούνται στο Σκοπιανό αυτό μικρό «Λας Βέγκας» για ψυχαγωγία αλλά και πολλούς εξ αυτών που εγκλωβίζονται στη δίνη του πάθους τους για το τζόγο με εφιαλτικές επιπτώσεις για την οικογένεια και την εργασία τους.

Την ίδια ώρα κλονίζεται η τοπική παραγωγική αλυσίδα, ο τζίρος των εμπορικών καταστημάτων πέφτει κατακόρυφα, με αποτέλεσμα τα λουκέτα να παρουσιάζουν αλματώδη ρυθμό αύξησης και η ανεργία να αυξάνεται συνεχώς, γεγονός που σκιαγραφεί μία δύσκολα αναστρέψιμη κατάσταση για τις τοπικές οικονομίες.

Σύμφωνα με ανεπίσημα στοιχεία, περισσότερα από 15 εκατ. ευρώ "ζεστού" ελληνικού χρήματος διαρρέουν κάθε μήνα προς τις γειτονικές μας χώρες, Βουλγαρία και Σκόπια, για την αγορά υπηρεσιών και προϊόντων, με τραγικές συνέπειες τόσο για την αγορά της Βόρειας Ελλάδας όσο και για τα έσοδα του κράτους.

Το φαινόμενο αυτό της «καταναλωτικής μετανάστευσης» δεν είναι βέβαια κάτι πρωτόγνωρο, αλλά συναντάται τουλάχιστον μία δεκαετία καθώς ο κόσμος καταφεύγει σε αυτές τις «καταναλωτικές αποδράσεις» στις αγορές των γειτονικών Βαλκανικών χωρών προς αναζήτηση φθηνότερων προϊόντων, εκμεταλλευόμενοι τις ιδιαίτερα χαμηλές τιμές, που ξεπερνούν σε ποσοστό πολλές φορές το 50%, σε σχέση με αυτές αντίστοιχων προϊόντων στην Ελλάδα.

Οι τραγικές συνέπειες της οικονομικής κρίσης στην τοπική αγορά του νομού είναι γνωστές και έχουν επισημανθεί πολλές φορές από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Η προσπάθεια για στήριξη του τοπικού παραγωγικού κυκλώματος, της τοπικής αγοράς, της τοπικής κοινωνίας απαιτεί συντονισμένη δράση, διάρκεια και μαζική συμμετοχή όλων ανεξαιρέτως των πολιτών και των φορέων. Αλλιώς προκαλεί καχυποψία και εξελίσσεται σε γράμμα κενό.

Ο δήμος Κιλκίς οφείλει να εντάξει στη στρατηγική του δράσεις που με τη συνεργασία συλλογικών φορέων και εκπροσώπων του επιχειρηματικού κόσμου θα οδηγήσουν στην αντιμετώπιση του προβλήματος

Προοπτικές – Δυνατότητες

Η εξωστρέφεια, ιδίως προς τις όμορες χώρες και η αναζήτηση συνεργασιών με κοινό όφελος στην περίοδο κρίσης που διανύουμε μπορεί να επιλύσει σημαντικό μέρος του προβλήματος που αντιμετωπίζουμε, καθώς συμβάλλει στην ανάκτηση της χαμένης αξιοπιστίας μας. Ο ρόλος της οικονομικής διπλωματίας είναι πολύ σημαντικός, αλλά απαιτείται σωστή αξιοποίηση των διαθέσιμων «εργαλείων» (επιχειρηματικές αποστολές, επισκέψεις πολιτικής ηγεσίας σε αγορές - στόχους, μικτές διυπουργικές επιτροπές κ.ά.), προκειμένου να υπάρξει αποτέλεσμα. Πολλές επιχειρηματικές αποστολές, βέβαια, κατέληξαν ως τουριστικές, με βάση το αποτέλεσμα των συμφωνιών που επιτεύχθηκαν.

Όταν μιλάμε για διασυνοριακότητα πρέπει να ξαναμιλήσουμε για το παραγωγικό μας μοντέλο. Για να λειτουργήσουμε ανταγωνιστικά διεθνώς πρέπει να μπούμε σε λειτουργία παραγωγικής αναδιάρθρωσης, με κύριο χαρακτηριστικό την ποιότητα και την καινοτομία, δύο στοιχεία που εξασφαλίζουν σε μεγάλο βαθμό την εξωστρέφεια. Χρειαζόμαστε ανάπτυξη των υποδομών μας, ανάπτυξη του λιμανιού της Θεσσαλονίκης, των σιδηροδρόμων, καθιέρωση ενός brand name για την περιοχή μας και θεσμοθέτησή της διεθνώς ως τόπου παραγωγής καινοτομίας

Χρειάζεται να ξαναδούμε την Νοτιοανατολική Ευρώπη στις σημερινές συνθήκες. Δεν μπαίνουμε πλέον σε χώρες που έχουν καταρρεύσει, αλλά σε χώρες που προσπαθούν να κινηθούν και να διεκδικήσουν πράγματα σε ευρωπαϊκό πεδίο.

Η διασυνοριακότητα αποτελεί για τις ελληνικές επιχειρήσεις μια σύγχρονη γεωπολιτική και οικονομική πραγματικότητα που αναδεικνύει δυνατότητες και σε ορισμένες περιπτώσεις αλλάζει τους όρους του επιχειρηματικού παιχνιδιού. Οι ευκαιρίες αφορούν αφενός το μέγεθος της νέας αυτής αγοράς των 60 περίπου εκατομμυρίων καταναλωτών και αφετέρου τη δυνατότητα των

επιχειρήσεων να συνεργαστούν με αντίστοιχες επιχειρήσεις των γειτονικών χωρών σε κοινές επενδύσεις ή εμπορικές δράσεις.

Συμπερασματικά, 20 χρόνια μετά την κατάρρευση των συνόρων μπορούμε με σιγουριά να πούμε ότι οι ευρωπαϊκές διασυνοριακές πολιτικές δεν οδήγησαν στη σύγκλιση των ευρωπαϊκών περιφερειών και ότι απαιτείται από την Ελλάδα η ανάδειξη μιας νέας συνολικής πολιτικής και η προετοιμασία μεγάλων στρατηγικού χαρακτήρα περιφερειακών έργων, όπως γίνεται αυτή την εποχή στις βόρειες χώρες.

Σύμφωνα με σχετική μελέτη (Broker), όπου υπήρχαν επέφεραν μείωση του όγκου του διεθνούς εμπορίου στο 1/6 και στα διασυνοριακά δίπολα ανάπτυξης μείωση των εμπορικών ροών κατά 75% σε σχέση με τα εσωτερικά δίπολα.

Η ανάγκη για την ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία της διασυνοριακής συνεργασίας προκύπτει βάσει των ιστορικών εμπειριών που αποδεικνύουν ότι οι κάτοικοι γειτονικών μεθοριακών περιοχών ανέκαθεν είχαν την τάση να συνεργάζονται και κατ' αυτόν τον τρόπο να συμβάλλουν σημαντικά στην προώθηση της ειρήνης, της ελευθερίας, της ασφάλειας και της προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Εξάλλου, τα προβλήματα και οι ανάγκες είναι λογικό να είναι κοινές. Η εμπειρία στην Ευρώπη αποδεικνύει ότι προγράμματα και έργα που εκπονούνται από κοινού μπορούν να εφαρμοσθούν και να υλοποιηθούν ιδιαιτέρως αποτελεσματικά, αν οι τοπικοί εταίροι αναλάβουν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο.

Οι ιδιαιτερότητες της διασυνοριακότητας του Κιλκίς

Ο δήμος Κιλκίς –αλλά και η Περιφερειακή Ενότητα ευρύτερα- συσχετίζεται με τη διασυνοριακότητα στη βάση τεσσάρων βασικών διαστάσεων (επιγραμματικά):

- την περιβαλλοντική διάσταση που περιλαμβάνει την κοινή διαχείριση της λίμνης Δοϊράνης καθώς και των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την γενικότερη περιβαλλοντική διαχείριση (υδάτων κ.λπ.) της FYROM,
- την οικονομική διάσταση που περιλαμβάνει: α) τη διέλευση των διεθνών μεταφορικών δικτύων, β) την περιοχή ως εμπορικό / διαμετακομιστικό κέντρο αλλά και τουριστικό προορισμό, γ) το φαινόμενο της μετανάστευσης ελληνικών επιχειρήσεων σε αναζήτηση κυρίως φθηνότερου λειτουργικού κόστους και χαμηλότερης φορολογίας και δ) την οικονομική αιμορραγία από την λεγόμενη καταναλωτική μετανάστευση σε αναζήτηση φθηνότερων προϊόντων και υπηρεσιών,
- την κοινωνική διάσταση που περιλαμβάνει την λαθρομετανάστευση αλλά και την ένταση του κοινωνικού προβλήματος από την ανάπτυξη του τζόγου,
- την εθνική διάσταση που περιλαμβάνει την ανάπτυξη συνθηκών ειρήνης και συνεργασίας, αρμονικής και ισορροπημένης ανάπτυξης, της εξωστρέφειας και της άρσης της απομόνωσης.

Γενικά μέτρα ενίσχυσης της διασυνοριακής χωρικής ανάπτυξης

Τα ακόλουθα γενικά μέτρα μπορούν να συμβάλουν αποφασιστικά στην ενίσχυση της διασυνοριακής χωροταξικής ανάπτυξης του δήμου Κιλκίς:

- ✓ διασυνοριακός συντονισμός και αμοιβαία συμμετοχή πολιτών, τοπικών αρχών και φορέων σε όλα τα σχέδια, τα μέτρα και τις αποφάσεις που αφορούν την αναπτυξιακή πολιτική του δήμου αλλά και της Περιφέρειας,
- ✓ συνεχής παρακολούθηση των συνοριακών - διασυνοριακών δεδομένων με τη διενέργεια κοινωνικοοικονομικών αναλύσεων,
- ✓ κατάρτιση και ενημέρωση καταλόγου με τα προβλήματα που αντιμετωπίζονται στην ελληνική μεθόριο καθώς και στις γειτονικές συνοριακές περιοχές,

- ✓ κατάρτιση βιώσιμης κοινής προσέγγισης της ανάπτυξης ως βάσης για τη θέσπιση αρχών και την εκπόνηση σχεδίων που διέπουν την περιφερειακή διασυνοριακή χωροταξική ανάπτυξη και συνεκτίμησή τους σε εθνικά και ευρωπαϊκά σχέδια χωροταξικού σχεδιασμού και άλλα σχέδια καθώς και στο πλαίσιο ευρωπαϊκών προγραμμάτων,
- ✓ κατάρτιση άμεσα δεσμευτικών κοινών διασυνοριακών περιφερειακών σχεδίων που θα αποτελούν την εκτενέστερη μορφή διασυνοριακού χωροταξικού σχεδιασμού,
- ✓ συνεκτικός σχεδιασμός (κοινές αντιλήψεις αστικής και αγροτικής ανάπτυξης) για διασυνοριακούς οικισμούς,
- ✓ προοδευτικός συντονισμός των μέσων στήριξης της περιφερειακής πολιτικής στις συνοριακές περιοχές του Κιλκίς και των γειτονικών χωρών,
- ✓ ενσωμάτωση αυτών των μέτρων και μέσων χωροταξικού σχεδιασμού και περιφερειακής πολιτικής με σκοπό τη βελτίωση της υλοποίησης των «επιχειρησιακών προγραμμάτων» (π.χ. INTERREG).

Τομείς και πλαίσιο συνεργασίας με τις διασυνοριακές περιοχές

Βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής για την εγκατάσταση επιχειρήσεων και ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης

Τα διασυνοριακά δίκτυα δημιουργούν συνθήκες που καθιστούν τις συνοριακές περιοχές πιο ελκυστικές, ενισχύουν την οικονομική συνεργασία και ανάπτυξη και αναπτύσσουν τις διασυνοριακές αγορές εργασίας. Η μετανάστευση ασκεί ακόμη μεγαλύτερη πίεση στις αγορές εργασίας στις ανατολικές και νότιες συνοριακές περιοχές της ΕΕ. Συνεπώς, οι περιπτώσεις παράνομων δραστηριοτήτων και διαμεσολαβήσεων για την εύρεση εργασίας είναι πολύ πιο συχνές στις περιοχές αυτές. Καθώς αυξάνεται το εκτεταμένο εμπόριο αγαθών και η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, εργασίας, υπηρεσιών και κεφαλαίων μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε., πρέπει να λαμβάνονται επίσης υπόψη οι ειδικές συνθήκες που επικρατούν στις συνοριακές και διασυνοριακές περιοχές (Ευρωπαϊκή Συνταγματική Συνθήκη, Μέρος III Άρθρο 116).

Μολονότι οι διασυνοριακές υποδομές συχνά δημιουργούν απλώς τις προϋποθέσεις οικονομικής συνεργασίας, η εφαρμογή συντονισμένης οικονομικής πολιτικής και πολιτικής για την αγορά εργασίας πρέπει να βελτιώνει άμεσα την περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη σε διασυνοριακή βάση. Παρά τις σαφείς οικονομικές διαφορές μεταξύ του Κιλκίς και των όμορων διακρατικών περιοχών, οι συνοριακές αυτές περιοχές αντιμετωπίζουν πάρα πολλά κοινά προβλήματα που αποτρέπουν νέες επιχειρήσεις και φορείς παροχής υπηρεσιών να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους στον τόπο μας, αποτρέπουν επιχειρήσεις που έχουν την έδρα τους στις περιοχές μας να εφαρμόσουν τα απαραίτητα μέτρα αναδιάρθρωσης και εμποδίζουν την εξάλειψη των ανισοτήτων στη συνοριακή περιοχή μας με την ανεπαρκή διάρθρωση. Η Ε.Ε. στηρίζει τη διασυνοριακή συνεργασία που αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας της γεωγραφικής θέσης και της οικονομικής κατάστασης συνοριακών περιοχών μέσω της πολιτικής της για την οικονομική, την κοινωνική και την εδαφική συνοχή.

Θα πρέπει να αναληφθούν συγκεκριμένα μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας της γεωγραφικής θέσης και της οικονομικής ανάπτυξης στην περιοχή του Κιλκίς και τη διασυνοριακή περιοχή, όπως:

➤ Συνεργασία για τη διευκόλυνση της οικονομικής ανάπτυξης

Ενδεικτικά μέτρα: α) βελτίωση της διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ μικρομεσαίων επιχειρήσεων, β) ανάπτυξη νέων διασυνοριακών σχέσεων μεταξύ παραγωγών και προμηθευτών, γ) διασυνοριακή συνεργασία για την καταπολέμηση των παράνομων δραστηριοτήτων και της διαμεσολάβησης για την εύρεση εργασίας, δ) αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων

κόστους των συνοριακών περιοχών για την αντιστάθμιση και τη κάλυψη διαφορών και όχι για τη διεξαγωγή εξοντωτικού ανταγωνισμού, ε) ανάπτυξη διασυνοριακών αντιλήψεων για τη στήριξη του τουρισμού ως τοπικού οικονομικού παράγοντα, στ) συντονισμός της παροχής περιφερειακής και οικονομικής στήριξης και προς τις δύο πλευρές των συνόρων, ζ) συγκέντρωση και ενημέρωση κοινών στατιστικών στοιχείων, κατάρτιση κοινών επιχειρησιακών προγραμμάτων σε ένα συνολικό, ολοκληρωμένο διασυνοριακό πλαίσιο.

➤ **Πρώθηση της επιχειρηματικής καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας**

Ενδεικτικά μέτρα: α) δημιουργία ευνοϊκού διασυνοριακού κλίματος που θα ενθαρρύνει τους ανθρώπους να αναζητήσουν και εν συνεχεία να αξιοποιήσουν επιχειρηματικές ευκαιρίες και μορφές συνεργασίας εκτός συνόρων και να αναπτύξουν προσωπικές και επιχειρηματικές επαφές, β) δημιουργία περιβάλλοντος που ενθαρρύνει την επιχειρηματικότητα, ενισχύει την καινοτομία, την τεχνολογία και τη μεταφορά γνώσεων μέσω της διασυνοριακής συνεργασίας, γ) προσφορά ποιοτικών υπηρεσιών ενημέρωσης και παροχής συμβουλών που θα διευκολύνουν τη διασυνοριακή πρόσβαση σε αγορές των γειτονικών χωρών, δ) επίτευξη διασυνοριακής προστιθέμενης αξίας όσον αφορά τις μεθόδους παραγωγής, ε) την κατάρτιση προσωπικού και την παροχή κινήτρων, στ) τη συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και αρχών κλπ., ζ) οργάνωση διασυνοριακών εκθέσεων καινοτομίας, η) παροχή συγκεκριμένης διασυνοριακής κατάρτισης και συνεχούς κατάρτισης σε ορισμένους τομείς της οικονομίας, θ) εφαρμογή ειδικών εθνικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων παροχής ενισχύσεων επιχειρήσεων.

➤ **Διασυνοριακή αγορά εργασίας και κατάρτιση προσωπικού**

Ενδεικτικά μέτρα: α) βελτίωση του διασυνοριακού συντονισμού σε ζητήματα αγοράς εργασίας και κατάρτισης, β) δημιουργία διασυνοριακών δικτύων ιδιωτικών και δημόσιων φορέων, γ) δημιουργία ανοικτών διασυνοριακών αγορών εργασίας με την άρση των εμποδίων και την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν όσοι διασχίζουν τα σύνορα σε σχέση με κοινωνικά ζητήματα, με την κατάρτιση, τη φορολογία κλπ., δ) ανάπτυξη διασυνοριακών περιοχών για συγκεκριμένους σκοπούς, ε) δημιουργία μίας πραγματικά διασυνοριακής αγοράς εργασίας, στ) ανάπτυξη διασυνοριακής κατάρτισης και κινητικότητας.

Βελτίωση της διασυνοριακής προστασίας του περιβάλλοντος και της φύσης

Είναι προφανές ότι η διαχείριση και η αξιοποίηση των φυσικών, των υδάτινων και των εναέριων πόρων δεν μπορεί να σταματά στα σύνορα. Συνεπώς, χρειάζεται αποτελεσματική περιβαλλοντική προστασία και διατήρηση της φύσης που εκτείνεται πέρα από τα σύνορα, η οποία πρέπει να ενσωματωθεί σε ένα διασυνοριακό μοντέλο χωροταξικού σχεδιασμού. Πολύ περισσότερο για την περιοχή του Κυκλίου όπου η λίμνη Δοϊράνη, ο υδάτινος πλούτος, ο τοπικός, εθνικός κι ευρωπαϊκός πλούτος χρειάζονται προστασία καθώς τα σύνορα γίνονται όρια περιφερειών και τα κάνουν ευάλωτα από τη συνεχή κι αυξανόμενη διασυνοριακή κίνηση.

Η διαχείριση του περιβάλλοντος στην περιοχή μας απαιτεί την υιοθέτηση κοινής προσέγγισης για την εξάλειψη των διασυνοριακών προβλημάτων ή τουλάχιστον την ορθολογική διαχείριση αυτών που συνδέονται με τη στάθμη της λίμνης Δοϊράνης, με την άρδευση, τα εγγειοβελτιωτικά έργα, με τη ρύπανση του νερού, τη μείωση των αποβλήτων κ.λπ. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να δοθεί προσοχή στις σημαντικές διαφορές όσον αφορά την περιβαλλοντική προστασία και τη διατήρηση της φύσης καθώς και στις επακόλουθες προτεραιότητες στις επιμέρους τοπικές κι εθνικές πολιτικές.

Επίσης, το περιβάλλον, η χωροταξική ανάπτυξη, η ανάπτυξη της οικονομίας και των υποδομών, η εξάπλωση του τουρισμού κλπ. συνδέονται μεταξύ τους. Στο Κυκλίο αυτό σημαίνει ότι οι

δραστηριότητες που αναπτύσσονται πρέπει να είναι συμβατές με το περιβάλλον και όχι το αντίθετο (π.χ. να σταθμίζονται βραχυπρόθεσμα οικονομικά οφέλη έναντι μακροπρόθεσμων περιβαλλοντικών ζημιών).

Συνεπώς, χρειαζόμαστε μία βιώσιμη ολοκληρωμένη διασυνοριακή στρατηγική ειδικά με τη FYROM που να προσφέρει δυνατότητες οικονομικής ανάπτυξης λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τους παράγοντες περιβαλλοντικής πολιτικής, ώστε οι συνοριακές περιοχές να ακολουθούν τη γενικότερη οικονομική ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εάν δεν επιτευχθεί υγιής ανάπτυξη των οικονομιών των συνοριακών περιοχών μας, η χρηματοδότηση μίας κοινής περιβαλλοντικής πολιτικής θα αποδειχθεί πολύ δύσκολη μακροπρόθεσμα. Από την άλλη πλευρά, οι συνοριακές περιοχές μας δεν πρέπει να απομονωθούν από τις γύρω περιοχές στην προσπάθειά τους να διατηρήσουν τη φύση και το τοπίο.

Ενδεικτικά μέτρα:

- υποστήριξη των κοινών μακροπρόθεσμων οφελών έναντι του βραχυπρόθεσμου ατομικού κέρδους,
- κατάρτιση κοινών διασυνοριακών προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος και διατήρησης της φύσης,
- επέκταση και δημιουργία διασυνοριακών χώρων αναψυχής, φυσικών περιοχών, προστατευόμενων τοπίων ή περιοχών, και δημιουργία διασυνοριακών δικτύων βιοτόπων,
- έρευνα πιθανών παραγόντων ρύπανσης και στις δύο πλευρές των συνόρων με τη διενέργεια κοινής εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων,
- περιορισμός της υφιστάμενης ρύπανσης σε μικρότερη κλίμακα ή πιο ολοκληρωμένη απορρύπανση και στις δύο πλευρές των συνόρων, ανάπτυξη νέων, φιλικότερων προς το περιβάλλον διεργασιών μεταποίησης και προϊόντων,
- εφαρμογή μέτρων που υιοθετούν νέες στρατηγικές ανάπτυξης για την αντιμετώπιση διασυνοριακών οικολογικών προβλημάτων, μέτρων διατήρησης και περιβαλλοντικών βελτιώσεων,
- κοινός σχεδιασμός και συντονισμός υπηρεσιών παροχής βοήθειας σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης,
- επιδίωξη του στόχου επίτευξης υψηλότερων προτύπων και στις δύο πλευρές των συνόρων,
- χρησιμοποίηση διασυνοριακών συστημάτων ενημέρωσης και εκπαίδευσης ως μέσων που θα μας βοηθήσουν να προστατεύσουμε το περιβάλλον.

Υποδομές μεταφορών

Είναι δεδομένο ότι, στο σύγχρονο διεθνές αναπτυξιακό γίνεσθαι, τα δίκτυα, οι εκτενείς μεταφορικές συνδέσεις και ο ενεργειακός εφοδιασμός αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία. Κατά συνέπεια, συγκαταλέγονται στα σημαντικότερα μέσα που διαθέτει η πολιτική χωροταξικού σχεδιασμού του δήμου Κιλκίς. Για μια συνοριακή και διασυνοριακή περιοχή όπως αυτή του Κιλκίς που εξακολουθεί να μειονεκτεί λόγω της απόκεντρης γεωγραφικής του θέσης στην Ελλάδα, η κατασκευή νέων αλλά και η επέκταση των υφιστάμενων οδικών δικτύων και των σιδηροδρομικών συνδέσεων είναι ζωτικής σημασίας.

Οι διεθνείς συνδέσεις που διασχίζουν τη συνοριακή και διασυνοριακή περιοχή μας πρέπει να συνδέουν το Κιλκίς με εθνικά και περιφερειακά κέντρα και έτσι να αποφεύγεται η συμφόρηση στο ευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών. Μόνον με την ανάπτυξη συνδέσεων ειδικά για τη συνοριακή περιοχή και την αξιοποίηση έργων υποδομής που θα καλύπτουν την ευρύτερη περιοχή θα εξλειφθεί η συμφόρηση και ο τόπος μας θα μετατραπεί σε γέφυρες που θα συνδέει διάφορες χώρες συμβάλλοντας παράλληλα στο άνοιγμα διασυνοριακών περιοχών.

Πρέπει, βέβαια, να τονισθεί ότι οι διεθνείς αυτές συνδέσεις δεν θα πρέπει να μετατρέψουν την περιοχή μας σε απλή ζώνη διαμετακόμισης. Καθώς κατασκευάζονται ή επεκτείνονται τα έργα υποδομής μεταφορών, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντα όσων επηρεάζονται και ζουν στην περιοχή και οι απαιτήσεις σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος. Ενδεικτικά μέτρα: α) ανάπτυξη διασυνοριακών έργων υποδομής μεταφορών, β) ανάπτυξη περιφερειακών συνδέσεων μεταξύ μέσων μεταφοράς και τροφοδοτικών γραμμών, γ) δημιουργία και ανάπτυξη διασυνοριακών δικτύων επικοινωνίας σε περιφερειακό και τοπικό, δ) σχεδιασμός έργων υποδομής συνδυασμένων μεταφορών και στις δύο πλευρές των συνόρων για δρόμους, σιδηροδρόμους κ.λπ.

Ανάπτυξη του διασυνοριακού τουρισμού

Ο τουρισμός διαδραματίζει για όλες τις διασυνοριακές περιοχές ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στα μέτρα που καταρτίζονται για την ανάπτυξη της οικονομίας τους. Συμβάλλει, επίσης, στην αντιμετώπιση πολλών από τις αναπτυξιακές ανάγκες και αδυναμίες που χαρακτηρίζουν τις συνοριακές περιοχές. Διευκολύνει την οικονομική διαφοροποίηση, δημιουργεί νέες επιπλέον ευκαιρίες απασχόλησης και νέα προσόντα, βοηθά στη διατήρηση της τοπικής φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και βελτιώνει την ποιότητα και αυξάνει τον αριθμό επιχειρήσεων, υπηρεσιών και έργων υποδομής. Ο τουρισμός, το περιβάλλον και η γεωργία είναι ξεχωριστοί τομείς, μολονότι υπάρχει στενή σχέση μεταξύ τους. Συνδέονται άμεσα με την περιφερειακή οικονομική και χωροταξική ανάπτυξη και συνεπώς διαδραματίζουν κατά κανόνα σημαντικό ρόλο στις συνοριακές και διασυνοριακές περιοχές, ιδίως τις αγροτικές.

Η ποιότητα του περιβάλλοντος και ο τύπος του τοπίου μίας περιοχής είναι παράγοντες που διαδραματίζουν εξίσου σημαντικό ρόλο στον καθορισμό του τουριστικού δυναμικού μίας περιοχής με αυτόν που διαδραματίζει το είδος του προβλεπόμενου τουρισμού (π.χ. εναλλακτικές μορφές τουρισμού με βάση την πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής, ειδικές δραστηριότητες ή διακοπές στην ύπαιθρο). Ωστόσο, οι παράγοντες αυτοί είναι επίσης σημαντικοί για τον καθορισμό της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται στους τουρίστες και για το είδος των επισκεπτών – στόχων. Αυτό ισχύει και για την ανάπτυξη του τουρισμού στις αγροτικές περιοχές μας, οι οποίες μπορεί να στηρίζονται στον μαζικό ή τον εναλλακτικό τουρισμό, και για τον αστικό τουρισμό, ο οποίος βασίζεται στον πολιτισμό, στην ιστορική κληρονομιά και σε εγκαταστάσεις αναψυχής.

Τα ακόλουθα μέτρα προτείνονται (ενδεικτικά) για την ανάπτυξη του διασυνοριακού τουρισμού στη συνοριακή περιοχή του Κιλκίς και τις διασυνοριακές περιοχές με τις γείτονες χώρες:

- ανάπτυξη διασυνοριακού τουρισμού και τουρισμού στις γειτονικές συνοριακές περιοχές μας με τη βέλτιστη αξιοποίηση των ενδογενών δυνατοτήτων για τη συμπλήρωση των υπαρχουσών οικονομικών δραστηριοτήτων,
- υπέρβαση της έντονης αντιπαλότητας και στις δύο πλευρές των συνόρων,
- αποφυγή μειονεκτημάτων που συνδέονται με την ανάπτυξη του τουρισμού,
- συνεκτίμηση του τουρισμού σε σχέδια περιφερειακής και διασυνοριακής ανάπτυξης,
- εθνική και διασυνοριακή επέκταση υποδομών και υπηρεσιών,
- σαφής διαμόρφωση του προφίλ του τουρισμού και της εικόνας του Κιλκίς σε σχέση και με τις διασυνοριακές περιοχές,
- βελτιστοποίηση δυνατών σημείων και πόρων για την επένδυση στην ανάπτυξη νέων τουριστικών προϊόντων και αγορών υψηλής ποιότητας, ειδικά σε διασυνοριακή βάση,
- ανάπτυξη και επέκταση της διασυνοριακής ενημέρωσης, των επαφών και δικτύων και κοινή προώθηση από τις αντίστοιχες τουριστικές ενώσεις και άλλους οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένων ιδιωτικών εταιριών,

- βελτιστοποίηση προσόντων και τεχνογνωσίας ώστε να είναι δυνατή η παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας σε τουρίστες και στις δύο πλευρές των συνόρων και σε διασυνοριακή βάση,
- ανάπτυξη υπηρεσιών που ενισχύουν τον ήπιο οικοτουρισμό, ειδικά σε συνδυασμό με τη μακροπρόθεσμη εξασφάλιση βιώσιμων μορφών διασυνοριακής, συμβατής με το περιβάλλον αγροτικής ανάπτυξης,
- προώθηση της καλύτερης αξιοποίησης των συνεργιών μεταξύ τουρισμού, αγροδιατροφικού τομέα και πολιτισμού.

Επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν όσοι διασχίζουν τακτικά τα σύνορα

Ο αριθμός των εργαζομένων σε ολόκληρη την Ευρώπη που ζουν στη μία πλευρά των συνόρων και εργάζονται στην άλλη είναι αρκετά σημαντικός και κυμαίνεται ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες οικονομικές καταστάσεις σε επιμέρους χώρες. Το θέμα αυτό θα αποτελέσει κυρίαρχο στοιχείο στην πορεία της ανάπτυξης του Κυκλίου τα αμέσως επόμενα χρόνια. Αναμένεται να παρατηρηθεί σταθερή αύξηση στον αριθμό των ατόμων που θα διασχίζουν τα σύνορα για να κάνουν ψώνια, τουρισμό ή να ταξιδέψουν για άλλους προσωπικούς λόγους. Ως εκ τούτου, τα άτομα που θα διασχίζουν τα σύνορα από εδώ και πέρα θα πρέπει να θεωρούνται συνηθισμένο φαινόμενο. Επίσης, πρέπει να γίνει μία ακόμη διάκριση μεταξύ των ατόμων που θα διασχίζουν τα σύνορα νόμιμα και εκείνων που θα τα διασχίζουν παράνομα. Ενδεικτικά μέτρα:

- α) βελτίωση της διασυνοριακής προστασίας των καταναλωτών,
- β) βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των αστυνομικών αρχών, των τελωνειακών υπαλλήλων και των συνοριακών φυλάκων για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος, με την υποστήριξη των αρχών στις αντίστοιχες ευρωπαϊκές περιφέρειες,
- γ) απλοποίηση των συνοριακών ελέγχων για τα άτομα που πρέπει να διασχίζουν τα σύνορα αρκετές φορές την ημέρα,
- δ) απλοποίηση της διέλευσης των συνόρων για ομάδες επισκεπτών, μαθητές, αθλητικές ομάδες, μουσικά συγκροτήματα.

Προώθηση της διασυνοριακής πολιτιστικής συνεργασίας

Σε οποιαδήποτε διασυνοριακή συνεργασία σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν η υπέρβαση της δυσπιστίας και η ανάπτυξη αμοιβαίας εμπιστοσύνης και συνδέσμων σε επίπεδο βάσης. Η διασυνοριακή πολιτιστική συνεργασία είναι ιδιαίτερα σημαντική ως απαραίτητη προϋπόθεση για τη λήψη τυχόν περαιτέρω μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης. Η αμοιβαία γνώση ολόκληρης της διασυνοριακής περιοχής και των γεωγραφικών, δομικών, οικονομικών, κοινωνικοπολιτιστικών και ιστορικών συνθηκών των διακρατικών περιοχών είναι προϋπόθεση για την ενεργό συμμετοχή των πολιτών.

Ξεπερνώντας μεθοδικά τα όποια εθνολογικά ή άλλα προβλήματα οι διασυνοριακές περιοχές πρέπει να είναι πρόθυμες και σε θέση να συνεισφέρουν σε σημαντικό βαθμό στην ευρύτερη και όσο το δυνατόν εντατικότερη εξοικείωση και διασύνδεση προκειμένου να επιτευχθεί η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, διατηρώντας παράλληλα την πλούσια πολιτιστική τους ποικιλομορφία. Με τη διασυνοριακή πολιτιστική συνεργασία προωθείται, επίσης, η κατανόηση όσον αφορά τις εθνοτικές και εθνικές μειονότητες και η αναγκαιότητα εξεύρεσης λύσεων στα προβλήματά τους. Πρόκειται λοιπόν για σημαντική συνεισφορά στην ανοχή και τη διεθνή κατανόηση. Οι πολιτικές και διοικητικές αρχές καθώς και ο Τύπος, το ραδιόφωνο και η τηλεόραση πρέπει να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις που είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη καλών σχέσεων μεταξύ μας και να συμβάλουν στην καταπολέμηση των προκαταλήψεων. Ως ενδεικτικά μέτρα αναφέρονται τα ακόλουθα:

- επέκταση των περιφερειακών και διασυνοριακών πολιτιστικών εστιών και των σημαντικών εκδηλώσεων σε περιφερειακό επίπεδο,
- ενίσχυση της αποδοχής των πολιτιστικών δραστηριοτήτων που προσφέρονται και στις δύο πλευρές των συνόρων,
- βελτίωση των συστημάτων ενημέρωσης σχετικά με πολιτιστικές εκδηλώσεις που προσφέρονται ή/και προγράμματα ή/και καλλιτέχνες,
- διάδοση γνώσεων κατ' επανάληψη σε μακροπρόθεσμη βάση σχετικά με τις γεωγραφικές, δομικές, οικονομικές, κοινωνικοπολιτιστικές και ιστορικές συνθήκες των διασυνοριακών περιοχών,
- δημιουργία ενός δικτύου «πολιτισμού και μέσων ενημέρωσης» το οποίο θα συνδέει τμήματα χωρών και γειτονικών συνοριακών περιοχών με τα όσα μπορούν να προσφέρουν τα μέσα ενημέρωσης και ο πολιτισμός τους, και έκδοση οδηγιών σχετικά με τα μέσα μετάβασης στις περιοχές αυτές (λεωφορείο, τρένο, αυτοκίνητο) καθώς και σχετικά με τα διασυνοριακά τέλη (άδειες εισόδου σε πολιτιστικές εκδηλώσεις, κάρτες βιβλιοθήκης κλπ.),
- ενίσχυση και από κοινού προώθηση υφιστάμενων οργανώσεων ως βασικών διασυνοριακών φορέων που εκπροσωπούν ολόκληρη την περιοχή και μπορούν να αξιοποιηθούν από αυτή (θεατρικές ομάδες, ορχήστρες, διατήρηση του πολιτισμού).

Τηλεματική και επικοινωνία

Για τη μελλοντική ανάπτυξη της συνοριακής περιοχής του Κιλκίς και των διασυνοριακών περιοχών με τη FYROM και τη Βουλγαρία, η ανάπτυξη της τηλεματικής και των επικοινωνιών παρέχει σημαντικές ευκαιρίες να απολέσει τον εθνικό και ευρωπαϊκό απόκεντρο χαρακτήρα της και να εξαλείψει τα παραδοσιακά μειονεκτήματα που οφείλονται στην περιθωριακή της θέση.

Ενδεικτικά μέτρα:

- αναβάθμιση των δικτύων τηλεματικής και επικοινωνιών στις συνοριακές περιοχές ώστε να καταστεί δυνατή η εγκατάσταση σύγχρονων δικτύων ISDN και DSL – ADSL,
- επέκταση των μελλοντικών «λεωφόρων των πληροφοριών» κατά μήκος των συνόρων ώστε να καλύπτονται αρκετές περιοχές κι ασφαλώς και του Κιλκίς,
- άρση των διοικητικών, οικονομικών και τεχνικών εμποδίων που σχετίζονται με τα σύνορα και περιορίζουν την πρόσβαση στην τηλεματική και την επικοινωνία.

Βελτίωση της διασυνοριακής συνεργασίας σε οργανωτικό και νομικό επίπεδο

Η οργάνωση και η ανάπτυξη της οικονομίας σε διασυνοριακή βάση ξεκίνησε πριν από πολύ καιρό, συχνά με την παροχή ευρωπαϊκών και εθνικών επιχορηγήσεων. Συνεπώς, είναι αναγκαία η δημιουργία διασυνοριακών δημοσίων δομών σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, οι οποίες θα μπορούν να κατευθύνουν και να ελέγχουν αυτές τις διασυνοριακές οικονομικές εξελίξεις σε δημοκρατικό πλαίσιο. Ο αυξανόμενος αριθμός συνοριακών περιοχών στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση και η σημασία της διασυνοριακής συνεργασίας για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση σημαίνουν ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη της έχουν μία ιδιαίτερη υποχρέωση ανάληψης δράσης.

19. Πολιτικές κοινωνικής μέριμνας και προστασίας

Η Κοινωνική Πολιτική αποτελεί πεδίο μεταβαλλόμενων (ασαφών) ορίων. Με έναν στενό ορισμό περιλαμβάνει το σύνολο των *προνοιακών υπηρεσιών προσωπικού χαρακτήρα* που στοχεύουν στο να θεραπεύσουν προβλήματα τα οποία παρεμποδίζουν τα άτομα:

1. από το απολαύσουν ένα ελάχιστο επίπεδο ποιότητας διαβίωσης και
2. από το να είναι παραγωγικά, να συμβάλουν δηλαδή στην παραγωγική διαδικασία με το σύνολο των δυνατοτήτων τους.

Με έναν τέτοιο ορισμό στην Κοινωνική Πολιτική θα συμπεριλάβουμε υπηρεσίες όπως η φροντίδα ευγηρίας, η βρεφονηπιακή φροντίδα, η μέριμνα για ΑμεΑ, η ψυχολογική υποστήριξη η οικογενειακή συμβουλευτική κ.λπ., που επιδιώκουν είτε να απαλλάξουν τα παραγωγικά μέλη της οικογένειας από τη μέριμνα των μη παραγωγικών, είτε να διευκολύνουν την ένταξη ή επανένταξη των τελευταίων στην παραγωγή διασφαλίζοντας ψυχο-βιολογική ισορροπία και βασικές κοινωνικές δεξιότητες.

Με έναν ευρύτερο ορισμό η Κοινωνική Πολιτική περιλαμβάνει το σύνολο των κοινωνικών λειτουργιών προστασίας αναπαραγωγής και ανάπτυξης των ατομικών και συλλογικών εργασιακών δυνατοτήτων. Υπό το πρίσμα αυτό, θα συμπεριληφθούν στο πεδίο, πέραν των προσωπικών προνοιακών υπηρεσιών και οι υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευσης και κατάρτισης για την ανάπτυξη εργασιακών δεξιοτήτων, σύνδεσης με την αγορά εργασίας και υποστήριξης ανέργων, και διασφάλισης έναντι της ανικανότητας προς εργασία και της αδυναμίας απόκτησης εισοδήματος.

Και οι δύο παραπάνω προσεγγίσεις ξεκινούν ωστόσο από μια «οικονομίστικη» οπτική και προσλαμβάνουν την Κοινωνική Πολιτική ως παρακολούθημα της Οικονομίας και της παραγωγικής διαδικασίας. Μια διαφορετική προσέγγιση που θα έδινε στο επίκεντρο τον άνθρωπο όχι ως παραγωγό αλλά ως χρήστη αξιών θα έδινε στην Κοινωνική Πολιτική μια πολύ πιο βαρύνουσα θέση στην ιεράρχηση των δημοσίων πολιτικών και ασφαλώς πολύ ευρύτερα όρια.

Αν ως βασική παραδοχή τεθεί το αξίωμα ότι η παραγωγική διαδικασία –αγοραία ή σχεδιασμένη– δεν διασφαλίζει αυτομάτως την ευζωία, αλλά απαιτείται η ενσωμάτωσή της σε ευρύτερους σχεδιασμούς, ανθρωποκεντρικού χαρακτήρα, το φάσμα των κοινωνικής φύσεως θεμάτων διευρύνεται σημαντικά. Πέραν του δικτύου ασφαλείας και της εργασιακής επανένταξης, θέματα όπως η αύξηση και ορθολογική διαχείριση του ελεύθερου χρόνου, η ισορροπία εργασίας, οικογενειακής και προσωπικής ζωής, η δημιουργικότητα, η προσωπική ανάπτυξη, η συλλογικότητα, η ισόρροπη σχέση με τη φύση, κ.λπ. εντάσσονται στις κοινωνικές προτεραιότητες. Έτσι, πέραν των τομέων πρόνοιας, υγείας, ασφάλισης και εργασίας νέα πεδία τείνουν να αποτελέσουν στοιχεία της Κοινωνικής Πολιτικής:

- Θέματα πολιτισμού.
- Ζητήματα της (μη επαγγελματικής) επιμόρφωσης.
- Πολιτικές της πληροφόρησης.
- Θέματα σχεδιασμού του χώρου και περιβαλλοντικού σχεδιασμού.
- Πολιτικές της απασχόλησης, όχι απλώς ως δράσεις καταπολέμησης της ανεργίας και επανένταξης αλλά ως ευρύτερα προγράμματα ανασχεδιασμού της εργασίας.
- Όψεις της εγκύκλιας και ακαδημαϊκής εκπαίδευσης.
- Θέματα έρευνας και της χρήσης της τεχνολογίας.
- Θέματα της ισότητας των φύλλων (που ήδη έχουν αρχίσει να αναδεικνύονται αλλά ακόμη σε μια «παραγωγική» λογική).

Με μια τέτοια προσέγγιση η Κοινωνική Πολιτική μετατρέπεται σε μια ευρύτατη δικτυακή πολιτική που εκφράζεται τελικά ως **mainstreaming** της ανθρωποκεντρικής λογικής σε όλες τις επιμέρους τομεακές δημόσιες δράσεις, **mainstreaming** υποστηριζόμενο ωστόσο από έναν στιβαρό και αναδιανεμητικό κοινωνικό προϋπολογισμό, εξειδικευμένες συμμετοχικές δομές

κεντρικού σχεδιασμού και αποκεντρωμένους συμμετοχικούς μηχανισμούς συστηματικού ελέγχου, για να μην εκφυλιστεί σε κατάλογο προτροπών και ευχών .

Η μετάβαση από τις υφιστάμενες αντιλήψεις της Κοινωνικής Πολιτικής σε μια διευρυμένη προσέγγισή της –αν υπάρξει- δεν θα είναι προφανώς στιγμιαία. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση ωστόσο, ως το πολιτικο-διοικητικό κύτταρο το εγγύτερα ευρισκόμενο στα συλλογικά και ατομικά υποκείμενα της κοινωνικής δράσης, είναι σε θέση να εμπεδώσει ταχύτερα έναν διευρυμένο κοινωνικό ρόλο, επεκτείνοντας σταδιακά το ενδιαφέρον και τη δράση της προς κάποια από τα νέα αυτά πεδία και ασκώντας παράλληλα θετική πίεση επί των μηχανισμών του κράτους προς την ίδια κατεύθυνση. Σημείο εκκίνησης ωστόσο θα πρέπει να αποτελέσει το υπάρχον πλαίσιο άσκησης πολιτικής και παροχής κοινωνικών υπηρεσιών από την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Παροχή ή/και αναδιανεμητική διασφάλιση κοινωνικών υπηρεσιών από τους ΟΤΑ

Θα πρέπει κατ' αρχήν να διακρίνουμε μεταξύ δύο βασικών παραμέτρων:

1. της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών ως οργανωτικής και παραγωγικής διαδικασίας και
2. της διασφάλισης των πόρων για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών σε ομάδες χαμηλού εισοδήματος, δηλαδή την ευθύνη της αναδιανεμητικής παροχής τους.

Προφανώς υπηρεσίες φροντίδας ηλικιωμένων, βρεφονηπιακής φροντίδας, πρόληψης υγείας, επιμόρφωσης, επανακατάρτισης και επαγγελματικής επανένταξης ακόμα και κοινωνικής επανένταξης εξαρτημένων ατόμων, ότι δηλαδή περιλαμβάνεται συνήθως στο πλαίσιο των κοινωνικών υπηρεσιών, χρειάζονται πολλές κοινωνικές ομάδες ανεξαρτήτως εισοδήματος. Η αγορά εξ άλλου προσφέρει εκτενώς τέτοιου είδους υπηρεσίες: ιδιωτικοί βρεφονηπιακοί σταθμοί, υπηρεσίες ευγηρίας και κατ' οίκον φροντίδας ηλικιωμένων, υπηρεσίες επαγγελματικής κατάρτισης (ιδιωτικά ΙΕΚ και ΚΕΚ, κέντρα ελευθέρων σπουδών) αλλά και ευρύτερης, εγκυκλοπαιδικής επιμόρφωσης, υπηρεσίες απεξάρτησης κ.ά. Οι εισοδηματικές εκείνες ομάδες που έχουν τη δυνατότητα κάλυψης του οικονομικού κόστους πρόσβασης σε τέτοιες υπηρεσίες δεν αντιμετωπίζουν πρόβλημα εξεύρεσης προμηθευτών.

Η κοινωνική πολιτική ενός εν γένει δημόσιου φορέα και ειδικότερα ενός φορέα αυτοδιοίκησης όπως ο δήμος Κιλκίς δεν έρχεται συνεπώς να καλύψει κάποιο κενό παροχής υπηρεσιών συγκεκριμένης φύσης αλλά να διασφαλίσει την πρόσβαση στις υπηρεσίες αυτές ομάδων χαμηλού εισοδήματος ή/ και περιορισμένου πολιτισμικού κεφαλαίου, διευρύνοντάς τες σε ειδικές περιπτώσεις (π.χ. υπηρεσίες επανένταξης). Έτσι η δημόσια βρεφονηπιακή φροντίδα και η φροντίδα ηλικιωμένων στοχεύει φτωχές οικογένειες, μονογονεϊκές οικογένειες χαμηλού εισοδήματος και μοναχικά ηλικιωμένα άτομα χαμηλού εισοδήματος. Οι υπηρεσίες εργασιακής ένταξης και επανένταξης εστιάζονται σε νέους χαμηλού μορφωτικού προφίλ προερχόμενους από φτωχές οικογένειες, σε μακροχρόνια ανέργους επίσης χαμηλού μορφωτικού προφίλ και ανεπαρκούς οικογενειακού εισοδήματος, σε γυναίκες με τα παραπάνω χαρακτηριστικά που δεν έχουν εισέλθει στην αγορά εργασίας αλλά και σε άτομα προερχόμενα από ομάδες χαμηλού πολιτισμικού κεφαλαίου όπως οι Ρομά και οι μετανάστες.

Με την εξαίρεση, λοιπόν, των υπηρεσιών καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού που απευθύνονται σε ομάδες με χαμηλό (για τα δεδομένα της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας) πολιτισμικό κεφάλαιο (μακροχρόνια άνεργοι, μετανάστες, Ρομά) ή/ και έχουν περιορισμένες φυσικές και κοινωνικές δεξιότητες (ΑμεΑ, ψυχικά ασθενείς, άτομα με μαθησιακά προβλήματα), σε όλες τις λοιπές περιπτώσεις η ειδοποιός διαφορά της δημόσιας (και της αυτοδιοικητικής) κοινωνικής δράσης, εν αντιθέσει προς την παροχή υπηρεσιών δια της αγοράς, συνίσταται προφανώς στον αναδιανεμητικό της χαρακτήρα.

Ένα ερώτημα που τίθεται ως προϋπόθεση για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό των τοπικών κοινωνικών υπηρεσιών είναι ακριβώς η έκταση αυτής της αναδιανεμητικότητας. Είναι εύκολο να προσδιοριστεί η σχέση με το δημόσιο / αυτοδιοικητικό σύστημα παροχής κοινωνικών υπηρεσιών δύο κοινωνικών στρωμάτων: των ιδιαίτερα ευπόρων ομάδων και των ομάδων που κινούνται περί το όριο της φτώχειας. Τόσο για κοινωνικούς όσο και για αγοραίους λόγους οι μεν

πρώτες εξ ορισμού αποκλείονται ενώ οι δεύτερες εξ ορισμού περιλαμβάνονται. Πως καθορίζονται όμως τα όρια του ενδιαμέσου χώρου; Η απάντηση είναι προφανώς ταυτόχρονα ποσοτική και πολιτική. Πρέπει ωστόσο να δοθεί προκειμένου να προσδιοριστούν δύο παράμετροι σημαντικές τόσο για τον προγραμματισμό της αυτοδιοικητικής κοινωνικής δράσης όσο και για το δομολειτουργικό σχεδιασμό των φορέων άσκησης της:

1. η εκτίμηση του όγκου των παρεχομένων υπηρεσιών, του αντίστοιχου εργασιακού φόρτου των αρμοδίων οργανισμών και των απαιτούμενων για το σκοπό αυτόν πόρων και
2. η σχέση αναδιανομής και ανταποδοτικότητας στη χρηματοδότηση των δράσεων αυτών.

Το ερώτημα όπως εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς δεν είναι καθόλου θεωρητικό. Ο τρόπος που θα απαντηθεί καθορίζει επιλογές όπως η ακόλουθη. Ο Δήμος Κιλκίς δύναται να παρέχει:

- Βρεφονηπιακές υπηρεσίες δωρεάν για όλους.
- Βρεφονηπιακές υπηρεσίες δωρεάν, απευθυνόμενες μόνο σε οικογένειες το εισόδημα των οποίων δεν επαρκεί για την αγορά διασφάλιση τους.
- Βρεφονηπιακές υπηρεσίες από τον ίδιο σταθμό για όλους με διαφοροποιημένη τιμολόγηση αναλόγως του εισοδήματος της οικογένειας.
- Βρεφονηπιακές υπηρεσίες τις οποίες τιμολογεί ανταγωνιστικά ή χαμηλότερα από τις αγοραίες τιμές προσφέροντας όμως υψηλότερη ποιότητα (π.χ. καλύτερη αναλογία νηπιαγωγών –νηπίων).
- Βρεφονηπιακές υπηρεσίες από διαφορετικούς σταθμούς, χωριστά οι δωρεάν και χωριστά οι τιμολογούμενες.
- Βρεφονηπιακές υπηρεσίες από τον ίδιο σταθμό με διαφοροποιημένη τιμολόγηση αναλόγως του επιπέδου ποιότητας που θα επιλέξει η οικογένεια.

Το τι ακριβώς θα αποφασίσει να προσφέρει ο δήμος εξαρτάται ακριβώς από τις απαντήσεις που θα έχουν δοθεί σε ερωτήματα όπως το προαναφερθέν.

Σε περίπτωση που θα επιλεγεί, επί παραδείγματι, μια αυξημένα αναδιανεμητική λύση ο δήμος θα προσανατολιστεί σε μία από τις τρεις πρώτες εναλλακτικές. Σε περίπτωση που προτιμάσει η ανταποδοτικότητα επιλέξιμες θα είναι οι τρεις τελευταίες εναλλακτικές.

Αλλά και πάλι η απόφαση δεν μπορεί να είναι γραμμική. Στο μέτρο π.χ. που θα έχει επιλεγεί αυξημένη αναλογία ανταποδοτικότητας στην κάλυψη του συνολικού κόστους, το κριτήριο της βέλτιστης σχέσης κόστους – ωφέλειας, δηλαδή η επιδίωξη της καλύτερης δυνατής ποιότητας για δεδομένη επιβάρυνση του χρήστη, μπορεί να οδηγήσει στο να προτιμηθεί η παροχή δύο ή και περισσότερων επιπέδων ποιότητας υπηρεσιών με αντίστοιχη τιμολόγησή τους (π.χ. διαφορετική τιμολόγηση για επιπλέον υπηρεσίες μεταφοράς, απογευματινής φύλαξης κ.λπ.). Η αρχή της ανταποδοτικότητας όμως συνδυασμένη με το κριτήριο της κοινωνικής δικαιοσύνης θα οδηγούσε σε ενιαίο επίπεδο ποιότητας με διαφοροποιημένη τιμολόγηση αναλόγως εισοδήματος, διαφοροποίηση που θα μπορούσε να συμπεριλαμβάνει τη δωρεάν παροχή της υπηρεσίας σε οικογένειες που βρίσκονται χαμηλότερα από ένα συγκεκριμένο εισοδηματικό κατώφλι. Περισσότεροι συνδυασμοί των παραπάνω κριτηρίων είναι άλλωστε δυνατοί π.χ. ο συνδυασμός διαφορετικών επιπέδων ποιότητας – τιμής με τη δωρεάν παροχή του «οικονομικού πακέτου» από ένα εισοδηματικό επίπεδο και κάτω κ.λπ.

Το επιδιωκόμενο για τους δημόσιους και ειδικότερα τους αυτοδιοικητικούς φορείς άσκησης κοινωνικής πολιτικής είναι συνεπώς διττό:

1. απαιτείται να αναπτύξουν ικανότητα παροχής υπηρεσιών με βέλτιστη σχέση ποιότητας-κόστους, άρα να αναπτύξουν παραγωγικούς μηχανισμούς ικανούς να επιτυγχάνουν το εν λόγω αποτέλεσμα
2. πρέπει να διασφαλίσουν κάποιον (πολιτικά καθορισμένο) βαθμό αναδιανεμητικότητας.

Στο βαθμό που η ειδοποιός διαφορά μεταξύ ιδιωτών και δημόσιων παραγωγών κοινωνικών υπηρεσιών συνίσταται στην αναδιανεμητικότητα, η επιλογή μιας κοινωνικής πολιτικής αυξημένης αναδιανομής επηρεάζει, πέραν της τιμολογιακής στρατηγικής που προεκτέθηκε, και άλλα μεγέθη συνδεδεμένα με την άσκηση της.

Το είδος των υπηρεσιών, επί παραδείγματι, που θα ενταχθούν στο πλαίσιο μιας δημόσιας / αυτοδιοικητικής κοινωνικής πολιτικής διαφέρει από εκείνο που θα συμπεριληφθεί σε μια επιχειρηματική στρατηγική του ίδιου πεδίου. Στη δεύτερη περίπτωση, στοχεύοντας τη μεγιστοποίηση του κέρδους, το πακέτο ενός συγκεκριμένου παροχέα πέραν του ότι δεν θα συμπεριλάβει ασφαλώς υπηρεσίες που δεν δύνανται να τιμολογηθούν στο χρήστη, όπως π.χ. οι υπηρεσίες άρσης του κοινωνικού αποκλεισμού, δεν θα συμπεριλάβει και υπηρεσίες που θα απαιτήσουν τεχνογνωσία και τεχνολογία οι οποίες δεν ανήκουν στον παραγωγικό πυρήνα του παροχέα αυτού άρα η επιπρόσθετη διασφάλισή τους θα αυξήσει δυσανάλογα το κόστος. Έτσι ένας ιδιωτικός παιδικός σταθμός ή ένας φορέας επαγγελματικής κατάρτισης δεν αναμένεται να παρέχουν και υπηρεσίες υγείας. Αντίθετα ένας αυτοδιοικητικός φορέας, στοχεύοντας στην παροχή ενός ολοκληρωμένου πακέτου υπηρεσιών αναδιανεμητικού χαρακτήρα σε μειονεκτούσες ομάδες, θα χρειαστεί να συμπεριλάβει σε αυτό και ορισμένες υπηρεσίες υγείας, τουλάχιστον εκείνες που αφορούν το πρωτοβάθμιο επίπεδο και συνιστούν προϋπόθεση για την αποτελεσματική παροχή άλλων υπηρεσιών, όπως π.χ. η αναβάθμιση των επαγγελματικών δεξιοτήτων. Το πώς θα παραχθούν και θα διανεμηθούν οι υπηρεσίες αυτές στους δυνητικούς χρήστες τους αποτελεί ωστόσο διαφορετικό ζήτημα: η δικτύωση των αυτοδιοικητικών αλλά και των εν γένει δημοσίων υπηρεσιών μπορεί να προσφέρει ευέλικτες και δημιουργικές λύσεις σε τέτοιου είδους προβλήματα.

Το συγκριτικό πλεονέκτημα των ΟΤΑ στην άσκηση Κοινωνικής Πολιτικής

Ένα άλλο στοιχείο που αναδεικνύεται σταθερά σε κρίσιμη παράμετρο άσκησης Κοινωνικής Πολιτικής είναι η ανάγκη εξατομικευμένης ή καλύτερα «προσωποποιημένης» παροχής των υπηρεσιών, έννοια που προκύπτει ευθέως από την ανθρωποκεντρική αντίληψη περί Κοινωνικής Πολιτικής.

Η επιτυχής άσκηση Κοινωνικής Πολιτικής απαιτεί σύνδεση των διαφόρων συνιστωσών της (συνιστωσών ο σχεδιασμός των οποίων απαιτεί ασφαλώς διαφοροποιημένη τεχνογνωσία, εξειδικευμένες λειτουργίες και, ενδεχομένως, διακριτές δομές) στο επίπεδο της τελικής πράξης: στην κοινότητα, στην οικογένεια, στο άτομο. Κάθε περιστατικό, ανεξαρτήτως του ποια αιτιολογία το ταξινομεί ως χρήστη κοινωνικών υπηρεσιών και το φέρνει σε επαφή με τις αντίστοιχες δομές ενός ΟΤΑ, πρέπει να αντιμετωπισθεί ως εν δυνάμει φορέας πολλαπλών προβλημάτων και να αποτελέσει αντικείμενο διερεύνησης και χειρισμού από διεπιστημονική ομάδα που θα συνυπολογίσει με προσοχή τις λεπτομέρειες της καθημερινότητάς του.

Εύκολα γίνεται λοιπόν αντιληπτό ότι η χωρική εγγύτητα –αλλά και η συμβολική εγγύτητα των κοινών αναφορών και επικοινωνιακών κωδίκων– αποτελεί κρίσιμο συστατικό για την αποτελεσματικότητα μίας τέτοιας παρέμβασης. Το γεγονός αυτό προσφέρει στην Τοπική Αυτοδιοίκηση σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα, έναντι άλλων πολιτικο-διοικητικών επιπέδων, σε θέματα παροχής κοινωνικών υπηρεσιών.

Ποιες ακριβώς λειτουργίες από το σύνολο των απαιτούμενων για την άσκηση Κοινωνικής Πολιτικής θα πρέπει όμως να διευθετηθούν σε τοπικό επίπεδο; Σίγουρα όχι όλες. Και τούτο διότι αν η τοπικότητα ευνοεί τον εξατομικευμένο χειρισμό, ενισχύει την ποιότητα της παρεχόμενης υπηρεσίας, διευκολύνει τον έλεγχο και τη λογοδοσία και σε τελική ανάλυση την αποτελεσματικότητα και τη διαφάνεια, από την άλλη πλευρά δυσχεραίνει τη διασφάλιση γεωγραφικής ομοιογένειας στις ασκούμενες πολιτικές άρα την κοινωνική δικαιοσύνη.

Το πρόβλημα είναι διττό. Από τη μια πλευρά η αποκέντρωση (decentralization) της άσκησης της Κοινωνικής Πολιτικής, χωρίς τη διασφάλιση ελάχιστων κοινών προδιαγραφών και μηχανισμών εξομάλυνσης και σύγκλισης κινδυνεύει να διαμορφώσει τοπικές Κοινωνικές Πολιτικές πολλών ταχυτήτων. ΟΤΑ με αυξημένο ενδιαφέρον για τα κοινωνικά θέματα (οφειλόμενο ενδεχομένως σε συγκυριακές αιτίες όπως η επαγγελματική ή προσωπική ευαισθησία κάποιων αιρετών, η ύπαρξη εξειδικευμένων στελεχών κ.λπ.) μπορούν να αναπτύξουν δράσεις με μεγαλύτερη έκταση και βάθος καθώς και αυξημένη αποτελεσματικότητα και ποιότητα. Αντίθετα, ΟΤΑ χωρίς 'ενδογενή'

κίνητρα μπορεί να οδηγηθούν σε υστέρηση και ανεπάρκεια παρεχομένων κοινωνικών υπηρεσιών. Οι κάτοικοι των πρώτων, συνεπώς, ευνοούνται έναντι των κατοίκων των δευτέρων. Τίθεται επίσης, από την άλλη πλευρά, το ζήτημα της γεωγραφικής βάσης της αναδιανεμητικής διαδικασίας. Αν παράλληλα με την αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων εκχωρηθεί στους ΟΤΑ και η ευθύνη της χρηματοδότησής τους, κινδυνεύουμε και πάλι να οδηγηθούμε σε πολιτικές πολλών ταχυτήτων: Εύποροι δήμοι θα είναι σε θέση αντλώντας από τοπικούς πόρους να παρέχουν περισσότερες και καλύτερες κοινωνικές υπηρεσίες ενώ, αντίθετα, δήμοι με περιορισμένες δυνατότητες τοπικής χρηματοδότησης έχουν αυξημένες πιθανότητες να παρέχουν ανεπαρκείς υπηρεσίες. Και στις δυο περιπτώσεις η αρχή της κοινωνικής δικαιοσύνης δεν διασφαλίζεται αφού η ποιότητα παροχής των υπηρεσιών εξαρτάται από τη γεωγραφική εγκατάσταση και όχι από τις πραγματικές ανάγκες του χρήστη.

Τέλος, στο επίπεδο εφαρμογής πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψη οι οικονομίες κλίμακας και τα ενδεχόμενα συγκριτικά πλεονεκτήματα. Αυτό σημαίνει ότι η ευθύνη των ΟΤΑ να παρέχουν ολοκληρωμένες υπηρεσίες –γιατί μόνο αυτές καθίστανται αποτελεσματικές– δεν μεταφράζεται αυτομάτως σε υποχρέωση ανάπτυξης από τον καθ' ένα χωριστά πολυδιάστατων και καθετοποιημένων δομών ικανών να χειρίζονται αυτοτελώς όλες τις περιπτώσεις. Εύκολα γίνεται αντιληπτό ότι η ανάπτυξη π.χ. κέντρων απεξάρτησης σε δύο ή περισσότερους όμορους Δήμους χωρίς να λαμβάνεται υπ' όψη το αν η τοπική ζήτηση της συγκεκριμένης υπηρεσίας θα αξιοποιεί πλήρως το εγκαθιδρυόμενο δυναμικό μπορεί να οδηγήσει σε μερική αδράνεια των δομών αυτών, δηλαδή σε κακή σχέση κόστους-ωφέλειας και σε χαμηλή αποδοτικότητα της κοινωνικής αυτής επένδυσης.

Η κοινή ανάπτυξη, συντήρηση και χρήση όσων από τις υποδομές ελαχιστοποιούν το οριακό τους κόστος και μεγιστοποιούν το οριακό τους όφελος με όγκους παρεχομένων υπηρεσιών που υπερβαίνουν την ενδογενή ζήτηση ενός μόνο Δήμου, μπορεί εύκολα να αντιμετωπίσει τέτοιου είδους προβλήματα. Η υπερ-τοπική αυτή συνεργασία δεν αφορά αποκλειστικά αυτοδιοικητικούς φορείς. Ειδικότερα αν ένας φορέας (αυτοδιοικητικός, κρατικός ή άλλος μηδέ των ιδιωτικών εξαιρουμένων), έχει αναπτύξει συγκριτικό πλεονέκτημα και παραγωγικό δυναμικό που του επιτρέπουν να καλύπτει ευρύτερες ανάγκες με βέλτιστη σχέση κόστους-ωφέλειας, τότε η κάλυψη των αναγκών στο συγκεκριμένο πεδίο θα πρέπει να γίνεται μέσω συνεργασίας με τον εν λόγω φορέα, συνεργασία που θα επιτρέψει σε δεδομένο Δήμο να συγκεντρώσει τις προσπάθειές του και τους πόρους του εκεί που δεν υφίσταται συγκριτικό πλεονέκτημα άλλου φορέα.

Τα χαρακτηριστικά των υφιστάμενων Κοινωνικών Υπηρεσιών σε αυτοδιοικητικό επίπεδο.

Όπως έχει καταγραφεί σε πρόσφατες μελέτες αλλά και από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στο δήμο Κιλκίς, ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και ο συντονισμός των πολιτικών κοινωνικής μέριμνας σε επίπεδο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στο πλαίσιο ενός ελλειμματικού δημόσιου μοντέλου παρέμβασης κοινωνικής προστασίας, παρουσιάζει σοβαρές αδυναμίες και στρεβλώσεις, οι οποίες κατά κύριο λόγο εντοπίζονται:

- στην έλλειψη στοχευμένων στρατηγικών προστασίας των ατόμων σε κατάσταση ανάγκης και κοινωνικού αποκλεισμού,
- στην απουσία ολοκληρωμένων ενεργητικών δράσεων εργασιακής και κοινωνικής ένταξης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.

Οι ευπαθείς ομάδες πληθυσμού περιορίζονται είτε στην περιστασιακή λήψη επιδοματικών παροχών, χωρίς προοπτικές ανεξαρτητοποίησης από τη δημόσια συνδρομή είτε παραπέμπονται σε αναχρονιστικές μορφές ιδρυματικής περίθαλψης με κίνδυνο «υψηλού στιγματισμού».

Παράλληλα, έχουν διαπιστωθεί προβλήματα οργανωτικά, διοικητικά και χρηματοδοτικά στη λειτουργία του προνοιακού συστήματος κοινωνικής φροντίδας σε τοπικό επίπεδο, καθώς και καθυστερήσεις / κενά στην αποτελεσματική κάλυψη της ζήτησης για ποιοτικές, εξατομικευμένες υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας. Βέβαια δεν πρέπει να παραγνωριστεί ότι η κατάσταση αυτή επιτείνεται από τα ενδογενή οργανωτικά – λειτουργικά προβλήματα, που ενισχύονται ακόμα

περισσότερο από το χαμηλό βαθμό αποκέντρωσης αρμοδιοτήτων και μεταφοράς επαρκών πόρων από την κεντρική Διοίκηση.

Με το Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87 Α' /2010) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» διαμορφώνεται πλέον ένα νέο πλαίσιο ανάπτυξης της Τοπικής Διακυβέρνησης μέσω των αιρετών Περιφερειών και των νέων, ισχυροποιημένων Ο.Τ.Α. Α' βαθμού.

Με τον τρόπο αυτό, οι δύο βαθμοί λειτουργούν μόνο εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που τους απονέμονται και οι σχέσεις τους δεν είναι σχέσεις ιεραρχίας και ελέγχου αλλά σχέσεις συνεργασίας και συναλληλίας.

Ειδικά για τους πολίτες των τοπικών κοινωνιών και τις Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες (ΕΚΟ), η δημιουργία και αποτελεσματική λειτουργία ισχυρών και αποκεντρωμένων αυτοδιοικητικών οντοτήτων, με σημαντικές αρμοδιότητες και αναπτυξιακές ευθύνες, φέρνει κοντά τους τη διοίκηση, με αποτέλεσμα να σταματά την υποχρέωσή τους να επισκέπτονται τις κεντρικές υπηρεσίες για διεκπεραίωση των υποθέσεών τους. Επιπλέον, οι οντότητες αυτές ανασυντάσσουν και ενεργοποιούν δυνάμεις για καλύτερο σχεδιασμό, συντονισμό, προγραμματισμό και τελικά υλοποίηση πολιτικών και προγραμμάτων κοινωνικού χαρακτήρα.

Βασικά χαρακτηριστικά υφιστάμενων Κοινωνικών Υπηρεσιών της Τ.Α.

Πρόσφατες μελέτες έχουν αναδείξει τα παρακάτω χαρακτηριστικά των Κοινωνικών Υπηρεσιών σε επίπεδο δήμου Κιλκίς αλλά και γενικότερα σε επίπεδο αυτοδιοίκησης (Α' και Β' Βαθμού):

- Σημαντικό πρόβλημα ανομοιογένειας στην άσκηση των κοινωνικών πολιτικών.
- Στην πράξη, έχουν υλοποιηθεί ελάχιστες αποκεντρωμένες δράσεις κοινωνικής προστασίας, με αποτέλεσμα χωρίς κεντρική κατεύθυνση, τα προγράμματα και οι πολιτικές να είναι αποσπασματικά και ανομοιογενή.
- Σημαντικά προβλήματα ταυτόχρονων επικαλύψεων, αλλά και κενών παρέμβασης σε τομείς κοινωνικών δράσεων. Η έλλειψη συντονισμού, κατεύθυνσης και δικτύωσης οδηγεί αναπόδραστα σε πανσπερμία επικαλυπτόμενων δράσεων των αυτοδιοικητικών φορέων.
- Ο χαρακτήρας του σχεδιασμού, σε κεντρικό επίπεδο, είναι κλασικός «top down», χωρίς τη συμμετοχή σ' αυτόν των εμπλεκόμενων μερών και χωρίς την πρόβλεψη μηχανισμών συντονισμού οριζόντιων πολιτικών.
- Έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού (ποικιλία δομών και φορέων, μεγάλος αριθμός εμπλεκόμενων υπηρεσιών, έλλειψη τεχνογνωσίας) και προγραμματισμού, σε τοπικό επίπεδο, με αποτέλεσμα:
 - οι ιδέες για συμμετοχή των εμπλεκόμενων στη διαμόρφωση των πολιτικών και επιτυχή υλοποίησή τους να μένουν κενό γράμμα,
 - η αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων και αναγκών να είναι αποσπασματική,
 - η προώθηση ολοκληρωμένων πολιτικών και προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας να καθίσταται δυσχερής.
- Έλλειψη χρηματοοικονομικού σχεδιασμού σε αυτοδιοικητικό επίπεδο, ο οποίος θα διασφάλιζε τακτικές χρηματοροές που με τη σειρά τους συνιστούν κίνητρο για ενεργή συμμετοχή των ΜΚΟ και της κοινωνίας των πολιτών σε εθελοντικά προγράμματα, αναδεικνύεται ως ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα για την επάρκεια και συνέχεια των χρηματοδοτήσεων (π.χ. το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι»). Με τον τρόπο αυτό, η κύρια πηγή χρηματοδότησης για τα προγράμματα κοινωνικής προστασίας είναι για μεν τα ΝΠΔΔ, οι τακτικοί προϋπολογισμοί των εποπτευόντων Υπουργείων, για δε τα ΜΚΟ χορηγίες, δωρεές και εισφορές των μελών τους.
- Έντονα οργανωτικά – λειτουργικά προβλήματα στις Κοινωνικές Υπηρεσίες (δυσλειτουργικές και πεπαλαιωμένες εσωτερικές γραφειοκρατικές δομές, έλλειψη δικτύωσης και συνεργασίας με τους εμπλεκόμενους φορείς, απουσία συστημάτων

παρακολούθησης των αποτελεσμάτων των πολιτικών και προγραμμάτων, καθώς και δεικτών αξιολόγησης της λειτουργίας τους.

- Παντελής απουσία συμμετοχής των χρηστών των υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας στο σχεδιασμό και λήψη των αποφάσεων που σχετίζονται με τη διαμόρφωση και υλοποίηση των προγραμμάτων αυτών.
- Απουσία ενός «συστήματος κοινωνικής προστασίας» σε τοπικό επίπεδο, το οποίο θα χαρακτηρίζεται από:
 - «bottom up» χαρακτήρα στρατηγικό σχεδιασμό των πολιτικών κοινωνικής προστασίας,
 - εργαλεία συστηματικής παρακολούθησης και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων των πολιτικών και προγραμμάτων,
 - χρηματοοικονομικό σχεδιασμό, ο οποίος θα διασφαλίζει τις απαιτούμενες τακτικές χρηματοροές,
 - δικτύωση των ευπαθών κοινωνικών ομάδων του πληθυσμού και συνεχή διαβούλευση κι συμμετοχή για τη διαμόρφωση των πολιτικών και προγραμμάτων, που θα αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα τοπικά προβλήματα και δεν θα επικεντρώνονται αποκλειστικά στην επιδοματική στήριξη των ομάδων πίεσης
 - δικτύωση των εμπλεκόμενων δημόσιων υπηρεσιών και φορέων.

Προϋποθέσεις βιωσιμότητας των Κοινωνικών Δομών του Δήμου

Η βιωσιμότητα των κοινωνικών δομών δεν αφορά αποκλειστικά την πολύ σοβαρή και δυσμενή σήμερα οικονομική συνιστώσα, αλλά και την ικανότητα των δομών να αλληλεπιδράσουν με το ανθρωπογενές περιβάλλον, την τοπική κοινωνία στην οποία εντάσσονται, όπως επίσης και την εφαρμοσμένη εθνική κοινωνική πολιτική. Η βιωσιμότητα των κοινωνικών δομών του δήμου Κιλκίς είναι συνάρτηση:

- της διάθεσης των απαραίτητων οικονομικών πόρων,
- της ποιοτικής και αποτελεσματικής λειτουργίας τους.

Διάθεση των απαραίτητων οικονομικών πόρων

Κυρίαρχη άποψη για το θέμα της χρηματοδότησης των υπηρεσιών κοινωνικής πολιτικής του δήμου είναι αυτή της αποκλειστικής χρηματοδότησης από το ελληνικό κράτος. Οι χρηματοδοτήσεις από ευρωπαϊκά ή εθνικά προγράμματα, παρόλο που δημιούργησαν, ανέπτυξαν και υποστήριξαν μεγάλο μέρος των κοινωνικών υπηρεσιών της αυτοδιοίκησης δεν μπορούν να συνεχίζονται εσαεί, απειλώντας άμεσα την επιβίωση των δομών σε περίπτωση διακοπής τους, αλλαγής του πλαισίου ή μείωσης του ποσοστού χρηματοδότησης. Οι χρηματοδοτήσεις μέσω προγραμμάτων είναι χρήσιμες κατά την πρώτη φάση ίδρυσης μίας δομής αφού υπάρχει ένα γνωστό εξαρχής, συμβατικό χρονικό διάστημα για το οποίο είναι λυμένο το θέμα της εξεύρεσης πόρων, ενώ παράλληλα δίνουν τη δυνατότητα σταθεροποίησης των χαρακτηριστικών των δομών μέσω των δεδομένων συμβατικών υποχρεώσεων. Σε κάθε άλλη φάση λειτουργίας, στην ανάπτυξη ή στην ωρίμανση, οι χρηματοδοτήσεις μέσω προγραμμάτων, για να μην υπονομεύσουν το σύνολο της λειτουργίας της δομής, πρέπει να είναι τμήμα των συνολικών εσόδων της και να αφορούν δαπάνες για συμπληρωματικές, πιλοτικές δράσεις καθώς και δράσεις έρευνας και ανάπτυξης νέων δραστηριοτήτων.

Η περίπτωση χρηματοδότησης μέσω ανταποδοτικών εσόδων που θα καλύπτουν παροχή υπηρεσιών προς άλλους δημόσιους φορείς δεν έχει χρησιμοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό μέχρι σήμερα. Κυρίαρχα αυτή η άποψη δέχεται την κριτική της μετατροπής των υπηρεσιών της αυτοδιοίκησης από φορείς παροχής ενός δημόσιου αγαθού, όπως είναι η κοινωνική φροντίδα και προστασία, σε επιχειρηματικούς φορείς, ενώ τίθεται υπό αμφισβήτηση η παροχή υπηρεσιών προς όλους (καθολική παροχή). Παράδειγμα χρηματοδότησης από άλλους δημόσιους φορείς είναι τα ανταποδοτικά έσοδα από τον ΟΓΑ για τις υπηρεσίες ανταποκριτών ΟΓΑ που

λειτουργούν σε αρκετούς Δήμους. Χρηματοδότηση από άλλους δημόσιους φορείς μπορούν να αποτελούν τα ανταποδοτικά έσοδα από τα ασφαλιστικά ταμεία για την παροχή υπηρεσιών υγείας ή παιδικής προστασίας προς τους ασφαλισμένους τους. Για τη διασφάλιση των ασθενέστερων σε περίπτωση μη κάλυψης από ασφαλιστικό ταμείο οι υπηρεσίες μπορούν να παρέχονται δωρεάν.

Πηγή χρηματοδότησης των κοινωνικών υπηρεσιών αποτελεί η είσπραξη ανταποδοτικών εσόδων από τους πολίτες-λήπτες ή αποδέκτες των υπηρεσιών. Χαρακτηριστική περίπτωση ανταποδοτικών εσόδων αποτελούν τα τροφεία που εισπράττουν αρκετοί δημοτικοί σταθμοί.

Άλλη πηγή εσόδων για τις κοινωνικές υπηρεσίες της τοπικής αυτοδιοίκησης αποτελεί η χρηματοδότηση από ίδιους πόρους απευθείας από το δημοτικό προϋπολογισμό. Αρκετοί Δήμοι επιλέγουν να χρηματοδοτήσουν και με ίδιους πόρους δράσεις και δομές που δεν χρηματοδοτούνται ή δεν προβλέπονται σε προγράμματα ή σε ευρύτερες εθνικές πολιτικές, επιλέγοντας να στηρίζουν την τοπική κοινωνία αναδιανέμοντας υπέρ των ασθενέστερων στρωμάτων τους διαθέσιμους πόρους. Οι δράσεις αυτές αφορούν κυρίως παροχές σε είδος (υπηρεσίες) και δευτερευόντως παροχές σε χρήμα – οικονομικά βοηθήματα.

Ποιοτική και αποτελεσματική λειτουργία

Οι αυτοδιοικητικές κοινωνικές υπηρεσίες αποτελούν το κατ' εξοχήν πεδίο όπου παρότι η χρήση στοιχείων αυτού που θα μπορούσαμε να περιγράψουμε ως μίγμα δημοσίου μάρκετινγκ όπως η τιμολόγηση (εν προκειμένω η αναλογία αναδιανομής-ανταποδοτικότητας) και η προβολή (η ενημέρωση του κοινού για δικαιώματα, εναλλακτικές υπηρεσίες και δυνατότητες πρόσβασης) παίζουν ρόλο, το βάρος πέφτει στην ποιότητα του προϊόντος αυτή καθ' αυτή.

Η ποιοτική και αποτελεσματική λειτουργία συνδέεται με την εκπλήρωση των παρακάτω προϋποθέσεων:

- Χρησιμότητα - Εξυπηρέτηση τοπικών αναγκών
- Εξωστρέφεια - Αναγνώριση
- Σχεδιασμός - Προγραμματισμός - Αξιολόγηση - Ανατροφοδότηση
- Έρευνα και ανάπτυξη - προσαρμογή στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας - κάλυψη των αναγκών
- Καλλιέργεια της απαιτητικότητας
- Κουλτούρα καινοτομίας
- Στελέχωση, εργασιακή ασφάλεια
- Χρηματοδότηση

Χρησιμότητα - Εξυπηρέτηση τοπικών αναγκών

Οι κοινωνικές υπηρεσίες του δήμου πρέπει σε κάθε στιγμή να παρέχουν χρήσιμες υπηρεσίες προσαρμοσμένες στις ανάγκες και τα μεγέθη της τοπικής κοινωνίας. Η γραφειοκρατικοποίηση υπηρεσιών στην περίπτωση των κοινωνικών δομών αποτελεί πλήρη στρέβλωση του σκοπού για τον οποίο συστάθηκαν. Οι κοινωνικές υπηρεσίες ιδρύονται για να εξυπηρετήσουν συγκεκριμένες ανάγκες, συγκεκριμένων ατόμων της τοπικής κοινωνίας και αυτός πρέπει να είναι ο γνώμονας της καθημερινής τους λειτουργίας.

Ένας μεγάλος κίνδυνος είναι η παροχή υπηρεσιών, η εξυπηρέτηση των αποδεκτών, να περάσει σε δεύτερο πλάνο και να επικρατήσει η εξυπηρέτηση εσωτερικών ζητημάτων της ίδιας της δομής. Η «χρηστική αξία» μίας δομής συνδέεται άμεσα με τα αποτελέσματα των παρεχόμενων υπηρεσιών, τα οποία θα πρέπει να είναι απτά και αναγνωρίσιμα από τους λήπτες/ χρήστες των υπηρεσιών σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο.

Η γραφειοκρατικοποιημένη λειτουργία έχει ως αποτέλεσμα μια εσωστρεφή λειτουργία με πιθανή τήρηση διαδικασιών, οι οποίες περισσότερο δικαιολογούν την ύπαρξή της και

προφυλάσσουν την «υπηρεσία» από κατηγορίες περί αδιαφορίας, παρά αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα ζητήματα των πολιτών.

Σε περίπτωση απειλής της βιωσιμότητας των δομών, η τοπική κοινωνία, οι ομάδες πολιτών – αποδεκτών και μεμονωμένοι αποδέκτες θα υποστηρίξουν και θα βοηθήσουν τη δομή η οποία τους παρέχει χρήσιμες υπηρεσίες.

Εξωστρέφεια - Αναγνώριση

Συστατικό στοιχείο τη βιώσιμης και ποιοτικής λειτουργίας μίας κοινωνικής υπηρεσίας είναι η εξωστρέφεια. Η υπηρεσία θα πρέπει να εντάξει στο σχεδιασμό και τον προγραμματισμό της τη συνεχή επικοινωνία με την τοπική κοινωνία στο σύνολό της, καθώς και τους υπάρχοντες ή δυνητικούς αποδέκτες των υπηρεσιών της. Ακόμη και σε περίπτωση δομών που λειτουργούν με δυναμικότητα προσφερόμενων θέσεων η λογική «Υπάρχουν Χ θέσεις διαθέσιμες, ενδιαφέρονται Χ αποδέκτες, δεν εξυπηρετούνται άλλοι» είναι λογική που οδηγεί σε στασιμότητα και αργότερα σε ύφεση. Επίσης δεν λαμβάνει μέριμνα για καθολική κάλυψη των αναγκών της τοπικής κοινωνίας, ενισχύει την αδιαφάνεια και τις πελατειακές σχέσεις εφόσον εξυπηρετεί ένα δεδομένο (πιθανόν κλειστό) κύκλο αποδεκτών και δεν επιδιώκει νέους αποδέκτες.

Η ανάπτυξη ενός συγκεκριμένου σχεδίου δημοσιότητας για κάθε δομή, συμβάλει στην ενημέρωση και διαρκή επικοινωνία με την τοπική κοινωνία. Το σχέδιο αυτό μπορεί να περιλαμβάνει στοχευμένες επικοινωνιακές δράσεις για την πληροφόρηση δυνητικών αποδεκτών, τόσο για τις δράσεις της δομής, όσο και ανακοινώσεις τρίτων για θέματα που ενδιαφέρουν τους πολίτες. Ενδεικτικά θέματα προς δημοσιοποίηση μπορεί να είναι:

- Ενημέρωση για τις παρεχόμενες υπηρεσίες
- Η διαδικασία της υποβολής αιτήσεων για λήψη υπηρεσιών
- Προγράμματα και δράσεις άλλων φορέων (Ο.Ε.Ε., Ο.Ε.Κ., Ο.Α.Ε.Δ.)
- Θέσεις εργασίας (στη δομή)
- Θέσεις εργασίας που προσφέρονται στην περιοχή (σε συνεργασία με τον ΟΑΕΔ και τις επιχειρήσεις της περιοχής)
- Περιοδικές εκθέσεις πεπραγμένων – απολογισμοί

Οι μέθοδοι επικοινωνίας που μπορεί κατά περίπτωση να χρησιμοποιούνται είναι:

- Περίπτερα (stand) ενημέρωσης
- Τηλεφωνική επικοινωνία
- Έκδοση εντύπων – φυλλαδίων, αφισών
- Δελτία και καταχωρήσεις στον τύπο
- Ενημερωτικά δελτία (έντυπα και ηλεκτρονικά)
- Αποστολή ταχυδρομικών επιστολών
- SMS
- Αναρτήσεις στο διαδίκτυο
- Διοργάνωση εκδηλώσεων

Για τα παραπάνω απαραίτητη είναι η τήρηση στοιχείων επικοινωνίας των υπαρχόντων και των δυνητικών αποδεκτών και οπωσδήποτε η διακριτική και δεοντολογική χρήση αυτών.

Η εξωστρέφεια και η διαρκής επικοινωνία παρέχει χρήσιμες πληροφορίες στην τοπική κοινωνία και ενισχύει την τοπική ανάπτυξη. Παράλληλα συμβάλλει στην αποδοχή, στην εκτίμηση και στην αναγνώριση της υπηρεσίας από την τοπική κοινωνία, ενισχύοντας έτσι το δίκτυο προστασίας κατά απειλών της βιωσιμότητάς της.

Σχεδιασμός - προγραμματισμός - αξιολόγηση - ανατροφοδότηση

Είναι σαφής η νέα κατεύθυνση που δίνεται για τις δραστηριότητες του δήμου, στις οποίες σημαντικό ρόλο έχουν πλέον οι κοινωνικές υπηρεσίες, οι οποίες έχουν την υποχρέωση, αλλά κυρίως τη δυνατότητα να συντάξουν τον δικό τους σχεδιασμό και προγραμματισμό. Ο

σχεδιασμός και ο προγραμματισμός εμπλουτίζει τη λειτουργία του δήμου Κιλκίς και των υπηρεσιών του με την κουλτούρα της συντεταγμένης λειτουργίας με στόχους, σχέδια, προσδοκώμενα και μετρήσιμα αποτελέσματα. Κάθε δομή και κάθε υπηρεσία όσο «μικρή» και αν είναι, όσο δεδομένη ή παγιωμένη λειτουργία, όσο περιορισμένο αντικείμενο δράσης και αν έχει, μπορεί να αποκομίσει θετικά στοιχεία από τη διαδικασία σχεδιασμού.

Ακόμη και η διαδικασία σύνταξής του είναι διαδικασία που θέτει τη δομή σε μία δυναμική και πιθανόν κριτική στάση σε σχέση με τη δεδομένη λειτουργία και συμβάλλει στην εξέλιξη και στην πρόοδο της δομής.

Ο σχεδιασμός έχει μακροπρόθεσμο χαρακτήρα και θέτει το πλαίσιο και τις γενικές κατευθύνσεις της δομής. Καταγράφει τις αδυναμίες και περιγράφει τα προβλήματα που πιθανόν να συναντήσει στο μέλλον. Επίσης καταγράφει τα πλεονεκτήματά της (δυνατά στοιχεία) και περιγράφει τα πεδία μελλοντικής ανάπτυξής της.

Ο προγραμματισμός είναι ετήσιος, εξειδικεύει το σχεδιασμό, περιλαμβάνει την καταγραφή των δράσεων, την εκτίμηση του προϋπολογισμού τους, τα αναμενόμενα αποτελέσματα, καθώς και δείκτες για τη μέτρησή τους.

Η αξιολόγηση είναι ουσιαστικό στοιχείο της λειτουργίας των κοινωνικών δομών, οι οποίες πρέπει άμεσα να γνωρίζουν τον αντίκτυπο των υπηρεσιών. Είναι μία σύνθετη διεργασία καθότι καλείται να εξετάσει πολυεπίπεδες διαδικασίες. Παρά ταύτα, μία χρηστική αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών πρέπει να εφαρμόζεται σε κάθε δομή, στοχεύοντας στα σημαντικά και παρακολουθώντας τα καίρια ζητήματα της λειτουργίας της. Η αξιολόγηση βοηθάει τη δομή ώστε:

- Να τεκμηριώσει την εμπειρία και τα επιτεύγματά της, τόσο για το εσωτερικό, όσο και για το εξωτερικό κοινό.
- Να αποκρυσταλλώσει τα σημαντικά μαθήματα που μπορούν να αποκομιστούν από την εμπειρία.
- Να στηρίξει ή να διευρύνει τη διάδοση της καινοτόμου προσέγγισης, των μεθόδων και των εργαλείων.
- Να ανατροφοδοτήσει τις δράσεις κατά τη διάρκεια της υλοποίησής τους.
- Να ανατροφοδοτήσει το σχεδιασμό και τον προγραμματισμό.

Κάθε χρόνο πρέπει να συντάσσεται από την υπηρεσία μία αξιολογική έκθεση με τους στόχους της περιόδου, τον προγραμματισμό και τα αποτελέσματα της υλοποίησης, καθώς και στοιχεία προγραμματισμού της επόμενης χρονιάς, κυρίως ως καταγραφή των προοπτικών. Η ετήσια αξιολογική έκθεση πρέπει να είναι σαφής, ειλικρινής και ανάλογης έκτασης με το μέγεθος και το χαρακτήρα της δομής. Η έκθεση αυτή κοινοποιείται σε όλους και όλες που σχετίζονται με τη λειτουργία της δομής, ενώ μία σύνοψή της δημοσιοποιείται στην τοπική κοινωνία, με στόχο την ενημέρωσή της για τη λειτουργία της δομής, την ενίσχυση της αποδοχής της, της εκτίμησης και της αναγνώρισής της και, έμμεσα, την ενίσχυση της βιωσιμότητάς της.

Απαραίτητο στοιχείο της λειτουργίας των δομών είναι η τήρηση αρχείου. Ειδικά σε δομές που εμφανίζουν μεγάλη κινητικότητα, η τήρηση αρχείου διασφαλίζει την ιστορική μνήμη της δομής. Αποτελεί το υπόβαθρο πάνω στο οποίο λειτουργεί και σχεδιάζει το μέλλον. Το αρχείο περιλαμβάνει θεσμικά ντοκουμέντα, όπως η ίδρυσή της, η τροποποίησή της, φάκελο για τα κτίρια και τον εξοπλισμό της, αποφάσεις / τομές, εγκριτικά προγραμμάτων, αξιολογήσεις και απολογιστικές εκθέσεις, καθώς και τους ατομικούς φακέλους των ληπτών / χρηστών των υπηρεσιών. Το αρχείο εκτός από τους ατομικούς φακέλους των ληπτών των υπηρεσιών, αποτελεί το εποπτικό υλικό ενημέρωσης και εκπαίδευσης για τη λειτουργία της δομής για τα νεοεισερχόμενα στελέχη της. Σε κάθε στιγμή αποτυπώνει την πλήρη πορεία και εξέλιξή της και αποτελεί την εικόνα της δομής προς τους αιρετούς, βοηθώντας τους να έχουν τεκμηριωμένη άποψη και άρα συμβάλλει άμεσα στη βιωσιμότητά της.

Η ανατροφοδότηση είναι η διεργασία που κλείνει τον κύκλο «Σχεδιασμός - Προγραμματισμός - Αξιολόγηση - Ανατροφοδότηση». Είναι ενταγμένη στην τρέχουσα λειτουργία των δομών και

πρέπει να γίνεται με συστηματικό τρόπο για να αποφεύγονται πρώιμες, σπασμωδικές «διορθωτικές» κινήσεις. Η ανατροφοδότηση αναδεικνύει τα θετικά στοιχεία της λειτουργίας και φροντίζει για την αειφορία των αποτελεσμάτων τους.

Επίσης επιδιώκει με συστηματικό τρόπο να αναδείξει τα λάθη και τις παραλείψεις της. Η ειλικρινής και τεκμηριωμένη παραδοχή των «λαθών» είναι μια διεργασία που στηρίζει τις διορθώσεις, την πρόοδο και τη βιωσιμότητα της δομής. Σε αντίθετη περίπτωση, η δομή ενσωματώνει μία αμυντική στάση που οδηγεί σε μία παράθεση «δικαιολογιών» και στη διαιώνιση μίας προβληματικής κατάστασης.

Έρευνα και ανάπτυξη - προσαρμογή στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας - κάλυψη των αναγκών

Η συστηματική έρευνα διασφαλίζει την ανάπτυξη της δομής και τη συνεχή προσαρμογή της στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας. Ειδικά στις δομές που καλούνται να λύσουν κοινωνικά ζητήματα η έρευνα στοιχειοθετεί και τεκμηριώνει το σχεδιασμό τους. Μία δομή για την απασχόληση πρέπει να παρακολουθεί και να καταγράφει τις τάσεις στην τοπική αγορά εργασίας ειδικά στην Ελλάδα, όπου η ΕΣΥΕ δεν παρέχει αντίστοιχα στοιχεία σε τοπικό επίπεδο. Πρέπει να μπορεί να τεκμηριώσει για παράδειγμα την αποβιομηχάνιση, την άνοδο και τα χαρακτηριστικά του τριτογενή τομέα, τις τοπικές ανάγκες για κατάρτιση ανέργων, εργαζομένων και επιχειρηματιών. Μία τοπική υπηρεσία θα πρέπει να μπορεί να τεκμηριώσει και να παρουσιάσει τα χαρακτηριστικά της διαδικασίας μετατροπής μίας περιοχής σε περιοχή «ηλικιωμένων» ή τη μετατροπή της τοπικής κοινωνίας από εθνοτικά ομοιογενή σε πολυπολιτισμική, τις αλλαγές των χαρακτηριστικών των παιδιών που φοιτούν στους παιδικούς σταθμούς, τα νέα προβλήματα και τις νέες προκλήσεις.

Καλλιέργεια της απαιτητικότητας και της βάσιμης προσδοκίας των χρηστών των υπηρεσιών

Οι λήπτες/ χρήστες των υπηρεσιών που παρέχουν οι κοινωνικές δομές του δήμου δεν έχουν ακόμη διαπαιδαγωγηθεί με τη κουλτούρα της τοπικής υπηρεσίας και απευθύνονται σ' αυτές σαν να απευθύνονται σε παλαιού τύπου δημόσιες υπηρεσίες. Αυτό πιθανόν να οφείλεται στο ότι αρκετοί πολίτες, κυρίως οι ηλικιωμένοι, εκλαμβάνουν τους Δήμους περισσότερο ως παρακλάδι του κράτους που φθάνει μέχρι την περιοχή τους, παρά ως ανεξάρτητες αρχές τοπικής διακυβέρνησης.

Με βάση την παραπάνω διαπίστωση, θα πρέπει στη λειτουργία της δομής να είναι ενταγμένη ειδική μέριμνα και διαδικασία για την αύξηση των απαιτήσεων και των βάσιμων προσδοκιών που μπορούν έχουν οι χρήστες των υπηρεσιών σε σχέση με το ζήτημα για το οποίο απευθύνονται στη δομή. Αυτό μπορεί να γίνει με εμπύχωση και ενδυνάμωση των χρηστών και κινητοποίησή τους για την επίλυση των ζητημάτων τους, καθώς επίσης και με σαφή σχεδίαση και σαφή καταγραφή των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων.

Κουλτούρα καινοτομίας

Για την καινοτομία έχουν δοθεί αρκετοί ορισμοί, προερχόμενοι κυρίως από το χώρο της οικονομίας και των επιχειρήσεων. Ειδικά τα τελευταία χρόνια, σε μία προσπάθεια διαρκούς μεταβολής και διαφοροποίησης, η καινοτομία έχει υπερτιμηθεί. Η διαρκής αναζήτηση του νέου είναι συστατικό στοιχείο μίας διαδικασίας που δημιουργεί πρόοδο. Θα πρέπει όμως πάντα να αξιολογείται σε σχέση με τη φάση ανάπτυξης του φορέα της καινοτομίας. Η συνεχής επιδίωξη καινοτομίας από μία πιλοτική δομή ή από μία νεαρή δομή, η οποία προσπαθεί να δημιουργήσει ταυτότητα και να γίνει αναγνωρίσιμη στη τοπική κοινωνία, την αποπροσανατολίζει και πιθανόν να την οδηγεί σε μία «φυγή προς τα μπρος».

Αντίθετα, σε μία δομή που είναι σε φάση ανάπτυξης ή έχει σταθεροποιήσει τη λειτουργία της, έχει δοκιμάσει και αξιολογήσει διεργασίες και έχει αποκτήσει δημόσιο πρόσωπο και ταυτότητα στην τοπική κοινωνία, η καινοτομία μπορεί να αποτελέσει ένα από τα στοιχεία που θα διασφαλίσουν τη βιωσιμότητά της.

Η καινοτομία είναι πάντα σχετική έννοια. Αυτό που σήμερα είναι καινοτομία, αύριο δεν είναι. Αυτό που σήμερα είναι καινοτομία σε μία δομή, σε μία άλλη μπορεί να είναι κάτι δεδομένο ή παρωχημένο. Η καινοτομία μπορεί να αφορά στη διαδικασία ή στο αποτέλεσμα των παρεμβάσεων της δομής. Η καινοτομία στη διαδικασία αφορά στην εσωτερική οργάνωση και λειτουργία της δομής, στις συνεργασίες και στις δικτυώσεις της, καθώς και σε νέες μεθόδους που εφαρμόζει για την επίτευξη των στόχων της. Η καινοτομία στο αποτέλεσμα αφορά στις υπηρεσίες που παρέχει η δομή, και συγκεκριμένα στο κατά πόσον παρέχονται νέες υπηρεσίες ή υπηρεσίες σε νέες ομάδες του πληθυσμού.

Μετά τη φάση ίδρυσης της δομής κατά την οποία τα πάντα στην εσωτερική της τουλάχιστον λειτουργία και οργάνωση μπορούν να θεωρηθούν καινοτομία, κάθε δομή θα πρέπει να καλλιεργήσει και να επιδιώξει συστηματικά την καινοτομία. Να διαμορφώσει μία κουλτούρα καινοτομίας. Αυτό συνεπάγεται την μεταφορά στην πράξη των συμπερασμάτων των κοινωνικών ερευνών που ή ίδια διεξάγει, την ανάπτυξη διαδικασιών συλλογής και επεξεργασίας των πληροφοριών, καθώς και την αναζήτηση καλών πρακτικών, ώστε να χρησιμοποιεί την υπάρχουσα γνώση και πληροφορία, να δέχεται μηνύματα και μαθήματα από καλές πρακτικές και να τα ενσωματώνει στη λειτουργία της.

Στελέχωση, εργασιακή ασφάλεια

Τα ζητήματα της στελέχωσης αποτελούν τα κεντρικά και τα πιο σημαντικά ζητήματα που απασχολούν τις δομές και αφορούν άμεσα στη βιωσιμότητά τους. Οι δομές είναι οι άνθρωποί τους. Προκειμένου για την αυτοδιοίκηση είναι τα στελέχη και οι αιρετοί τους. Η στελέχωση των κοινωνικών υπηρεσιών του δήμου χαρακτηρίζεται από:

- Απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων.
- Εργασιακή επισφάλεια.
- Έντονη κινητικότητα.

Οι εργαζόμενοι και οι εργαζόμενες απασχολούνται με διαφορετικό καθεστώς εργασιακών σχέσεων όπως μπορεί να είναι με καθεστώς διάθεσης προσωπικού, απόσπασης, με ειδική σχέση, μετακλητοί υπάλληλοι, σε οργανικές θέσεις, σε προσωποπαγείς κ.λ.π.

Σε υπηρεσίες που απασχολούν πολλά άτομα μπορεί να εργάζονται ταυτόχρονα άτομα με όλες τις παραπάνω σχέσεις. Το γεγονός αυτό κατά κύριο λόγο είναι άδικο, αφού δεν ισχύει η αρχή της ίσης αμοιβής για ίση εργασία. Αν και νομιμοφανές, είναι μη νόμιμο, ειδικά όσον αφορά τις συμβάσεις έργου. Παράλληλα είναι και δυσλειτουργικό διότι, θέτει ζητήματα, αποπροσανατολίζει τα στελέχη από την παροχή υπηρεσίας και την εξυπηρέτηση του πολίτη και τα οδηγεί σε μία εσωστρέφεια που έχει να κάνει με τη διαρκή συζήτηση με θέμα την επίλυση των εργασιακών θεμάτων, αυξάνει το κόστος διαχείρισης, καθώς για κάθε τύπο εργασιακής σχέσης απαιτούνται άλλες διαδικασίες πρόσληψης, παρακολούθησης, καταβολής ασφαλιστρών και πληρωμών. Τέλος δημιουργεί άτυπες εσωτερικές ιεραρχίες.

Στις περισσότερες δομές η στελέχωση είναι δεδομένη, σύμφωνα με τους κανονισμούς λειτουργίας ή/ και τις άδειες λειτουργίας. Περιλαμβάνει συγκεκριμένα επαγγέλματα σε αρκετές περιπτώσεις για τα οποία απαιτείται άδεια άσκησης επαγγέλματος. Οι δομές παιδικής φροντίδας, φροντίδας της τρίτης ηλικίας, τα ιατρο-κοινωνικά κέντρα, εν μέρει οι δομές φροντίδας ΑμεΑ (μόνο τα ΚΔΑΠ μεΑ), και τα κέντρα πρόληψης, σύμφωνα με το εκάστοτε θεσμικό πλαίσιο, στελεχώνονται με συγκεκριμένες ειδικότητες.

Οι κυριότερες από αυτές, όπως αυτή του/της κοινωνικού λειτουργού, του νοσηλεύτη/ της νοσηλεύτριας, του/ της ψυχολόγου, του/ της γιατρού απαιτούν άδεια άσκησης επαγγέλματος.

Σε αρκετές δομές, ειδικά σε αυτές που παρέχουν υπηρεσίες σχετικές με την απασχόληση, όπου τα πρότυπα είναι νέα, υπό διαμόρφωση και μη περιοριστικά, οι ανάγκες στελέχωσης μπορεί να καλυφθούν από μεγαλύτερο εύρος επιστημονικών ειδικοτήτων. Στις δομές κοινωνικής ένταξης ΑμεΑ, συμβουλευτικής στην απασχόληση και εν μέρει στα κέντρα πρόληψης μια πλειάδα επιστημονικών ειδικοτήτων μπορούν να παράσχουν υπηρεσίες συμβουλευτικής για τις οποίες δεν υπάρχουν συγκεκριμένες πανεπιστημιακές σπουδές. Εξάλλου στο ελληνικό εκπαιδευτικό

σύστημα δεν υπάρχουν πανεπιστημιακά τμήματα που να δίνουν πτυχία συμβούλου κοινωνικής και επαγγελματικής ένταξης ΑμεΑ, συμβούλου απασχόλησης, συμβούλου πρόληψης της εξάρτησης από ουσίες, κλπ.

Χρηματοδότηση

Η επάρκεια πόρων αποτελεί προϋπόθεση εκ των ουκ άνευ για την άσκηση αποτελεσματικής Κοινωνικής Πολιτικής σε αυτοδιοικητικό επίπεδο. Το πρόβλημα της ανεπαρκούς χρηματοδότησης των Ο.Τ.Α. στη χώρα μας είναι, ως γνωστό, πολύ ευρύτερο των διαθέσιμων πόρων για αυτοδιοικητικές κοινωνικές υπηρεσίες και των τρόπων που αυτοί χορηγούνται στους Δήμους, και αποτελεί αντικείμενο πολύχρονου προβληματισμού. Παρέλκει ως εκ τούτου να συζητηθεί εκτενώς εδώ. Απαριθμούνται απλώς ορισμένες πιθανές εναλλακτικές προς τη διασφάλιση επαρκών πόρων για κοινωνική δράση του δήμου Κιλκίς σε δύο κατευθύνσεις, την κρατική επιχορήγηση και τις πηγές πρόσθετων πόρων:

1. διεκδικητικό πλαίσιο για τη διεύρυνση των πόρων για Κοινωνική Πολιτική σε ενωσιακό επίπεδο, από κοινού με τα συλλογικά όργανα των ΟΤΑ των χωρών μελών της Ένωσης, αλλά και τα συλλογικά όργανα των χρηστών των υπηρεσιών αυτών όπως ευρωπαϊκές ομοσπονδίες ΑμεΑ, Ρομά, γυναικείες οργανώσεις, ευρωπαϊκά συνδικάτα κ.λπ.
2. διεκδικητικό πλαίσιο για τη διεύρυνση και τον εξορθολογισμό χορήγησης των πόρων της κρατικής επιχορήγησης, σε συνεργασία και πάλι με τους εθνικούς φορείς των χρηστών
3. ανταποδοτικά έσοδα από επιλεγμένες ομάδες επαρκούς εισοδήματος,
4. συνεργασία με ασφαλιστικά ταμεία για παροχή τιμολογούμενων υπηρεσιών τα έσοδα των οποίων θα επανεπενδύονται σε κοινωνικά προγράμματα
5. συνεργασία με φορείς ιδιωτικής ασφάλισης κ.ά. για παροχή τιμολογούμενων υπηρεσιών πρωτοβάθμιας υγείας, συμβουλευτικής, κατάρτισης κ.λπ. τα έσοδα των οποίων θα επανεπενδύονται ομοίως σε κοινωνικά προγράμματα.

Προτάσεις πολιτικής κοινωνικής πρόνοιας σε επίπεδο Τ.Α.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση πρώτου βαθμού διεκδικεί να συμμετάσχει πρωταγωνιστικά και ενεργά στη διαχείριση και υλοποίηση των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων καταπολέμησης της φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού αλλά και άλλων συναφών Κοινωνικών προγραμμάτων και δράσεων του νέου ΕΣΠΑ (2014-2020). Ιδιαίτερα για το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα **Επισιτιστική και Βασική Υλική Συνδρομή για το Ταμείο Ευρωπαϊκή βοήθειας για τους Απόρους» 2014-2020**, θα πρέπει να επιδιωχθεί:

- **οι ΟΤΑ Α Βαθμού να έχουν το πρώτο ρόλο ως «Επικεφαλής εταίροι»,** διότι πληρούν μια σειρά από κριτήρια όπως της «εγγύτητας», της «συμπληρωματικότητας», της «ιδιαιτερότητας» και της «αποκέντρωσης», των παρεχομένων κοινωνικών υπηρεσιών, καλύπτοντας **με το δίκτυο των χιλιάδων Κοινωνικών Δομών που διαθέτουν**, το σύνολο του πληθυσμού της χώρας.
- **η οριζόντια κατανομή του προϋπολογισμού του προγράμματος** βάσει των επίσημων δεικτών **ανεργίας, του ποσοστού της φτώχειας, αλλά και των γεωγραφικών ιδιαιτεροτήτων των Ο.Τ.Α. α. βαθμού.**
- η επέκταση της εφαρμογής του **Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος** σε όλους τους Δήμους της χώρας, ύστερα από την **επιτυχημένη πιλοτική εφαρμογή** του σε 13 Δήμους της χώρας.

Όσον αφορά τα ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ στο ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΣΠΑ 2014-2020, θα πρέπει να διεκδικηθεί:

- **Η διασφάλιση της** συγχρηματοδότησης από Ευρωπαϊκούς ή και από Εθνικούς πόρους , όλων των κοινωνικών δομών-προγραμμάτων της Αυτοδιοίκησης Α΄ βαθμού με την παράλληλη διασφάλιση συνέχισης λειτουργίας του υφισταμένου προσωπικού στη **νέα προγραμματική περίοδο αλλά και την συνέχισης τους μέχρι την ένταξη τους στο νέο ΕΣΠΑ (Πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι», Βρεφονηπιακοί σταθμοί, ΚΔΑΠ, ΚΔΑΠ-ΜΕΑ, ΚΗΦΗ, Κέντρα Στήριξης Ρομά & Ευπαθών ομάδων κ.α.)**
- **Η αξιοποίηση κονδυλίων από αναξιοποίητους πόρους του ΕΣΠΑ 2007-2013, από Τομεακά η Επιχειρησιακά Προγράμματα και η διάθεση των πόρων σε προγράμματα Κοινωνικής πολιτικής και δράσεων της Αυτοδιοίκησης.**
- **Η αξιοποίηση των πόρων του νέου ΕΣΠΑ 2014-2020 από τους Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού, μέσα από το θεματικό στόχο 9 αλλά και από άλλα Επιχειρησιακά προγράμματα για την περαιτέρω ανάπτυξη κοινωνικών δράσεων και παροχής υπηρεσιών κοινωνικής αλληλεγγύης στους πολίτες με έμφαση στις ευπαθείς ομάδες λόγω και της παρούσας συγκυρίας (π.χ. Άστεγοι, Αμέα, Ανεργοι κ.α.).**

Ιδιαίτερα με την Δράση «**ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ**» (Παιδικοί, Βρεφονηπιακοί σταθμοί, ΚΔΑΠ- ΚΔΑΠ/ΜΕΑ), θα πρέπει να διεκδικηθεί:

- **η αύξηση του ετήσιου προϋπολογισμού του προγράμματος σε 250.000.000.€ για τη σχολική χρονιά 2015-2016, αλλά και για όλη την προγραμματική περίοδο του νέου ΕΣΠΑ 2014-2020, για να διασφαλισθεί η συνέχιση λειτουργίας των υφισταμένων δομών και να δοθεί η δυνατότητα ένταξης νέων δομών βάσει και των ομόφωνων αποφάσεων του Δ.Σ. της ΚΕΔΕ,**
- **η έγκαιρη προκήρυξη του προγράμματος για τη σχολική χρονιά 2015-2016.**

Όσον αφορά το πρόγραμμα της Κοινωφελούς εργασίας, θα πρέπει να:

- αυξηθεί το χρονικό διάστημα υλοποίησης του προγράμματος σε 10 ή 12 μήνες, αφού υλοποιείται ως Ευρωπαϊκό συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα.
- να δοθεί η δυνατότητα στους Δήμους να προσλαμβάνουν το προσωπικό διαδοχικά εντός του χρονικού πλαισίου υλοποίησης του προγράμματος.

Όσον αφορά τον τομέα της Υγείας και συγκεκριμένα την ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ της ΥΓΕΙΑΣ οι διεκδικήσεις της Τ.Α. θα πρέπει να περιλαμβάνουν:

- τη θεσμοθετημένη λειτουργία Δημοτικών Ιατρείων και Φαρμακείων με την πιστοποίηση δομών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας. Η παροχή ποιοτικών πιστοποιημένων υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας από την αυτοδιοίκηση, έχει πολλαπλά θετικά αποτελέσματα καθώς συμβάλλει στην αποσυμφόρηση των νοσοκομείων, στην πρόληψη και στη μείωση του κόστους των υπηρεσιών υγείας.
- την ουσιαστική αποκέντρωση των υπηρεσιών υγείας μέσα από τη δημιουργία Μονάδων Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας σε τοπικό επίπεδο, αναδεικνύοντας ότι η αποκέντρωση αυτή είναι προς συμφέρον τόσο της δημόσιας υγείας όσο και της προσπάθειας εξοικονόμησης των πόρων του Εθνικού Συστήματος Υγείας.

- τη διασφάλιση της συνέχισης λειτουργίας των 72 Κέντρων Πρόληψης της Εξάρτησης και προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής υγείας και την ομαλή ροή της χρηματοδότησης τους, στο πλαίσιο υλοποίησης της προγραμματικής σύμβασης 2014-2020 μεταξύ των Υπ.Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Υπουργείου Υγείας , Κ.Ε.Δ.Ε., ΟΚΑΝΑ, ΕΕΤΑΑ Α.Ε.

Απαραίτητες προϋποθέσεις για την υλοποίηση των ανωτέρω είναι:

- **Η συγκρότηση Διεύθυνσης κοινωνικής υπηρεσίας ή Διεύθυνσης κοινωνικής πολιτικής και υγείας σε κάθε ΟΤΑ με την αναγκαία και απαραίτητη στελέχωση εξειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού.**
- **Η δρομολόγηση των αναγκαίων θεσμικών μεταρρυθμίσεων ιδιαίτερα μετά την εφαρμογή του Ν. 3852/2010, που θα ενισχύσουν τον αποκεντρωμένο ρόλο των ΟΤΑ, στην παροχή Κοινωνικών Υπηρεσιών στους πολίτες και στην ανάπτυξη της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας.**
- **Η ενίσχυση σε προσωπικό αλλά και σε πόρους κρίνεται επιτακτική για την ομαλή λειτουργία των μεταφερόμενων αρμοδιοτήτων.**

20. Η τουριστική ανάπτυξη στο δήμο Κιλκίς

Είναι γεγονός ότι η ελληνική οικονομία και ο ελληνικός τουρισμός διέρχονται την κρισιμότερη περίοδο τους στη σύγχρονη ιστορία. Σε αυτή τη δυσμενή συγκυρία είναι αλήθεια –και αποδείχθηκε ήδη και το 2015- ότι ο τουρισμός είναι ένας από τους κλάδους της οικονομίας ο οποίος μπορεί να συμβάλλει καταλυτικά στην αναπτυξιακή μας διέξοδο από την κρίση.

Αυτήν, όμως, τη δύσκολη συγκυρία ο δήμος Κιλκίς θεωρεί ότι πρέπει να τη δούμε ως μια μεγάλη ευκαιρία για να αναθεωρήσουμε –ειδικά εμείς στο Κιλκίς- λάθη και ξεπερασμένες λογικές, φιλότιμες αλλά αποσπασματικές πρωτοβουλίες και προσπάθειες πάνω στις οποίες στηρίχθηκε η πορεία του τουρισμού κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών.

Είναι δεδομένο ότι αυτή η κρίση προσφέρει μια μοναδική δυνατότητα για ποιοτική ανασυγκρότηση του τουρισμού αλλά και την ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού, ιδιαίτερα σε περιοχές που έχουν μεν θετικές προοπτικές αλλά όχι σημαντική τουριστική ανάπτυξη, όπως ακριβώς η ευρύτερη περιοχή του Κιλκίς.

Στρέφουμε, λοιπόν, το βλέμμα μπροστά και αναζητούμε μια νέα προσέγγιση για την ανάπτυξη του τουρισμού, όχι σαν βιομηχανία όπως λέγεται, αλλά ως τουριστική οικονομία. Όχι, όμως, με τη γνωστή ρομαντική διάθεση με την οποία ο δημόσιος τομέας αντιμετώπισε τη σχέση του με τον τουρισμό. Αυτή πρέπει πλέον άμεσα να μετατραπεί σε τεχνοκρατική προσέγγιση, με συνέχεια και συνέπεια. Ο συνδυασμός της άγνοιας, της απραξίας και των ερασιτεχνισμών είναι προφανές ότι δεν είναι δυνατόν να συνεχιστεί στο μέλλον.

Είναι γνωστό ότι, η τουριστική κατανάλωση επηρεάζει το 60% των κλάδων της ελληνικής οικονομίας, ενώ ο τουριστικός πολλαπλασιαστής εκτιμάται σε 2,184, ή με άλλα λόγια, κάθε ευρώ που καταναλώνεται στον τουρισμό δημιουργεί υπερδιπλάσια δευτερογενή κατανάλωση στην υπόλοιπη οικονομία. Θα ήταν λοιπόν στην καλύτερη περίπτωση αδαής αλλά και υπόλογος η δημοτική αρχή εάν –σε αγαστή συνεργασία με τους τοπικούς φορείς- δεν φρόντιζε να εντάξει στο τοπικό παραγωγικό κύκλωμα πολιτικές ανάπτυξης του τουριστικού κλάδου, ιδιαίτερα όταν διαθέτει πολύτιμη και μοναδική α' ύλη για να το πετύχει.

Η εκπόνηση βραχυπρόθεσμου ή μακροπρόθεσμου επιχειρησιακού σχεδίου βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης της του δήμου Κιλκίς –ενταγμένου σε ένα συνολικό σχέδιο της Π.Ε. Κιλκίς- θα πρέπει να αποτελέσει μεθοδολογικό οδηγό αλλά και σημείο αναφοράς για όλες τις δράσεις και πρωτοβουλίες που πρέπει να αναπτυχθούν σε βάθος τριετίας με στόχο την άμεση και έγκαιρη ένταξή του στην εθνική αλλά και την τομεακή στρατηγική της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Κι ακόμη, θα δημιουργήσει κλίμα εμπιστοσύνης και δημιουργίας στους πολίτες, αναπτύσσοντας τουριστική συνείδηση αλλά και προσελκύοντας επενδυτικό ενδιαφέρον.

Επιπρόσθετα, κρίνεται επιβεβλημένη η συγκρότηση ενός μοντέλου ενσωμάτωσης πολιτικών και η δημιουργία ενός συντονιστικού οργάνου ώστε να επιτευχθεί καλύτερος συντονισμός μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, σύνθεση απόψεων και πολιτικών, ανάπτυξη συνεργειών και οικονομίες κλίμακος.

Μια τέτοια προσπάθεια, βέβαια, δεν ξεκινά από το μηδέν. Τα τελευταία 15 χρόνια έχουν αναπτυχθεί, με στόχο κυρίως τον εσωτερικό τουρισμό, ειδικά στον τομέα των υποδομών και των ανωδομών, μέσα προγράμματα όπως το Leader (Άξονας 4) και το ΟΠΑΑΧ (Άξονας 3), σημαντική ποσοτικά και ποιοτικά τοπική παραγωγική βάση όσον αφορά το ξενοδοχειακό απόθεμα, τις ειδικές τουριστικές υποδομές κ.λπ.

Είναι, όμως, απαραίτητη η υλοποίηση μιας σειράς δημόσιων υποδομών που θα συμβάλλουν τα μέγιστα στην ανάπτυξη ήπιων τουριστικών δραστηριοτήτων και βέβαια στην ποιότητα ζωής των κατοίκων. Πρόκειται ουσιαστικά για έργα που θα προσθέσουν αξία στο τουριστικό προϊόν του Κιλκίς. Παραδείγματα τέτοιων έργων είναι τα διάφορα οδικά και σιδηροδρομικά έργα, η αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση των πυλών εισόδου της χώρας στους Ευζώνους και την Δοϊράνη, τα έργα υποδομής στη Λίμνη Δοϊράνη και τη Λίμνη Μεταλλείου, η επαναλειτουργία του Βαλκανικού Βοτανικού Κήπου Κρουσίων, η λειτουργία των αρχαιολογικών χώρων Ευρωπού & Παλατιανού κ.ά.

Η τουριστική προσφορά του Κιλκίς όπως αυτή αναλύεται σε τους πόρους φυσικούς και περιβαλλοντικούς, πολιτιστικούς και ιστορικούς, υποδομές, ανωδομές και υπηρεσίες, ειδικές υποδομές είναι ιδιαίτερα σημαντική και σε ορισμένες περιπτώσεις μοναδική. Είναι αλήθεια ότι, εκτός από θάλασσα, σε τίποτα άλλο δεν έχει να ζηλέψει το Κιλκίς άλλους τουριστικά ανεπτυγμένους προορισμούς. Διαθέτει πλειάδα πόρων που προσδιορίζουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του τουριστικού του προϊόντος και συνδέονται άμεσα με τα κίνητρα τουριστικής ζήτησης. Αλλά διαθέτει και πλειάδα ανωδομών, έτοιμων να υποστηρίξουν αυτό το προϊόν, προσδιορίζοντας την ποσοτική δυνατότητα ανάπτυξής του: η λίμνη Δοϊράνη με το Μουσείο Λίμνης, τα νόστιμα γριβάδια και τους παγκόσμια απειλούμενους αργυροπελεκάνους, το Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης Χίλια Δέντρα, η οροσειρά των Κρουσιών με τον μοναδικό Βαλκανικό Βοτανικό Κήπο, το σπήλαιο Κιλκίς στο λόφο του Αγ. Γεωργίου, η λίμνη Πικρολίμνη και το πηλοθεραπευτήριο με τις μοναδικές της θεραπευτικές ιδιότητες, το Παλατιανό, η Κολχίδα και το αρχαιολογικό μουσείο Κιλκίς με πληθώρα μοναδικών ευρημάτων.

Αυτά και άλλα, σε συνδυασμό με την παραδοσιακή Γουμένισσα, χτισμένη στους πρόποδες του πανέμορφου και γραφικού όρους Πάικου με τα φημισμένα μοναστήρια του, τη λίμνη Μεταλλείου, το Σκρα με το μουσείο του αλλά και τους πανέμορφους καταρράκτες του, συνιστούν ένα μίγμα μοναδικών εμπειριών για ντόπιους και επισκέπτες.

Δεν χρειάζεται να είσαι ειδήμον για να αντιληφθείς ότι στο Κιλκίς, είτε στην πόλη με την πλούσια τουριστική υποδομή, το Συνεδριακό Κέντρο, την τοπική αγορά της κ.ά., είτε στην ύπαιθρο, με το παρθένο κι αμόλυντο φυσικό τοπίο θα μπορούσαν με προϋποθέσεις να αναπτυχθεί ο πράσινος τουρισμός και οι λεγόμενες εναλλακτικές ή ειδικές μορφές τουρισμού, οι οποίες συνθέτουν ένα νέο πρότυπο αειφορικής τουριστικής ανάπτυξης, οι σημαντικότερες μορφές του οποίου γενικά είναι ο οικοτουρισμός, ο αγροτουρισμός, ο τουρισμός υγείας, ο πολιτιστικός, θρησκευτικός, φυσιολατρικός και περιπατητικός τουρισμός, ο ορειβατικός, ο αθλητικός, ο εκπαιδευτικός, ο γαστρονομικός τουρισμός κ.λπ.

Ειδικές μορφές τουρισμού όμως που προκύπτουν μέσα από αναλυτική τμηματοποίηση της ζήτησης, δηλαδή, μέσα από ενδελεχή των αναγκών, σημερινών και μελλοντικών, των πελατών. Το αποτέλεσμα της τμηματοποίησης για να μορφοποιηθεί σε προϊόν και κυρίως για να ενταχθεί στο χαρτοφυλάκιο των προϊόντων ενός τουριστικού προορισμού, πρέπει να πληροί κάποιες προϋποθέσεις: να είναι επενδυτικά ελκυστικό, η ζήτηση να είναι ικανή, δηλαδή οι όροι, το κόστος και οι προοπτικές της επένδυσης να επιτρέπουν την βιωσιμότητα και την κερδοφορία. Διαφορετικά το ενδιαφέρον παραμένει σε φιλολογικό επίπεδο. Γι' αυτό και δεν πρέπει να επενδύσουμε άκριτα στη βιομηχανία των μορφών τουρισμού σε -ισμός!

Η πολιτική της πατρίδας πρέπει να ξεκινάει και να τελειώνει με τη λέξη πολιτισμός και τουρισμός. Όντως, φεύγουμε από την έννοια του προορισμού και περνάμε στην αναζήτηση των εμπειριών. Κι αν το Κιλκίς δεν ήταν ποτέ προορισμός, είναι σίγουρα τόπος αναζήτησης εμπειριών.

Αυτός είναι και ο λόγος που παύουμε να σκεφτόμαστε την προώθηση του τόπου μας στο επίπεδο των αξιοθέατων και χαράσσουμε την στρατηγική μας στο επίπεδο των ολοκληρωμένων εμπειριών. Εμπειριών που βιώνονται μέσα από την ενεργοποίηση των αισθήσεων μας. Εμπειριών ξεχωριστών που χαράσσονται στη μνήμη μας και ταυτίζονται με ένα τόπο, γεννώντας την επιθυμία στον επισκέπτη να επιστρέψει σ' αυτόν.

Η μετάβαση έτσι, από ένα παθητικό μοντέλο τουρισμού όπου ο καταναλωτής - επισκέπτης γίνεται αντικείμενο περιποιήσεων, σε ένα νέο όπου ο τουρίστας διεκδικεί ένα πιο ενεργό ρόλο κατά την παραμονή του και αφορά την προσωπική του αναψυχή, ψυχαγωγία είναι γεγονός και ζητούμενο.

Σήμερα ένας προορισμός πρέπει να συναρπάσει το μυαλό, την καρδιά και το στομάχι. Το καλό είναι ότι η Ελλάδα και το Κιλκίς έχει την πολύτιμη α' ύλη για να μπορεί να κάνει και τα τρία. Τα προϊόντα της ελληνικής γης, ως στοιχεία προσδιοριστικά της ποιότητας, της ταυτότητας και της γεωγραφικής προέλευσης και γαστρονομίας, συνδυασμένα με τα ήθη και τα έθιμα, με τον πολιτισμό μας, αποτελούν βασικό στοιχείο της ταυτότητας μας. Αυτά αποτελούν την πρώτη ύλη

για μία δυνατή και μοναδική εμπειρία για κάθε επισκέπτη και αυτά, ως Περιφέρεια και ως Κιλκίς, τα διαθέτουμε.

Θα πρέπει, όμως, στο πλαίσιο της αναθεώρησης των περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού αλλά και της πολιτικής για ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη να προσδιοριστούν τα στοιχεία που θα επιτρέψουν την ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη των τουριστικών περιοχών, την κατά προτεραιότητα ενίσχυση προορισμών λαμβάνοντας υπόψη το βαθμό ανάπτυξης αλλά και την αξιοποίηση και ανάδειξη των τοπικών πόρων και του πολιτιστικού αποθέματος σε μη ανεπτυγμένες περιοχές, καθώς και την άμβλυνση των φαινομένων υπερσυγκέντρωσης και κορεσμού στις ώριμες τουριστικά περιοχές. Η ένταξη του Κιλκίς σε αυτόν τον νέο χωροταξικό τουριστικό σχεδιασμό πρέπει να θεωρείται δεδομένη.

Βέβαια, οι στρατηγικές, τα έργα και οι υποδομές, η αποτελεσματική προβολή και προώθηση του τουριστικού προϊόντος, δεν επαρκούν. Οι αφίξεις των τουριστών είναι η μια πλευρά αυτής της υπόθεσης. Η άλλη πλευρά είναι η υποδοχή τους. Ο τρόπος με τον οποίο το ανθρώπινο δυναμικό και οι υποδομές του τουρισμού θα ανταποκριθούν στις προσδοκίες τους. Κανείς άλλος δεν μπορεί να το διασφαλίσει καλύτερα από την φιλοξενία των κατοίκων, τον επαγγελματισμό των ανθρώπων και την αρτιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Γιατί, ο στόχος είναι όσοι έρχονται εφέτος να συνεχίσουν και στο μέλλον να βάζουν την Ελλάδα, την Περιφέρεια, το Κιλκίς στον ταξιδιωτικό χάρτη τους. Η Πολιτεία από την πλευρά της φαίνεται ότι μπορεί να κάνει καλή δουλειά και η ελληνική φύση, ούτως ή άλλως, θα ασκήσει τη μαγεία της. Είναι ένα στοίχημα. Αν κάνουν το ίδιο οι εργαζόμενοι, οι επιχειρηματίες αλλά και οι κάτοικοι των περιοχών που θα υποδεχθούν το αναμενόμενο ισχυρό τουριστικό ρεύμα, θα κερδίσουμε το στοίχημα.

Για τον λόγο αυτό, με ευθύνη τόσο του δήμου Κιλκίς και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης γενικότερα όσο και των επαγγελματιών του τουριστικού κυκλώματος, απαιτείται η δημιουργία μιας ευρείας κοινωνικής συμμαχίας για τον τουρισμό. Η φιλοξενία πέρα από εγκαταστάσεις, υποδομές και φυσικό κάλλος, είναι πάνω απ' όλα κουλτούρα και πολιτισμός.

Ο δήμος Κιλκίς με τη στρατηγική ανάπτυξης του τουριστικού τομέα και σε συνεργασία με όλους τους τοπικούς και υπερτοπικούς φορείς θα επιδιώξει να βάλει, επιτέλους, το Κιλκίς στον τουριστικό χάρτη δημιουργώντας ένα σύγχρονο τουριστικό μοντέλο που θα στηρίξει τον τουρισμό τομέα, του κατοίκους και τον τόπο μας και θα βοηθήσει στην οικονομική και κοινωνική ανάκαμψή του:

- σχεδιάζοντας με τεχνοκρατικό τρόπο την τουριστική ανάπτυξη που ταιριάζει στις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής (αστικός τουρισμός, πράσινος τουρισμός, υγείας, αγροτουρισμός κ.λπ.),
- αξιοποιώντας αποτελεσματικά και αποδοτικά τους διαθέσιμους οικονομικούς και περιβαλλοντικούς πόρους αλλά και το πολύτιμο τοπικό ανθρώπινο δυναμικό με τις ιδέες, τη δημιουργικότητα και τον επαγγελματισμό του,
- αναδεικνύοντας πλήρως τα σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα του Κιλκίς ως τόπου πρεσβευτή εμπειριών,
- δημιουργώντας συνθήκες, δομές και συστήματα συνεργασίας και συντονισμού των φορέων,
- θέτοντας μετρήσιμους στόχους και κριτήρια αξιολόγησης των δράσεων,
- αναπτύσσοντας καινοτομικά τουριστικά προϊόντα που θα χαρακτηρίζονται για τη διαφορετικότητα και την ελκυστικότητά τους,
- αξιοποιώντας σύγχρονα εργαλεία μάρκετινγκ για την οργανωμένη, συντονισμένη και επαγγελματική προβολή και προώθηση του τουριστικού προϊόντος,
- προστατεύοντας και αναδεικνύοντας τους φυσικούς πόρους υιοθετώντας πλήρως τις αρχές της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης,

- συνδυάζοντας τους φυσικούς πόρους με την πλούσια τοπική γαστρονομική και πολιτιστική μας κληρονομιά και παράδοση,
- δημιουργώντας ελκυστικές συνθήκες προσέλκυσης ιδιωτικών επενδύσεων,
- δημιουργώντας κουλτούρα τουριστικής συνείδησης των κατοίκων και των επαγγελματιών του χώρου,
- δημιουργώντας στρατηγικές συμμαχίες με όμορους νομούς για την δημιουργία συνολικού τουριστικού προϊόντος και οικονομιών κλίμακας,
- αξιοποιώντας πλήρως τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών,
- αναπτύσσοντας ένα Παρατηρητήριο καταγραφής και αξιολόγησης των συνθηκών και τάσεων της τουριστικής αγοράς,
- αξιοποιώντας κάθε διαθέσιμο χρηματοδοτικό μέσο και πρόγραμμα της Δ΄ Προγραμματικής Περιόδου,
- αναπροσαρμόζοντας τη στρατηγική του σύμφωνα με τα επίκαιρα δεδομένα την στρατηγική του.

21. Πολιτική του δήμου για τα αδέσποτα ζώα

Η παρουσία αδέσποτων ζώων και τα προβλήματα που συνεπάγεται για την ασφάλεια των πολιτών, τη δημόσια υγεία, αλλά και τις συνθήκες διαβίωσης των ίδιων των ζώων συνιστά ένα ζήτημα που απασχολεί μεγάλες αλλά και μικρές πόλεις όπως αυτή του Κιλκίς.

Από τη γενικότερη μελέτη του προβλήματος, έχει διαπιστωθεί ότι, ενώ το νομοθετικό πλαίσιο είναι επαρκές αλλά και –πρόσφατα- εκσυγχρονίζεται, οι ελλείψεις εντοπίζονται στην παράλειψη των Δήμων να εφαρμόσουν τα όσα προβλέπονται από τις σχετικές ρυθμίσεις, στην παράλειψη της κεντρικής διοίκησης να ασκήσει αποτελεσματικά την εποπτεία της για την εφαρμογή τους αλλά και στην ανθρωπίνη συμπεριφορά, νοοτροπία και πρακτική.

Στην κατάσταση αυτή συμβάλλει επίσης η απουσία πρόβλεψης, αφενός κυρώσεων τόσο σε βάρος των Δήμων αλλά και των πολιτών όταν δεν εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους. Ακολουθεί λεπτομερής αναφορά στο υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο (ευρωπαϊκό και εθνικό και στις συγκεκριμένες αρμοδιότητες των Δήμων) και στα προβλήματα που ανακύπτουν από τις ελλείψεις του πλαισίου αυτού.

A. Ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο

1. Η πρώτη νομοθετική πράξη για την καλή μεταχείριση των ζώων σε επίπεδο ΕΕ εκδόθηκε το 1974 και αφορούσε την προστασία των ζώων κατά τη σφαγή (αυτή η νομοθετική πράξη επικαιροποιήθηκε στη συνέχεια με την οδηγία 93/119/ΕΟΚ). Έκτοτε συγκροτήθηκε ένα σημαντικό "οπλοστάσιο" κοινοτικών νομοθετικών πράξεων για τη μεταχείριση των ζώων.
2. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ζώων Συντροφιάς του Συμβουλίου της Ευρώπης τέθηκε προς υπογραφή στις 13.11.1987 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 1992. Η Ελλάδα την υπέγραψε στις 13.11.1987 και κύρωσε με το Ν. 2017/1992 (ΦΕΚ 31 Α/27.02.1992). Η λόγω Συνθήκη στόχο έχει, μεταξύ άλλων, να προστατεύσει τόσο τα αδέσποτα ζώα, όσο και τους πολίτες από προβλήματα που μπορεί να δημιουργηθούν από αυτά.
3. Η συνθήκη για την ΕΕ από το 1999 αναγνωρίζει επίσημα την ανάγκη καλής μεταχείρισης των ζώων. Το πρωτόκολλο για την προστασία και την καλή διαβίωση των ζώων, που έχει προσαρτηθεί στη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το οποίο είναι νομικά δεσμευτικό, αναγνωρίζει τα ζώα ως όντα με αισθήματα.
4. Η ΕΕ έχει εκπονήσει και προωθεί Κοινοτικό Σχέδιο Δράσης για την Ορθή Μεταχείριση των Ζώων στη βάση των πέντε βασικών ελευθεριών των ζώων, όπως αυτές έχουν θεσπιστεί από το Farm Animal Welfare Council το 1979:
 - Ελευθερία (απαλλαγή) από πείνα και δίψα
 - Ελευθερία (απαλλαγή) από την ταλαιπωρία
 - Ελευθερία (απαλλαγή) από τον πόνο, τον τραυματισμό ή την ασθένεια
 - Ελευθερία (απαλλαγή) να εκφραστεί με φυσιολογική συμπεριφορά
 - Ελευθερία (απαλλαγή) από το φόβο και τον κίνδυνο
5. Αρμόδιες σε κρατικό επίπεδο είναι οι εθνικές αρχές που πρέπει να διασφαλίζουν ότι όλοι όσοι εμπλέκονται στην αλυσίδα εκτροφής, διακίνησης και εμπορίας ζώων, καθώς και οι κάτοχοι ζώων, τηρούν τους κανόνες καλής μεταχείρισης των ζώων.

B. Εθνικό νομοθετικό πλαίσιο

1. Τα θέματα περί αδέσποτων ζώων ρυθμίζονται στη χώρα μας από διάφορα νομοθετήματα, με κεντρικό το Ν. 3170/2003 «Ζώα συντροφιάς, αδέσποτα ζώα και άλλες διατάξεις». Με το νόμο αυτό εισάγονται συγκεκριμένες υποχρεώσεις, τόσο για τους ιδιώτες κατόχους σκύλων, όσο και για τους Δήμους. Οι υποχρεώσεις των ιδιωτών

προβλέπουν, μεταξύ άλλων, την δήλωση του ζώου στον φορέα που είναι αρμόδιος για την τήρηση των σχετικών αρχείων, την μέριμνα για τη σήμανση και την καταγραφή των ζώων καθώς και την απόκτηση σχετικού βιβλιαρίου υγείας.

Γ. Αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α

1. Σύμφωνα με το Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα (Ν. 3463/2006) άρθρο 75γ, παράγραφος 10, στην αρμοδιότητα των Δήμων ανήκει, μεταξύ άλλων και «η *περισυλλογή και εν γένει η μέριμνα για τα αδέσποτα ζώα και η δημιουργία καταφυγίων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία*».
2. Το άρθρο 7 του Ν. 3170/2003: Περισυλλογή αδέσποτων σκύλων, ρητά ορίζει, μεταξύ άλλων, και τα ακόλουθα: Αρμόδιοι για την περισυλλογή των αδέσποτων σκύλων είναι οι δήμοι και οι κοινότητες. Η περισυλλογή των αδέσποτων σκύλων μπορεί να πραγματοποιείται και από ζωοφιλικά σωματεία, εφόσον διαθέτουν την απαραίτητη υποδομή, σε συνεργασία με τον αρμόδιο δήμο ή κοινότητα. Οι δήμοι και οι κοινότητες συγκροτούν τα συνεργεία περισυλλογής από άτομα τα οποία διαθέτουν την κατάλληλη εκπαίδευση και εμπειρία σε θέματα που αφορούν στην αιχμαλωσία των ζώων και κατέχουν τις τεχνικές χειρισμού τους. [...]Τα συνεργεία περισυλλογής καθοδηγούνται στο έργο τους και ελέγχονται από κτηνίατρο, ο οποίος ορίζεται από τη Διεύθυνση Κτηνιατρικής της αρμόδιας νομαρχιακής αυτοδιοίκησης.
3. Με το σχέδιο νόμου για τα δεσποζόμενα και αδέσποτα ζώα, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (2011), στοχεύει :
 - στην αποτελεσματική προστασία των ζώων συντροφιάς μέσα από ένα οργανωμένο σύστημα σήμανσης και καταγραφής των δεσποζόμενων και αδέσποτων ζώων συντροφιάς, καθώς και στην προστασία κάθε κατηγορίας ζώου από τη χρησιμοποίησή τους και την εκμετάλλευσή τους σε δημόσια κερδοσκοπικά θεάματα.
 - στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας και στην αντιμετώπιση των θεμάτων καλής μεταχείρισης και ευζωίας των ζώων, ζητήματα που έχουν αποκτήσει σήμερα ιδιαίτερη και διαρκώς αυξανόμενη σημασία.

Ειδικότερα, με το κατατεθέν σχέδιο νόμου, επέρχονται 10 ουσιώδεις νέες ρυθμίσεις σχετικά με τα δεσποζόμενα και αδέσποτα ζώα συντροφιάς και το γενικότερο καθεστώς προστασίας των ζώων. Οι αλλαγές αυτές είναι οι ακόλουθες:

1. Δημιουργείται σε κεντρικό επίπεδο η Διαδικτυακή Ηλεκτρονική Βάση σήμανσης και καταγραφής των ζώων συντροφιάς και των ιδιοκτητών τους που θα αποτελέσει το βασικό εργαλείο διαχείρισης των ζώων συντροφιάς.
2. Καθορίζονται οι συγκεκριμένοι κανόνες ευζωίας που πρέπει να τηρούνται από τους ιδιοκτήτες των ζώων συντροφιάς και θεσμοθετείται για λόγους απλοποίησης ενιαίο βιβλιάριο υγείας και διαβατήριο των ζώων.
3. Η ηλεκτρονική σήμανση για όλες ανεξαιρέτα τις γάτες και τους σκύλους δεσποζόμενους και αδέσποτους που περισυλλέγονται, καθίσταται υποχρεωτική.
4. Δημιουργείται ένα οργανωμένο σύστημα περισυλλογής και διαχείρισης των αδέσποτων ζώων σε κάθε Δήμο -σε συνεργασία με Φιλοζωικές Ενώσεις και Σωματεία- ενώ θεσμοθετείται η ευθύνη του Δήμου για κάθε βλάβη ή ζημία που προκαλείται σε τρίτους από τα αδέσποτα ζώα.
5. Τα δημοτικά καταφύγια αδέσποτων ζώων θα αποτελούν χώρους προσωρινής και όχι μόνιμης παραμονής των αδέσποτων ζώων και στα καταφύγια αυτά θα παρέχεται η αναγκαία ιατρική περίθαλψη στα ζώα που έχουν ανάγκη.
6. Απαγορεύεται η με οποιονδήποτε τρόπο δημοσίευση/γνωστοποίηση αγγελιών για υιοθεσία ζώου συντροφιάς, αν δεν αναφέρεται ο αριθμός της ηλεκτρονικής σήμανσης.

7. Οι στείρωσεις στις οποίες υποβάλλονται τα θηλυκά αδέσποτα ζώα γίνονται από κτηνιάτρους, ακόμα και σε κινητές μονάδες άσκησης κτηνιατρικών πράξεων μετά από σχετική άδεια, ενώ στείρωσεις μπορούν να γίνονται και από εθελοντές αλλοδαπούς κτηνιάτρους.
8. Απαγορεύεται η συμμετοχή κάθε είδους ζώου σε τσίρκο ή άλλο παρεμφερές δημόσιο θέαμα καθώς και οποιαδήποτε δημόσια έκθεση ζώου για κερδοσκοπικό σκοπό.
9. Η κακοποίηση και η βάνουση μεταχείριση των ζώων τιμωρείται με ποινή φυλάκισης μη εξαγοράσιμη και χρηματική ποινή μέχρι 30.000 ευρώ, ανεξάρτητα από το διοικητικό πρόστιμο.
10. Τέλος προβλέπεται σοβαρή αυστηροποίηση τόσο των ποινικών κυρώσεων, όσο και των διοικητικών προστίμων για τους παραβάτες που γίνονται ακόμα πιο αυστηρές σε περίπτωση υποτροπής, προκειμένου να υπάρχει ένα πλήρες, αναλογικό, αποτρεπτικό και αποτελεσματικό σύστημα κυρώσεων.

Η υφιστάμενη κατάσταση

Είναι αλήθεια ότι η κατάσταση, ιδιαίτερα στην πόλη του Κιλκίς, δεν τιμά ούτε την Τοπική Αυτοδιοίκηση αλλά ούτε και τους πολίτες. Η ελλιπής διαχείριση του προβλήματος, η αδύναμη πολιτιστική κουλτούρα, οι λιγοστές ζωοφιλικές ευαισθησίες συγκροτούν ένα σκληρό αρνητικό και μια διχασμένη κοινωνία όπου ορισμένοι μεν πολίτες θέτουν ζητήματα ελεύθερης και άφοβης διαβίωσης και αγωνίας για τη σωματική ακεραιότητα τη δική τους και κυρίως των παιδιών τους και από την άλλη δε, άλλοι πολίτες, περισσότερο ή λιγότερο ζωόφιλοι να κατηγορούν τους μεν για έλλειψη ευαισθησίας, πολιτισμού και ηθικής αλλά και τη δημοτική αρχή για αδράνεια.

Βέβαια, θα πρέπει να καταγραφεί η αξιέπαινη και πρωτοποριακή η πρωτοβουλία του φιλοζωικού συλλόγου σε συνεργασία με τον Δήμο Κιλκίς για την λειτουργία χώρου φύλαξης και περίθαλψης των αδέσποτων σκύλων που διαθέτει τις στοιχειώδεις κτηριακές υποδομές, δεν υπάρχει όχληση σε κανέναν και βρίσκεται εκτός πόλης. Στο χώρο αυτό με εθελοντική εργασία έχουν διαμορφωθεί οι χώροι κατάλληλα και σήμερα φιλοξενούνται περίπου 160 σκυλιά. Πέρα δε της φιλοξενίας των προσφέρεται περίθαλψη όταν χρειαστεί και γίνονται οι απαραίτητες στείρωσεις από κτηνιάτρους της περιοχής μας για την μη αναπαραγωγή τους.

Είναι αλήθεια ότι η Πολιτεία, παρά την πίεση των προβλημάτων που δημιουργούσε μια τέτοια κατάσταση και παρά την σχετική χρηματοδότηση για την επίλυσή του δεν μπόρεσε μέχρι σήμερα να δώσει οριστική λύση. Για αντικειμενικούς αλλά και για υποκειμενικούς λόγους δεν έγινε εφικτό αυτό το οποίο από πολύ καιρό πριν θα έπρεπε να είχε βρει την λύση του για να μην υπάρχει αυτή η τριτοκοσμική εικόνα των αδέσποτων σκύλων. Οι λύσεις συνήθως που επιλέγονταν ήταν της θανάτωσης ή της μεταφοράς των σε απομακρυσμένες περιοχές, μεταφέροντας ταυτοχρόνως και το πρόβλημα αλλού.

Το σχέδιο του δήμου

Συναισθανόμενος την ευθύνη που έχει ο δήμος Κιλκίς για το ζήτημα θα προχωρήσει στο σχεδιασμό και την σε βάθος χρόνου υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος με σκοπό αφενός μεν τη σταθεροποίηση και καταγραφή του αριθμού των αδέσποτων ζώων εφαρμόζοντας πρόγραμμα στείρωσης και σήμανσης τους και αφετέρου τη βιωσιμότητά τους, εφαρμόζοντας πρόγραμμα περίθαλψης άρρωστων ζώων, εμβολιασμού και αποπαρασίτωσης όλων των αδέσποτων ζώων, καθώς και πρόγραμμα διανομής τροφής. Θεωρώντας βέβαια ως κυρίαρχη παράμετρο αντιμετώπισης του ζητήματος τον άνθρωπο, οι δράσεις του προγράμματος θα περιλαμβάνουν την κοινωνική ευαισθητοποίηση, την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των δημοτών και κυρίως των παιδιών.

Το πρόγραμμα του Δήμου Κιλκίς θα έχει ως βασικούς άξονες: α) τη δημιουργία Καταφυγίου Αδέσποτων Ζώων, β) την **περισυλλογή**, γ) την **καταγραφή** και τη **σήμανση**, δ) τον **εμβολιασμό** και **στείρωση**, ε) την **περίθαλψη** και στ) την **υιοθεσία** ή επανατοποθέτηση των αδέσποτων ζώων.

Στο πλαίσιο της εκστρατείας ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των πολιτών θα προβεί στην διενέργεια ειδικών ημερίδων-εκδηλώσεων ενημέρωσης του κοινού, της σχολικής κοινότητας και των ηλικιωμένων πολιτών, στην έκδοση ενημερωτικών εντύπων και σχετικής αφίσας.

Τέλος, θα ενισχύσει τους δεσμούς συνεργασίας του με τους φιλοζωικούς συλλόγους ενισχύοντας το έργο τους αλλά και ενδυναμώνοντας το δίκτυο εθελοντών φιλόζωνων πολιτών και της Κοινωνίας των Πολιτών γενικότερα. Τελικά, μόνο η αγαστή συνεργασία καθενός δημότη ξεχωριστά αλλά και οι προσπάθειες όλων μαζί, μπορούν να συμβάλλουν αποφασιστικά στην προστασία των αδέσποτων ζώων.

21. Πολιτική ανάπτυξης της καινοτομίας

Την ίδια στιγμή που η Ελλάδα βιώνει την πιο δύσκολη οικονομική συγκυρία της πρόσφατης ιστορίας της, παρακολουθούμε την ανάδειξη ενός καινούριου τεχνολογικού προτύπου: Υπηρεσίες, Λογισμικό και Συσκευές συγκλίνουν και αξιοποιώντας τις δυνατότητες του διαδικτύου, πραγματοποιούνται άλματα προόδου. Δυνατότητες που πριν λίγα μόλις χρόνια φάνταζαν απρόσιτες, έχουν γίνει πλέον μέρος της καθημερινότητάς μας. Αυτή είναι μόνο η αρχή. Το θεμελιώδες ερώτημα που προκύπτει, δεν έχει εύκολη απάντηση: ποια μπορεί να είναι η θέση της Ελλάδας στη νέα πραγματικότητα;

Για την ώρα πάντως, η θέση της στο Δείκτη Καινοτόμων Χωρών για το 2010 είναι καθαρά απογοητευτική. Σύμφωνα με αυτόν μεταξύ των 27 χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης η Ελλάδα βρίσκεται στην θέση 19. Η βαθμολογία της είναι πολύ χαμηλότερη από τον μέσο όρο. Στις πρώτες θέσεις και άνω φυσικά του μέσου όρου βρίσκονται η Δανία, η Φινλανδία, η Γερμανία, η Σουηδία. Γύρω στο μέσο όρο βρίσκονται η Αυστρία, το Βέλγιο, η Κύπρος, η Εσθονία η Γαλλία, η Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, η Ολλανδία, η Σλοβενία και η Βρετανία. Κάτω από τον μέσο όρο αλλά σε καλύτερη θέση από την Ελλάδα έχουμε την Πορτογαλία, την Τσεχία, την Εσθονία, την Ιταλία και την Ισπανία.

Αν λοιπόν δεχθούμε ότι η δυνατότητα μιας χώρας να παράγει καινοτομίες τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα είναι καθοριστική για το μέλλον της τότε οι προοπτικές της χώρας δεν είναι πολύ ευνοϊκές.

Βέβαια, παρά το γεγονός ότι μας χωρίζει ένα σημαντικό τεχνολογικό κενό με την Ευρώπη, υπάρχει πλέον μια ορατή τάση υιοθέτησης των νέων τεχνολογιών. Η διστακτικότητα και ο σκεπτικισμός υποχωρούν όσο γίνονται προφανή τα οφέλη, τόσο σε επίπεδο παραγωγικότητας όσο και σε επίπεδο μείωσης του κόστους.

Η οικονομική κρίση λειτουργεί πολλαπλασιαστικά, με δεδομένο ότι η πλειοψηφία των οργανισμών και των επιχειρήσεων αναζητά τρόπους αναδιάρθρωσης των λειτουργιών και βελτιστοποίησης της αποτελεσματικότητας.

Από την άλλη πλευρά όμως, αυτές οι θετικές εξελίξεις υπερφαλαγγίζονται από τους περιορισμούς στον τομέα τις επιχειρηματικότητας. Ο τρόπος και τα μέσα που προσεγγίζουμε την επιχειρηματικότητα αντικατοπτρίζει σε μεγάλο βαθμό τις αδυναμίες του οικονομικού μοντέλου που δοκιμάζεται από την παγκόσμια και τοπική κρίση. Παράλληλα, οι θεσμικοί παράγοντες, παρά τις όποιες προσπάθειες, δεν έχουν κατορθώσει ακόμα να δημιουργήσουν τα φιλόξενα περιβάλλον που θα ενθαρρύνει τη δυναμική επιχειρηματικότητα υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Η επίτευξη, όμως, της επιζητούμενης οικονομικής ανάπτυξης, ειδικά σε συνθήκες κρίσης, απαιτεί ουσιαστικές αλλαγές στον τρόπο που προσεγγίζουμε την Καινοτομία και την Επιχειρηματικότητα. Η προσπάθεια δε αυτή, οφείλει να γίνεται με συνέπεια και συνέχεια εάν προσπαθούμε σθεναρά να διατηρήσουμε την κοινωνία μας σε τροχιά εξέλιξης. Ας μην υπάρχει καμία αμφιβολία ότι οι μεγάλες αλλαγές που θα σημειωθούν τα επόμενα πέντε χρόνια θα δημιουργήσουν σημαντικές ευκαιρίες για όσους εκμεταλλευτούν αποτελεσματικά και χωρίς αγκυλώσεις τις τρέχουσες τεχνολογίες, οραματιζόμενοι νέους τρόπους για να δημιουργηθεί αξία για τις επιχειρήσεις, τις κυβερνήσεις, την Τοπική Αυτοδιοίκηση και την κοινωνία των πολιτών συνολικότερα.

Είναι προφανές ότι η εποχή που διανύουμε, η κρίση από την οποία περνάει η χώρα μας και η μεγάλη προσπάθεια οικονομικής επιβίωσης και εξέλιξης που καταβάλλουμε μας επιβάλλει να αναθεωρήσουμε και να βελτιώσουμε με μεγάλη ταχύτητα τις επιδόσεις και στον τομέα αυτό.

Άλλωστε η καινοτομία γεννιέται από την ανάγκη για επιβίωση και εξέλιξη και καταλήγει να γίνεται μια συνειδητή προσπάθεια αλλαγής, βελτίωσης, διαφοροποίησης, αύξησης της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας, επέκτασης των μεριδίων αγοράς, εισόδου σε νέες αγορές, ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας.

Με άλλα λόγια, όλα αυτά που πρέπει να επιτύχουμε ως οικονομία για να ξεπεράσουμε τη στασιμότητα που βρισκόμαστε σήμερα και να προχωρήσουμε δυναμικά σε μια νέα εποχή βιώσιμης ανάπτυξης.

Η καινοτομία, που μέχρι σήμερα αναφερόταν μεγαλόσχημα, αλλά συνήθως αφηρημένα, στο δημόσιο διάλογο και τον πολιτικό λόγο, σήμερα αποτελεί μονόδρομο για την επιβίωση των επιχειρήσεων αλλά και του κράτους το οποίο πρέπει να αρχίσει να προσαρμόζεται σε μια νέα κατάσταση, στην οποία οι ίδιες ή περισσότερες λειτουργίες θα πρέπει να υλοποιούνται με σημαντικά λιγότερους πόρους.

Ο στόχος είναι φιλόδοξος, όμως είναι ρεαλιστικός. Μπορούμε να τον επιτύχουμε με τη διασύνδεση και την αρμονική ανάπτυξη όλων των πλευρών του “τριγώνου της γνώσης”, δηλαδή της παραγωγής γνώσης (έρευνα), της μετάδοσης της γνώσης (εκπαίδευση και δια βίου μάθηση), της ευρύτερης διάχυσης της γνώσης στην κοινωνία στο σύνολό της και της αξιοποίησής της με οικονομικά ωφέλιμο τρόπο (καινοτομία).

Γιατί ουσιαστικά το έλλειμμα καινοτομίας της Ελλάδας οφείλεται κυρίως στην έλλειψη μιας κουλτούρας που να ενθαρρύνει την πρωτοβουλία και την αναζήτηση, καθώς και στην έλλειψη σοβαρών επενδύσεων. Σε πρώτο επίπεδο, η καινοτομία ευδοκιμεί σε περιβάλλοντα που καλλιεργούν, προωθούν και δίνουν αξία στη γνώση και την έρευνα, σε περιβάλλοντα που διακρίνονται για την παντελή έλλειψη περιορισμών στη σκέψη και τη δημιουργικότητα, σε περιβάλλοντα που η διαφορετική σύλληψη και η ιδέα είναι το ζητούμενο.

Βασικός παράγοντας για την ανάπτυξη της καινοτομίας είναι ένα ισχυρό εκπαιδευτικό σύστημα, που προάγει την ελεύθερη σκέψη, ενθαρρύνει τη δημιουργικότητα και βέβαια διαθέτει τις κατάλληλες υποδομές. Εξίσου σημαντικό είναι να επισημανθεί ότι δυστυχώς, στην Ελλάδα τείνουμε να μην πειραματιζόμαστε και να μη δοκιμάζουμε νέες ιδέες από το φόβο της αποτυχίας. Αντιθέτως, στις υπόλοιπες χώρες, που πρωτοπορούν, η αποτυχία είναι συνυφασμένη και θεωρείται αναπόσπαστο μέρος της ίδιας της επιτυχίας.

Στη συνέχεια, θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα – τόσο επιχειρηματικά, όσο και τεχνολογικά – ώστε η καινοτομική γνώση να μετατρέπεται σε εμπορικό προϊόν, υπηρεσία, παραγωγική διαδικασία, νέα μέθοδο διοίκησης και λειτουργίας. Η καινοτομία μπορεί και πρέπει να εφαρμόζεται σε κάθε τομέα και επίπεδο της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Από τη διοίκηση με τη συνεχή αναζήτηση νέων και καλύτερων διοικητικών και λειτουργικών μεθόδων, την έρευνα και ανάπτυξη νέων καινοτομικών λύσεων για προϊόντα και υπηρεσίες, το ανθρώπινο δυναμικό για τη συνεχή βελτίωση των δεξιοτήτων, τα σύγχρονα συστήματα παραγωγής έως τη συνολική λειτουργία της επιχείρησης με συστήματα που διασφαλίζουν την ποιότητα, την ασφάλεια, την προστασία του περιβάλλοντος.

Καινοτομία και Δήμος Κιλκίς

Η καινοτομία για έναν οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης όπως ο δήμος Κιλκίς άπτεται τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού περιβάλλοντός του. Αφορά την κουλτούρα του, την καθημερινή πρακτική του, τις δομές και τις υπηρεσίες του, τις επενδύσεις του, το πώς εμπνέει και υποστηρίζει τη δημιουργικότητα των στελεχών αλλά και των δημοτών του. Γενικά, θα ‘λεγε κανείς ότι καινοτομία είναι να λειτουργήσει ο δήμος με τρόπο διαφορετικό, πιο αποτελεσματικό, πιο γρήγορο και πιο έξυπνο.

Η καινοτομία δεν είναι απλά ένα ζήτημα που αγγίζει μονάχα τις επιχειρήσεις και την ανταγωνιστικότητά τους. Συνιστά καίριο ζήτημα των δήμων που προσφέρουν αλλά και επηρεάζουν την κοινωνία γιατί μεταφέρουν την δημιουργική σκέψη τόσο στα εσωτερικά τους μοντέλα και λειτουργίες, όσο και στην παροχή των υπηρεσιών τους αλλά και δημιουργούν και καλλιεργούν συνθήκες και περιβάλλον καινοτομίας. Η δημιουργική σκέψη είναι ευκολότερη σε οργανισμούς που είναι ανοικτοί σε νέες ιδέες και απόψεις και δεν παραμένουν προσκολλημένοι σε παραδοσιακούς μηχανισμούς και δομές.

Καινοτομία για το δήμο Κιλκίς μπορεί να είναι:

- Η επένδυση στη Γνώση
- Η απελευθέρωση των δημιουργικών δυνάμεων του τόπου
- Η χρήση των νέων τεχνολογιών (e-government)
- Η εξάπλωση της ευρυζωνικότητας & των ασύρματων δικτύων
- Η χρήση πράσινων τεχνολογιών και οι πράσινες προμήθειες
- Η ενσωμάτωση της καινοτομίας σε κάθε τοπική δραστηριότητα
- Η σύνδεση του παραγωγικού τομέα με την πανεπιστημιακή κοινότητα
- Η εφαρμογή της Ολικής Ποιότητας
- Η δημιουργία μιας ευφυούς και δημιουργικής πόλης
- Η ανάπτυξη κοινωνικής καινοτομίας
- Η δημιουργία και υποστήριξη επιχειρηματικών συστάδων
- Η δημιουργία ελκυστικού περιβάλλοντος για την επιχειρηματικότητα
- Η ανάπτυξη υποδομών και θεσμών υποστήριξης της καινοτομίας
- Η ανάπτυξη της e-democracy και του διαδραστικού ρόλου του δημότη
- Η επέκταση του κοινωνικού κράτους
- Η δημιουργία γραφείου καινοτομίας
- Η συνέργεια με την εκπαιδευτική διαδικασία

Τέλος, στη βάση των ανωτέρω, **η καινοτομία μπορεί να συνιστά απάντηση στα προβλήματα της ανάπτυξης της υπαίθρου** που αποτελεί και το βασικό συστατικό στοιχείο του δήμου Κιλκίς. Μια απάντηση που θα αντιτίθεται στη συνηθισμένη προκατάληψη που θέλει για την «καθυστερημένη» ύπαιθρο, η οποία υφίσταται πρώτη τις καινοτομίες (τεχνολογικές, οργανωτικές κ.λπ.) που εμφανίζονται στις αστικές περιοχές και επωφελείται «στη συνέχεια», καθώς πρέπει πάντα να βρίσκονται γι' αυτήν «λύσεις αναμονής», «αποζημιώσεις» ή «ανακουφιστικά μέτρα».

Η απάντηση αυτή μπορεί να έρθει από ένα δήμο ως καινοτόμο φορέα ανάπτυξης, πρωτοπόρο σε νέους τρόπους ανάπτυξης, συμβάλλοντας στην επίλυση προβλημάτων όπως η ανεργία, ο κοινωνικός αποκλεισμός, η απώλεια κοινωνικών δεσμών, που απασχολούν εξίσου τις αστικές περιοχές.

22. Πολιτικές για την Ισότητα των Φύλων

Γενικά

Τις τελευταίες δεκαετίες οι ευρωπαϊκές πολιτικές θέτουν σε προτεραιότητα την προώθηση της ισότητας των φύλων και προτάσσουν την αναγκαιότητα ένταξης της διάστασης του φύλου στο σύνολο των δραστηριοτήτων και δράσεων που σχεδιάζονται και υλοποιούνται σε όλα τα επίπεδα πολιτικής (gender mainstreaming). Στο πλαίσιο αυτό, οι Δήμοι και οι Περιφέρειες καλούνται πλέον να συμβάλλουν στην προώθηση της ισότητας, εκπονώντας Σχέδια Δράσης για την Ένταξη της Ισότητας των Φύλων. Η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ), επιδιώκοντας την υποστήριξη των Δήμων και των Περιφερειών στην προσπάθεια ενδυνάμωσης των γυναικών και επίτευξης της ισότητας των φύλων, στο πλαίσιο του «Εθνικού Προγράμματος για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων 2010-2013» έχει σχεδιάσει συγκεκριμένες δράσεις για τους Δήμους και τις Περιφέρειες (βλ. σχετικά: www.isotita.gr).

Η «Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Ισότητα των Φύλων στις τοπικές κοινωνίες» εκπονήθηκε από το Συμβούλιο Δήμων και Περιφερειών της Ευρώπης (CEMR) σε συνεργασία με φορείς από διάφορες χώρες (από την Ελλάδα συμμετείχε η Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας-ΚΕΔΚΕ), με στόχο οι Δήμοι και οι Περιφέρειες να αναλάβουν δέσμευση για την ένταξη της διάστασης του φύλου στις πολιτικές τους. Ειδικότερα η Χάρτα αποτελεί συνέχεια της «Πόλης της Ισότητας», η οποία συνιστά εργαλείο με στόχο την απεικόνιση του ιδανικού πορτρέτου μιας πόλης που λαμβάνει υπόψη την ισότητα των φύλων σε όλες τις πολιτικές της. Η «Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Ισότητα των Φύλων στις τοπικές κοινωνίες» διαρθρώνεται σε τρία μέρη και, λαμβάνοντας υπόψη τις αρμοδιότητες των τοπικών και περιφερειακών αρχών, αποτυπώνει συγκεκριμένες δεσμεύσεις για την εφαρμογή Σχεδίου Δράσης για την Ένταξη της Ισότητας των Φύλων.

Ο Οδηγός Εφαρμογής της «Ευρωπαϊκής Χάρτας για την Ισότητα των Φύλων στις τοπικές κοινωνίες» στοχεύει στην επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας και, έχοντας ως αφετηρία ότι η Ισότητα των Φύλων συνιστά θεμελιώδες δικαίωμα για όλους και όλες, καθώς και στοιχειώδη αξία για κάθε δημοκρατία, προτείνει ενδεικτικές δραστηριότητες για την ένταξη της διάστασης του φύλου σε όλους τους τομείς δραστηριότητας των Δήμων, λαμβάνοντας υπόψη τους σχετικούς προβληματισμούς που διατυπώνονται. Για το σκοπό αυτό, αξιοποιείται το ισχύον θεσμικό πλαίσιο για τους Δήμους, όπως προκύπτει από το πλαίσιο λειτουργίας τους, καθώς και το Πρόγραμμα «Καλλικράτης», με το οποίο συνενώθηκαν στους νέους Δήμους όλες οι αρμοδιότητες στους τομείς της φροντίδας, των κοινωνικών υπηρεσιών και της πρόνοιας. Για την ουσιαστική εφαρμογή των δεσμεύσεων της «Ευρωπαϊκής Χάρτας για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες», όπως προβλέπεται από τη μεταρρύθμιση της Τοπικής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης, απαιτείται η σύσταση Υπηρεσιακής Μονάδας Πολιτικών Ισότητας των Φύλων (Πρόγραμμα «Καλλικράτης», Άρθρο 97). Στο πλαίσιο αυτό, στα Πρότυπα Σχέδια Οργανισμών Εσωτερικής Υπηρεσίας των νέων Δήμων που σχεδίασε η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ), προτείνει, με πληθυσμιακά και γεωγραφικά κριτήρια, η παραπάνω Υπηρεσιακή Μονάδα να αποτελεί: α) Τμήμα της Διεύθυνσης Άσκησης Κοινωνικής Πολιτικής και Πολιτικών Ισότητας, ή β) Γραφείο Πολιτικών Ισότητας των Φύλων, ή γ) Ομάδα Έργου. Στόχο της Υπηρεσιακής Μονάδας Πολιτικών Ισότητας των Φύλων -σε επίπεδο Δήμου- αποτελεί η ανάπτυξη των δημοτικών πολιτικών και προγραμμάτων με την οπτική του φύλου. Ενδεικτικά, σύμφωνα με τα Πρότυπα Σχέδια Οργανισμών Εσωτερικής Υπηρεσίας των νέων Δήμων, καθώς και τις πολιτικές και τις κατευθύνσεις της ΓΓΙΦ, η Υπηρεσιακή Μονάδα Πολιτικών Ισότητας των Φύλων σχεδιάζει, εισηγείται και μεριμνά για την εφαρμογή προγραμμάτων και μέτρων που στοχεύουν στην ισότητα γυναικών και ανδρών σε όλους τους τομείς.

Στο πλαίσιο αυτό, η Υπηρεσιακή Μονάδα Πολιτικών Ισότητας των Φύλων θα πρέπει να δραστηριοποιείται για: τη λήψη μέτρων σχετικά με την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των παιδιών, την ανάπτυξη δράσεων για την καταπολέμηση των

κοινωνικών στερεοτύπων με βάση το φύλο, την ανάπτυξη ειδικών προγραμμάτων αναφορικά με κοινωνικά ευπαθείς ομάδες και ιδιαίτερα για γυναίκες που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις, την ανάπτυξη δράσεων για την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην απασχόληση, τη λήψη μέτρων για τη συμφιλίωση των επαγγελματικών και οικογενειακών/ιδιωτικών υποχρεώσεων, και την ανάπτυξη δράσεων για την κοινωνική και πολιτική συμμετοχή των γυναικών και την προώθησή τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Από τα ανωτέρω, προκύπτει ότι η Υπηρεσιακή Μονάδα Πολιτικών Ισότητας των Φύλων έχει διττό ρόλο: α) συμβουλευτικό, προς όλους/ες τους/τις κατοίκους του Δήμου, με έμφαση στις γυναίκες, και β) συντονιστικό, προς το εσωτερικό του Δήμου (υπηρεσίες και δομές του φορέα) μέσα από την ένταξη της διάστασης του φύλου στις τοπικές πολιτικές (gender mainstreaming).

Επιπλέον, το νέο θεσμικό πλαίσιο, (Πρόγραμμα «Καλλικράτης», Άρθρο 70), προβλέπει τη δυνατότητα συγκρότησης Δημοτικής Επιτροπής Ισότητας των Φύλων. Στην Επιτροπή αυτή συμμετέχουν αιρετοί/ές, στελέχη της Υπηρεσιακής Μονάδας Πολιτικών Ισότητας των Φύλων του Δήμου ή του ΝΠΔΔ, καθώς και εμπειρογνώμονες σε θέματα ένταξης της διάστασης του φύλου στις τοπικές πολιτικές και εκπρόσωποι γυναικείων οργανώσεων της περιοχής. Με αφετηρία το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, οι Δήμοι που υπογράφουν την «Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Ισότητα των Φύλων στις τοπικές κοινωνίες» καλούνται να καταρτίσουν και να υιοθετήσουν το δικό τους Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη της Ισότητας των Φύλων και στη συνέχεια, να το εφαρμόσουν. Το παραπάνω Σχέδιο Δράσης θα αποτελεί προϊόν διαβουλεύσεων με τους τοπικούς κοινωνικούς φορείς, θα αξιολογείται και θα επικαιροποιείται ανάλογα με τις αναγκαιότητες που προκύπτουν και εντοπίζονται.

Οι δράσεις που καλείται ο κάθε Δήμος να υλοποιήσει σύμφωνα με την «Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες», καλύπτουν τους ακόλουθους γενικούς άξονες: Ενίσχυση, βελτίωση και επέκταση παροχών ή/και δομών. Η Ισότητα των Φύλων πρέπει να εφαρμόζεται από τους Δήμους σε όλους τους τομείς των αρμοδιοτήτων τους. Για το σκοπό αυτό, κρίνεται απαραίτητη η αξιοποίηση και εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου (π.χ. συγκρότηση Δημοτικής Επιτροπής Ισότητας σε κάθε Δήμο-Άρθρ. 70 «Καλλικράτης»), καθώς και η βελτίωση των υφιστάμενων παροχών και δομών για την καλύτερη εξυπηρέτηση και την ενίσχυση των γυναικών (π.χ. διεύρυνση ωραρίου των δημοτικών παιδικών σταθμών). Στρατηγικές και μέτρα για την αλλαγή νοοτροπίας. Οι Δημοτικές Αρχές καλούνται να συμβάλουν αποφασιστικά στην εξάλειψη των έμφυλων στερεοτύπων, στα οποία βασίζονται οι ανισότητες αναφορικά με τη θέση και την κατάσταση των γυναικών, μέσα από τη λήψη κατάλληλων μέτρων και την υιοθέτηση συγκεκριμένων στρατηγικών (π.χ. εμπλουτισμός των διαδικτυακών τόπων των Δήμων με Ενότητες σχετικές με Θέματα Ισότητας και αξιοποίησή τους για την παρουσίαση του Σχεδίου Δράσης για την Ένταξη της Ισότητας των Φύλων).

Προγράμματα επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης. Η υλοποίηση επιμορφωτικών προγραμμάτων σε θέματα Ισότητας των Φύλων για όσους/ες (στελέχη) εμπλέκονται στο σχεδιασμό αλλά και την εφαρμογή των πολιτικών των Δήμων κρίνεται απαραίτητη, προκειμένου και οι ίδιοι/ες να κατανοήσουν την αναγκαιότητα της ένταξης της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές και δράσεις (π.χ. επιμόρφωση και ενημέρωση των στελεχών των Δήμων για το Πρόγραμμα και τις Δράσεις της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων). Στο ίδιο πλαίσιο, έχει ιδιαίτερη σημασία να πραγματοποιηθούν ενέργειες διάχυσης και ευαισθητοποίησης των δημοτών/ισών σε θέματα που άπτονται της ισότητας των φύλων (π.χ. πολιτιστικές εκδηλώσεις για την προβολή γυναικών καλλιτεχνών). Δημιουργία δικτύων και ανάπτυξη συνεργασιών με την κοινωνία των πολιτών.

Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και οι γυναικείες οργανώσεις της περιοχής του Δήμου αποτελούν σημαντική πηγή πληροφοριών, καθώς και απαραίτητους εταίρους διαβούλευσης για το σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων προώθησης της Ισότητας των Φύλων, και επομένως, είναι απαραίτητη η δικτύωση και η συνεργασία μαζί τους (π.χ. συνδιοργάνωση ημερίδων και δράσεων με φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών). Ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Η προώθηση της Ισότητας των Φύλων απαιτεί οι δημοτικές Αρχές να

λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα και να υιοθετήσουν όλες τις απαραίτητες στρατηγικές για την προώθηση της ισόρροπης συμμετοχής και αντιπροσώπευσης των ανδρών και των γυναικών σε όλα τα κέντρα και όργανα λήψης αποφάσεων (π.χ. ενίσχυση συμμετοχής των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια των αθλητικών και πολιτιστικών συλλόγων του Δήμου).

Η «Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες»

Η «Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες» απευθύνεται στις τοπικές και περιφερειακές αρχές της Ευρώπης, οι οποίες καλούνται να την υπογράψουν, να αναλάβουν δημόσια επίσημη δέσμευση υπέρ της αρχής της ισότητας των φύλων, και να υλοποιήσουν, εντός της επικράτειάς τους, τις δεσμεύσεις που διατυπώνονται στη Χάρτα. Το Συμβούλιο Δήμων και Περιφερειών της Ευρώπης και η Επιτροπή Αιρετών Γυναικών Αντιπροσώπων των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών, για πολλά χρόνια προωθούν ενεργά την ισότητα των φύλων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Το 2005, το CEMR ανέπτυξε ένα συγκεκριμένο εργαλείο για τις τοπικές και περιφερειακές αρχές της Ευρώπης: την «Πόλη της Ισότητας». Ο στόχος της «Πόλης της Ισότητας» ήταν να απεικονίσει το ιδανικό πορτρέτο μιας πόλης που λαμβάνει υπόψη την ισότητα των φύλων σε όλες τις πολιτικές της. Συνέχεια αυτής της προσπάθειας, των εμπειριών και των Καλών Πρακτικών ήταν η εκπόνηση της «Ευρωπαϊκής Χάρτας για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες». Μέχρι σήμερα περισσότερες από χίλιες (1.000) τοπικές και περιφερειακές Αρχές έχουν υπογράψει τη Χάρτα και έχουν ήδη ξεκινήσει την κατάρτιση των Σχεδίων Δράσης για την εφαρμογή της. Από την Ελλάδα, στην κατάρτιση της Χάρτας για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες συμμετείχε η Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ).

Η Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες, περιλαμβάνει τριάντα (30) Άρθρα. Ειδικότερα, στη Χάρτα διακρίνονται οι εξής Άξονες: Ο πολιτικός ρόλος του Δήμου. Ο ρόλος του Δήμου ως εργοδότη. Ο Δήμος ως αντιπρόσωπος υπηρεσιών. Ο Δήμος ως πάροχος υπηρεσιών. Ο Δήμος ως υπεύθυνος σχεδιασμού και κανονιστικός παράγοντας. Κάθε Δήμος, προκειμένου να συμβάλει στην υλοποίηση των δεσμεύσεων που προκύπτουν από την υπογραφή της Χάρτας, αναλαμβάνει να καταρτίσει ένα Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη της Ισότητας των Φύλων, στο οποίο καθορίζονται οι προτεραιότητες, οι ενέργειες και τα μέσα που υιοθετούνται για το σκοπό αυτό. Το Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη της Ισότητας των Φύλων δεν πρέπει απλά να αφηθεί στα χέρια μιας ομάδας νέων εμπειρογνομόνων στο Δήμο, αλλά πρέπει να ζυμωθεί και εν τέλει να αγκαλιαστεί από όλους/ες εκείνους/ες που η καθημερινή τους ενασχόληση είναι η διαμόρφωση και η εφαρμογή πολιτικών και υπηρεσιών για τους/τις δημότες/ισσες. Η ορθή διακυβέρνηση, γενικότερα, και η ένταξη της διάστασης του φύλου, ειδικότερα, απαιτούν πολύπλευρη συμμετοχή σε αυτή τη διαδικασία, συμπεριλαμβανομένων της Κοινωνίας των Πολιτών, των Κοινωνικών Εταίρων, των συνδικάτων και των εμπειρογνομόνων σε θέματα ισότητας των φύλων.

Η ένταξη της διάστασης του φύλου στις δράσεις του δήμου

Ο ορισμός του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ένταξη της διάστασης του φύλου προσδιορίζει όλους/ες τους/τις υπεύθυνους/ες για την εν λόγω διαδικασία: «Η ένταξη της διάστασης του φύλου αποτελεί την (ανα)διοργάνωση, τη βελτίωση, την ανάπτυξη και την αξιολόγηση των πολιτικών διαδικασιών, ώστε η προοπτική της ισότητας των φύλων να ενσωματωθεί σε όλες τις πολιτικές, σε όλα τα επίπεδα και στάδια, από τους δρώντες στην εφαρμογή πολιτικών». Η διαδικασία της ένταξης της διάστασης του φύλου καλύπτει: 2 α) το σχεδιασμό πολιτικών, β) τη λήψη αποφάσεων, γ) την πρόσβαση σε πόρους, δ) τις διαδικασίες και πρακτικές, ε) τη μεθοδολογία, στ) την υλοποίηση, και ζ) την παρακολούθηση και αξιολόγηση. Ειδικότερα, η ένταξη της διάστασης του φύλου:

- δεν είναι ένα θέμα που αφορά μόνο στις γυναίκες,
- δεν έχει μόνο σχέση με τη βελτίωση της πρόσβασης ή την εξισορρόπηση των στατιστικών,

- δεν είναι η απόδοση ευθυνών σε οποιονδήποτε για τις υφιστάμενες ανισότητες,
- δεν συνεπάγεται την ανάληψη δράσης εκ μέρους των γυναικών μόνο,
- δεν είναι προς όφελος μόνο των γυναικών,
- δεν σημαίνει κατάργηση ή αντικατάσταση πολιτικών και σχεδίων ειδικά για το φύλο που απευθύνονται, είτε σε γυναίκες είτε σε άνδρες,
- αποβλέπει στη μείωση της φτώχειας, την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και την ενίσχυση της ιδιότητας του πολίτη,
- είναι μια δυναμική αντιμετώπισης των ανισοτήτων που μπορούν να οδηγήσουν και οδηγούν στη διακριτική μεταχείριση των φύλων,
- έχει ως στόχο σημαντικές οικονομικές και κοινωνικές πολιτικές που δημιουργούν σημαντικούς νέους πόρους,
- έχει νόημα από οικονομική άποψη, διότι εξασφαλίζει την απασχόληση τόσο των γυναικών όσο και των ανδρών, χρησιμοποιώντας έτσι το 100% του παραγωγικού εργατικού δυναμικού,
- αποτελεί ένα περαιτέρω βήμα προς την αναζήτηση ισότητας,
- αναγνωρίζει ότι το φύλο είναι ένας από τους βασικότερους οργανωτικούς παράγοντες στην κοινωνία και επηρεάζει τις ζωές μας από τη στιγμή της γέννησής μας,
- προϋποθέτει την αναγνώριση των προσωπικοτήτων των ανδρών και γυναικών,
- αναγνωρίζει ότι υπάρχουν διαφορές στις ζωές των ανδρών και γυναικών και ότι, επομένως, οι ανάγκες, οι εμπειρίες και οι προτεραιότητές τους διαφέρουν,
- προϋποθέτει μια βούληση για καθιέρωση μιας ισορροπημένης κατανομής των ευθυνών μεταξύ γυναικών και ανδρών,
- χρειάζεται μια αποφασιστική πολιτική δράση και υποστήριξη με σαφείς δείκτες και στόχους,
- δεν πραγματοποιείται αμέσως, αλλά είναι μια συνεχής διαδικασία.

Ένταξη της διάστασης του φύλου σημαίνει:

- ότι οι διαφορές μεταξύ γυναικών και ανδρών ουδέποτε χρησιμοποιούνται ως λόγος για την καθιέρωση διακρίσεων,
- μια ριζική επανεξέταση του τρόπου λειτουργίας των αγορών εργασίας και του αντίκτυπού τους στην απασχόληση των γυναικών και ανδρών,
- μακράς διάρκειας μεταβολές στην κοινωνία, ριζική αλλαγή των ρόλων των γονέων και των οικογενειακών δομών και της οργάνωσης της εργασίας, του χρόνου, καθώς και των θεσμικών πρακτικών,
- μια σύμπραξη μεταξύ γυναικών και ανδρών που εξασφαλίζει ότι και τα δύο φύλα συμμετέχουν πλήρως στην εξέλιξη της κοινωνίας και επωφελούνται εξίσου από τους πόρους της,
- αντιμετώπιση των βασικών αιτιών της ανισότητας με την ανάληψη επανορθωτικών μέτρων,
- εγγύηση ότι οι πρωτοβουλίες δεν καλύπτουν μόνο τις διαφορές φύλου, αλλά επιδιώκουν και τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων,
- υποβολή του κατάλληλου ερωτήματος για να διαπιστωθεί πού θα διατεθούν καλύτερα οι περιορισμένοι πόροι,

- ότι πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στους άνδρες και στο ρόλο τους για τη δημιουργία μιας πιο δίκαιης κοινωνίας.

Στο πλαίσιο των αξόνων/δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στην «Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες», αναλύονται μέτρα και δράσεις που δύναται να σχεδιασθούν και να διαμορφώσουν τα Σχέδια Δράσης για την Ένταξη της Ισότητας των Φύλων στις πολιτικές των Δήμων. Κατά την ανάπτυξη και σχεδιασμό κάθε δράσης που θα περιληφθεί στο Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη της Ισότητας των Φύλων είναι σημαντικό να ακολουθεί τη μεθοδολογία ένταξης της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές (gender mainstreaming). Πρακτικά αυτή η διαδικασία συνεπάγεται ότι θα πρέπει να καταγραφεί, εάν υφίσταται, πρόβλημα ισότητας των φύλων και στη συνέχεια, η έκταση και το είδος του προβλήματος, καθώς επίσης να αναπτυχθούν νέες πολιτικές και να γίνει εκτίμηση των συνεπειών των άλλων πολιτικών που έχουν εισαχθεί, καθώς και να υιοθετηθούν νέα πρότυπα για το τι πρέπει να επιτευχθεί και πότε. Με άλλα λόγια, η προσέγγιση της ένταξης της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές έχει: α) αναλυτική προοπτική, και β) προοπτική αλλαγής.

Οι στόχοι της αναλυτικής προοπτικής είναι η τεκμηρίωση ενδεχόμενης έμφυλης διάκρισης σε ένα συγκεκριμένο τομέα, όπου επικεντρώνεται η ένταξη της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές, ενώ η προοπτική αλλαγής είναι η διαμόρφωση συγκεκριμένων δράσεων για την εφαρμογή της ισότητας των φύλων. Μια σημαντική πλευρά αυτής της διαδικασίας αλλαγής είναι ότι το ρόλο των ειδικευμένων φορέων σε θέματα ισότητας των φύλων τον έχουν αναλάβει πλέον δημοτικοί/ές υπάλληλοι, στελέχη και πολιτικοί.

Πολιτικές για την Ισότητα των Φύλων

Για την καταπολέμηση των έμφυλων διακρίσεων δραστηριοποιούνται όλοι οι διεθνείς και ευρωπαϊκοί οργανισμοί. Σύμφωνα με τη Διεθνή Σύμβαση του ΟΗΕ «Σύμβαση Ενωμένων Εθνών για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών» (CEDAW), η οποία κυρώθηκε από τη χώρα μας με το Ν. 1342/1983 (ΦΕΚ 39 Α'/1983), τα Κράτη-Μέλη είναι υποχρεωμένα να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων και των νομοθετικών, σε όλους τους τομείς, ιδίως στον πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό, για να εξασφαλίσουν την πλήρη ισότητα, ανάπτυξη και πρόοδο των γυναικών σε βάση ισότητας. Οι πολιτικές για την ισότητα των φύλων έχουν ως στόχο την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και τη βέλτιστη αξιοποίηση των ανθρωπίνων πόρων, συμβάλλοντας στην προώθηση της κοινωνικής συνοχής που αποτελεί κεντρική πολιτική ιδέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στην κατεύθυνση αυτή, η ένταξη της ισότητας των φύλων σε όλες τις δημόσιες πολιτικές και τα επίπεδα διακυβέρνησης και δημοσίων υπηρεσιών αποτελεί στρατηγικό στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 1996, έτσι ώστε να επιταχυνθεί η ουσιαστική ισότητα ανάμεσα στα δύο φύλα. Το Συμβούλιο της Ευρώπης ενέκρινε νέο Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την ισότητα των φύλων για την περίοδο 2011-2020. Το νέο Σύμφωνο, το οποίο επισυνάφθηκε στα συμπεράσματα του Συμβουλίου επαναβεβαιώνει τις δεσμεύσεις της ΕΕ για γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των φύλων στην απασχόληση, την εκπαίδευση και την κοινωνική προστασία, την προώθηση της καλύτερης ισορροπίας μεταξύ του επαγγελματικού και του ιδιωτικού βίου για τις γυναίκες και την καταπολέμηση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών. Επίσης, παροτρύνει τα Κράτη-Μέλη να αναλάβουν άμεση δράση, λαμβάνοντας μέτρα για:

- την εξάλειψη των έμφυλων στερεότυπων, την εξασφάλιση ίσων αμοιβών για ίση εργασία και την προώθηση της ισότιμης συμμετοχής των γυναικών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων,
- τη βελτίωση της παροχής οικονομικά προσιτών και υψηλής ποιότητας υπηρεσιών παιδικής μέριμνας και την προώθηση ευέλικτων ρυθμίσεων εργασίας,
- την ενίσχυση της πρόληψης της βίας κατά των γυναικών και της προστασίας των θυμάτων, και την επικέντρωση στο ρόλο που διαδραματίζουν οι άνδρες και τα αγόρια στη διαδικασία της εξάλειψης της βίας,

- για τη σημασία της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές, περιλαμβανομένων και των εξωτερικών δράσεων της ΕΕ.

Η αναγκαιότητα για την προώθηση της ισότητας των φύλων επιβεβαιώνεται και στην αναπτυξιακή στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ερχόμενη δεκαετία (EUROPE 2020). Πιο συγκεκριμένα, η Ένωση έθεσε πέντε (5) φιλόδοξους στόχους προς επίτευξη μέχρι το 2020 για: α) την απασχόληση, β) την καινοτομία, γ) την εκπαίδευση, δ) την κοινωνική ένταξη, και ε) το κλίμα και την ενέργεια.

Η Ευρώπη 2020 προτάσσει τρεις αλληλοενισχυόμενες προτεραιότητες:

- Έξυπνη ανάπτυξη: ανάπτυξη μιας οικονομίας βασιζόμενης στη γνώση και την καινοτομία.
- Διατηρήσιμη ανάπτυξη: προώθηση μιας πιο αποδοτικής στη χρήση πόρων, πιο πράσινης και πιο ανταγωνιστικής οικονομίας.
- Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς: μια οικονομία με υψηλή απασχόληση που θα επιτυγχάνει κοινωνική και εδαφική συνοχή.

Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σημαίνει αύξηση του ποσοστού απασχόλησης στην Ευρώπη – περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, ιδίως για τις γυναίκες, τους/τις νέους/ες και τους/τις εργαζομένους/ες μεγαλύτερης ηλικίας, βοήθεια στα άτομα όλων των ηλικιών να προετοιμαστούν και να μπορέσουν να διαχειριστούν τις αλλαγές, μέσω επενδύσεων σε δεξιότητες και επαγγελματική κατάρτιση, εκσυγχρονισμό των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, διασφάλιση ότι το σύνολο των κοινωνικών υποκειμένων και των εδαφικών ενότητων της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα αποκομίσει τα οφέλη της ανάπτυξης.

Η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ) του Υπουργείου Εσωτερικών είναι ο αρμόδιος κυβερνητικός φορέας για το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση της εφαρμογής των πολιτικών για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών σε όλους τους τομείς. Επιπλέον, η ΓΓΙΦ είναι αρμόδια για την προώθηση και πραγματοποίηση της νομικής και ουσιαστικής ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς της κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής ζωής.

Στο «Εθνικό Πρόγραμμα για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων 2010-2013» περιλαμβάνονται αναλυτικά οι δράσεις που θα υλοποιήσει η ΓΓΙΦ στους Δήμους:

1. Ένταξη της ισότητας των φύλων (gender mainstreaming) στις πολιτικές των Δήμων

- Ανάπτυξη και εφαρμογή Σχεδίων Δράσης (action plan) για Ένταξη της Ισότητας των Φύλων με βάση το πρότυπο Σύστημα Ένταξης της Ισότητας των Φύλων στις πολιτικές των μεγάλων Δήμων.
- Εκπόνηση Οδηγών για την ένταξη της ισότητας των φύλων στις πολιτικές των Δήμων με έμφαση στις γυναίκες που ανήκουν σε κοινωνικά ευπαθείς ομάδες (ρομά, μετανάστριες, πρόσφυγες, γυναίκες με αναπηρία κ.λπ.).

2. Επιμορφωτικά προγράμματα σε στελέχη της Αυτοδιοίκησης

- Επιμόρφωση στελεχών των Τμημάτων Κοινωνικής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων των ΟΤΑ σχετικά με: α) την ισότητα των φύλων και β) την ένταξη της διάστασης του φύλου στις πολιτικές. Η δράση αυτή θα διευκολύνει το σχεδιασμό, το συντονισμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση κοινωνικών προγραμμάτων που απευθύνονται σε γυναίκες (σε συνεργασία με ΕΚΔΔΑ).

3. Συμβουλευτικά Κέντρα και Ξενώνες Φιλοξενίας για γυναίκες θύματα βίας

- Δημιουργία Συμβουλευτικών Κέντρων Γυναικών στις πρωτεύουσες των Περιφερειών και σε επιλεγμένους με πληθυσμιακά κριτήρια Δήμους. Στα Κέντρα θα παρέχεται νομική συμβουλευτική, νομική βοήθεια σε συνεργασία με τους δικηγορικούς συλλόγους, ψυχοκοινωνική στήριξη, συμβουλευτική για την απασχόληση και την επιχειρηματικότητα, καθώς επίσης και πληροφόρηση για θέματα υγείας.
- Δημιουργία Ξενώνων φιλοξενίας γυναικών-θύματων βίας από τους Δήμους των πρωτευουσών των Περιφερειών, καθώς επίσης και δημιουργία Συμβουλευτικών Κέντρων στους δεύτερους πληθυσμιακά Δήμους ανά Περιφέρεια.

- Ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών (φυλλάδια, ραδιοτηλεοπτικό σποτ κ.ά.).

4. Ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης των αποφάσεων στην τοπική αυτοδιοίκηση

- Σύσταση και στελέχωση Γραφείων Ισότητας των Φύλων στην ΚΕΔΕ και στην ΕΝΠΕ με στόχο την αξιοποίηση και ανταλλαγή εμπειριών, την ενδυνάμωση των γυναικών και την ενίσχυση της συμμετοχής τους σε θέσεις πολιτικής ευθύνης.
- Δημιουργία Μητρώου εκλεγμένων γυναικών και υποψηφίων γυναικών στις Δημοτικές εκλογές ανά κόμμα και εκλογική αναμέτρηση.
- Επιμόρφωση και ενδυνάμωση αιρετών γυναικών και υποψηφίων στις Δημοτικές εκλογές – μέσα από βιωματικά σεμινάρια, για την προσωπική τους ανάπτυξη και ενδυνάμωση σε τομείς επικοινωνίας, παρουσίασης εαυτού, ηγεσίας κ.ά. Η επιμόρφωση θα περιλαμβάνει και θέματα τοπικής αυτοδιοίκησης, πολιτικών ισότητας των φύλων, σχετικής νομοθεσίας κ.λπ.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα δήμου και Ισότητα των Φύλων

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα κάθε Δήμου μπορεί να αποτελεί εργαλείο για την άσκηση του αναπτυξιακού και κοινωνικού του ρόλου, καθώς θα αποτελεί πρόγραμμα αναπτυξιακών υποδομών και τοπικών επενδύσεων, αλλά και πρόγραμμα για τη βελτίωση της υφιστάμενης λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών. Είναι πρόγραμμα, πολυτομεακού χαρακτήρα, με εύρος θεματικών αντικειμένων αντίστοιχου του φάσματος των θεμάτων που απασχολούν την καθημερινή λειτουργία του Δήμου. Καλύπτει όλο το φάσμα των αρμοδιοτήτων του Δήμου και ενδυναμεί το σύνολο των τοπικών υποθέσεων. Δεδομένης αυτής της αναπτυξιακής διάστασης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, οι Δήμοι που θα συνυπογράψουν τη Χάρτα Ισότητας των φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες, είναι απαραίτητο να εντάξουν τη διάσταση του φύλου σε κάθε αντίστοιχη δράση του επιχειρησιακού.

Στις προτεραιότητες του Προγράμματος θα αντανakλάται η βούληση και το όραμα του Δημοτικού Συμβουλίου, καθώς και οι προτεραιότητες του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Στο όραμα και στη βούληση των δημοτικών αρχών πρέπει να καταγράφεται σαφώς η επιδίωξη για ίσες ευκαιρίες και η ισότητα για όλες και όλους.

Η σύνταξη του Επιχειρησιακού Προγράμματος θα είναι η αρχική φάση της διαδικασίας προγραμματισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης της δράσης του Δήμου. Η διαδικασία αυτή αποτελεί το διαρκές αντικείμενο ενασχόλησης των αιρετών οργάνων, των προϊσταμένων και της αρμόδιας υπηρεσίας προγραμματισμού.

Κατά τη διαδικασία σύνταξής του συμμετέχουν με σαφώς καθορισμένο τρόπο αιρετά όργανα, υπηρεσιακά στελέχη, τοπικοί φορείς και ομάδες πολιτών. Σε αυτή τη διαδικασία διαβούλευσης πρέπει να δίνεται η δυνατότητα ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων.

Η λήψη των αποφάσεων προγραμματισμού δεν στηρίζεται μόνο στην ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, αλλά και στις ανάγκες και προσδοκίες των κατοίκων και του ανθρώπινου δυναμικού του Δήμου, όπως αυτές διατυπώνονται στις διαδικασίες συμμετοχής.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα αποτελεί το βασικό πλαίσιο κατεύθυνσης, προσδιορισμού και συντονισμού των ενεργειών όλων των οργάνων διοίκησης και υπηρεσιών και είναι ευρύτερα γνωστό στην τοπική κοινωνία και στους/στις εργαζόμενους/ες του Δήμου, προκειμένου να υλοποιηθούν οι στόχοι του.

Υπηρεσιακή Μονάδα Άσκησης Κοινωνικής Πολιτικής και Πολιτικών Ισότητας των Φύλων στους Δήμους Στην αρμοδιότητα των Δήμων περιλαμβάνεται ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των πολιτικών κοινωνικής φροντίδας σε τοπικό (δημοτικό) επίπεδο. Οι αρμοδιότητες αυτές θα υλοποιούνται από την Υπηρεσιακή Μονάδα Άσκησης Κοινωνικής Πολιτικής και Πολιτικών Ισότητας (άρθρο 97, Ν. 3852/2010), η οποία απαιτείται να προβλεφθεί στους υπό σύσταση Οργανισμούς Εσωτερικής Υπηρεσίας των νέων Δήμων. Παράλληλα, στο άρθρο 103, προβλέφθηκε η συγχώνευση νομικών προσώπων, έτσι ώστε κάθε Δήμος να μπορεί να έχει έως

δύο νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ΝΠΔΔ), ένα για τους τομείς αρμοδιοτήτων κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης και παιδείας και ένα για τους τομείς πολιτισμού, αθλητισμού και περιβάλλοντος.

Για την ουσιαστική εφαρμογή των δεσμεύσεων της Χάρτας Ισότητας των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες, απαιτείται η σύσταση αντίστοιχης Υπηρεσιακής Μονάδας Πολιτικών Ισότητας των Φύλων (τμήμα, γραφείο, ομάδα έργου κ.λπ.), ανάλογα με το μέγεθος και τη γεωγραφική θέση κάθε Δήμου που προτείνεται από την ΕΕΤΑΑ.

Δημοτική Επιτροπή Ισότητας των Φύλων

Παράλληλα με τις Υπηρεσιακές Μονάδες Άσκησης Κοινωνικής Πολιτικής και των Πολιτικών Ισότητας των Φύλων που αναφέρθηκαν, δίνεται η δυνατότητα στους Δήμους λειτουργίας Δημοτικών Επιτροπών Ισότητας. Πιο συγκεκριμένα, στο Άρθρο 70 του Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα «Καλλικράτης») προβλέπεται η συγκρότηση από το Δημοτικό Συμβούλιο Επιτροπών για την επεξεργασία και εισήγηση ειδικών θεμάτων. Στο πλαίσιο αυτό, παρέχεται η δυνατότητα συγκρότησης Δημοτικών Επιτροπών Ισότητας των Φύλων. Στις Επιτροπές αυτές μπορούν να συμμετέχουν αιρετοί και αιρετές, υπηρεσιακά στελέχη της αρμόδιας, για τις πολιτικές φύλου, Διεύθυνσης του Δήμου ή του ΝΠΔΔ, καθώς και εμπειρογνώμονες στα θέματα ένταξης της διάστασης του φύλου στις τοπικές πολιτικές, εκπρόσωποι Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και γυναικείων οργανώσεων της περιοχής.

Δεσμεύσεις και πλαίσιο υλοποίησης για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Χάρτας στους Δήμους

Η εκπόνηση και η εφαρμογή της «Ευρωπαϊκής Χάρτας για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες» περιλαμβάνει τις ακόλουθες δεσμεύσεις για τους Δήμους:

- Κάθε Δήμος που υπογράφει τη Χάρτα, εντός εύλογης χρονικής προθεσμίας (η οποία δεν πρέπει να υπερβαίνει τα δύο έτη) από την ημερομηνία υπογραφής, θα καταρτίζει και θα υιοθετεί το δικό του Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη της Ισότητας των Φύλων και, στη συνέχεια, θα το εφαρμόζει.
- Το Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη της Ισότητας των Φύλων θα ορίζει τους στόχους και τις προτεραιότητες του Δήμου, τα μέτρα που σκοπεύει να λάβει και τους πόρους που θα διαθέσει, για την υλοποίηση της Χάρτας και των δεσμεύσεών της. Στο Σχέδιο Δράσης πρέπει να ορίζονται προθεσμίες για την εφαρμογή του.
- Κάθε Δήμος, πριν υιοθετήσει ένα Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη της Ισότητας των Φύλων, δεσμεύεται ότι θα προβεί σε ευρείες διαβουλεύσεις με τους τοπικούς κοινωνικούς φορείς αξιοποιώντας τις θεσμικές δυνατότητες (Δημοτική Επιτροπή Ισότητας, Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης, Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών κ.λπ.) και ενεργοποιώντας άλλα υφιστάμενα σχήματα συνεργασίας (Τοπικές Πρωτοβουλίες και Σχέδια Δράσης και για την αντιμετώπιση κοινωνικού αποκλεισμού, προώθησης της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας κ.λπ.). Επιπλέον, θα δημοσιοποιεί ευρέως το Σχέδιο Δράσης μόλις το υιοθετήσει και θα παρουσιάζει σε τακτική βάση, αναφορές για την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στην εφαρμογή του.
- Κάθε Δήμος θα επεξεργάζεται και θα αναθεωρεί το Σχέδιο Δράσης την Ένταξη της Ισότητας των Φύλων, όπως επιβάλλουν οι συνθήκες, και θα καταρτίζει περαιτέρω Σχέδιο Δράσης για κάθε επόμενη περίοδο.
- Κάθε Δήμος αναλαμβάνει να υιοθετήσει ένα κατάλληλο σύστημα αξιολόγησης του Σχεδίου Δράσης την Ένταξη της Ισότητας των Φύλων και να βοηθά άλλες Αρχές για την υλοποίηση αντίστοιχων δράσεων για την προώθηση της ισότητας των φύλων.
- Κάθε Δήμος θα ενημερώνει εγγράφως το Συμβούλιο των Δήμων και των Περιφερειών της Ευρώπης για την εκ μέρους του υπογραφή της Χάρτας, με τη σχετική ημερομηνία της υπογραφής.

Η Επιτροπή Ισότητας του δήμου Κιλκίς

Στον Δήμο Κιλκίς συγκροτήθηκε (12/2014) σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 70 του Ν.3852/10 «Νέα αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» (ΦΕΚ Α'87/1.6.2010), με τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου και την υπ' αριθ. 547/2014 Απόφασή του, Δημοτική Επιτροπή Ισότητας για την επεξεργασία και εισήγηση θεμάτων της αρμοδιότητάς του.

Το έργο της επιτροπής, όπως ρητά προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθ. 70 του Ν.3852/10, είναι κυρίως συμβουλευτικό, για την επεξεργασία και εισήγηση στο δημοτικό συμβούλιο θεμάτων που σχετίζονται με την ισότητα των φύλων και έχει, μεταξύ άλλων, τις εξής αρμοδιότητες:

- Η εισήγηση προτάσεων στο Δημοτικό Συμβούλιο, καθώς και η προώθηση του γενικότερου στόχου για την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας των φύλων σ' όλους τους τομείς.
- Η ευαισθητοποίηση των κατοίκων στο ζήτημα της ισότητας με διοργάνωση εκδηλώσεων, ελεύθερων συζητήσεων, συνεδρίων, σεμιναρίων, επιμορφωτικών προγραμμάτων κλπ.
- Ο εντοπισμός και η προσπάθεια εξεύρεσης και προώθησης λύσεων των προβλημάτων που προκύπτουν σε τοπικό επίπεδο από κρίσεις που γίνονται σε βάρος του ενός φύλου.
- Η δικτύωση και συνεργασία με διεθνείς, εθνικούς, περιφερειακούς και τοπικούς φορείς για την Ισότητα.
- Η ανάληψη δράσεων για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και παιδιών, για την καταπολέμηση των κοινωνικών στερεοτύπων με βάση το φύλο, για την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην απασχόληση.
- Η υλοποίηση ειδικών προγραμμάτων για κοινωνικά ευπαθείς ομάδες και ιδιαίτερα των γυναικών που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις.
- Η ανάληψη δράσεων για την εναρμόνιση επαγγελματικών και οικογενειακών υποχρεώσεων καθώς και για την κοινωνική και πολιτική συμμετοχή των γυναικών και την προώθηση τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων.
- Η συστηματική μελέτη και καταγραφή των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες σε τοπικό και ευρύτερο επίπεδο
- Η προβολή του έργου γυναικών σε επαγγελματικούς, καλλιτεχνικούς, πνευματικούς και άλλους τομείς.
- Η πληροφόρηση των γυναικών για δράσεις, προγράμματα, δικαιώματα και εξελίξεις στη νομοθεσία που αφορούν στην ισότητα των δύο φύλων.
- Η υποστήριξη γυναικών που αντιμετωπίζουν έλλειψη επαρκούς κοινωνικής στήριξης με τη λειτουργία τοπικών ή τη συνεργασία περιφερειακών μονάδων Συμβουλευτικής, Ψυχολογικής, Επαγγελματικής και Κοινωνικής Υποστήριξης.

Στόχοι της Επιτροπής

Με βάση τις παραπάνω αρμοδιότητες, η Δημοτική Επιτροπή Ισότητας έχει στόχους όπως:

- ✓ Η διαρκής ευαισθητοποίηση πολιτών και φορέων σε θέματα ισότητας των φύλων.
- ✓ Η ραγδαία βελτίωση των ποσοστών ενημέρωσης και πληροφόρησης των πολιτών και ιδιαίτερα των γυναικών σε θέματα ισότητας.
- ✓ Η ανάπτυξη προγραμματισμένων δράσεων και η παρέμβαση σε θέματα όπως πρόληψης και καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών και των παιδιών, καταπολέμησης των κοινωνικών στερεοτύπων με βάση το φύλο, αύξησης της συμμετοχής των γυναικών στην απασχόληση

- ✓ Η αύξηση της συμμετοχής των ειδικών ομάδων πληθυσμού σε δράσεις και προγράμματα ισότητας.
- ✓ Η άμεση υποστήριξη ατόμων με κάθε φύσεως προβλήματα που αφορούν την ισότητα.
- ✓ Η εδραίωση και διαρκής ενίσχυση του ρόλου και των παρεμβάσεων της Επιτροπής στην τοπική κοινωνία.
- ✓ Η εξωστρεφής δράση και η ενίσχυση της δικτύωσης της Επιτροπής.
- ✓ Η αγαστή και εποικοδομητική συνεργασία με τις συναρμόδιες διευθύνσεις και τμήματα του δήμου Κιλκίς.

Ο Δήμος Κιλκίς αναγνωρίζει το σημαντικό ρόλο που έχει η Τοπική Αυτοδιοίκηση ως προς την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στις τοπικές υποθέσεις και την αναπτυξιακή στρατηγική του τόπου, εφαρμόζοντας το Ελληνικό Σύνταγμα σύμφωνα με το οποίο «οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις» και «δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών αλλά και συνυπογράφοντας την Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Ισότητα των φύλων στις τοπικές κοινωνίες εκπόνησε Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη της Ισότητας των δύο Φύλων που καθορίζει τις προτεραιότητες, τις ενέργειες και τα μέσα που αναλαμβάνει ο Δήμος για την περίοδο 2015-2019, προωθώντας την επίτευξη της πραγματικής ισότητας στην πράξη.

Στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης που θα ενσωματωθεί στο συνολικό αυτό Επιχειρησιακό Σχέδιο 2015-2019 του δήμου Κιλκίς ο Δήμος δεσμεύεται να εφαρμόσει στην πράξη την ουσιαστική Ισότητα των Φύλων στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων και ρόλων που του αναλογούν (πολιτικός ρόλος, εργοδότης, πάροχος υπηρεσιών, υπεύθυνος για το σχεδιασμό και τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων). Το Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη της Ισότητας των δύο Φύλων θέτει τις ακόλουθες βασικές παραμέτρους:

1. Παραδοχή ότι το φύλο είναι ένας από τους βασικότερους οργανωτικούς παράγοντες στην κοινωνία που επηρεάζει τη ζωή κάθε ανθρώπου από τη στιγμή της γέννησής του/της
2. Αναγνώριση ότι υπάρχουν διαφοροποιημένες ανάγκες, εμπειρίες και προτεραιότητες των γυναικών και των ανδρών που θα πρέπει να εντοπίζονται και να ενσωματώνονται σε κάθε νέο σχεδιασμό
3. Εγγύηση ότι οι πρωτοβουλίες δεν καλύπτει μόνο τις διαφορές φύλου, αλλά επιδιώκει τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων
4. Ανάληψη συντονισμένης δράσης με τη συνεργασία και σύμπραξη γυναικών και ανδρών, με θετικά οφέλη και για τα δύο φύλα
5. Απαίτηση για αποφασιστική πολιτική δράση με ξεκάθαρους στόχους και δεσμεύσεις
6. Στόχευση στην εξάλειψη της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων, στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής και στην ενίσχυση της ιδιότητας του πολίτη
7. Ανάδειξη καινοτομίας ως βασική συνιστώσα, τόσο ως προς το περιεχόμενο όσο και ως προς τον τρόπο υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης
8. Αξιοποίηση ευκαιριών και δυνατοτήτων που παρέχονται από το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον του Δήμου
9. Διαπίστωση αδυναμιών, κινδύνων και περιορισμών που χαρακτηρίζουν το Δήμο, ως χωρική ενότητα και ως Διοικητικό Οργανισμό, θέτοντας ρεαλιστικούς στόχους αναφορικά με το εύρος των δράσεων και τον οικονομικό / χρονικό προγραμματισμό.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αξιοποιεί το συγκριτικό πλεονέκτημα της χωρικής εγγύτητας, στο πλαίσιο προώθησης ενός νέου τύπου αποκεντρωμένων δικτύων και υπηρεσιών, με επίκεντρο την αειφορική αναπτυξιακή στρατηγική και βασικές αρχές αυτές της καθολικής πρόσβασης, των ίσων ευκαιριών, της μη διάκρισης, της δημοκρατίας, της συμμετοχικότητας και της ισότητας των φύλων.

Η στοχευμένη στρατηγική του Δήμου Κιλκίς με όραμα μια κοινωνία με ισότιμα μέλη χωρίς αποκλεισμούς και διακρίσεις, έχει ως επίκεντρο τις έξι θεμελιώδεις βασικές αρχές στις οποίες βασίζεται η Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Ισότητα των Φύλων στις τοπικές κοινωνίες:

1. Η Ισότητα των Φύλων συνιστά θεμελιώδες δικαίωμα.
2. Για τη διασφάλιση της Ισότητας των Φύλων, πρέπει να αντιμετωπίζεται το φαινόμενο των πολλαπλών διακρίσεων και αποκλεισμών.
3. Η ισόρροπη συμμετοχή ανδρών και γυναικών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για μία δημοκρατική κοινωνία.
4. Η εξάλειψη των έμφυλων στερεοτύπων είναι αποφασιστικής σημασίας για την επίτευξη της Ισότητας των Φύλων.
5. Η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλες τις δραστηριότητες της τοπικής και περιφερειακής διακυβέρνησης είναι απαραίτητη για την προώθηση της ισότητας των φύλων.
6. Κατάλληλα υποστηριζόμενα σχέδια και προγράμματα δράσεων αποτελούν απαραίτητα εργαλεία για την προώθηση της Ισότητας των Φύλων.

Αναλυτικότερα, οι στρατηγικοί στόχοι του Δήμου Κιλκίς όσον αφορά την πολιτική ισότητας είναι:

1^{ος} Στρατηγικός στόχος: Επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση στο εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον του Δήμου

Η ενημέρωση αποτελεί το μεγαλύτερο εφόδιο ενάντια σε οποιαδήποτε μορφή άμεσης ή έμμεσης διάκρισης. Ο Δήμος χρησιμοποιεί κάθε πρόσφορο μέσο προκειμένου να παρέχει αντικειμενική και στοχευμένη πληροφόρηση τόσο εντός των Υπηρεσιών του όσο και προς την κοινωνία των πολιτών, με τρόπο μάλιστα που καθιστά την πληροφορία προσπελάσιμη και κατανοητή από όλες τις στοχοθετούμενες ομάδες. Ο Δήμος λειτουργεί με ειλικρίνεια, διαφάνεια και είναι υπόλογος στο κοινό. Παρακολουθεί και βεβαιώνει ότι γίνεται καλή χρήση όλων των νέων εξελίξεων στην καταπολέμηση των διακρίσεων (π.χ. νομοθεσία, πολιτικές, πηγές χρηματοδότησης, σημαντικές δικαστικές αποφάσεις) και αμφισβητεί, διαμέσου κατάλληλα επιλεγμένων μηχανισμών, πράξεις, παραλείψεις, διοικητικές πρακτικές ή πολιτικές που είναι αντίθετες με τους στόχους της προώθησης της ισότητας και της καταπολέμησης των διακρίσεων.

2^{ος} Στρατηγικός στόχος: Ανάπτυξη συνεργασιών με την κοινωνία των πολιτών και ενθάρρυνση μηχανισμών δικτύωσης

Η τοπική αυτοδιοίκηση έχει πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαμόρφωση των κατάλληλων συνθηκών για τη σταδιακή ενσωμάτωση της οπτικής του φύλου σε όλες τις εκφάνσεις του δημοσίου και ιδιωτικού βίου. Εντούτοις, η πολιτική βούληση και η στοχευμένη δράση από την πλευρά του Δήμου αποτελούν μόνο τη μια πλευρά του νομίσματος και σε κάθε περίπτωση προϋποθέτουν και επιδιώκουν τη δικτύωση και την ανάπτυξη στρατηγικών συνεργιών, προκειμένου να μεγιστοποιηθεί το παραγόμενο αποτέλεσμα. Η κοινωνία των πολιτών έχει ενεργό ρόλο στην ένταξη της ισότητας των φύλων στην καθημερινή ζωή του τόπου, στο πλαίσιο μιας ευρύτερης στρατηγικής με διεθνείς προεκτάσεις. Ο Δήμος δίδει τη δυνατότητα σε ομάδες να αναλάβουν εκστρατείες, να συνηγορούν υπέρ των δικαιωμάτων τους, να διεκδικούν και να επιβάλλουν τα δικαιώματά τους.

3^{ος} Στρατηγικός στόχος: Στρατηγικές και μέτρα για την αλλαγή νοοτροπίας

Το εννοιολογικό πλαίσιο της ισότητας των δύο φύλων δεν είναι άγνωστο για την κοινωνία του Κιλκίς, εντούτοις δεν παύουν μέχρι σήμερα να καταγράφονται παραδοσιακές αντιλήψεις και στερεοτυπικές συμπεριφορές. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τις πιέσεις που ασκούνται από το ασταθές κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον της χώρας, καθιστά ακόμα πιο επιτακτική τη λήψη στοχευμένης δράσης για την αλλαγή νοοτροπίας, διαδικασία η οποία είναι σύνθετη και μακροχρόνια. Τα παιδιά και οι νέοι/ες αποτελούν το επίκεντρο αυτής της στρατηγικής.

4^{ος} Στρατηγικός στόχος: Ενίσχυση, βελτίωση και επέκταση παροχών ή/και δομών

Στόχος είναι η ανάδειξη και ο συντονισμός του συνόλου των δράσεων που αναπτύσσονται σε τοπικό επίπεδο, στοχεύοντας στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου υποστηρικτικού μηχανισμού στα επιμέρους πεδία πολιτικής, με επίκεντρο την ενσωμάτωση της οπτικής του φύλου κατά το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση του συνόλου των παρεμβάσεων. Λαμβάνοντας υπόψη την επίκαιρη απαίτηση εφαρμογής ενός βιώσιμου αναπτυξιακού μοντέλου με έμφαση στην ενίσχυση της αειφορίας και ανταγωνιστικότητας του τόπου, ο ιδιαίτερος προσανατολισμός του Σχεδίου Δράσης για την Ένταξη της Ισότητας των δύο Φύλων του Δήμου για την περίοδο 2015-2019 αφορά στη λήψη δέσμης μέτρων για την ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης των γυναικών, αλλά και των ανδρών, μέσα από καινοτόμες και ταυτόχρονα άμεσα εφαρμόσιμες πρακτικές. Στόχος είναι η διερεύνηση και ενίσχυση της δυνατότητας αξιοποίησης των δεξιοτήτων των ατόμων, κυρίως εκείνων που βρίσκονται εκτός της αγοράς εργασίας. Η ανάπτυξη της δημιουργικότητας προς αυτήν την κατεύθυνση ενδυναμώνει την αυτοπεποίθηση των ατόμων, τα κρατά δραστήρια και δημιουργήσει μια σημαντική πηγή εισοδήματος (με νόμιμα μέσα), με την εφαρμογή ευέλικτων πρακτικών που είναι φιλικές προς τη συμφιλίωση της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής.

5^{ος} Στρατηγικός στόχος: Ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων

Στόχος είναι η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και των πολιτών, ιδιαίτερα των γυναικών, ως προς την ανάγκη της ίσης εκπροσώπησης των δύο φύλων στην πολιτική ζωή και τα κέντρα λήψης αποφάσεων. Κεντρικό μήνυμα αποτελεί το μέτρο της ποσόστωσης ως θετικό και απαραίτητο εργαλείο για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στη λήψη αποφάσεων και η ανάγκη πιστής εφαρμογής του με στόχο το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.